

Vuosikertomus

1904.

I. Kaupunginvaltuusto.

Valtuuston vuoden kuluessa käsittelemistä asioista esitetään tässä seuraavat:

a) Kaupungin kiinteimistön hoitoa koskevia asioita.

Sittenkun Valtuustolta oli Maistraatin kirjelmällä 16 päivältä touko-kuuta vaadittu vastinetta Lääkintöhallituksen Keisarilliseen Senaattiin tekemäin huomautusten johdosta sitä Töölöalueen asemakaavaehdotusta vastaan, jonka vahvistamista Valtuusto oli alamaisella anomuksella pyytänyt ¹⁾, oli Valtuusto kehottanut ²⁾ Rahatoimikamaria antamaan asiasta lausuntonsa. Täyttääkseen tämän tehtävän oli Rahatoimikamari antanut kaupungin Rakennuskonttorille tilaisuuden lausumaan mielipiteensä Lääkintöhallituksen tekemistä huomautuksista ja esitti konttori antamassaan lausunnossa pääasiallisesti seuraavaa:

Maistutukset
Töölön asema-
kaavaa vastaan.

Töölön alueen asemakaavan suunnitelmaan otettu likaviemärijärjestelmä oli muka Lääkintöhallituksen mielestä terveydellisessä suhteessa sopimaton, sentähden että sen mukaan kaksi tähän uuteen kaupunginosaan suunniteltua pääviemäriä „olivat aiotut toisilla suillaan laskemaan rautatiepenkereen vasemmanpuoleiseen, jo nytkin terveydellisessä suhteessa lievimmin sanoen epäilyksenalaiseen Töölönlahden sisempään lammikkoon, samalla kun niiden kummankin toiset suut oli aiottu johdettaviksi eri

¹⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 2. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 23 §.

paikkoihin Humallahden verrattain matalain ja pienten saarien vapaasta ja liikkuvasta vedestä erottamien rantojen läheisyyteen“.

Tämä huomautus oli Rakennuskonttorin käsityksen mukaan oikeudeton, kun Töölön alueen asemakaavasuunnitelmaa seurannut lokaviemäriehdotus osotti ainoastaan yleiset suunnat kaupunginosaan tarvittaville viemärikanaville, mitkä suunnat oli vedetty olevien pintasuhteiden mukaisesti, joten mitään asiaanvaikuttavia muutoksia ei lokaviemäriverkkoon eikä sen eri laskusuihin voitaisi tehdä, vaan täytyy sekä lika- että pintavesi johtaa osaksi Töölön lahteen, osaksi taas merenrantaan kysymyksenalaisen alueen länsipuolelle. Niihin yksityiskohtaisiin järjestylihin nähden, joihin kaupungin sittemmin olisi pakko ryhtyä lokaviemärijärjestelmää laadittaessa estääkseen läheisten vesien likaantumista likaveden kautta, oli laadittava jokaista eri tapausta varten erityisehdotukset, jotka kaupungin voimassaolevan rakennusjärjestyksen 17 §:n mukaisesti alistettaisiin kaupungin viranomaisten, niiden joukossa myös Terveystoimituslautakunnankin tutkittaviksi.

Lääkintöhallituksen lausunnon johdosta että nuo kaksi ajateltua pääviemäriä laskisivat toisella suullaan Töölön lahteen, samalla kun näiden kummankin lokaviemärijohdon toiset suut olivat aiotut johdettaviksi Humallahden eri paikkoihin, lausui konttori, ettei se voinut käsittää mainitun väitteen ajatusta, kun yhdellä lokaviemärijohdolla, suuremmalla tai pienemmällä, sangen harvoja poikkeuksia lukuunottamatta ei ole useampaa kun yksi suu, eikä missään tapauksessa laske kahteen erityiseen eri puolella vuoren harjannetta olevaan vesiväylään.

Mitä taas tulee väitteeseen että tältä uudelta kaupunginosalta lähinnä pohjoiseenpäin satamaradasta ehdotuksen mukaan puuttuisi sekä tarpeellisen suuria avonaisia paikkoja että puisto-istutuksilla varustettuja katuja, ei konttorin mielestä mainitussa suhteessa ollut mitään syytä huomautukseen, kun kysymyksenalaista aluetta, jonka suurin leveys ei nouse kilometriinkään, sekä idässä että lännessä rajottavat avarat puisto-istutukset, ja sen sisälle oli ehdotettu kokonaista 8 istutettua paikkaa, pienin lähimain vastaten Kolmikulman-torin istutusta, sekä kun osa tonteista oli merkitty istutetuiksi huvilatonteiksi. Sen ohessa pitäisi ottaa huomioon että ehdotukseen oli otettu tarpeellinen määrä tontteja ja muita avonaisia paikkoja, että pääkatujen katuleveys nousee melkoisesti yleisesti vahvistetun 18 metrin vähimmän leveyden, sekä että alue oli aiottu rakennettavaksi uuden, tekeillä olevan rakennusjärjestyksen mukaan, joka perustuu nykyisen terveysopin vaatimuksille. — Kaikilla näillä

perusteilla ehdotti Rakennuskonttori ettei Lääkintöhallituksen useinmainittuun ehdotukseen vaatimat muutokset antaisi aiheutta mihinkään toimenpiteisiin.

Nämä lausunnot katsoi Rahatoimikamari voivansa kaikinpuolin hyväksyä¹⁾ ja annettiin²⁾ samoin Valtuuston selitys asiasta Rakennuskonttorin lausunnon mukaisesti.

Edellisenä vuotena oli Valtuusto Keisarilliselta Senaatilta anonut³⁾ vahvistusta tarkoittavaa varten tehtyjen asemapiirustusten mukaista voimassaolevan asemakaavan muutosta, joka oli aiheutunut aikomuksesta ottaa siihen kaksi Katajanokalla N:illä 190 ja 191 merkittyä makasiinikorttelia sekä eräs noin 3,050 m² alue Viaporin satamahallitukselle kuuluvaa saunaa varten. Maistraatin kirjelmällä 16 p:ltä tammik. ilmotetaan Valtuuston tiedoksi että Keisarillinen Senaatti oli 23 p. marraskuuta edellisenä vuotena suostunut kysymyksenalaiseen anomukseen.⁴⁾

Vahvistettu asemakaavan muutos Katajanokalle.

Sittenkun Valtuusto 8 päivänä syyskuuta edellisenä vuotena, edellyttäen että voitaisiin saada armollinen vahvistus vaadittavalle asemakaavan muutokselle, oli hyväksynyt erään Rautatiehallituksen ehdottaman tilusvaihdon, jolla Helsingin kaupunki luovuttaisi Valtionrautateille kaksi Helsingin ratapihan uudestijärjestämiseen tarvittavaa aluetta yhteensä 708,85 m² alan Kaisaniemen puistosta Valtionrautateiden vaihdoksena luovuttamaa 991,60 m² laajuista maa-aluetta vastaan, oli Valtuusto lähettänyt⁵⁾ asiasta syntyneet asiakirjat Rahatoimikamariin sille kuuluvaa toimenpidettä varten. Oheenliittäen Rakennuskonttorin kehotuksesta laatiman piirustuksen kaksoiskappaleena vaadittavasta asemakaavan muutoksesta, ehdotti⁶⁾ Rahatoimikamari, että Valtuusto hankkisi sille armollisen vahvistuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁷⁾ Valtuusto hankittuaan asiasta myöskin Terveystaloutakunnan lausunnon, tehdä esityksen kysymyksenalaisen asemakaavan muutoksen vahvistamisesta.

Anomus Kaisaniemen puiston asemakaavan muutoksesta.

Sittenkun Valtuusto kirjelmällään 27 p:ltä syyskuuta oli antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi lähettää piirustukset siihen asemakaavan muutokseen, joka aiheutui Valtuuston samana päivänä tekemästä päätöksestä luovuttaa Helsingin Työväenyhdistykselle tonttipaikaksi pääasiallisesti työmieskorporatsioonien kokoushuoneistoja sisältävää rakennusta varten tontit N:ot 7 Sirkuskadun ja 5 Säästöpankinrannan varrella sekä suu-

Anomus Silta- saaren asemakaavamuutoksesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 145 9 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 27 §. —

³⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 3. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 25 §. —

⁵⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 5. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 29 4 p. helmik. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 7 §.

remman osan tontista N:o 5 ensinmainitun kadun varrella, kaikki korttelissa N:o 299 Siltasaarella, oli Kamari tätä tehtävää täyttääkseen hankkinut Rakennuskonttorilta piirustukset kahtena kappaleena ehdotuksineen viitatuksi asemakaavan muutokseksi ja lähettänyt ¹⁾ mainitun ehdotuksen huomauttaen että siihen oli otettu ylläkosketellun päätöksen aiheuttaman tonttijaon muutoksen lisäksi korttelissa N:o 299, sellainen aikaisemman asemakaavan täydennys että tontit kadun varrella korttelien 301 a:n ja b:n välillä oli varustettu tähän asti puuttuneilla osotenumeroilla, sekä että viimeksimainittu katu oli saanut nimekseen Porthanin rinne. Terveyslaitakunta, jonka lausuntoa oli vaadittu ehdotetusta asemakaavan muutoksesta, oli ilmottanut ettei Lautakunnalla ollut asiaan terveydelliseltä kannalta mitään huomauttamista, jonka jälkeen Valtuusto päätti ²⁾ hankkia Keisarilliselta Senaatilta ehdotukselle vahvistuksen.

Tähtitornin-
kadun jatkon
aiheuttaman
asemakaavan
muutoksen vah-
vistaminen.

Sen johdosta että talonomistaja N. Brenner oli Rahatoimikamarille jättämässään hakemuksessa anonut että kaupunki antaisi vuoden 1904 kuluessa toimittaa Tähtitorninkadun jatkon tasottamisen pitkin anojalle kuuluvaa tonttia N:o 4, oli Kamari lykännyt sanotun anomuksen Rakennuskonttoriin, joka antamassaan lausunnossa esitti ettei Tähtitorninkadun itäinen pää voimassaolevan asemakaavan mukaan ulottunut anojan tonttiin asti, vaan oli sinne vedetty väliaikainen ajotie Tähtitorninkadun suuntaan itäänpäin, jonkatähden Konttorin arvelun mukaan kenties oli syytä hankkia asemakaavaan sellainen muutos että lopullinen tienteke tämän väliaikaisen sijalle tulisi sallituksi. — Puutarhalautakunta, jonka lausuntoa Kamari myös oli vaatinut, huomautti miten tuo yllämainittu väliaikainen ajotie, talojen N:o 1 ja N:o 3 rakennettua Vuorimiehenkadun varrelle, oli vähitellen syntynyt pitkin näiden rakennusten pohjoista sivua Tähtitorninkadun jatkoksi ja liittyen Saunakadulle vievään alaskäytävään, sekä että kosketeltu, sangen vilkasliikkeinen tie, jota toistaiseksi ei oltu mitenkään hoidettu, oli varsin puutteellisessa kunnossa. Kun Lautakunta katsoi sekä kauneuden että liikkeen vaatimusten kannalta suotavaksi että tarkotettu tiealue tulisi saatetuksi järjestettyyn kuntoon, puolsi Lautakunta, oheenliittäen kaupunginpuutarhurin laatiman suunnitelman samanlevyisen kadun järjestämiseksi sinne kun ajotie Tähtitorninvuoren yli on, ehdotusta asemakaavan muutokseksi pääasiassa tämän suunnitelman kanssa yhdenmukaisesti. Rakennuskonttorin useinmainituksi asemakaavan muutokseksi laatiman ehdotuksen

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 270 17 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 30 §.

mukaisesti tulisivat kustannukset tämän uuden 8 m levyisen kadun ta-
sottamisesta ja museroitamisesta nousemaan 3,900 markkaan.

Rakennuskonttorin ja Puutarhalautakunnan lausuntojen mukaisesti ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari, esittäen sanotun ehdotuksen tuottamaksi eduksi, että rajottavat talot vastaisuudessa ottaisivat osaa kadun kunnos-
sapitoon, että Valtuusto hankkisi vahvistuksen useinmainitulle asema-
kaavan muutokselle sekä valtuuttaisi Rahatoimikamarin ottamaan 1905
vuoden menoarviossa huomioon kysymyksenalaisen kaduntasottamisen
kustannukset.

Hankittuaan asiasta Terveyshoitolautakunnan lausunnon, jonka mu-
kaan terveydelliseltä kannalta ei ollut mitään huomauttamista kysymyk-
senalaista muutosta vastaan, päätti ²⁾ Valtuusto suostua Rahatoimikamarin
ehdotukseen.

Sittemmin saapui Maistraatista tieto että Keisarillinen Senaatti esit-
telyssä 14 p. marraskuuta oli nähnyt hyväksi suostua ylläsanottuun
anomukseen, josta Valtuusto päätti ³⁾ ilmottaa Rahatoimikamarille.

Maistraatin vaatimassa lausunnossa puolti Valtuusto myönnyttäväksi
erinäisiin anomuksiin saada lupa rakentaa yhteen tontteja, nim. „Rakennus-
osakeyhtiö Majan“ ⁴⁾ anomukseen saada rakentaa yhteen yhtiölle kuuluvat
tontit N:o 4 ja 6 Kapteeninkadun varrella, Lääkärien sairashuoneosake-
yhtiön ⁵⁾ samanlaiseen anomukseen, joka koski tontteja N:ot 21, 23 ja 25
Laihurinkadun varrella sekä „Rakennusosakeyhtiö Aion“ ⁶⁾ anomukseen,
joka koski yhtiölle kuuluvia tontteja N:ot 3 Uudenmaankadun ja 15 Yr-
jönkadun varrella; Valtuusto yhtyi samalla Terveyshoitolautakunnan Maist-
raatille antamassa lausunnossa asetettuun ehtoon ettei yhteenliittämisen
kautta syntyneestä tontista rakenneta suurempaa alaa kun on sallittu
jos molemmille tonteille rakennettaisiin erikseen kummallekin.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli Helsingin Asfaltti-Osake-
yhtiön konkurssipesä ilmotanut että yhtiön tehdaskortteleissa N:ot 173
ja 174 harjottama tehdasliike oli yhtiön konkurssin vuoksi lakannut sekä
että sanottujen kiinteistöjen rahaksimuutto oli esissä; ja oli konkurssi-
hallinto, tarkoituksella saavuttaa myydessä saamamiehille mahdollisimman
edullinen tulos, esitetyillä syillä anonut sellaisen muutoksen aikaansaa-
mista voimassaolevaan asemakaavaan, että kysymyksenalaiset tehdaskorttelit

Hakemuksia
tonttien yhteen-
rakentamisesta.

Tehdaskortte-
lien N:ot 173 ja
174 jakaminen
asuntotonteiksi.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 182 28 p. heinäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 23 §. — ³⁾ S:n
s:n 30 p. jouluk. 5 §. — ⁴⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 9 §. — ⁵⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 7 §. —
⁶⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 33 §.

tulisivat jaetuiksi asuntotonteiksi anomukseen liitetyn, Rakennuskonttorin laatiman suunnitelman mukaan. — Valtuuston vaadittua Rahatoimikamarin lausuntoa tästä anomuksesta, oli Kamari määrännyt katselmuksen ja arvioimisen ja esitti sitten antamassaan lausunnossa,¹⁾ viittaamalla niihin etuihin, joita sanottujen korttelien uusi jakaminen asuntotonteiksi tuotaisi läheisille kaupunginosille varsinkin savun vähenemiseen nähden, ettei kortteleita pitäisi hakijan käsissä muuttaa tehdaskortteleista asunto-kortteleiksi ilman että kaupungille siitä taattaisiin kohtuullinen hyvitys. Usein mainitut korttelit oli kaupunki vuosina 1888 ja 1889 myynyt yhteenlasketusta Smk:n 81,177:60 hinnasta. Konkurssihallinnon kanssa tapahtuneessa neuvottelussa oli tämä tarjoutunut, jos anomukseen suostutaan, maksamaan kaupungin rahastoon yllämainitun kauppahinnan ja sen summan eron, joka saadaan jos korttelien hinta asuntotontteina laskettaisiin 12 markan 50 pennin mukaan neliömetriltä, jolloin korttelien kokonaisarvo nousisi 164,334 markkaan 36 penniin ja se lisämaksu, minkä konkurssipesä olisi taipuvainen maksamaan 83,156 markkaa 76 penniä; ja ehdotti Rahatoimikamari sentähden että jos konkurssihallinto lopullisesti sitoutuisi kahden kuukauden kuluessa kaupungin rahastoon maksamaan yllämainitun lisähinnan ja samoin asettaisi hyväksyttävän vakuuden varojen maksamisesta, Valtuusto suostuisi anomaan sellaista asemakaavan muutosta, jota anomuksessa tarkotettiin, sekä siinä tapauksessa antaisi Rahatoimikamarin tehtäväksi esittää piirustukset ehdotettuun asemakaavan muutokseen. Tämän Rahatoimikamarin esityksen Valtuusto hyväksyi.²⁾ Sittemmin sai Rahatoimikamari, mainitun sitoumuksen antamista varten määrätyn ajan kuluttua ilmoituksen ettei konkurssihallitus ollut katsonut anomusta olevan pantava täytäntöön; ja ilmotti³⁾ Rahatoimikamari tästä Valtuuston tiedoksi.

Erinäisten
10—12 kaupungin-
osain kort-
telien uudestaan
järjestäminen.

Rahatoimikamarille jättämässään kirjelmässä oli leskirouva A. Malmborg anonut että, sittenkun huvila-alueella N:o 16 b Åsissa oli toimitettu uudestajärjestely, hakijalle myönnettäisiin oikeus sanotulle maapalstalle rakennettujen rakennusten omistajana ilman huutokauppaa lunastaa järjestelyssä numerolla 51 Itäisen Viertotien varrella merkitty tontti korttelissa N:o 358 ja saada vastaisuudessa asemaan nähden muuttamatta säilyttää tontille rakennetut rakennukset. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari määrännyt paikalle katselmuksen ja kävi katselmuksen ja

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 81 7 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 33 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 34 §.

arviokirjasta ilmi että leskirouva Malmborgille, jolla aina 1899 vuoden loppuun asti oli ollut vuokralla entinen maapalsta N:o 16 b Ås, oli Valtuusto 7 päivänä marraskuuta samana vuonna myöntänyt oikeuden ilman huutokauppaa lunastaa eräs silloisessa asemakaavassa N:olla 5 Vaasankadun varrella merkitty tontti alaltaan noin 1,400 m² mainitulla maapalstalla olevien rakennusten sinne muuttamista varten, jotka rakennukset olivat kosketellun asemakaavaehdotuksen mukaan aiotut poistettaviksi tilan valmistamiseksi suunnitellulle torille. Sillävälillä oli asemakaavaehdotukseen ennen sen lopullista vahvistusta tehty sellainen muutos, että useimmat anojalle kuuluvat rakennukset olivat joutuneet kortteliin N:o 358 ja aikaisempi anojalle luvattu rakennuspaikka senohella saanut toisen muodon ja aseman kun sillä alkuaan oli, jonkatähden katselmusmiehet olivat huomanneet hakijan anomuksen saada lunastaa tontti N:o 51 Itäisen Viertotien varrella täysin oikeutetuksi. Mutta koska viimeksimainitun tontin pinta-ala oli ainoastaan 980 neliömetriä ja siis noin 420 neliömetriä pienempi anojalle aikaisemmin luvattua tonttipaikkaa ja kun senohessa anojan arvokkain rakennus, suurehko puinen kaksikerroksinen asuinrakennus muutetun kaupunginjaon mukaan tulisi puolella alallaan olemaan Itäisen Viertotien alueella, olivat tarkastusmiehet ehdottaneet voimassaolevaan asemakaavaan sellaista muutosta, jonka mukaan yllämainittu asuinrakennus saisi edelleenkin olla nykyisellä paikallaan sekä tontti N:o 51 tulisi siten suurennetuksi että sen pääoma-arvo 17 markan mukaan neliömetriltä vastaisi tontin N:o 5 Vaasankadun varrella arvoa, jonka yksikköhinta pitäisi arviomiesten mielipiteen mukaan määrätä 15 markaksi neliömetriltä. Tämä asemakaavanmuutos edellytti kuitenkin Helsinginkadun siirtämisen vähän etelään päin, jonka johdosta arviomiehet olivat puoltaneet naapurikorttelin N:o 343 uudestaanjärjestämistä siten, että sen alueelle lankeavaa Itäisen Viertotien osaa voitaisiin vastaisuudessaakin käyttää yleisenä kulkutienä.

Lunastettavaksi anotun tontin pinta-ala tulisi tämän ehdotuksen mukaan olemaan 1,240 m² ja sen kokonaisarvo 21,080 mk. Anomukseen suostumisen ehtona olivat tarkastusmiehet muuten ehdottaneet ettei Itäisen Viertotien varrella olevan tontin N:o 51 tulevalla omistajalla olisi oikeutta vaatia ympäröivien katujen tasottamista, minkä pitäisi saada jäädä siksi kun kaupunki huomaisi sen etujensa mukaiseksi.

Vaaditussa lausunnossa oli Rakennuskonttori kannattanut tarkastusmiesten ehdotuksen toteuttamista korttelinumeroiden 358 ja 343 rajojen järjestämisestä sekä samalla puoltanut korttelinumeroiden 340 ja 347 pie-

nempä muutoksia, tämän ohella lisäten että kaupungille koituisi ehdotetun järjestelyn kautta sellainen suoranainen etu ettei Itäistä Viertotietä korttelin N:o 343 kohdalla tarvitsisi kokonaan uudestaan rakentaa, jos sanotun korttelin Viertotienpuoleiset tontit tulisivat myydyiksi. Tämän yhteydessä oli Konttori ehdottanut että se osa Hörnebergiä, joka asemakaavaan oli merkitty istutukseksi, olisi muutettava siten, että sekä istutuksen rajaa Itäistä Viertotietä vastaan lykättäisiin hiukan länteen päin että myös sen avarasta pinta-alasta muodostettaisiin pitkin sanottua Viertotietä kaksi asuntokorttelia N:ot 250 ja 251. Ehdotetun asemakaavan muutoksen kautta saisi kaupunki 12 myytävää tonttia, samalla kun kustannukset istutusten vastaisesta järjestämisestä näiden suunniteltujen korttelien paikalla olevalle vallan paljaalle kalliopohjalle jäisivät pois.

Kannattaen tarkastusmiesten ja Rakennuskonttorin yllä esitettyyn ehdotukseen suostumista ehdotti ¹⁾ Kamari, oheenliittäen piirustukset sen vaatimaan asemakaavan muutokseen, että Valtuusto

puolestaan hyväksyisi ehdotukset kahden uuden asuntokorttelin N:ojen 250 ja 251 muodostamisesta sekä korttelien N:ojen 340, 343, 347 ja 358 järjestämisestä tehtyjen piirustusten mukaisesti;

anoisi Keisarilliselta Senaatilta vahvistusta tästä aiheutuvalle voimassaolevan asemakaavan muutokselle; sekä

valtuuttaisi Rahatoimikamarin, jos tarkotettu vahvistus saadaan, myymään leskirouva Malmborgille järjestetyn tontin N:o 51 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 358 17 markasta neliömetriltä kuitenkin sillä ehdolla ettei tontinhaltijalla ole oikeutta vaatia ympäröivien katujen tasottamista, jonka pitäisi saada jäädä sikseen kunnes kaupunki huomaa sellaisen tasottamisen etujensa mukaiseksi.

Hankittuaan asiasta Terveystaloutakunnan lausunnon päätti Valtuusto ²⁾ hyväksyä Rahatoimikamarin tekemän esityksen.

Alppikadun tasottaminen tontin N:o 23 vierellä korttelissa N:o 324.

Asunto-osakeyhtiö Suomalainen oli esitettyillä syillä anonut Valtuustolta että Alppikatu yhtiölle kuuluvan tontin N:o 23 sivulla korttelissa N:o 324 tasotettaisiin. Vaaditussa lausunnossa ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto antaisi Kamarin tehtäväksi ottaa 1905 vuoden menoarvioehdotukseensa määrärahan kysymyksenalaisen tasotustyön suorittamiseksi; ja hyväksyi ⁴⁾ Valtuusto tämän esityksen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 22. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 26 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 100 28 p. huhtik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 13 §.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli kamreeri H. Hellner anonut ryhdyttäväksi sellaisiin toimenpiteihin että Läntiseltä Viertotieltä Seura-
saaren tielle johtavan uuden tien tasottamaton osa Humlebergin huvilan N:o 18 vierellä, jonka tasottaminen oli aloitettu muutamia vuosia sitten, laitettaisiin ainakin pohjoispäästään liikekuntoon. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu¹⁾ ehdotti²⁾ Rakennuskonttorin tekemän ehdotuksen mukaisesti, ettei mainittu anomus antaisi aihetta muuhun toimenpiteeseen kuin väliaikaisen 5 metrin levyisen ajotien tekoon Humlebergin huvilain N:o 17 ja 18 ohi vievän tien jatkoksi, jonka työn kustannukset olisi pantava määrärahoihin „sekalaisia tienkorjauksia“ varten. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi³⁾ Valtuusto tämän Rahatoimikamarin esityksen.

Läntisen Viertotien ja Seura-
saarentien välinen tie.

Rahatoimikamariin jättämässään kirjelmässä olivat Muukalaiskadun talojen ja tonttien omistajat anoneet oikeutta saada rakentaa tonttiansa mainitun kadun puoleiset osat, jotka voimassaolevan asemakaavan mukaan tulee ylläpitää istutuksina.

Hylätty anomus oikeudesta rakentaa Muukalaiskadun tonttien etupihat.

Tästä anomuksesta oli Rahatoimikamari hankkinut Rakennuskonttorin lausunnon, joka viimeainittu oli sen johdosta esittänyt, että anomukseen suostuminen ainoastaan saisi aikaan terveydellisten olojen huononemista, sillä nähtävästikin mahdollisimman korkuisiksi rakennettavain talojen väliin jätettäisiin ainoastaan niukasti 12 metrin levyinen katu, sekä että anomukseen suostuminen muodostaisi ennakkopäätöksen, joka tekisi mahdolliseksi kelle muulle samanlaisen ilmavammalle rakennustavalle aiotun tontin omistajalle maksamalla kaupungin rahastoon jonkun verrattain pienen summan, hankkia itselleen oikeuden senlaiseen tontin käyttämiseen, mikä ei kaupungin asemakaavaa laadittaessa ollut aikomuksena. Tämän perusteella ei Rakennuskonttori ollut katsonut voitavansa kannattaa anomukseen suostumista.

Saadakseen asiasta lähemmin selvää sekä ehdotuksen sen korvauksen määrästä, mikä anomukseen mahdollisesti suostuttaessa olisi tonttien omistajain suoritettava kaupungin rahastoon, määräsi Rahatoimikamari paikalle katselmuksen. Antamassaan toimituskirjassa ehdottivat katselusmiehet, että kaupungille tuleva korvaus kysymyksenalaisesta rakentamisoikeudesta olisi laskettava 35 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä asemakaavan mukaan istutukseksi merkitystä alasta, jonka

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 21 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 242 27 p. lokak. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 6 §.

laskun mukaan korvaus tekisi: tontista N:o 3 Vuorimiehenkadun varrella Smk. 6,493: 20, tontista N:o 4 Saunakadun varrella Smk. 8,192: 10, tontista N:o 6 Saunakadun varrella Smk. 8,647: 50 ja tontista N:o 2 Ulrikankadun varrella Smk. 5,972: 40 eli kaikkiaan Smk. 29,305: 20.

Hankittuaan asiasta vielä Terveyshoitolautakunnan samoin terveydellisistä syistä hylkäävän lausunnon, epäsi¹⁾ Rahatoimikamarikin suostumuksen sanottuun hakemukseen.

Asiaa Valtuustolle esiteltäessä olivat anojat jättäneet vielä yhden kirjelmän, jossa he vastustivat yllämainittujen kaupungin viranomaisen esittämiä syitä hakemuksen hylkäämiseksi, mutta päätti²⁾ Valtuusto kumminkin Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta sen hylätä.

Senaatintorin
järjestely.

Sittenkun Valtuuston vuonna 1896 julistama Senaatintorin kaunistamiskilpailu oli tuottanut senlaisen tuloksen ettei yhdenkään kahdeksasta jätetystä suunnitelmasta katsottu³⁾ voivan olla pohjana torin järjestämiselle, ja asia siten oli pääpiirteissään jäänyt ratkaisematta, oli Rahatoimikamari laatiessaan 1898 vuoden meno- ja tuloarvioehdotustaan esittänyt⁴⁾ Valtuustolle, eikä voitaisi kysymystä Senaatintorin varustamisesta istutuksilla ottaa uudestaan tutkittavaksi Rakennuskonttorin herättämän ehdotuksen yhteydessä torin laskemisesta nupukivillä. Tämän johdosta oli Valtuusto ainoastaan päättänyt kehottaa Rahatoimikamaria vaatimaan Rakennuskonttorilta selontekoa, voitaisiinko torin suurta kaltevuutta eteläänpäin johonkin määrin vähentää osittain alentamalla torin pohjoista osaa ja osittain jonkunverran korottamalla Aleksanterinkatua.

Kysymyksen puheenalaisen torin kaunistamisesta herätti uudestaan eloon arkkitehti Waldemar Wilenius, joka helmikuussa 1902 jätti Rahatoimikamariin laatimansa suunnitelman Senaatintorin uudesta-muodostamiseksi siihen kuuluvine selontekoineen, ja lähetti⁵⁾ Rahatoimikamari tämän suunnitelman Rakennuskonttoriin huomioonotettavaksi yllämainittua konttorille kuuluvaa lausuntoa ja ehdotusta torin kaltevuussuhteiden järjestämisestä annettaessa.

Täyttyäkseen tämän tehtävän lähetti Rakennuskonttori tammikuussa 1904 Rahatoimikamariin lausunnon ja ehdotuksen asiasta ja esitti Konttori siinä pääasiallisesti seuraavaa:

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 28. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p syysk. 11 §. — ³⁾ Katso 1896 vuoden kunnall. kert. sivu 42 ja seur. — ⁴⁾ Katso 1897 vuoden kert. siv. 49 ja seur. — ⁵⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 154.

Ensinnäkin herra Wilenius'en suunnitelmaan nähden oli huomautettava että siitä puuttui istutukset torin keskiosalta, joka sensijaan oli aiottu päälystettäväksi yhtenäiseksi alaksi telikkakivillä ja jonka järjestelmän kautta ehdotuksen toimeenpanokustannukset kokonaisuudessaan pienenisivät. Torin sisäosan vinouden tasottamiseksi sisälsi suunnitelma matalia penkereitä torin kaikkia neljää sivua pitkin. Yllämainittua suunnitelmaa professori Nyströmin jättämään ja kilpailussa hyväksytyihin verrattaessa huomattiin eroavaisuutena edelleen että tähän ei oltu järjestetty mitään eri käytävää tai teitä jalkamiehille, vaan voivat ne vapaasti liikkua torilla mihin suuntaan tahansa, ja että Hallituskatu oli muutettu niin että ajoneuvoilla liikkuminen oli siellä mahdoton; yhtäläisyyttä taas oli olemassa siinä että kaikki suunnitelmat oli tehty sillä edellytyksellä että ajoliike johdettaisiin varsinaisen tori-alan ulkopuolelle sitä rajottavia katuja pitkin.

Kun Rakennuskonttori kumminkin tarkoin tutkittuaan kaikki asiasta annetut sängen huomiota ansaitsevat ehdotukset, oli tullut siihen käsitykseen ettei yksikään niistä täysin tyydyttävällä tavalla ratkaissut liikkeen järjestämistä torilla, oli Konttori, joka ei ollut voinut yhtyä yhteenkään kysymyksenalaiseen ehdotukseen, yhdessä arkkitehti R. Björnbergin kanssa laatinut uuden, joka oli liitetty Konttorin lausuntoon ja päättyi tämä ehdotus, johon ei kuulunut istutuksia ja muuten tarkoitti nykyisen liikesuunnan tyydyttämistä, kaupungille 131,800 markan kokonaiskustannukseen.

Tämän ehdotuksen lähetti ¹⁾ Rahatoimikamari pienemmillä muutoksilla lausunnon seuraamana Valtuustolle ja ehdotti Kamari siinä

että Valtuusto hyväksyisi Rakennuskonttorin ehdotuksen Senaatin torin järjestelyksi sekä Rahatoimikamarin esittämän yksityiskohtaisen ehdotuksen yliopistotalon ja Senaatintalon edustoiksi sekä tämän johdosta antaisi Rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa 1905 vuoden menoarvioehdotukseensa kysymyksenalaisesta työstä lasketut kustannukset.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ Valtuusto lykätä sen valiokuntaan, johon valittiin herrat Norrmén, Hallberg ja Stockmann sekä ylim. professori J. J. Tikkanen ja arkkitehti L. Sonck. Mainittu valiokunta ei antanut kumminkaan vuoden kuluessa mitään lausuntoa.

Yhdistys „Arbetets Vänner i Tölö“ oli Maistraatin kautta lähettänyt Valtuustolle kirjelmän anoen että jalkakäytävää Läntisen Viertotien varrella jatkettaisiin tähänastisesta päätekohtastaan Roosanhuvilasta kaupungin

Hylätty anomus
käytävän jatka-
misesta Länti-
sen Viertotien
varrella.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 14. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 18 §.

portille Humlebergiin. Asiasta antamassaan lausunnossa Rahatoimikamari, hankittuaan Rakennuskonttorin lausunnon, epäsi suostumuksen hakemukseen ja yhtyi ¹⁾ Valtuustokin tähän Rahatoimikamarin lausuntoon.

Tokantorin
istutukset.

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuustolle jätetyn anomuksen ²⁾ johdosta puistikon laittamisesta Tokantorille oli antanut ³⁾ Rakennuskonttorin tehtäväksi laatia siihen ehdotuksen, oli Konttori yksissä Puutarhalautakunnan kanssa laatinut sekä Rahatoimikamariin lähettänyt ehdotuksen sanotun torin tasottamisesta ja istutusten järjestämiseksi siihen, ja lähetti ⁴⁾ Kamari tämän ehdotuksen, jonka mukaan kysymyksenalainen istutus käsittäisi suurehkon hiekotetun leikkikentän, alaltaan noin 2,300 m² ja jonka järjestämiskustannukset oli laskettu 15,300 markaksi, Valtuustoon ehdottaen sen hyväksymistä ja tarpeellisen muutoksen hankkimista kaupungin asemakaavaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi ⁵⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Haapaniemen
istutukset.

Rahatoimikamarin määräyksen ⁶⁾ mukaan 25 päiväältä kesäkuuta 1903 säädetyн lähtökatselmuksen toimitettua kaupungille kuuluvalla osalla huvila-alueella N:o 27 a Fägelvikissä, olivat katselmusmiehet toimituksesta antamassaan pöytäkirjassa lausuneet maa-alueen vastaisesta käyttämisestä mielipiteenään m. m. että sen ehdotetun puisto-istutuksen töitä, johon istutukseen käytettäisiin Haapaniemen istutukset sekä osia Fägelvikin tilasta, ei enää lykättäisi, ja oli Rahatoimikamari tämän johdosta antanut ⁷⁾ Rakennuskonttorin tehtäväksi yksin neuvoin Puutarhalautakunnan kanssa laatia lähemmän ehdotuksen sanotun puisto-alueen järjestyksi ja kuntoonpanemiseksi. Täyttääkseen tämän tehtävän oli Rakennuskonttori laatinut piirustukset, jotka se lähetti kirjelmän seuraamana, jossa konttori esitti paikan järjestettäväksi siten että urheilu- ja leikkikentän tarve 10:lle, 11:sta ja 12:sta kaupunginosalle, joissa ei ollut ollenkaan sellaisia laitoksia, tulisi tyydytetyksi, ja oli Konttori laatinut kysymyksenalaisen paikan kuntoonpanemiseksi kustannuslaskun, joka päättyi 32,200 markan summaan.

Ehdotuksesta antamassaan lausunnossa esitti ⁸⁾ Rahatoimikamari Rakennuskonttorin ehdotuksen hyväksymistä, edellyttäen että kysymyksenalainen työ toimitettaisiin vähitellen ja menot siten voitaisiin jakaa

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 20 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 44. — ³⁾ Rhkn pöytäk. 14 p. tammik. 6 §. — ⁴⁾ S:n s:n 6 p. lokak. 29 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 30 §. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. II. 46. — ⁷⁾ Rhkn pöytäk. 14 p. tammik. 1 §. — ⁸⁾ Rhkn kirj. N:o 211 6 p. lokak.

useammalle vuodelle; tämänkin esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta.

Rahatoimikamariin antamassaan kirjelmässä oli Rouvasväenyhdistyksen johdosta että Maistraatti oli velvottanut yhdistyksen lastenkodiksi käyttämänsä Neitsytpolun ja Pietarinkadun kulmatontin omistajana vuoden 1905 kuluessa kivettämään kosketeltuun tonttiin kuuluvan viimeainitun kadun osan, esittämillään syillä anonut että kaupunki kustantaisi kysymyksenalaisen kadunlaskemistyön, niin että yhdistyksen olisi ainoastaan vastaisuudessa ylläpidettävä sanottu katuosa. Hankittuaan Rakennuskonttorin puoltavan lausunnon, ehdotti Rahatoimikamari että Valtuusto päättäisi antaa kaupungin kustannuksella kivettää Pietarinkadun yhdistykselle kouluvan lastenkodin tontin edustalla sekä määrätä tähän tarkoitukseen 2,100 markan summan huomioonotettavaksi 1905 vuoden menoarviossa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto hyväksyä tämän esityksen.

Lastenkodin
tonttiin kuulu-
van katuosan
kivettäminen.

Sittenkun Maistraatti oli velvottanut Kapteeninkadun, Pietarinkadun ja Merikadun välisten talojen omistajat kivettämään osansa sanottua katua ennen 1 päivää syyskuuta 1905, oli Rakennuskonttori esittänyt että kaupunki ei ainoastaan Kapteeninkadun tontin N:o 3 omistajana ryhtyisi toimiin tälle tontille kuuluvan katuosan kivettämiseen, josta työstä kustannukset nousisivat 1,050 markkaan, vaan myöskin laskisi kivillä Kapteeninkadun keskimäisen, Tehtaan- ja Pietarinkadun välisen osan pitkin vielä rakentamatonta korttelia N:o 128. Viimeisen ehdotuksen tueksi, jonka toimeenpanokustannukset oli laskettu 3,950 markaksi, esitti Konttori että kun kysymyksenalaisen kadun sekä pohjoinen että eteläinen osa olivat kivetetyt, oli keskiosa kiveämättömänä edelleenkin vähemmän tyydyttävässä ja liikettä suuressa määrin vaikeuttavassa kunnossa. Tämän lisäksi oli Rakennuskonttori huomauttanut että korttelin N:o 180 talonomistajille määrättyä katuosainsa kivettämistä sanotun korttelin kohdalla olevan avoimen paikan vieressä tuskin voitaisiin toimittaa tarpeellisen kestävästi, jollei kaupunki antaisi kivettää ajotien vastaista puolta, jonkatähden Konttori ehdotti tämänkin työn suorittamisen 1,800 markan maksusta.

Kapteenin-
kadun kivettä-
minen.

Antamassaan lausunnossa puolti Rahatoimikamari Rakennuskonttorin yllämainitun esityksen hyväksymistä kokonaisuudessaan, ja hyväksyikin ³⁾ Valtuusto sen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 31 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 23 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 24 §.

Ehdotus Eläintarhan y. m. puistojen järjestämisestä.

Sen johdosta että Valtuusto käsitellessään ehdotusta Töölönalueen asemakaavaksi oli palauttanut ¹⁾ Puutarhalautakunnalle erään sen tekemän Eläintarhan puistoistutusten suunnitelman uudestaan muodostettavaksi niissä osissaan, missä tämä oli sanotun asemakaavaehdotuksen vaatima, laati ²⁾ Lautakunta uuden ehdotuksen, joka Lautakunnan mielestä olisi pantava pohjaksi Eläintarhan ja sen läheisten alueiden vastaiselle lopulliselle järjestelylle. Tämä suunnitelma lähetettiin Valtuustolle mietinnön seuraamana, jossa Lautakunta esitti pääasiallisesti seuraavaa:

Tarkan selvyyn saamiseksi maanpinnan muodostuksesta ja kaltevuussuhteista kysymyksenalaisella alueella, oli Lautakunta toimittanut sen punnitsemisen, jonka jälkeen kaupunginpuutarhuri Olsson oli saanut toimekseen Lautakunnan viittausten mukaisesti laatia asemasuunnitelman näille alueille ja niihin koskeville liikeväylille, minkä ehdotuksen Lautakunta sitten oli tarkastanut ja hyväksynyt.

Tämä uudestaanlaadittu suunnitelma, jossa aikaisemmin lähetetty ehdotus oli tullut käytäntöön, käsitti rautatielinjan molemmanpuoliset Eläintarhan osat ja oli sen tarkoituksena pääasiallisesti säilyttämällä alueen luonnonsuhteet luoda tarpeenvaatima suuri kansanpuisto ja virkistyspaikka kaupungin asujamistolle.

Ehdotus tarkotti edelleen siihen otetuilla lukuisilla ja tilavilla teillä täyttää liikenteen suuret vaatimukset, jotka sille asetetaan alueen asemaan katsoen 11:sta ja 12:sta kaupunginosan idässä ja Töölön alueen välillä lännessä. Edelleen olivat ehdotuksessa mahdollisimmassa määrin otettu huomioon urheilun vaatimukset ottamalla siihen kaksi suurta urheilukenttää, alaltaan yhteensä 37,000 m² sekä lukuisia ajo- ja ratsastustaita.

Suunnitelmaan oli Lautakunta myös ottanut paikan tulevalle varastopuutarhalle kaupungin istutuksia varten ja ehdottanut tähän tarkotukseen Savilan huvila-alueen sekä osia Kaavin tilasta, yhteensä 5 ha alueen. Väkimullan valmistuspaikaksi oli alueeseen merkitty paikka Malmin huvilatilalla N:o 43.

Vielä sisältyi suunnitelmaan ehdotus Hesperian ja Hakasalmenpuistojen järjestämisestä ja oli sen mukaan nämä puistot järjestettävä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi suoranaiseen yhteyteen Eläintarhan kanssa.

Lopuksi oli Lautakunta lausunut mielipiteensä Töölönlahden säilyttämisen puolesta, huomauttaen siihen laskevan likaviemäriverkon uudestaan

¹⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 2. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 18.

järjestämisen välttämättömyydestä ja lahden syventämisen tarpeesta sekä rantojen järjestämisestä ja vahvistamisesta sopivalla kasvullisuudella.

Mitään kustannuslaskelmaa ei Lautakunta ollut tehnyt, vaan ilmotti olevan aikomuksensa ehdottaa meno- ja tuloarvioehdotuksessaan tarpeellista määrärahaa suunnitelman asteettaiseksi toteuttamiseksi, jos suunnitelma saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen.

Yllämainitun nojalla esitti Puutarhalautakunta

että Valtuusto, hyväksymällä mietintöön liitetyn suunnitelman Eläintarhan puistoalueen kuntoonpanemiseksi kuin myös Hesperian ja Hakasalmen puistojen sekä Töölön, Eläintarhan ja Kaisaniemen lahtien rantojen järjestämiseksi, päättäisi että sanottu ehdotus pantaisiin pohjaksi vastaiselle sanottujen alueiden järjestelylle; sekä että koko suunnitelmassa istutukseksi merkitty Eläintarhan alue otettaisiin käytäntöön suunnitelman toteuttamisessa sikäli kun puiston asteettain edistyvä järjestely sitä vaatii.

Tämän ehdotuksen lykkäsi ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin.

Sittenkun Valtuusto, lääketieteen tohtori A. Törngrenin ynnä muiden lääkärin anomuksen johdosta maksuttoman tontin luovuttamisesta anojille sairashuoneen rakentamista ja ylläpitoa varten, oli antanut Rahatoimikamarin toimeksi ²⁾ yksissä anojain kanssa ehdottaa näiden pyytämän asumattoman Annankadun tontin N:o 2 sijaan toisen tontin luovutettavaksi kysymyksenalaiseen tarkotukseen sekä sopia lähemmistä ehdoista, jotka anojille pitäisi mahdollisesti asettaa, oli Kamari anojain ilmoitettua haluavansa aiottuun tarkotukseen saada tontit N:ot 21, 23 ja 25 Laivurinkadun varrella korttelissa N:o 185, määrännyt mainittujen tonttien arvioimisen, jossa nämä pinta-alaltaan yhteensä lähes 1,695 m² laajat tontit arvioitiin 18, 18 ja 21 markan mukaan neliömetriltä, yhteensä 32,966 markaksi 80 penniksi. Antamassaan lausunnossa pyysi ³⁾ Rahatoimikamari valtuutta, jos anojat haluaisivat lunastaa sanotut tontit, myydä ne 20 prosentin alennuksella ilmoitetusta arvosummasta ja ilman muuta ehtoa kun että tonteille rakennetaan vähintäinkin anojain ilmoittaman suuruinen sairashuonerakennus. — Kun asia otettiin ratkaistavaksi, päätti ⁴⁾ Valtuusto ilman huutokauppaa luovuttaa anojille kysymyksenalaiset tontit niiden arviohinnasta, ja että kaappasumma saisi olla korottomana maksamatta niinkauan kun tonteilla ylläpidetään sai-

Tonttien luovuttaminen sairashoitolaitokseksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok. 8 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 20. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 61 10 p. maalisk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 21 §.

raanhoitolaitosta, mutta olisi se kaupungille maksettava, jollei tätä ehtoa täytetä, sekä sitäpaitsi että Rahatoimikamari valtuutettaisiin myöntämään kiinnitykselle siirros mahdollisten lainain eduksi, siihen määrään mikä Kamarin harkinnan mukaan voidaan myöntää panematta kaupungin vaakuutta vaaranalaiseksi.

Kysymys Eläintarhan huvilaluonnon osan luovuttamisesta sairaushuoneiksi.

Lääkintöhallitus oli Valtuustolta pyytänyt tietoa oliko ja millä ehdoilla Helsingin kaupunki suostuvainen luovuttamaan kruunulle Eläintarhassa alueen, joka käsittäisi nykyiset Eläintarhan huvilat N:ot 1, 2, 3, 4, 5 ja 14 kruunun käytettäväksi tonttipaikoiksi erinäisille Yhiopiston sairaushuoneille, huomioonottamalla että alue säilyttäisi puiston luonteen, sekä sillä edellytyksellä että kruunu tekisi sopimuksen nykyisten vuokralaisten kanssa niistä korvaussummista, joita nämä kaupungin kanssa tekemänsä vuokrasopimusten perusteella esittäisivät. Sittenkun Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu ¹⁾, oli määrännyt alueen katselmuksen ja arvioimisen, ehdotti Kamari antamassaan lausunnossa ²⁾ esittämillään perusteilla että Valtuusto vastaisi Lääkintöhallitukselle että mainitut huvilat voidaan luovuttaa valtiolaitokselle aiottuun tarkotukseen käytettäväksi, vaarinottamalla että kysymyksenalainen alue säilyttäisi puiston luonteen sekä muuten seuraavilla ehdoilla:

että valtiolaitos sopisi sanottujen huvila-alueiden vuokraajien kanssa niistä korvausvaatimuksista, joita nämä voimassaolevain vuokrasopimusten perusteella voisivat esittää, niin että kaupunki tulisi tässä suhteessa vapautetuksi kaikista vaatimuksista;

että kysymyksenalaisen alueen rajoja jossain määrin muutettaisiin, mikäli se nimittäin koskisi tietä Castréninkadun päästä suurelle Eläintarhan tielle, sekä sieltä rautatiepenkereelle, kaikki mietinnön oheen liitetyn Rakennuskonttorissa tehdyn kartan osotusten mukaisesti;

että valtiolaitos sanotusta alueesta suorittaisi 15 markan summan neliömetriltä, eli siis koko alueesta, laskettuna 62,330 neliömetriksi, 934,950 markan summan;

että valtiolaitos sen yli luovuttaisi kaupungille rakentamattoman alueen n. k. Vanhan ja Uuden sairaalan tonttien väliltä puistikon laitamista ja mahdollisesti kadun vetämistä varten sinne;

että valtiolaitos järjestäisi ja ylläpitäisi tulevien sairaushuoneiden likaviemärien veden puhdistamista varten laitoksia, jotka kaupungin viranomaiset voisivat hyväksyä;

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 19 §. — ²⁾ Valt. pain asiakirj. N:o 32.

että valtiolaitos, tehtyään vuokramiesten kanssa välipuheen, saisi ottaa haltuunsa kysymyksenalaiset huvila-alueet sikäli kun se niitä tarvitsee, ja suorittaisi lunastussumman sen mukaan, kuitenkin niin että kauppasopimusta päätettäessä maksetaan vähintään kymmenes osa sovitusta summasta ja lunastussumma maksetaan joka tapauksessa kymmenen vuoden kuluessa, laskettuna kauppasopimuksen allekirjoituspäivästä; sekä

että tämä tarjous olisi voimassa vuoden 1905 loppuun, jonka ajan kuluessa kauppasopimus pitäisi olla päätetty.

Asiaa esiteltäessä oli Valmistusvaliokunta ehdottanut että Rahatoimikamarin esillä oleva lausunto hyväksyttäisiin, mutta päätti ¹⁾ Valtuusto palauttaa anomuksen Rahatoimikamariin, jotta Kamari antaisi lausuntonsa siitä, eikö sanottuun tarkotukseen voitaisi osottaa jotakin muuta kun nyt kysymyksessä olevaa aluetta, jonka säästämistä puistoksi ei pitäisi ilman pakottavia syitä tehdä mahdottomaksi.

Sittenkun Rakennuskonttori, saatuaan tehtäväkseen ²⁾ toteuttaa Valtuuston päättämän kulkutautipaviljongein lisärakennuksen Marian sairaahuoneeseen pääasiallisesti Terveystalokunnan laatimien piirustusten mukaisesti, oli Rahatoimikamarille ilmottanut että sanotun sairaahuoneen kulkutautilääkäri Tri Max Björkstén oli työn alkaessa esitetyillä syillä tehnyt ehdotuksen ettei operatsionisaleja kahdessa suunnitelluista paviljongeista järjestettäisi edellämainittujen piirustusten mukaisesti, oli Rakennuskonttori yksin neuvoin kulkutautilääkärin kanssa laatinut uuden ehdotuksen mainittujen salien toisin järjestämiseksi, joka päättyi 33,420 markan kokonaiskustannuksiin, 31,600 markan sijasta alkuperäisessä lisärakennusehdotuksessa. Rahatoimikamari, katsoen voivansa kaikin puolin puoltaa Rakennuskonttorin ehdotusta, ³⁾ esitti sentähden että Valtuusto sen hyväksyisi ja sallisi että työn suorittamiseksi 1904 vuoden menoarvioon otettu määräraha saisi kohota 1,820 markalla ja suostui Valtuusto tähän ehdotukseen. ⁴⁾

Muutettu suunnitelma Marian sairaahuoneen kulkutautipaviljongia varten.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiö, joka sopimuksen mukaan 18 päivästä tammikuuta 1900 oli saanut toistaiseksi vuokralle 22,780 m² suuruisen maa-alueen kaupungille kuu-
luvalla Roosanhuvilan alueella, jolloin vuokrasopimuksessa oli säädetty että kun alue otetaan kaupungin asemakaavaan, niin on vuokraaja oikeutettu ja velvollinen toimitettavan arvioimisen mukaan lunastamaan alueen, pidättämällä kaupungille oikeuden toimittaa vaadittavat

Anomus tontin arvioimisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 16 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 36.
— ³⁾ Rhkn kirj. N:o 46 11 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 13 §.

tonttijärjestelyt, ilmottanut aikovansa ryhtyä rakentamaan asuinrakennusta sanotulle alueelle, joka kuului Valtuuston hyväksymään, asianomaisen vahvistuksen alaisena olevaan Töölön kaupunginosan asemakaavaan, sekä sen tähden anonut että Valtuusto oikeuttaisi Rahatoimikamarin heti arvioittamaan ne tontit, jotka sanotun kaupunginasemakaavan ja mainitun sopimuksen mukaan olivat yhtiölle aiotut. Sittenkun Rahatoimikamarilta oli vaadittu lausunto ¹⁾ hakemuksesta, oli Kamari määrännyt katselmuksen ja arvioimisen alueelle, joka käsittää asuntotontit N:ot 25 Roosanhuvilankadun varrella korttelissa N:o 492 ja 51 Töölönkadun varrella korttelissa 493, jolloin tonteille, joiden pinta-ala teki 7,865,700 ja 7,501,645 m², pantiin hinnaksi 20 ja 15 mk. neliömetriltä eli yhteensä Smk. 269,833: 69.

Sillä välin oli yhtiön Johtokunta ilmottanut Rahatoimikamarille, että koska aiottua rakennustyötä varten oli tarpeen ainoastaan pieni osa vuokra-alueesta, yhtiö halusi muuttaa hakemustaan siten että sille vakuutettaisiin, säilyttämällä muuten sen vuokraoikeus, etu ilmoitetun arvioimisen mukaan lunastaa itselleen korttelin N:o 492 muutetun jaottelun kautta Läntisen Viertotien ja Humalistonkadun risteykseen muodostunut noin 2,000 neliömetrin laajuinen tontti.

Antamassaan lausunnossa ²⁾ puolti Rahatoimikamari yhtiön viimeksi kosketeltuun anomukseen suostumista sillä edellytyksellä että kaupungin asemakaavaehdotus ja korttelin N:o 492 muutettu tonttijaotus saisivat asianomaisen vahvistuksen, sekä että yhtiön sopimuksenmukaiset oikeudet ja velvollisuudet pysyisivät muutenkin muuttumattomina. Samalla anoi Rahatoimikamari valtuutta esittää Valtuustolle ehdotuksen korttelin N:o 492 muutetusta jaotuksesta, sittenkun yleinen suunnitelma Töölön alueen rakentamiseksi oli lopullisesti vahvistettu. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi. ³⁾

Siltavuorenpen-
kereen tonttien
N:o 4—19 myy-
minen Yliopis-
tolle.

Aleksanderin yliopiston lunastettua ⁴⁾ fysiologista laitosta varten tontin N:o 20 Siltavuorenpenkereellä korttelissa N:o 140, oli Yliopiston Konsistorio kysynyt Rahatoimikamarilta, saisiko ja mistä hinnasta Yliopisto lunastaa muut mainittuun kortteliin kuuluvat tontit, nim. N:ot 4—19 Siltavuorenpenkereellä, samalla esittäen että nämä tontit olisivat erittäin sopivat tieteellisten laitosten rakennuksia varten. Toimitetussa arvioimisessa pantiin tonttien hinnaksi 18 mk. neliömetriltä, jonka johdosta, ja kun yhteenlaskettu pinta-ala teki 5,930,306 m², tonttien koko arvo nousisi 106,745 mark-

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 21 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 142 9 p. kesäk. —

³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 30 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 19.

kaan 51 penniin. Siltavuorenpenkereen niiden osien tasottamiskustannukset, jotka vaadittiin yksinomaan kysymyksenalaisten tonttien ja niiden välisen etupihan käyttämistä ja tarpeellisia viemäreitä varten, laski Rakennuskonttori yhteensä 63,540 markaksi. Esittäen nämä seikat ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari että kysymyksenalaiset tontit Siltavuorenpenkereellä saisi myydä ilman huutokauppaa Aleksanderin Yliopistolle sen erinäisten laitosten rakentamista varten; että tonttien hinnaksi olisi pantava Smk. 43,215:51, mikä tekee tonteille pannun arvon ja tasotuskustannusten eron, sillä ehdolla että Yliopisto sitoutuisi toimittamaan ja ylläpitämään ylläsanottujen Siltavuorenpenkereen osien tasotuksen ja kanavoimisen tonttienvälisine esipihoinen ja siihen vievine teineen; että mainittu esipiha ja tiet lankeaisivat maksettua Yliopistolle sekä että kauppasumma suoritettaisiin kolmessa erässä, 15,000 markalla kumpanakin vuosina 1905 ja 1906 sekä loput Smk. 13,215:51 vuoden 1907 kuluessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti²⁾ Valtuusto suostua sanottuun ehdotukseen.

Sittenkun asessorinleski E. Boman, jolle hänen miesvainajansa Asessori A. Bomanin testamentin kautta oli tunnustettu oikeus määrätyillä ehdoilla hallita huvilaa N:o 22 Itäisessä Kaivopuistossa, mikä huvila sen jälkeen lankeaisi Suomen Taideyhdistykselle, oli Rahatoimikamarilta anonut saada lunastaa omakseen sanotun huvila-alueen, joka oli otettu Kaivopuiston asemakaavaan tonttina N:o 22 Huvilatie varrella korttelissa N:o 199, oli Rahatoimikamarin määräyksen mukaisesti toimitettu tontin katselmuksella ja arvioiminen, jossa tälle tonttikirjan mukaan 4,269,75 neliömetrin alueelle pantiin arvoksi, 10 markan 50 pennin mukaan neliömetriltä, Smk. 44,832:38. Sittenkun Taideyhdistys, joka, oheenliittäen selonteon yhdistyksen ja leskirouva Bomanin välisestä sopimuksesta joko omasta tai sijaisensa puolesta, oli ilmottanut tahtovansa täyttää leskirouva Bomanin anomuksen, ehdotti³⁾ Kamari että kaupunki tontin eteläisestä osasta lohkaisisi 4 metrin levyisen alan käytävää varten huvilatieltä meren rantaan, sekä että sanotun tien tätä tonttia koskevan osan uudestaan järjestäminen pantaisiin toimeen, jonka johdosta tontin pinta-ala pieneneisi 3,764 neliömetriin, vastaten yllämainitun yksikköhinnan mukaan 39,522 markan arvoa, josta hinnasta Kamari pitäisi valtuuttaa myymään sanottu tontti Taideyhdistykselle tahi sen asettamalle sijaiselle. Asian esittelyssä hyväksyi⁴⁾ Valtuusto kysymyksenalaisen ehdotuksen.

Itäisen Kaivopuiston huvilapalstan N:o 22 myyminen Taideyhdistykselle.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 281 1 p. jouluk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 20 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 271 17 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 28 §.

Vaasankadun
asuntotontin
N:o 16 myynti.

Kauppiaanleski Alvina Lindroosin tekemän anomuksen johdosta saada ilman huutokauppaa lunastaa omakseen asuntotontti N:o 16 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 349, joka vastasi hakijan omistamaa vuokratonttia N:o 20 Åsin alueella, oli Rahatoimikamari määrännyt sanotun tontin katselmuksen ja arvioimisen, jossa sille 1,755 neliömetrin suuruisena pantiin arvoksi 10 markkaa neliömetrille eli yhteensä Smk. 17,550: —. Kirjeessään ¹⁾ Valtuustolle ehdotti Rahatoimikamari esitetyillä syillä että Kamari valtuutettaisiin myymään kysymyksenalainen tontti anojalle ilmoitetusta arviosummasta ja suostui ²⁾ Valtuusto tähän ehdotukseen.

Itäisen Viertotien
asuntotontin N:o 33
korttelissa
N:o 331 myyminen.

Suruttoman alueen N:o 25 b:n vuokraajan K. V. Lindqvistin anottua saada lunastaa omakseen sanottuun alueeseen kuuluvan vahvistettuun asemakaavaan otetun asuntotontin N:o 33 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 331, oli Rahatoimikamari määrännyt toimitettavaksi sanotun tontin katselmuksen ja arvioimisen ja pantiin sille silloin arvoksi 14 mk. neliömetriltä, jonka johdosta ja kun tontin pinta-ala teki 1,394 m², sen kokonaisarvo teki 19,516 markkaa. Hakemuksesta antamassaan lausunnossa ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari, esittäen että sanottu tilus oli Valtuuston päätöksen mukaan 3 päivältä syyskuuta 1880 vuokrattu 30 vuodeksi, että hakija Lindqvistin sallittaisiin ilman huutokauppaa lunastaa itselleen mainittu asuntotontti Itäisen Viertotien varrella 14 markasta neliömetriltä ja ehdolla että hakija sitoutuu kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisen jälkeen jättämään kaupungin huostaan sanotun tontin ulkopuolelle lankeavan osan vuokratiluksesta N:o 25 b Surutoin, vapaana rakennuksista, sekä että vuokramaksu viimeksimainitusta alueesta jällelläolevalta vuokraajalta, niin kauan kuin hakijan sallittaisiin sitä käyttää, olisi 24 mk. vuodessa. Tähänkin ehdotukseen suostui ⁴⁾ Valtuusto, kuitenkin sillä ehdolla että kysymyksenalainen kauppa tapahtuisi vuoden sisällä päätöksen tekemisestä.

Itäisen Viertotien
asuntotontin N:o 31
korttelissa
N:o 331 myyminen.

Samoin oli tonttipaikan litt. A Suruttoman N:o 25 alueella vuokraaja maanviljelijä Erland Mikkola anonut saada lunastaa arvion mukaan mutta ilman huutokauppaa vahvistetun asemakaavan mukaan sanotun tiluksen maasta muodostetun asuntotontin N:o 31 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 331 ja oli Rahatoimikamari tämän johdosta antanut toimittaa katselmuksen ja arvioimisen sanotulla tontilla, jonka pinta-ala

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 62 10 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 18 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 47 11 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 14 §.

on 1,394 neliömetriä, ja arvioitiin se 15 markan mukaan neliömetriltä 20,910 markaksi; sen ohessa olivat arviomiehet ehdottaneet että tonttia myytessä vuotuinen vuokramaksu tiluksesta litt. A. Surutoin; joka maksu oli 536 mk., alennettaisiin 317 markalla 45 pennillä. Esittäen, että mainittu tonttipaikka oli päätöksellä 28 päivältä maaliskuuta 1879 luovutettu vuokralle kolmenkymmenen vuoden ajaksi, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari anomuksesta antamassaan lausunnossa anomukseen suostuttavaksi, sekä että hakijalle myönnettäisiin oikeus edelleenkin alkuperäisen vuokra-ajan loppuun hallinto-oikeus tiluksen jällellolemaan osaan 218 markan 55 pennin vuotuista vuokramaksua vastaan. Tähänkin esitykseen Valtuusto suostui. ²⁾

Sen johdosta että tonttipaikan N:o 11 Äsin alueella vuokraaja kauppias Johan Pelin oli anonut saada arvioimisen jälkeen lunastaa vahvistetun asemakaavan mukaan sanotulle tilukselle muodostetun asuntotontin N:o 15 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 360, oli Rahatoimikamari antanut toimittaa sanotun tontin katselmuksen ja arvioimisen, jonka tontin pinta-ala oli 1,482,619 m², ja arvioitiin se 10 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä 14,826 markkaan 19 penniin. Esittäen että edellämainittu tontti oli vuokrasopimuksen mukaan 19 päivältä lokakuuta 1883 annettu vuokralle kolmeksi kymmeneksi vuodeksi tehtaantöyries H. Pelinille, ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari suostuttavaksi tehtyyn anomukseen ja suostuikin ⁴⁾ Valtuusto siihen.

Vaasankadun
tontin N:o 15
korttelissa N:o
360 myynti.

Rahatoimikamarilta oli Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö anonut, koska yhtiön aikomus oli alkaa laivanrakentamista suuremmassa määrässä, että sille annettaisiin lupa tehdasalueensa laajentamiseksi ostaa ja täyttää korttelin N:o 292 viereinen vesialue, jolle yhtiö aikoi rakentaa uuden laivatelakan sekä satamarakennuksen aallonmurtajineen. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari antanut toimittaa paikan katselmuksen, jossa kysymyksenalaisen 19,035 neliömetrin alalle pantiin hinnaksi 1 mk. neliömetrille eli yhteensä 19,035 mk. Katselmusmiesten esittämän ehdotuksen mukaan anoi ⁵⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto, edellyttämällä vahvistuksen saamisen vaadittavalle asemakaavan muutokselle, julistaisi Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön oikeutetuksi lunastamaan ja täyttämään sanotun lisäalueen kortteliin N:o 292 yllämainittua maksua vastaan ja muuten sillä ehdolla, että ostaja aluetta käyttäessään alistuisi niihin

Vesialueen myy-
minen täytettä-
väksi korttelin
N:o 292 vierellä.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 199 8 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 25 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 217 20 p. lokak. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 33 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 238 27 p. lokak.

määräyksiin, jotka sisältyvät kaupungin satamajärjestykseen ja liikennetaksaan; että alueen ulkorajaa pitkin aiotut satamalaitokset rakennettaisiin siten ettei kaupungille senkautta koituisi ylimääräisiä menoja satamaa syvennettäessä; että sanotut rannat olisi aina pidettävä hyvässä kunnossa; ettei ostajalla olisi oikeutta vastustaa Sörnäisten rantatien kysymyksenalaisen tontin viereisen rajalinjan mahdollista siirtämistä, jos sellainen huomattaisiin tarpeelliseksi; sekä ettei ajateltua aallonmurtajaa rakennettaisi. Tämän anomuksen lähetti ¹⁾ Valtuusto Terveyslaitokunnalle, joka antamassaan lausunnossa selitti terveydelliseltä näkökannalta ei olevan sitä vastaan mitään muistuttamista. Valtuusto lykkäsi ²⁾ asian lopullisen käsittelyn seuraavaan vuoteen.

Sirkuskadun
tonttien N:o 4
ja 6 ja Silta-
saarenkadun
tontin N:o 4
myynti.

Kaupungin tilukseen N:o 34 Brogård kuuluvan huvila-alueen N:o 2:n omistajana oli rakennusmestarin leski Rosalie Jansson anonut Raha-toimikamarilta, koska hänen vuokraoikeutensa sanottuun huvilapalstaan oli loppuva vuonna 1910 ja erinäisiä vuokraoikeuteen kiinnitettyjä lainoja oli sen johdosta irtisanottu, että hän saisi arvioimisen mukaan, mutta ilman huutokauppaa lunastaa huvila-alueeseen kuuluvat vahvistetussa asemakaavassa numeroilla 4 ja 6 Sirkuskadun ja N:o 4 Siltasaarenkadun varrella merkityt tontit, joilla useimmat anojalle kuuluvat huvila-alueelle rakennetut tontit sijaitsivat.

Tämän johdosta oli Rahatoimikamari määrännyt paikalle katselmuksen ja arvioivat tarkastusmiehet Sirkuskadun numeroilla 4 ja 6 merkityt tontit 29 ja 25 markan mukaan neliömetriltä 90,376 markaksi 9 penniksi ja 38,530 markaksi 87 penniksi, josta summasta katselmusmiehet ehdottivat anojalle myönnettäväksi oikeuden lunastaa tontit sillä edellytyksellä että kauppa päätettäisiin vuoden kuluessa tämän myönnytyksen annettua ja sillä ehdolla että hakija sitoutuisi kuuden kuukauden irtisanomisen jälkeen luovuttamaan kaupungin käytettäväksi huvilapalstan N:o 2 muun osan, vapaana siinä olevista rakennuksista, sekä pitämään avoinna huvilapalstan pohjoisrajaa pitkin johtavan ajotien, kunnes Sirkuskatu ehdittäisiin tasottaa. Sitävastoin epäivät katselmusmiehet anomuksen, mikäli se koski tonttia N:o 4 Siltasaarenkadun varrella m. m. sille rakennettujen rakennusten vähäarvoisen laadun perusteella.

Tämän jälkeen oli leskirouva Jansson Rahatoimikamariin lähettämässään uudessa kirjelmässä, huomauttaen että tontilla N:o 4 Siltasaarenkadun

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 19 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 29 §.

varrella oli kaksikerroksinen asuinrakennus, vakuutettu 7,000 markasta, sekä että tälle tontille pisti muuten tontille N:o 4 Sirkuskadun varrella rakennettu kolmikerroksinen kivinen tehdasrakennus, joka mahdollisen, kuuden kuukauden irtisanomisen perästä tapahtuvan itäosan purkamisen kautta melkoisesti kadottaisi käyttökelpoisuuttaan ja arvoaan, toistanut pyyntönsä saada lunastaa sanotunkin tontin. Esitettyihin kysymyksenalaisen tontin lunastamisehtoihin nähden oli anoja huomauttanut miten kohtuutonta olisi vaatia huvilapalstan N:o 2 Brogård jäännöksen luovuttamista kaupungille ennen määrätyn vuokra-ajan loppua. Ehto ajotien avoinnapitämisestä pitkin huvilapalstan pohjoista rajaa, kunnes Sirkuskatu tulisi tasotetuksi, oli muka myöskin kohtuuton, koska mainitun kadun tontin N:o 4 vastainen omistaja ei silloin olisi tilaisuudessa rakentamaan tontilleen sen pohjoiseen rajaan asti, ennenkun Sirkuskatu epämääräisessä tulevaisuudessa tasotettaisiin. Lopuksi huomautti hakija että arviomiesten Sirkuskadun tontille N:o 4 panema arvo, 29 mk. neliömetriltä, näytti liian korkealta.

Tämän johdosta ja sittenkun leskirouva Jansson vielä oli Rahatoimikamarille ilmottanut ettei hän, jos hänelle vakuutettaisiin lunastamisoikeus tonttiin N:o 4 Siltasaarenkadun varrella, tahtoisi vaatia kaupunkia määrätyn ajan kuluessa tasottamaan tontin edessä olevaa sanotun kadun osaa, päätti Kamari antaa arvioimisen tapahtua tälläkin tontilla, jossa arvioimisessa sille pantiin hinnaksi 35 mk. neliömetriltä eli Smk. 31,500: —.

Tätä asiaa Rahatoimikamarissa ratkaistavaksi esitettäessä, katsoi Kamari pitävän puoltaa hakijan anomusta ja ehdotti ¹⁾ sentähden että

leskirouva Jansson oikeutettaisiin ilman huutokauppaa, arviomiesten ehdottaman hinnan mukaan lunastamaan tontit N:o 4 ja 6 Sirkuskadun varrella ja tontti N:o 4 Siltasaarenkadun varrella, ehdolla että kauppa päätetään vuoden sisällä suostumuksen annettua ja ehdolla:

että ostaja saisi haltuunsa sen osan Siltasaarenkadun tonttia N:o 4, joka pistää huvila-alueen N:o 1 Brogård sisälle, vasta 1 päivänä tammikuuta 1911, jota aikaa ennen ei myöskään tontin tämän osan hintaa tarvitsisi kaupungille suorittaa;

ettei viimeainitun tontin omistajalla olisi oikeutta vaatia tontin edustalla olevan Siltasaarenkadun osan tasottamista ennenkun kaupunki huomaa sen oman etunsa mukaiseksi;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 2.

että leskirouva Jansson sitoutuisi vuokra-ajan kuluessa kuusi kuukautta tapahtuneen irtisanomisen jälkeen maksutta luovuttamaan kaupungille jällelläolevat osat huvilapalstaa N:o 2 Brogård, vapaina niille rakennetuista rakennuksista; sekä

että Sirkuskadun tonttien N:ojen 4 ja 6 omistaja sitoutuisi olemaan sulkematta huvila-alueen pohjoisrajaa pitkin johtavaa tietä, ennenkun uutisrakennusyrityksiä tonttien tällä osalla alotetaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui ¹⁾ Valtuusto tähän esitykseen.

Södervikin tiluksen varastopaikkojen N:ojen 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 uudelleen vuokraaminen.

Senjohdosta että vuokraoikeus varastopaikkoihin N:oihin 1, 2 ja 3 Södervikin N:o 22 alueella, jotka viimeksi olivat olleet luovutettuina viiden vuoden ajaksi toiminimelle T. & J. Salvesen 336 markan 48 pennin, 522 markan 36 pennin ja 539 markan 92 pennin vuotuisia vuokramaksuja vastaan, oli loppuva vuoden 1904 mukana, oli Rahatoimikamarin määräyksestä näillä paikoilla toimitettu lähtökatselmus, jonka jälkeen Kamari, koska silloinen vuokraaja oli anonut Kamarilta saada uudelleen vuokrata ainoastaan varastopaikan N:o 1 kolmen vuoden ajaksi tähänastisilla ehdoilla, anoi ²⁾ lupaa huutokaupalla vuokraamaan kaikki yllämainitut varastopaikat viideksi vuodeksi laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1905 vuotuismaksuja vastaan, kukin ei alle Smk. 336: —, 450: — ja 450: — käytettäväksi aikaisempaan tarkoitukseensa. Samanlaisen esityksen teki ³⁾ Rahatoimikamari myöskin sanotun alueen varastopaikkoihin N:oihin 4 ja 5 nähden, jotka olivat viimeksi olleet viiden vuoden ajan kauppias R. Hamfeldtilla Smk:an 430: — ja 444:68 vuotuisia vuokramaksua vastaan ja olivat Kamarin mielestä nämä uudet vuokramaksut määrättävät 375 markaksi kummastakin paikasta. Näihin esityksiin Rahatoimikamari suostui. ⁴⁾

Vielä oli Rahatoimikamari ehdottanut ⁵⁾ että, koska vuokraoikeus varastopaikkaan N:o 6 yllämainitulla tiluksella N:o 22 Södervik, mikä paikka viimeksi oli ollut kuudeksi vuodeksi luovutettuna kauppias J. F. Janssonille 400 markan vuotuisia vuokraa vastaan ja alueen muiden numerojen tavoin käytetty puutavarain varastopaikkana, päättyisi 1904 vuoden kuluessa, sekä kauppias Jansson oli esittänyt anomuksen tämän alueen vuokran pidentämisestä, hänen anomukseensa suostuttaisiin viideksi vuodeksi 1 päivästä tammikuuta 1905, 350 markan vuosivuokrasta. Tähänkin esitykseen Valtuusto suostui. ⁶⁾

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 1 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 191 1 p. syysk. — ³⁾ S:n s:n N:o 192 1 p. syysk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 39 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 196 8 p. syysk. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 24 §.

Koska vuokraoikeus varastopaikkaan N:o 4 a kaupungille kuuluvalla Mustikkamaan saarella, mikä paikka viimeksi oli ollut 100 markan vuotuista vuokramaksua vastaan merimies Fagerlundilla, oli loppuva tämän vuoden kuluessa, oli paikalla toimitettu lähtökatselmus, jossa vuokraaja oli pyytänyt vuokra-ajan pidennystä; ja olivat tarkastusmiehet puoltaneet anomukseen suostumista 1909 vuoden loppuun, jolloin Mustikkamaan muiden osien vuokra-aika loppuu, sekä ehdottaneet että vuokramaksu pidettäisiin pidennysaikanaikin entisellään. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto hyväksyä tämän esityksen.

Pitennetty
vuokra-aika
Mustikkamaan
varastopaikkaan
N:o 4 a.

Neiti Inez Turusen anottua Rahatoimikamarilta vuokra-ajan pidennystä hänen hallitsemaansa, kaupungille kuuluvaan asuntotonttiin Vallgård N:o 1 a, oli Rahatoimikamari, paikalla pidetyn tarkastuksen jälkeen, esittänyt ³⁾ Valtuustolle että se oikeuttaisi Kamarin viiden vuoden ajaksi eli vuoden 1910 loppuun pidentämään anojan vuokraoikeutta sanottuun asuntotonttiin 350 markan vuotuista maksua vastaan ja muuten samoilla ehdoilla kun siihen asti oli ollut voimassa. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi. ⁴⁾

Pitennetty
vuokra aika
Wallgårdin
asuntotonttiin
N:o 1 a.

Siihen katsoen että vuokra-aika Töölön Sokuritehdas Osakeyhtiön hallitsemaan, kaupunkiin kuuluvaan maa-alaan N:o 46, Töölön Tiilitehtaan alue, vuoden kuluessa loppuisi, oli Rahatoimikamari toimituttanut sanotulla tiluksella asianomaisen lähtökatselmuksen; sitä ennen oli kuitenkin mainittu Osakeyhtiö jättänyt hakemuksen pidennetystä hallinto-oikeudesta tilukseen. Toimituksesta syntyneestä asiakirjasta kävi ilmi että mainitun tiluksen olivat Maistraatti ja Kaupungin vanhimmat vuonna 1854 antaneet vuokralle 30 vuodeksi, mikä vuokra senjälkeen vuonna 1884 oli pidennetty 20 vuodella, säilyttämättä vuokraajalle oikeutta enempään vuokran pidennykseen. Tiluksen vastaisesta hallinnosta olivat tarkastusmiehet, kiinnittämällä huomiota siihen, ettei tätä eikä muitakaan Töölön Sokeritehtaan käyttämiä tiluksia oltu otettu Töölön alueen uuteen asemakaavaan ja ettei sokeritehtaan alueen vastainen rajottaminen vielä ollut selvitetty, puoltaneet kysymyksenalaiseen hakemukseen suostuttavaksi ja siinä tarkoituksessa ehdottaneet että tilus luovutettaisiin sanotulle yhtiölle uudestaan vuokralle kymmeneksi vuodeksi 2,400 markan vuotuisvuokraa vastaan ja ehdolla että kaupungilla olisi oikeus kuuden kuukauden irtisanomisen jälkeen tarpeen mukaan lohkasta osia tilus-

Pitennetty
vuokra-aika
Töölön Tiili-
tehtaan alu-
eseen.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 200 15 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 26 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 107 5 p. toukok. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 16 §.

alueesta alentamalla samalla vuokramaksua suhteellisesti siihen maa-alueeseen, joka siten tulisi poistetuksi. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto suostua tähän esitykseen.

Myönnetty rakennusvelvollisuuden täyttämisenajan pitennys.

Sittenkun osakeyhtiö Sandviks Spritfabriks Aktiebolag Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli anonut että Rahatoimikamarin yhtiölle 19 p. tammikuuta 1899 ja 30 päivänä syyskuuta samana vuonna myymien tonttien N:o:jen 15 ja 17 Hernesaarenkadun varrella korttelissa N:o 122 silloin umpeenkulunutta rakennusaikaa pitennettäisiin viidellä vuodella, minkä ohella yhtiö oli esittänyt tonttien oston aiheutuneen tilanhankkimishalusta aiotulle uudelle tehdasrakennukselle, mitä ei kuitenkaan oltu voitu epäsuotuisien väkiviinakauppaolojen takia panna täytäntöön, oli Valtuusto lähettänyt sanotun anomuksen Rahatoimikamariin. Hankittuaan asiasta Rakennuskonttorin lausunnon ja esittämällä että sanottujen tonttien tulisi voimassaolevan rakennusjärjestyksen mukaan 3 päiväältä toukokuuta 1895 säädetyssä järjestyksessä olla rakennetut viiden vuoden kuluessa vastaanotosta lukien, ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari kuitenkin siihen katsoen että oli sattunut tapauksia, jolloin ei oltu tehty huomautuksia siitä että myydyt tontit olivat olleet rakentamattomina yli määrätyn ajan ja kun sanotut tontit sijaitsivat vähän huomatussa kaupunginosassa, että olisi Sandviks Spritfabriks Aktiebolag'ille myönnettävä näiden tonttien pidennettyä rakennusaikaa 1905 vuoden loppuun. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁴⁾ Valtuusto myöntää pidennettyä aikaa kysymyksenalaisen rakennusvelvollisuuden täyttämiseksi aina vuoden 1906 loppuun.

Kysymys tonttien lunastamisesta teollisuuskoululle.

Teollisuushallitukselta oli tullut tieto että Keisarillinen Senaatti oli nähnyt hyväksi jättää huomioonottamatta Helsingin teollisuuskoulun johtokunnan herättämän kysymyksen ⁵⁾ uuden talon rakentamisesta oppilaitokselle tonteille N:ot 2 ja 3 korttelissa N:o 301 b Kalliossa, mitkä tontit Valtuusto oli sitoutunut myymään kruunulle, jos kauppa päätettäisiin ennen vuoden 1904 loppua, jonka johdosta edellämainittujen tonttien kauppa raukeaisi; ja päätti ⁶⁾ Valtuusto tästä ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Anomus ilmaisee tontista Suomen Liikemiesten kauppapöytäkirjasta.

Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä oli „Suomen Liikemiesten kauppapöytäkirja“ johtokunta, esittämällä tämän kauppapöytäkirjan osottautuneen todellista tarvetta vastaavaksi, koska oppilasluku oli joka vuosi kasvanut, sekä oheenliittämällä opiston johtajan laatiman suunnitelman aiotulle rakennushankkeelle, anonut että kaupunki, edistääkseen yritystä luo-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 245 10 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 8 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 207 29 p. syysk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 27 §. — ⁵⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 19. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 25 §.

vuttaisi ilmaiseksi jonkun, kaupungin keskiosista ei kovin kaukaisen tontin, mieluummin jommankumman tonteista osotenumero 3 tai 1 Ainonkadun varrella korttelissa N:o 403 tulevassa Töölön kaupunginosassa. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa anomuksesta oli vaadittu, oli katsonut ei voivansa ryhtyä ilmoitettuja tontteja arvioimaan, kun ei vielä oltu saatu vahvistusta Töölön kaupunginosan asemakaavaehdotukselle, ja sen tähden ehdottanut ¹⁾ kysymyksenalaisen anomuksen hylkäämistä. — Valtuusto päätti ²⁾ Rahatoimikamarin esittämillä perusteilla olla ottamatta anomusta käsiteltäväkseen.

Tämän jälkeen oli mainittu johtokunta, toisessa Valtuustolle jättämässään kirjelmässä uudistanut kosketellun anomuksensa, kuitenkin siten että jollei voitaisi tehdä päätöstä aikaisemmin tarkotetusta tontista, niin tarkotukseen luovutettaisiin joku muu sopiva tontti, esim. N:o 3 Kanskoulukadun varrella korttelissa N:o 162. Tämän anomuksen päätti ³⁾ Valtuusto palauttaa Rahatoimikamariin sen lausunnon hankkimista varten.

Maistraatille jättämässään, Valtuustolle osotetussa kirjelmässä olivat erinäiset kansanvalistuksen, raittiuden ja urheilun edistämiseksi kaupungissa toimivat yhdistykset nim. Raittiuden ystävät, raittiusyhdistykset Koitto, Väinölä, Kilpi ja Rauha, Helsingin Kansanopistoseura, yhdistyksen „Arbetets Vänner“ läntinen haaraosasto, Uusi kansanlastentarha, Helsingin Nuorisoseura, Helsingin Atleettiklubi, Voimisteluseura Ponnistus, Helsingin Ajuriyhdistys ja Uudenmaan Eläinsuojelusyhdistys esittäneet, miten sopivien huoneustojen puute tekee suurta haittaa kansansivistys- ja raittius-työlle tällä paikkakunnalla. Aikomuksessa saada aikaan erityisen rakennuksen mainittujen tarpeiden tyydyttämiseksi oli yhdistys Raittiuden-ystävät alustavasti tutkinut asiaa ja saanut selville että 17 eri yhdistystä kansansivistyksen, hyväntekeväisyyden, ammattitietojen ja urheilun y. m. edistämiseksi olivat osittain luvanneet suoranaista myötävaikutusta rakennusyritykselle, osittain ilmoittautuneet vuokralaisiksi. Anajat olivat tämän jälkeen tulleet siihen päätökseen että suunnitelma olisi toteutettava muodostamalla osakeyhtiö, joka ottaisi rakentaakseen talon ja luovuttaisi sen erinäisillä ehdoilla halullisten yhdistysten käytettäväksi. Kuminkin olisi hanke riippuvainen Helsingin kaupungin myötävaikutuksesta siihen luovuttamalla sopivan tontin rakennukselle, joka rakennettaisiin Valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaan; ja olivat hakijat sen-

Hylätty anomus
ilmaisen tontin
luovuttamisesta
raittius- y. m.
seuroille.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 87 7 p. toukok. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 12 §. —

³⁾ Sn sn 29 p. marrask. 17 §.

tähden anoneet että Valtuusto päättäisi, siinä tapauksessa että viitattua tarkotusta varten muodostettaisiin osakeyhtiö, luovuttaa sille maksuttomasti tarkotukseen sopivan tontin, jolloin etusijassa ehdotettiin tontti N:o 1 Pohjoisen Rautatienkadun varrella korttelissa N:o 401 kolmannessatoista kaupunginosassa. Tämän anomuksen oli Maistraatti lykännyt Valtuustoon, joka, oheenliittäen luonnospiirustukset anomuksessa mainittuun taloon lähetti sen lausunnon antamista varten Rahatoimikamariin.

Sittemmin oli Ylioppilasten yhteinen kansanvalistuskomitea Valtuustolle jättämässään eri kirjelmässä esittänyt että tarkotuksenmukaisten huoneustojen puute oli suuressa määrin ehkäissyt komiteankin järjestämiä työväen opetuskursseja, sekä anonut että Valtuusto ottaisi tutkittavakseen miten sanottu puute voitaisiin vastaisuudessa poistaa; tämänkin anomuksen lähetti Valtuusto Rahatoimikamariin.

Täyttääkseen tämän Rahatoimikamarille annetun tehtävän oli Kamari määrännyt toimitettavaksi ehdotetun Pohjoisen Rautatienkadun tontin N:o 1 katselmuksen ja arvioimisen; ja olivat arviomiehet, edellyttäen että Töölön kaupunginosan kysymyksenalaisen osan asemakaava muuttamatta vahvistettaisiin, määränneet tontin hinnaksi 50 mk. neliömetriltä, jonka johdosta ja kun pinta-ala teki 1,800 m², tontin kokonaisarvo nousisi 94,000 markkaan.

Työväenasiain lautakunta, jolle Rahatoimikamari oli antanut tilaisuuden lausua asiasta mielipiteensä, oli antamassaan lausunnossa huomauttanut jo vuonna 1899 Valtuustolle lausuneensa mielipiteensä vakinaisen ja sopivan huoneuston tarpeellisuudesta kansantajuisia esitelmiä ja työväenopetusta varten, mutta oli kysymys talon rakentamisesta sanottuun tarpeeseen, Valtuuston periaatteessa tosin hyväksymänä, sittemmin kumminkin saanut raueta. Pysyen edelleenkin mielipiteessään kaupungin velvollisuudesta tällaisen talon rakentamiseen, tahtoi Lautakunta, jos tämä suunnitelma lähimmässä tulevaisuudessa voitaisiin toteuttaa, evätä hakijain tekemän anomuksen, mutta kannatti sitä, jos kaupunki epäsuotuisien olojen johdosta ei voisi ottaa suorittaakseen rakennushankkeen vaatimia suuria menoja.

Samoin kuin Työväenasiain lautakunta, katsoi Rahatoimikamarikin että kaupungin myötävaikutusta vaati ensikädessä ajanmukaisten huoneustojen aikaansaaminen työväenopetusta varten, jonka tähden kaupungin pitäisi itse ryhtyä rakentamaan taloa mainittuun tarkotukseen, eikä jättää suunnitelman toteuttamista yksityisille yhdistyksille, kaikkein vähimmän

sellaisille, joiden toiminta ei suoranaisesti käsittänyt kansanopetusta. Kysymyksenalaisen rakennuksen paikaksi voitaisiin käyttää kortteli N:o 325 Helsingintorin varrella Kalliossa, alaltaan 4,100 m². Samalle paikalle ja edellämainitun rakennuksen yhteyteen olisi myöskin rakennettava huoneusto Kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastolle, joka tähän asti oli ollut sijoitettuna kaupungin vuokraamaan huoneustoon n. s. Kansankodissa.

Esittäen nämä seikat ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari

että Valtuusto, hylkäämällä anomuksen ilmaisesta tontista aiotulle osakeyhtiölle, oikeuttaisi Kamarin laatimaan ja senjälkeen Valtuustolle esittämään piirustukset ja kustannusarvion mahdollisimman yksinkertaiseksi rakennukseksi kortteliin N:o 325 Helsingintorin varrella Kalliossa, joka sisältäisi luentosaleja ja muita huoneita kaupungin kannattamaa työväenopetusta sekä kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastoa varten.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta palauttaa kysymyksen Rahatoimikamariin kehottamalla Kamaria lähettämään lausuntonsa, eikö ehdotettua rakennusta voitaisi sopivammin rakentaa kortteliin N:o 301 b Kalliossa, koska uuden talon rakentaminen teollisuuskoulua varten tähän kortteliin oli saanut raueta. ³⁾ Sen ohessa olisi Rahatoimikamarin hankittava kysymyksenalaisen anomuksen esittäneiltä yhdistyksiltä lausunto siitä, katsoivatko yhdistykset olevan suotavampaa tontin luovuttamisen anomuksen mukaisesti aiottuun tarkoitukseen, vai että kaupunki rakennuttaisi talon, johon olisi aiottu sovitettaviksi esitelmäsaleja ja muita huoneita kunnan kansansivistysharrastuksia varten.

Sörnäisten n. k. Kansankodin omistajat rouva Alli Trygg-Helenius ja Filosofiantohtori Matti Helenius olivat Valtuustolta anoneet että Helsingin kaupunki ottaisi haltuunsa sanotun kodin ja 60,000 markalla lunastaisi sen rakennukset. Samaan aikaan oli Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus kirjelmällä esittänyt Valtuustolle että „Kansankodin“ omistajat olisivat oikeutetut vuonna 1906 irtisanomaan kaupungin kanssa tekemänsä vuokrasopimuksen huoneustosta Sörnäisten kansankirjastoa ja lukusalia varten, jonka johdosta Hallitus oli esittänyt pikaisten toimenpiteiden välttämättömyyttä haaraosaston jatkuvan toiminnan turvaamiseksi. Jos kau-

Anomus „Kansankodin“ lunastamisesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 136 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiak. N:o 24). — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 5 §. — ³⁾ Katso siv. I. 26.

punkki lunastaisi „Kansankodin“ ja kaikki huoneet sen suuren salin molemmin puolin saataisiin käyttää haaraosaston tarpeihin, jolloin mainitut huoneet pitäisi yhdistää kolmeksi suureksi saliksi, niin olisi Hallituksen mielestä huoneustokysymys ratkaistu tyydyttävällä tavalla pariksi vuosikymmeneksi eteenpäin.

Sittenkun Rahatoimikamarilta oli vaadittu asiasta lausuntoa, oli Kamari antanut Rakennuskonttorin toimeksi lähettää lausunnon „Kansankodin“ arvosta; ja oli Konttori ilmottanut että kysymyksenalaisen rakennuksen olivat vuonna 1902 arkkitehti R. Björnberg ja kaupungininsinööri G. Idström arvioineet 60,000 markkaan ja että rakennus oli senjälkeen säilytetty muuttumattomassa kunnossa, joten sen arvo nytkin voitiin määrätä edellämainituksi summaksi. Rakennuskonttori huomautti kumminkin että kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vaatimat rakennuksen muutokset ja sisustus tulisivat oheenliitetyn piirustuksen mukaan nousemaan 6,100 markkaan ja että muut välttämättömät korjaukset ja rakennuksen ulkomaalaus tuottaisivat tasaluvuissa yhteensä 2,700 markan menon.

Antamassaan lausunnossa mainitsi ¹⁾ Rahatoimikamari että Kamari samana päivänä Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli tehnyt ehdotuksen että kaupungin laskuun olisi rakennettava rakennus, johon tulisi huoneistoja työväenopetusta sekä kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastoa varten, jonka ohessa Rahatoimikamari oli anonut oikeutta teettää piirustukset sellaiseen rakennukseen; ja epäsi Kamari näillä perusteilla suostumuksensa kysymyksenalaiseen anomukseen.

Valtuusto, ottaen tämän asian käsiteltäväkseen yhdessä lähinnä edellisen kanssa, joka koski erinäisten yhdistysten anomusta vapaasta tontista, päätti ²⁾ panna sen pöydälle kunnes edellämainittu kysymys oli ratkaistu.

Anomus maksuttomasta tontista Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle.

Valtuustolle jättämässään anomuksessa oli Luterilainen Evankeliumiyhdistys esittänyt että yhdistys, joka harrasti Kallion lukuisan väestön siveellistä kasvatusta, oli päättänyt mainittuun kaupunginosaan rakentaa rukoushuoneen, jossa voitaisiin valmistaa tilaa sunnuntaikouluille ja kristillisille nuorisoseuroille, ja oli yhdistys tähän tarkotukseen jo ostanut vuokraoikeuden tonttiin N:o 19 Alppikadun varrella korttelissa N:o 324 sekä omistusoikeuden sanotulla tontilla oleviin rakennuksiin. Helpottaakseen mainittua rakennusyritystä oli yhdistys anonut Val-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 137 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiakirj. N:o 25). — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 5 §.

tuustolta saada maksuttomasti omistusoikeuden sanottuun tonttiin. Tästä anomuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto hankkia Rahatoimikamarin lausunnon.

Sittenkun Helsingin Työväenyhdistys erinäisten täällä toimivien ammattiyhdistysten kanssa oli Valtuustolta anonut että kunta luovuttaisi ensinmainitulle yhdistykselle maksuttoman tontin ajanmukaiselle rakennukselle kaupungin työväenkorporatsioneja varten, tahi, jollei sopivaa tonttia tähän olisi käytettävissä, myöntäisi 100,000 markan rahavastuksen sellaisen tontin ostamiseksi, oli Valtuusto asiaa käsitellessään 10 päivänä marraskuuta edellisenä vuotena periaatteellisesti ilmotanut olevansa suostuvainen luovuttamaan tontin sanottuun tarkotukseen sekä kehottanut ²⁾ Rahatoimikamaria, neuvoteltuaan anojain tai heidän asiamiehensä kanssa, tekemään ehdotuksen tontista, joka tähän voitaisiin käyttää, sekä ehdoista sen luovuttamiseksi.

Tontti rakennusta varten työväen korporatsioneille.

Kun anojat olivat sopivana paikkana esittäneet numerolla 3 Kansakoulukadun varrella korttelissa N:o 162 merkityn käyttämättömän tontin, oli Rahatoimikamari määrännyt toimitettavaksi tämän tontin katselmuksen ja arvioimisen, mutta toimituksessa huomattiinkin tontti riittämättömäksi aiotunsuuruiselle rakennukselle, jonka tähden arviomiehet puoltivat sopivampana joko ylemmän Eläintarhantien ja Kallion toisen linjan välistä tonttia, joka voitaisiin lohasta sinne puistoksi aiotusta alueesta, tahi myöskin korttelissa N:o 299 sijaitsevia numeroilla 5 ja 7 Sirkuskadun ja 6 Säästöpankinrannan varrella merkittyjä tonttipaikkoja, joista kumminkin ensinmainittu tulisi tontinrajan oikasemisen kautta jonkunverran pienemään. Näille paikoille määrättiin hinnaksi, edelliselle 22 mk. m² ja toisille N:o 5 ja 7 Sirkuskadun varrella 25 ja 31 mk. sekä tontille N:o 6 Säästöpankinrannalla 28 mk. m², eli yhteensä Smk. 80,300: — ja Smk. 113,048: 63.

Tämän jälkeen toimitetuissa neuvotteluissa oli Helsingin Työväenyhdistys empimättä antanut etusijan Siltasaaren paikalle sen keskiseen asemaan nähden, jonka ohessa yhdistyksen arkkitehdit olivat selittäneet viime mainitun paikan sopivammaksi myöskin sen suuremman pinta-alan takia. Aikaisemmat Kansakoulukadun tonttia varten laaditut piirustukset voitaisiin pääasiallisesti käyttää Siltasaarenkin paikalle, minkä arviomiehet olivat arkkitehtien mielestä kumminkin arvioineet liian kalliiksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 10 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 23 ja seur.

Maksuttoman tontin luovuttamismuotoon nähden kysymyksenalaiseen tarkotukseen oli Työväenyhdistys esittänyt sen ehdotuksen että kaupunki lahjottaisi tontin yhdistykselle sen luovutettavaksi Työväentalo-Osakeyhtiö nimiselle osakeyhtiölle, joka oli muodostettu hankkeen toteuttamiseksi, sillä ehdolla, että yhdistys saisi yhtiössä osakkeita tontin arvoa vastaavan summan edestä. Tämän lisäksi Työväenyhdistys merkitseisi osakkeita sillä ylimäärällä joka saataisiin myytäessä yhdistyksen talo N:o 27 Yrjönkadun varrella.

Ilmottaen näiden neuvottelujen kulun esitti ¹⁾ Rahatoimikamari lausunnossaan Valtuustolle että Kamari katsoi anojain aikaisemmin ehdotetun tontin Kansakoulukadun varrella täysin tarkotukseen riittäväksi, mutta Työväenyhdistyksen ehdottamaa tontin luovuttamistapaa ei pitäisi hyväksyä, kun ei ollut olemassa täysiä takeita että yhtiön johto aina olisi täysin sopivain henkilöiden käsissä, vaan näytti tarkotuksenmukaisemmalta että tontti annettaisiin yllämainitulle yhdistykselle, jonka myös pitäisi ottaa rakentaakseen tuo aiottu rakennus. Näillä perusteilla ehdotti Kamari

että Helsingin Työväenyhdistykselle myytäisiin ilman huutokauppaa tontti N:o 3 Kansakoulukadun varrella korttelissa N:o 162 talon rakentamista varten pääasiallisesti työväen korporatsioonien kokoushuoneita varten tontin arvioimisessa määrätystä 94,865 markan 48 pennin hinnasta, joka kauppahinta saisi olla ensimmäistä kiinnitystä vastaan korottomana lainana maksamatta, niin kauan kun sanottu yhdistys ylläpitää tontilla tarkotuksenmukaista rakennusta viitattua tarvetta varten, mutta jollei tätä ehtoa täytetä, olisi se kaupungille maksettava, sekä

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin myöntämään sanotun kiinnityksen rinnalla etusija mahdollisille lainoille sellaiseen määrään, mikä Kamarin harkinnan mukaan voidaan myöntää panematta kaupungin vakuutta vaaranalaiseksi.

Asiaa esiteltäessä ja Valtuuston otettua tieto eräästä Ruotsalaisen Työväenyhdistyksen jättämästä kirjelmästä, jossa yhdistys lausui toivomuksenaan että kysymyksenalaiseen tarkotukseen luovutettaisiin ehdotetut tontit Siltasaarella, päätti ²⁾ Valtuusto että Helsingin Työväenyhdistykselle myytäisiin useinmainittuun tarkoitukseen ilman huutokauppaa korttelissa N:o 299 numeroilla 5 ja 7 Sirkuskadun varrella sekä nume-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 138 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiakirj. N:o 25). — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 6 §.

rolla 6 Säästöpankinrannalla merkityt tonttipaikat, ensinmainittu tontti pienennettynä tarkastuspöytäkirjassa ehdotetulla tavalla, arvioimisessa tonteille pannusta hinnasta 113,048 markasta 63 pennistä ja muuten niillä ehdoilla, jotka Rahatoimikamarin ylläolevassa ehdotuksessa oli esitetty. Sen ohessa kehoitettiin Rahatoimikamaria laatimaan tarpeelliset piirustukset sellaiseen Sirkuskadun tontin N:o 5 kysymyksenalaiseen kaupunginasemakaavan muutokseen, johon Valtuuston mainittu päätös aiheuttaisi.

Tämän tehtävän täytti¹⁾ Rahatoimikamari antamalla laatia ja lähettämällä aikaisemmin kosketellun Siltasaaren asemakaavan muutosehdotuksen.

Sittenkun Valtuusto, Arkeologisen komissionin tiedustelun johdosta, oliko ja millä ehdoilla Valtuusto suostuvainen toistaiseksi luovuttamaan Historiallisen museon tarpeisiin Hakasalmen huvilan siihen kuuluvine alueineen, käsitellessään kysymystä sanotun huvilan käyttämisestä yleensä oli päättänyt²⁾ jättää asian, sikäli kun se koski mainittua anomusta, riippuvaksi vastedes tapahtuvasta esittelystä, oli Arkeologinen komissio kirjelmässä 29 päivältä joulukuuta 1903, viitaten kaikkiin aikaisemmin esitettyihin syihin huvilan luovuttamiseksi museotarkotukseen, ehdottanut Valtuustolle, eikö kysymyksenalaista asiaa voitaisi hetimiten ottaa ratkaistavaksi.

Hakasalmen huvilan käyttäminen.

Asiaa esiteltäessä päätti³⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta vastauskirjelmässään ilmoittaa komissionille:

että Valtuusto oli taipuvainen kolmen vuoden ajaksi vuokraamaan Valtiolaitokselle päärakennuksen siihen kuuluvine molempine sivurakennuksineen käytettäväksi museotarkotuksiin seuraavilla ehdoilla ja määräyksillä:

että vuokrasopimus tehdään viimeistään tammikuussa 1905; että Valtiolaitos suorittaa kaupungille vuotuista vuokraa 7,000 mk., että ennen vuokrasopimusta tehdyt tarpeelliset rakennusten korjaukset kun myöskin sen ulkopuolisen korjauksen vuokra-aikana maksaa kaupunki, mutta sisäinen kuuluu Valtiolaitokselle; että kaupunki sitoutuu ylläpitämään asianomaisessa kunnossa rakennusten läheisimmän ympäristön ja viertotieltä johtavan tien; sekä lisäyksenä Valmistusvaliokunnan ehdotukseen että mahdollisen vuokrasopimuksen pitäisi astua voimaan 1 päivästä kesäk. 1905.

¹⁾ Katso siv. I. 3 ja seur. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 10 ja seur. —

³⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 2 §.

Sen ohessa päätti Valtuusto että jos vuokrasopimus tehdään, olisivat kysymyksenalaisten rakennusten korjaukset toimitettavat Rakennuskonttorin aikaisemmin tekemän ehdotuksen mukaisesti, joka päättyi 9,100 markkaan, sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi vastaisuudessa tehdä esitys korjaukseen tarvittavista varoista.

Tämän yhteydessä päätti Valtuusto lähettää Rahatoimikamarille, joka aikaisemminkin oli päättänyt sanotun huvilan tilapäisistä käyttämisistä, Raittiusyhdistys Koiton lähettämän anomuskirjelmän siitä että yhdistyksen sallittaisiin saada käyttää huvilan alakertaa syksyyn asti vuonna 1905.

Kansakoulu-
talon rakenta-
minen Töölön
alueelle.

Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä oli kansakoulujen johtokunta esittänyt miten sekä kansakoulujentarkastaja että johtokunta oli useita kertoja ilmotanut että kansakouluksi käytetty Hesperian huvila oli tarkotukseen täysin sopimaton. Sittenkun kansakoulujentarkastaja taas oli jättänyt anomuksen sellaisista toimenpiteistä että uusi kansakoulutalo rakennettaisiin Töölön alueelle toisessa, kahdennessatoista ja kuudennessatoista kansakoulupiirissä asuvia lapsia varten, sekä tähän liittänyt ensimmäisen kaupunginlääkärin antaman todistuksen Hesperian huvilasta, oli kansakoulujen johtokunta lausuen, ettei mainittua sängen rappeutunutta rakennusta pitäisi käyttää koulutaloksi ja että oli näyttäytynyt mahdottomaksi siinä seudussa tarkotuksenmukaisen koululuoneuston vuokraaminen, esittänyt että kaupunki jo vuoden 1904 kuluessa ryhtyisi toimenpiteihin uuden kansakoulutalon rakentamiseksi Töölöön, jonka ohjelman johtokunta oli oheen liittänyt.

Vaadittuna antamaan lausunnon oli Rahatoimikamari antanut kansakoulujentarkastaja Adolf von Bonsdorffin, kansakoulujen johtokunnanjäsenen arkkitehti Th. Höijerin ja kaupungininsinööri G. Idströmin toimeksi tehdä ehdotus sopivimmasta paikasta uutta Töölön kansakoulutaloa varten ja esitti ¹⁾, ehdotuksen jätettyä, pääasiallisesti mainittujen henkilöiden tekemän ehdotuksen mukaisesti sekä oheenliittäen laskelmat kaupungin käytettävistä varoista ja kustannusarvioehdotuksen, että Valtuusto päättäisi:

että kolmikerroksinen kansakoulurakennus olisi rakennettava Hesperian puistoon paikalle, joka oli merkitty oheenliitetylle asemakartalle, pääasiallisesti yhtäpitävästi arkkitehti Höijerin laatimien luonnospiirustusten kanssa ja summasta, joka ei saisi nousta yli 320,000 markan;

että Rahatoimikamarin oli hankittava ja yhdessä kansakoulujenjohtokunnan kanssa hyväksyttävä lopulliset piirustukset sanottuun rakennuk-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 143 9 p. kesäk. (Valt. pain. asiakirj. N:o 29).

seen ja sittenkun niille oli hankittu asianomainen vahvistus, tehtävä sopimus rakennuksen rakentamisesta urakalla sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin työn tarpeelliseksi valvomiseksi;

että kysymyksenalaisen rakennustyön menot olisi vietävä kaupungin tulo- ja menoarvioon vuodeksi 1905; ja

että Rahatoimikamarilla oli oikeus etukäteen vuoden 1904 kuluessa määrätä tarkotukseen varoja aina 140,000 markkaan asti.

Tätä ehdotusta käsiteltäessä päätti ¹⁾ Valtuusto ennen lopullisen päätöksen tekoa kehottaa Rahatoimikamaria jättämään lopulliset piirustukset ja kustannusarvion sanottua kolmikerroksista kivirakennusta varten, sekä siihen katsoen että oli lausuttu epäilyksiä talon sijoittamisesta Hesperian puistoon, samalla lausua mielipiteensä sen mahdollisesta sijoittamisesta toiseen paikkaan ja erittäinkin olisiko vaaranalaista ennen Töölön asemakaavan vahvistamista rakentaa talo sitä varten alkuperäisesti aiotulle paikalle, tonteille N:oille 41 ja 43 Töölönkadun varrella.

Täyttääkseen tämän tehtävän vaati Rahatoimikamari lausuntoa sekä Rakennuskonttorilta että Puutarhalautakunnalta, joka viimeainittu esitti että sanotun koulutalon rakentaminen Rahatoimikamarin ehdottamalle paikalle Hesperian puistoon tekisi niin suurta haittaa että alueen käyttäminen kansanpuistona joutuisi vaaranalaiseksi, jotapaitsi sellainen käyttäminen estäisi vuokra-ajan lopussa mahdollista, rajottavan Hesperian huvila-alueen useista syistä suotavaa yhdistämistä puiston kanssa; ja tahtoi Lautakunta näillä syillä panna vakavan vastalauseensa sitä vastaan että melkoinen osa muutenkin sangen niukasta puistoalueesta riistettäisiin alkuperäisestä tarkotuksestaan rakennustontin saamiseksi.

Mahdollisesta kansakoulurakennuksen sijoittamisesta tonteille N:o 41 ja 43 Töölönkadun varrella oli Rakennuskonttori ilmottanut että vaikka Töölön alueen asemakaava ei vielä ollut vahvistettu, niin ei kuitenkaan näyttänyt olevan mitään vaaraa kysymyksenalaisen rakennuksen sijoittamisesta sanotuille tonteille, varsinkin kun nämä olivat välittömästi vai-vaistalolle vievän tien varrella, joka oli asemakaavaehdotuksessa säilytetty nimellä Kammionkatu, mutta että olisi välttämätöntä mitä pikimmin laskea tämän kadun alle sekä vesi- että likaviemärijohto, jos koulutalo heti rakennettaisiin näille tonteille.

Oheenliittäen arkkitehti Th. Höijerin laatimat luonnospiirustukset kolmikerroksista koulutaloa varten sanotuille tonteille Töölönkadun var-

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 31 §.

rella, sekä kustannusarvion, joka päättyi 297,000 markkaan, kuin myös lopullisen kustannusarvion, Smk. 308,500: — koulutaloa varten Hesperian puistoon, esitti ¹⁾ Rahatoimikamari, joka kumminkin katsoi pitävänsä py-syä ennen lausumassaan mielipiteessä koulurakennuksen sijoittamisesta Hesperian puistoon, että Valtuusto päättäisi rakennuksen rakentamisen viimeksimainitulle paikalle ja samalla hyväksyisi Rahatoimikamarin edellämainitun ehdotuksen lopullisten piirustusten laatimisesta, ajasta, rakennus-työn tekotavasta sekä sen aiheuttamain kustannusten suorittamisesta, jotka ehdotukset Rahatoimikamari uudisti ainoastaan sellaisella muutoksella että korkein kustannusarviosumma rakennukselle oli määrättävä 308,000 markaksi.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto, hyväksyen Puutarhalautakunnan lausuman käsityksen, että kolmikerroksinen kansa-koulurakennus olisi rakennettava tonteille N:ot 41 ja 43 Töölönkadun varrella pääasiallisesti yhdenmukaisesti arkkitehti Th. Höijerin laatimien luonnospiirustusten mukaisesti ja kustannuksilla, jotka eivät nousisi yli 297,000 markan, jotavastoin Valtuusto muuten hyväksyi Rahatoimika-marin esityksen.

Väliaikaisen
paloaseman ra-
kentaminen.

Kirjelmässä Valtuustolle oli Palokomissiooni oheenliittäen kus-tannusarvion, esittämillään syillä ehdottanut rakennettavaksi väliaikaisen puisen paloaseman, joka oli aiottu neljää miestä ja yhtä hevosta varten, pääasiallisesti oheenliitetyn asemapiirustuksen mukaisesti vapaalle pai-kalle Kallion 4:n linjan ja Läntisen Papinkadun kulmaan. Vaadittuna antamaan asiasta lausunnon esitti ³⁾ Rahatoimikamari, hankittuaan Ra-kennuskonttorin puoltavan lausunnon, että ehdotettu rakennus väliaikai-seksi paloasemaksi olisi Rakennuskonttorin toimesta rakennettava kor-keintaan 2,500 markan kustannuksella, joka summa olisi menevä Valtuuston käytettävästä vuoden menoarvioon otetusta summasta aavistamattomia tarpeita varten. Rahatoimikamarin ehdotuksesta hyväksyi ⁴⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Esitys makuu-
hallin rakenta-
misesta Marian
sairaalan tu-
berkuloosi-
osastolle.

Sittenkun Marian sairaalan Hallitus oli Terveyshoitolautakunnalle tehnyt esityksen makuuhallin järjestämisestä sairaalan tuberkuloosi-osastolle keuhkotautisten ulkoilmakäsittelyä varten, anoi Lautakunta Val-tuustolta 3,200 markan suuruisen summan myöntämistä sanottuun tarko-tukseen, sekä hallin sisustukseen 3,460 markkaa. Rahatoimikamarin eh-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 193 8 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 15 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 140 2 p. kesäk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 26 §.

dotuksesta antaman ¹⁾ lausunnon mukaisesti päätti ²⁾ Valtuusto siihen suostua ja olisi työn toimittamiseksi otettava seuraavan vuoden meno- ja tuloarvioon 6,660 markan summa.

Marian sairaalan Hallituksen siitä tekemän esityksen johdosta ehdotti Terveystalokunta Valtuustolle otettavaksi 1905 vuoden tulo- ja menoarvioon 7,500 markan summan tarpeellisen sisustuksen ja konekalujen hankkimiseksi sanotun sairaalan kulkutautipaviljongin valmiin lisärakennuksen sisustamiseksi, jolla summalla maksettaisiin sähkövalon johtaminen sekä lisähuoneustoihin että kulkutautiosaston ylläkkärin asuntoon. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu ³⁾, puolti ⁴⁾ anomukseen muuten suostuttavaksi, mutta sähkövalon johtamiseen nähden useimmainitun osaston ylläkkärin asuntoon ilmotti Kamari että tämän työn aikaisemman laskun mukaiset kustannukset, Smk. 240: — kohoaisivatkin 608 markkaan 40 penniin, jonkätähden Kamari esitti että kysymyksenalainen summa olisi korotettava ehdollisesti 7,850 markkaan. — Asiaa esiteltäessä päätti ⁵⁾ Valtuusto muuten hyväksyä Rahatoimikamarin esityksen, mutta lähetti kysymyksen sähkövalon kustantamisesta ylläkkärin asuntoon budgettivaliokuntaan.

Marian sairaalan kulkutautipaviljongin lisärakennuksen sisustaminen.

Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä oli Uuden Teatteritalo-osakeyhtiön johtokunta, joka osakeyhtiö päätöksellä 21 päivästä helmikuuta 1891 oli saanut oikeuden teatterikahvilan eteen sen itäisen sivun ympärille laittaa siirrettävän avonaisen verannan sitävarten laadittujen piirustusten mukaan ehdolla että mainittu veranda olisi poistettava heti kun kaupunginviranomaiset niin vaativat, ilmottanut aikovansa kirjelmän oheen liitettyjen piirustusten mukaisesti antaa rakentaa ylläsanotun verannan sijaan kivrakennuksen, joka ei kumminkaan asemaltaan tulisi edellämäinnittua laajemmaksi. Hankittuaan Rakennuskonttorin lausunnon ehdotti ⁶⁾ Rahatoimikamari jätettyjen piirustusten hyväksymistä kuitenkin sillä edellytyksellä että Johtokunta hakisi hankkeen toteuttamiseen luvan kaupungin rakennusjärjestyksessä säädetyllä tavalla. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁷⁾ Valtuusto suostua Rahatoimikamarin esitykseen.

Teatterikahvilan verannan uudestirakentaminen.

Helsingin Tullikamarista oli Maistraatille saapunut esitys että Tullilaitos saisi kirjelmän ohelle liitettyjen piirustusten mukaisesti rakennuttaa

Kaiselupaviljonki tullilaitokselle.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 245 3 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 22 §. — ³⁾ Sn sn 25 p. lokak. 21 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 269 17 p. marrask. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 27 §. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 102 5 p. toukok. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 14 §.

katselupaviljongin Merisataman läheisyyteen, rautatieraiteen ja Merikadun välille Huvilakadun jatkosta länteenpäin. Sittenkun tämä esitys, joka oli lykätty Valtuuston käsiteltäväksi, oli sieltä lähetetty Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten, esitti ¹⁾ Kamari, kuultuaan Rakennuskonttorin mielipidettä ja sen ehdotuksen mukaisesti, että lupa paviljongin rakentamiseen Rakennuskonttorin osotusten mukaisesti olisi annettava sillä ehdolla että paviljonki sijoitetaan siten ettei se olisi esteenä niille tasotustöille, joita kaupunki vastaisuudessa toimittaa sen läheisyydessä sekä että se tulisi poistaa Tullilaitoksen kustannuksella kuuden kuukauden kuluessa tapahtuneen irtisanomisen jälkeen, jos kaupunki huomaisi sen syystä tai toisesta olevan esteeksi. Kun asia otettiin Valtuustossa käsiteltäväksi, oli Kapteeninkadun talon N:o 17 omistaja kansakoulunopettaja Sippola esittänyt useita huomautuksia sanottua paviljongia varten suunniteltua ehdotusta vastaan, jonka johdosta Valtuusto päätti ²⁾ että asia oli palautettava Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten opettaja Sippolan kirjelmän johdosta.

Ehdotus uuden sillan rakentamisesta Katajanokan kanavan yli.

Satamarakennusdelegatsioni oli 15 päivänä marraskuuta edellisenä vuonna tehnyt Valtuustolle esityksen uuden sillan rakentamisesta Katajanokan kanavan yli, jossa esityksessään Delegatsioni esitti pääasiassa seuraavaa:

Samalla kun Valtuusto 17 päivänä toukok. 1898 pääasiassa hyväksyi sen ohjelman, jota Satamarakennusdelegatsionin oli noudatettava Katajanokalle kaupan ja meriliikkeen tarpeiksi suunniteltujen laitosten rakentamisessa, oli Valtuusto antanut Delegatsionin tehtäväksi aikanaan lähettää Valtuustolle lausunto ja ehdotus siitä, miten sillan rakentamisella Katajanokan kanavan yli tai jollakin muulla tavalla voitaisiin helpottaa yhdysliikettä Katajanokan ja muun kaupungin välillä.

Samassa määrin kun kaupan ja meriliikkeen tarpeiksi Katajanokalle aiottu laitokset olivat tulleet valmiiksi ja otetut käytäntöön tarkotuksiinsa sekä rakennustoimi siellä saanut suurkaupunkimaisen vauhdin, oli liikenne Katajanokalle ja sieltä pois ollut tasaisesti nousemassa, jonka johdosta nykyinen silta kanavan yli ei ollut osottanut voivansa täyttää liikenteen sille asettamia vaatimuksia. Tähän katsoen oli Delegatsioni luullut olevan ajan ryhtyä rakentamaan uutta siltaa Katajanokalle. Delegatsionin vakaumuksen mukaan oli nim. sellaisen aikaansaanti ainoa tehokas keino liikenteen tarpeellisen desentralisatsioonin aikaansaamiseksi,

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 31 a 14 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 21 §.

se kun tähän asti oli pakkaantunut nykyiselle sillalle. Viimemainitun leventämisellä, joka tulisi likipitään yhtä kalliiksi kun uuden sillan rakentaminen, ei varmaankaan yllämainittua tarkotusperää saavutettaisi. Kustannukset uudesta sillasta, jonka Delegatsioni oli ajatellut sijoitettavaksi Pohjoisesplanaadinkadun jatkoksi sekä rakennettavaksi raudasta 400 kg:n korkeinta painetta varten m² kohden, oli Rakennuskonttori laskenut noin 150,000 markaksi.

Tämän ehdotuksen lähetti Valtuusto Rahatoimikamariin, joka hankittuaan Rakennuskonttorin lausunnon, antamassaan lausunnossa esitti että ainakin olisi koetettava toistaiseksi ratkaista kysymys Katajanokan liikenteen turvaamisesta jollakin kaupungille helpommalla tavalla kun Satamarakennusdelegatsioni oli esittänyt, ja ehdotti¹⁾ sentähden että Valtuusto hylkäisi ehdotuksen uuden sillan rakentamisesta Katajanokan kanavan yli sekä määräisi että nykyinen silta olisi levennettävä 16 metriä leveäksi, Rakennuskonttorin tästä tekemän ehdotuksen mukaisesti ja että Konttorin laskema menoerä 28,200 mk. otettaisiin huomioon tulo- ja menoarviossa vuodelle 1905. Tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi²⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta.

Viittaamalla siihen että Rahatoimikamarin päätöksen mukaan 19 päiväältä heinäkuuta 1902 oli tehty huomioita vedenkorkeudesta ja lämpö-
määrästä Töölön- ja Edeslahdessa, oli Satamakonttori Valtuustolle esittänyt että Valtuusto antaisi asiantuntijain tehtäväksi kootun huomioaineiston tarkalla tutkimisella ja muilla tarkotuksenmukaisilla keinoilla koettaa tutkia, oliko mahdollista kaivaa kanava sanottujen lahtien välille ja mitä hyötyä tämä tarjoaisi, sekä että Valtuusto päättäisi että sen alueen käyttämiseen nähden, jonka halki kanava kulkisi, olisi otettava huomioon ettei siihen saisi laittaa sellaisia laitoksia, jotka tekisivät kanavan rakentamisen kokonaan mahdottomaksi. Tämän asian lähetti³⁾ Valtuusto erityiseen valiokuntaan.

Kamreeri Hellnerin jättämä anomus Brävallan ja Ulfåsan huvilain välisellä yhteismaalla olevan maallenususillan pidentämisestä lähetettiin⁴⁾ Rahatoimikamariin, joka lausui mielipiteensä anomuksesta seuraavan vuoden menoarvioehdotuksessa.

Sittenkun Valtuusto edellisenä vuonna oli valtuuttanut⁵⁾ Puutarha-
lautakunnan osottamaan Helsingin hiihtoseuralle kahta suksimäkeä varten sijaa sopivalle paikalle Eläintarhaan, ehdolla että seura niitä kuntoon-

Ehdotus kana-
vasta Töölön-
ja Edeslahden
välillä.

Maallenusu-
sillan jatkami-
nen Brävallan
ja Ulfåsan
välillä.

Määräraha suk-
simäen laitta-
miseksi Eläin-
tarhaan.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 208 6 p. lokak. (Valt. pain. asiakirj. N:o 30). — ²⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 28 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 3 §. — ⁴⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 20 §. — ⁵⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 26.

pannessaan ja käyttäessään noudattaisi ohjeita, jotka Lautakunta tahi Kaupunginpuutarhuri katsoisivat tarpeellisiksi, oli Hiihtoseura Valtuustolle jättämässään kirjelmässä ilmoittanut että kolmesta ehdotetusta mäestä oli Alppilan viereinen huomattu sopivimmaksi. Kun tämä mäki kumminkin, jotta sitä voitaisiin käyttää, vaati tasottamista, josta kustannukset oli oheenliitetyn kustannusarvion mukaan laskettu nousevan 1,900 markkaan, oli seura vaikeaan taloudelliseen tilaansa katsoen anonut, että tasotuksen toimittaisi ja kustantaisi kaupunki. Vaaditussa lausunnossaan ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari Puutarhalautakuntaa kuultuaan, että Valtuusto tarkotukseen myöntäisi käyttövaroistaan aina yllämainittuun summaan nousevan määrärahan, jonka ohessa työ oli Rakennuskonttorin toimitettava yksin neuvoin Kaupunginpuutarhurin kanssa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto hyväksyä tämän esityksen.

Muutamien huoneustojen käyttäminen poliisin tarpeihin talossa N:o 24 Aleksanterinkadun varrella.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään kysymystä laajennetusta huoneustosta poliisilaitokselle oli kuluneen vuoden marraskuun 10 päivänä Rahatoimikamarin esityksestä päättänyt että sanotun laitoksen tarpeiksi suurimmaksi osaksi luovutettuun taloon N:o 24 Aleksanterinkadun varrella pitäisi, vastaisuudessaakin sijoittaa sekä virkahuoneusto manttaalikirjurille kuin myöskin asunto vahtimestarille, joka avusti talonisännöitsijää kaupungille kuuluvain saman kadun talojen N:ojen 22 ja 24 hoidossa, jonka ohessa samassa talossa kaupunginrakennusmestarille luovutettu kahden huoneen huoneusto saataisiin luovuttaa ³⁾ poliisilaitokselle 1 päivästä kesäkuuta 1904 kohtuullista korvausta vastaan, oli poliisikamari raportissaan läänin Kuvernöörille uudistanut aikaisemmin tekemänsä anomuksen toimenpiteistä siihen suuntaan että Maistraatti velvoitettaisiin Helsingin poliisilaitoksen uutta menosääntöä koskevan Armollisen asetuksen perustuksella 20 päivältä huhtikuuta 1903 viipymättä antamaan poliisilaitoksen käytettäväksi kaksi ensinmainittua huoneustoa. Pääasiallisesti tueksi tälle anomukselleen oli Poliisikamari uudestaan huomauttanut huoneuston tarpeesta 49 mieheen nousevalle poliisi-reserville, jonka vuokratrahoiksi oli sanottuun menosääntöön otettu 200 markan summa miestä kohden. Sittenkun Kuvernööri oli Maistraatin kautta antanut lähettää mainitun anomuksen Valtuustolle käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi, oli Rahatoimikamaria kehoitettu lähettämään siitä lausuntonsa Valtuustolle. Esittäen ettei kaupunkia pitäisi voida velvottaa kustantamaan vapaita

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 70 17 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 19 §. —

³⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 40 ja seur.

huoneustoja virkailijoille, jotka kantavat vuokrarahoja yleisen palkkaussäännön mukaan, kaikkein vähimmän sen jälkeen kun poliisilaitos oli valtion kannattamasta kunnallisesta laitoksesta muutettu valtionlaitokseksi sekä ettei kysymyksenalaisia kaupungille välttämättömiä huoneustoja edes voitaisi luovuttaa, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto ilmoittaisi Maistraatille, ettei Valtuusto voi suostua esitykseen huoneustojen luovuttamisesta Poliisilaitokselle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto tehdä Maistraatille Rahatoimikamarin esityksen mukaisen ilmotuksen.

Tämän johdosta oli Lääninhallitus Maistraatille lähettämässään kirjelmässä tiedustellut, eikö yllämainituita kahta huoneustoa voitaisi luovuttaa poliisilaitokselle vuotuista korvausta vastaan, joka maksettaisiin niiden reservikonstaapeliin vuokrarahojen lyhennyksillä, jotka asuisivat näissä huoneissa. Valtuusto, jolle Maistraatti oli lähettänyt sanotun kirjelmän, päätti ³⁾ ilmoittaa Maistraatille että vahtimestarin asunnoksi käytetty huoneusto välttämättömästi tarvittiin siihen tarkotukseen, mutta että Valtuusto oli suostuvainen luovuttamaan poliisilaitoksen tarpeeksi manttaalikirjurin tähänastisen huoneuston sillä ehdolla että valtiolaitos korvaisi sen vuokran, minkä kaupunki olisi pakotettu suorittamaan jostakin muusta huoneustosta sanottua virkailijaa varten.

Sittenkun Yhteisraastuvanoikeus, esittäen että Raastuvanoikeuden ^{Kysymys lisätyn tilan bankkimisestä kaupungin erinäisille viranomaisille ja virastoille.} 1:lle ja 4:lle osastolle sekä Maistraatin ja Raastuvanoikeuden arkistolle luovutetut huoneustot oli havaittu aivan liian ahtaiksi ja tarkoituksenmukaisettomiksi, sekä ettei Raastuvanoikeuden ylimääräisiin istuntoihin ollut käytettävänä muuta huoneustoa kuin Valtuuston istuntosali, oli anonut että Kamari tekisi Valtuustolle esityksen sanotun epäkohdan poistamisesta, anoi ⁴⁾ Rahatoimikamari Valtuustolta oikeutta ryhtyä neuvotteluihin Vapaaehtoisen Palokunnan johtokunnan kanssa Palokunnantalon vuokraamisesta kaupungin tarpeiksi kymmenen vuoden ajaksi tarkotuksella sijoittaa sinne Valtuuston istuntohuone sekä valmistaa myös tilaa Rakennuskonttorille ja jollekin muulle kaupungin virastolle. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ⁵⁾.

Tämän jälkeen toimitetuista neuvotteluista ilmeni että Vapaaehtoisen Palokunnan johtokunta oli suostuvainen 2,500 markan vuotuista vuokrasummaa vastaan luovuttamaan Palokunnantalon suuren salin vuoden joka tiistaiksi Valtuuston istuntosaliksi sekä viereisen huoneen alinomaa käy-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 55 3 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 7 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 2 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 54 3 p. maalisk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 6 §.

tettäväksi. Tämän järjestelyn kautta olisi voitu valmistaa tilaa Valtuuston nykyisessä istuntohuoneessa Raatihuoneella Raastuvanoikeuden 1:ssä ja 4:ssä osastossa sekä Maistraatissa käyvälle yleisölle. Tähän katsoen sekä koska oli mahdollisuutta Palokunnantalon kaikkien huoneustojen vuokraamiseksi 1 päivästä kesäkuuta 1905, jätti ¹⁾ Rahatoimikamari Valtuuston harkittavaksi, eikö voitaisi tätä ehdotettua väliaikaista järjestelmää hyväksyä ja tehdä vuokrasopimusta useinmainitun Johtokunnan kanssa.

Ennenkuin tämä esitys otettiin Valtuustossa lopullisesti ratkaistavaksi saapui ²⁾ Rahatoimikamarilta ehdotus Raatihuonerakennuksen uudis- ja toisinrakentamisesta, ja tarkotti tämä ehdotus, johon arkkitehti Lars Sonck oli tehnyt kaksi vaihtoehtoista luonnospiirustusta, valmistaa Raatihuonerakennuksessa tilaa kaikille sinne silloin sijoitetuille kaupungin viranomaisille ja virastoille. Ensimmäisen vaihtoehtotuksen mukaan nousisivat kustannukset summittaisesti laskien 120,000 markkaan ja toisen vaihtoehtotuksen mukaan, jota Kamari puolsi, 140,000 markkaan. Asiaa esiteltäessä päätti ³⁾ Valtuusto lähettää sen erityiseen valiokuntaan.

Valiokunta, joka samoin kuin Rahatoimikamarikin piti toivottavana sellaista järjestelyä että tärkeimmät kunnalliset virastot sijoitettaisiin samaan rakennukseen tai ainakin mahdollisimman lähelle toisiaan, mutta ei kuitenkaan katsonut voivansa puoltaa Rahatoimikamarin tekemää ehdotusta, oli antanut laatia uudet luonnospiirustukset kysymyksenalaista lisärakennusta varten ja oheenliittäen nämä luonnokset antoi lausunnon, jossa valiokunta ehdotti ⁴⁾ että Valtuusto päättäisi:

hyväksyä valiokunnan ehdotuksen raatihuoneen rakennusmuutokseksi ja uudisrakennukseksi;

kehottaa Rahatoimikaria teettämään piirustukset rakennusta varten ja hankkimaan vahvistuksen näille piirustuksille sekä rakentamaan sen niiden mukaisesti; sekä

panna tarkotusta varten 1905 vuoden meno- ja tulo-arvioon arviolta 70,000 markan summan.

Tämän ehdotuksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

Maistraatin kirjelmällään 14 päivältä marraskuuta tekemän anomuksen toimenpiteistä Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisen arkistohuoneuston laajentamisesta jätti Valtuusto, vaadittuaan asiasta Rahatoimikamarin lausunnon ⁶⁾, huomioonottamatta ⁷⁾ sillä perusteella että yllämaini-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 83 7 p. huhtik. — ²⁾ Sm sm N:o 123 13 p. toukok. — ³⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 11 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 35. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 24 §. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 284 1 p. jouluk. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 11 §.

tussa Raatihuoneen lisä- ja uudisrakennusehdotuksessa oli otettu huomioon myöskin Maistraatin ja Raastuvan arkiston vaatimukset laajennetusta tilasta.

Rahatoimikamarin esityksestä ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto pitentää viideksi vuodeksi ravintoloitsija G. A. Wickströmin ja kaupungin välillä tehtyä sopimusta vuokraoikeudesta Kaisaniemen ravintolaan laskettuna 1 päivästä lokakuuta 1904 siihenastisilla ehdoilla ja 3,000 markan vuotuista vuokrasummaa vastaan.

Kaisaniemen ravintolan vuokra-ajan pidentäminen.

Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä oli Helsingin Uima-seura, jolla vuosikausia oli ollut vuokralla kaupungin uimahuoneet entisessä tehdaskorttelissa N:o 181, anonut saada myöskin vuodeksi 1904 ottaa huostaansa sanotut uimahuoneet ja ettei seuralta otettaisi siitä mitään vuokraa. Rahatoimikamari, katsoen seuran toiminnan olevan sellaista yleishyödyllistä laatua että vuokramaksu voitaisiin joksikin vuodeksi jättää silleen, anoi ³⁾ valtuutta saada luovuttaa kaupungin kysymyksenalaiset uimahuoneet ensi kesäksi maksuttomasti Helsingin Uimaseuralle ja päätti ⁴⁾ Valtuusto suostua tähän esitykseen.

Anomuksia kaupungin uimahuoneiden vuokrien maksusta vapauttamisesta ja alentamisesta.

Rahatoimikamarilta oli kirjesmies Karl Ferdinand Liljeström, joka 13 päivänä toukokuuta toimitetussa huutokaupassa oli 1,000 markan tarjouksella huutanut oikeuden kesällä 1904 kantaa maksut kaupungin omistaman Ruoholahden uimahuoneen käyttämisestä, esittäen että laitos osittain veden alhaisen lämpö määrän osittain uimahuoneen ympäristön veden likaisuuden tähden oli ollut sängen vähän käytetty, anonut vapautusta yllämainitun vuokramaksun kokonaan maksamisesta. Samanlaisia hakemuksia kohtuullisesta alennuksesta olivat jättäneet rouva Karolina Lukander, joka oli 205 markan maksusta vuokrannut uimahuoneen Siltavuoren rannalla, rouva Johanna Lukander samoin koskien 185 markan vuokramaksua Haapaniemen uimahuoneesta sekä vahtimestari Axel Lindroos 153 markan vuokramaksusta Humallahden uimahuoneesta. Kuultuaan Rakennuskonttorin mielipidettä anoi ⁵⁾ Rahatoimikamari valtuutta saada alentaa yllämainittuja vuokramaksuja 50 prosentilla; ja päätti ⁶⁾ Valtuusto antaa pyydetyn valtuuden.

Sittenkun Filosofiantohtori Osc. Nordqvist oli Suomen Kalastuslehdessä julaissut kirjottamansa esityksen „kalahuutokaupoista sekä ehdotuksen kalahuutokaupan toimeenpanemisesta“, oli Suomen Kalastusyh-

Kysymys kalahuutokauppojen toimeenpanemisesta ja Län-sirannan kaup-pahallin sisustamisesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 272 24 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 30 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 127 19 p. toukok. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 26 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 219 20 p. lokak. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 34 §.

distyksen hallitus jättänyt Rahatoimikamariin mainitun esityksen ylipainoksen sekä anonut että Kamari ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteihin ehdotuksen toteuttamiseksi.

Kirjoituksessa esitettiin miten elävien ja tuoreiden kalojen kauppa on kaikkialla alkanut siten, että kalastajat itse ovat tuoneet kalansa lähimpään kaupunkiin. Kaupunkien kasvaessa on käyttäminen tullut niin suureksi etteivät lähimmän seudun kalastajat enää ole voineet hankkia kaikkia tarvittavia kaloja. Kun kauempana asuvat kalastajat eivät itse voineet tuoda tavaraansa kaupaksi, ilmestyi matkustavia kalanostajia, jotka ostivat kaloja joko omaan laskuunsa ja sitten möivät niitä kaupunkien kalakauppiaille, tahi myöskin ostivat niitä heidän laskuunsa. Käyden täten useiden välikäsien kautta, nousi tavarahan hinta suuresti, ammattikalastajain saamatta siitä mitään hyötyä. Välikäsien luvun vähentämiseksi oli muissa maissa otettu käytäntöön jokapäiväiset kalahuutokaupat, ja ehdotettiin kirjoituksessa että sellaiset otettaisiin käytäntöön Helsingissäkin, jossa kalakauppa nykyään oli tunnetusti oikeutettuja vaatimuksia vastaamattomalla tavalla järjestetty siisteyteen ja mukavuuteen nähden. Sopivana huoneustona näille huutokaupoille ehdotettiin joko vanhaa kauppahallia, jonka nykyään kalakauppaa varten 6 kauppamyymälää sisältävä keskiosa sekä yksi sivuosasto pitäisi luovuttaa sanottuun tarkotukseen ja kauppamyymäläin lukua melkoisesti lisätä tahi olisi n. s. Keisarikalliolle rakennettava uusi hallirakennus tarpeellisine jäähdytyslaitoksineen, ammeineen ja konttorihuoneustoineen.

Otettuaan käsiteltäväkseen tämän esityksen, ja kun Terveyslaitoslautakunta oli puoltanut sekä uusien kalamyymäläin rakentamista että huutokauppaosaston sisustamista Länsirannan kauppahalliin, oli Kamari antanut Rakennuskonttorin tehtäväksi laatia piirustus ja kustannusarvio kahdenkymmenen kalamyymälän ja huutokauppaosaston sisustamisesta ammeineen, jääkellareineen y. m. hallin eteläiseen osastoon niin järjestettyinä että eteläisen osaston kalakauppaa varten luovutettava osa tulisi väliseinällä erotetuksi osaston muista osista. Rakennuskonttori jätti tästä piirustuksen ja kustannusarvion, joka osotti menot kahdestakymmenestä kalamyymälästä lasketuksi 5,900 markaksi ja että ehdotetun huutokauppaosaston sisustus tuottaisi 6,100 markan kustannukset; sekä että jos kalansäilytysammeet pitäisi varustaa merivedellä, tästä tulisi lisäksi 2,000 markan meno.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ Rahatoimikamari, epäämällä ehdotuksen kalahuutokaupan järjestämisestä, esitti että

Länsirannan kauppahallin eteläiseen osaan saataisiin tehtyjen piirustusten mukaisesti sisustaa kaksikymmentä uutta kalamyymälää ammeineen, joihin pitäisi myös johtaa merivettä; sekä

että tätä työtä varten osotettaisiin aina 7,900 markkaan nouseva summa vuoden menoarvioon otetusta määrärahasta edeltäarvaamattomia tarpeita varten Valtuuston määräyksen mukaisesti.

Tätä asiaa käsitellessään päätti Valtuusto lykätä sen lähempää valmistelua varten erinäiseen valiokuntaan, johon valittiin herrat Julius Tallberg, filosofiantohtori Osc. Nordqvist ja kaupungininsinööri Idström.

Antamassaan lausunnossa omaksui ²⁾ sanottu valiokunta Rahatoimikamarin ehdotuksen kahdenkymmenen uuden kalamyymälän sisustamisesta Länsirannan Kauppahallin eteläiseen osastoon, mutta puolti, vastoin Rahatoimikamaria, suostuttavaksi ehdotukseen kalahuutokauppaosaston sisustamisesta sanottuun hallirakennukseen, minkä työn maksamiseen olisi osotettava aina 10,200 markkaan nouseva summa, suoritettavaksi vuoden tulo- ja menoarvioon otetusta määrärahasta edeltäarvaamattomia tarpeita varten Valtuuston määräyksen mukaan. Rahatoimikamarin tehtäväksi olisi annettava laatia ja Valtuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotus sanottujen huutokauppojen järjestämisestä ³⁾.

Tämän ehdotuksen Valtuusto hyväksyi.

Kiinteistöosakeyhtiö Olofsborgin, Palovakuutusyhtiö Pohjolan ja ^{Anomus erityiskaivojen säilyttämisestä.} Osakeyhtiö Aeolus'en Valtuustolle jättämässä yhteisessä hakemuksessa anottua lupaa saada muuttamatta säilyttää näiden yhtiöiden taloihin kuuluvat erityiskaivot, jotka oli sijoitettu viereisten katujen jalkakäytävään alle, oli Valtuusto lähettänyt ⁴⁾ asian Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten, jota ei kumminkaan ehditty vuoden kuluessa antaa.

Läänin kuvernöörille oli Suomenmaalaisen sähkölennätinpiirin päällikkö ilmoittanut että Päämeriesikunnan esityksestä oli laskettu telefonikaabeli sotilastarpeita varten Kaivopuistosta Rönnskäriin ja oli aikomus jatkaa sanottua johtoa Kaivopuistosta Katajanokalle ilmajohtona sähkölennätinlaitoksen patsaita myöten Fabianin- ja Etelä-Espladinkatujen kulmaan ja sieltä edelleen Länsirannan yli ja pitkin erinäisiä katuja Katajanokalle sotilassataman taloon. Saatuaan Maistraatin kautta tiedon sanotusta ilmoi-

Telefonikaabeli Rönnskäriin.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 92 14 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 21. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 15 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 16 §.

tuksesta oli Rahatoimikamari, joka oli huomannut mainitun ilmajohdon sangen sopimattomaksi, personallisten neuvottelujen kautta saanut Sähkölennätinlaitoksen hyväksymään ehdotuksen useinmainitun johdon kulettamisesta pitkin satamarataa Valtionrautateiden patsaita ja konsoleja myöten Katajanokalle. Tästä antoi ¹⁾ Rahatoimikamari tiedon Valtuustolle.

Muutos Telefoni-yhdistyksen maanalaisten johtojen pääsuunnitelmaan.

Samalla kun Helsingin telefoni-yhdistys oli jättänyt Rahatoimikamariin yksityiskohtaisen suunnitelman Yhdistyksen aiottusta maanalaisesta johtoverkosta, joka oli aiottu tehtäväksi vuoden kuluessa, oli Yhdistys ehdottanut että koska liike Unioninkadulla Kaisaniemen puiston sivulla oli sangen vilkas sekä maanalaisen sementtikanavan laskeminen vaatisi pitkän ajan ja suurta tilaa, tämä saataisiin johtaa Fabianinkadun ja Puutarhakadun risteyksestä Kaisaniemen puiston kautta oheenliitetyn yksityiskohtaisen suunnitelman osottamalla tavalla. Koska ehdotettu muutos sisälsi poikkeuksen Valtuuston vuonna 1902 vahvistamasta pääjohtosuunnitelmasta Telefoni-yhdistyksen maanalaisille johdoille, alisti ²⁾ Rahatoimikamari asian Valtuuston ratkaistavaksi, esittäen hakeemukseen suostumista erinäisillä Puutarhalautakunnan lähemmin asettamilla ehdoilla; ja suostui ³⁾ Valtuusto tähän esitykseen.

Annettu lupa sähköjohtojen säilyttämiseen.

Toiminimet Kallion ajokalutehdas ja Kallio & Koskinen olivat anoneet ⁴⁾ Valtuustolta lupaa säilyttää ne ilmasähköjohdot voimansiirtoa varten Raitiotie & Omnibussosakeyhtiön keskusasemalta hakijain tehtäisiin taloihin N:o 6 neljännen linjan ja N:o 2 Hämeenkadun varrella, jotka johdot sanotut yhtiöt olivat asettaneet vuonna 1903, mutta jotka Maistraatin päätöksen mukaan 13 p. tammik. olivat luvattomasti asetettuina poistettavat ⁵⁾. Sähkökysymyksen järjestämistä varten asetetun valiokunnan puoltavan lausunnon mukaisesti päätti ⁶⁾ Valtuusto suostua hakijain anomukseen, kuitenkin siten että lupa olisi voimassa ainoastaan 1 päivään syyskuuta 1904.

Maanalaisten kaabelien laskeusanomuksia.

Tehdystä anomuksesta ja hankittuaan v. t. kaupunginsähkötekniikon, Rakennuskonttorin ja Vesijohtokonttorin lausunnot myönsi Valtuusto vielä asianomaisille hakijoille luvan laskea maanalaisia servisiijohtoja Helsingin Sähkövalo-osakeyhtiön johtoverkosta taloihin N:oihin 6 Länsirannalla ⁷⁾, 3 Etelä-Makasiininkadun ⁸⁾, 15 Hietalahden Pohjois-Rannan ⁹⁾ sekä 39 Fredrikinkadun ¹⁰⁾ varrella, sillä ehdolla että työn alkamisesta tehtäisiin ilmotus Rakennuskonttorille ja kaupungin sähkötekniikolle; että servisiikaabelin johdot

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 246 27 p. lokak. — ²⁾ S:n s:n N:o 71 17 p. maalisk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 17 §. — ⁴⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 18 §. — ⁵⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. II. 15. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 24 §. — ⁷⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 18 §. — ⁸⁾ S:n s:n 19 §. — ⁹⁾ S:n s:n 20 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 21 §.

saisivat tarpeellisen laajuuden sekä että kaabeli varustettaisiin tavallisella isoleerauksella; että kaabeli maan alla katettaisiin tiilillä tai muulla samalaisella aineella ja että rautaputki asetettaisiin suojaksi noin 3 m. maasta laskettuna, kaabelia pannessa pitkin patsasta sekä että kaupungin sähkötekniikko tarkastaisi johdot ennen niiden käyttäntöön ottamista.

Sitävastoin hylkäsi ¹⁾ Valtuusto „Fastighetsaktiebolaget Elisabeth'in“ samallaisen anomuksen oikeudesta laskea maanalainen kaabeli taloihin N:o 1 ja 3 Maneesikadun varrella, koska Helsingin Sähkövalo-osakeyhtiö ei ollut hankkinut lupaa johtojensa säilyttämiseen.

Sittenkun sähkötekniikko Otto A. Blomqvist Maistraatille jättämässään kirjelmässä esittämillään syillä oli anonut lupaa saada oheenliitetyn asemapiirustuksen mukaisesti vetää sähköjohdon Ruotsalaisen teatterin talosta taloon N:o 2 ja 4 Erottajan varrella ja sieltä edelleen taloon N:o 4 Ludvikinkadun varrella, minkä ohella hakija oli ilmottanut olevansa valmis, jollei voitaisi myöntää lupaa ilmajohtoon, viemään johdon maan alitse, antoi ²⁾ Valtuusto kaupungin sähkövalokysymyksen järjestämisvaliokunnan tehtäväksi jättää asiasta lausuntonsa. Antamassaan lausunnossa esitti valiokunta että herra Blomqvistin samassa tarkoituksessa tekemä hakemus oli aikaisemmin ollut Valtuuston käsiteltävänä, mutta oli silloin hylätty ³⁾ ja koska silloin esitetyt perustelut tälle päätökselle yhä edelleenkin olivat voimassa, ehdotti valiokunta että Valtuusto hylkäisi mainitunkin hakemuksen; ja hyväksyikin ⁴⁾ Valtuusto valiokunnan ehdotuksen.

Hylätty anomus uuden sähköjohdon asettamisesta.

Sittenkun lisätty Valtuusto käsitellessään sähkövalokysymystä järjestämään asetetun valiokunnan mietintöä oli päättänyt ⁵⁾ lisäselvityksen saamiseksi palauttaa mietinnön valiokuntaan kehottamalla sitä ennen syyskuun loppua 1904 antamaan uuden lausunnon, ilmotti valiokunta kirjelmällä 7 päivältä syyskuuta, useissa kokouksissa asiaa käsiteltyään, ettei se ollut voinut määrätyn ajan kuluessa saada tehtävänsä loppuun. Tämän johdosta ja koska se aika, jonka kuluessa useimmat kaupungin sähkölaitokset olivat saaneet luvan jäädä ennalleen, oli loppunut 1 päivänä viimemainittua kuuta, ehdotti valiokunta Valtuustolle että Rahatoimikamari valtuutettaisiin anomuksesta pitentämään sanottua aikaa kosketteluille laitoksille, ei kuitenkaan kauemmas syyskuun 1 p. 1905. Sen ohessa pitäisi Rahatoimikamarin kehottaa asianomaisia ryhtymään tarpeel-

Rahatoimikamarille annettu valtuus sähköjohdoista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 28 §. — ²⁾ S:n s:n 1 p. jouluk. 1903 11 §. —

³⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I 34. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 6 §. — ⁵⁾ Katso alemp. siv. 56.

lisiin toimenpiteihin mahdollisimman täydellisen savunpolttamisen aikaansaamiseksi sähkölaitoksiin. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi¹⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Lupa sähkö-
johtojen säilyt-
tämiseen.

Sen johdosta että erinäisille sähkölaitoksille myönnetty lupa johtojensa säilyttämiseen loppui 1 päivänä syyskuuta, oli Rahatoimikamarille jätetty kaksi hakemusta sanotun lupa-ajan pitentämisestä. Toisen oli jättänyt insinööri Gottfrid Strömberg ja koski se osittain jo valmiiden johtojen säilyttämistä, osittain uusien laskemista 10:ssä, 11:ssä ja 12:ssä kaupunginosassa, sekä toisen eläinlääkäri Oscar Lindström²⁾ Kallion ajokalu-tehtaan omistajana, koskien johtoa Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön keskusasemalta taloon N:o 6 4:n linjan varrella. Rahatoimikamarin jätettyä³⁾ nämä hakemukset Valtuustolle ilmotuksella antaneensa hakijoille ja sähkötekniikko Otto A. Blomqvistille väliaikaisen luvan johtojensa pysyttämiseen 1 päivään lokakuuta, palautti Valtuusto hakemukset, Kamarille annetun äskeinmainitun sähköjohtoja koskevan valtuuden⁴⁾ nojalla, Rahatoimikamariin, joka antoi⁵⁾ hakijoille ja sähkötekniikko Blomqvistille, joka oli Rahatoimikamarille esittänyt samanlaisen anomuksen, luvan pysyttää tahi uudestaan laskea sähköjohtonsa.

Selitys Helsin-
gin Sähköva-
laistus-osake-
yhtiön valituk-
sen johdosta.

Valtuuston käsitellessään erinäisiä hakemuksia sähköjohdoista päätettyä⁶⁾ 20 päivänä lokakuuta 1903 m. m. ilmottaa Maistraatille sille kuuluvaa toimenpidettä varten että se aika, joksi Helsingin Sähkövalaistus-Osakeyhtiö oli saanut luvan täällä käyttää johtojansa kaupungin katujen ja torien yli, oli loppunut, yhtiön kumminkaan hakematta myönnytyksen pitennystä, valitti yhtiö Maistraatin tästä antamasta päätöksestä läänin Kuvernöörille, joka päätöksellään 27 päivältä huhtikuuta selitti asian ulosottojuttuna ei kuuluvan Kuvernöörin tutkittavaksi. — Yhtiön valitettua sitten Keisarilliseen Senaattiin tästäkin päätöksestä vaati Keisarillinen Senaatti tämän johdosta selitystä Helsingin kunnalta, ja antoi⁷⁾ Valtuusto sähkövalaistuksen järjestämisvaliokunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti vaaditun, seuraavansisältöisen lausunnon:

„Huhtikuun 11 päivänä 1901 annetussa laissa sähkölaitoksista valon synnyttämistä tai voimansiirtoa varten säädetään nimenomaan: „Sähkölaitokseen kuuluvaa johtoa tahi muuta laitelmaa alköön vietäkö toisen maalle maanomistajalta siihen lupaa hankkimatta.“ Edelleen ilmenee samoin

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 21 §. — ²⁾ Katso yllä siv. 46. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 190 1 p. syysk. — ⁴⁾ Katso yllä siv. 47. — ⁵⁾ Rhkn pöytäk. 29 p. syysk. 8 §. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I 34. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 35 §. (Valt. pain. asiakirj. N:o 40.)

11 p. huhtikuuta 1901 annetusta asetuksesta, joka koskee ehtoja millä näitä laitoksia saa perustaa ja käyttää, että sähkövalaistus- ja -voimalaitoksia ei saa perustaa ilman asianomaista lupaa, jos johdot ovat aiotut johdettaviksi kruunun maan poikki tahi yleisen tien, rautatien, kulkuväylän, kadun, torin tai muun julkisen paikan alueella. Sellaisen luvan saamiseksi taas vaaditaan mainitun asetuksen 2 § mom. a) mukaan „asianmukainen selvitys hakijan oikeudesta sen alueen käyttämiseen, jota laitosta ynnä siihen kuuluvia johtoja varten tarvitaan“ sekä saman §:n g) momentin mukaan „asianomaisen kunnallisviranomaisen todistus siitä että on saatu kunnan lupa laitokseen, jos tämä on aiottu perustettavaksi kaupunkiin tai kauppalaan ja laitos ei tule kokonaan sijaitsemaan omistajan alueella tahi kuulumaan kunnalle“.

Helsingin kaupungilla on siis kahdenpuoleinen oikeus, sekä maanomistajana että kaupunkikuntana, vaatia Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiötä poistamaan kysymyksenalaiset johdot, jolleivät ne ole syntyneet eikä niitä käytetä kaupungin viranomaisten luvalla.

Siinä tapauksessa että Valtuusto olisi tahtonut yksinomaan maanomistavan kunnan edustajana vaatia johtojen poistamista, olisi sen pitänyt panna sellainen vaatimus vireille joko Maistraatissa ulosotonhaltijana tai, jos asiaa pidettiin riidanalaisena, kaupungin Raastuvanoikeudessa. Kumminkaan ei Valtuusto ole valinnut tätä tietä, vaan on ainoastaan ilmottanut Maistraatille Helsingin Sähkövalaistus-Osakeyhtiön laiminlyönnistä joko säädetyssä ajassa poistaa kysymyksenalaiset johdot tai myös hankkia pitennetty lupa niiden pysyttämiseen. Valtuusto on valinnut viimeainitun keinon sentähden että Maistraatti on samalla ensimmäinen tuomioistuin kaupungissa järjestys- ja talousjutuissa, jommoisena Maistraatti, kaupunginviskaalien avustamana, on velvollinen katsomaan ettei yleistä järjestystä ja turvallisuutta saateta vaaranalaiseksi ja ettei m. m. kaupungin katuja ja toreja käytetä luvattomasti yksityisiin tarkoituksiin. Tämän mukaisesti ei myöskään kunta itse ole Valtuuston tai Rahatoimikamarin kautta esiintynyt jutussa valittajana, vaan yleinen syyttäjä, jolle on ainoastaan tehty ilmotus asiantilasta. Jo Maistraatin menettelystä käy epäamättömästi ilmi ettei Maistraatti ole ryhtynyt asiaan uloshakujuttuna. Maistraatin useinmainittu tehtävä ensimmäisenä tuomioistuimena järjestys- ja talousjutuissa on muuten, kuten tunnettu, ikivanha, ja voidaan pitää selvänä ettei myöskään yhtiön viittaama useinmainitun sähkölaitoslain 5 §:n toinen momentti, jonka lainkohdan mukaan Kuvernöörillä on oikeus antaa apuansa oikaisuksi laittomiin toimiin tällaisten laitosten

perustamisessa, tarkota säätää mitään poikkeusta kosketellusta järjestyksestä.

Asiakirjoista käy ilmi että Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiölle, joka aikaisemmin oli kaupungin viranomaisilta saanut luvan laittaa ja käyttää kysymyksenalaisia johtoja määrätyn ajan, alkuaan neljä vuotta, ja sittemmin eri kerroilla saanut tämän ajan pitennetyksi, viimeksi 1 päivään syyskuuta 1903, kunta ei ole myöntänyt eikä yhtiö edes ole hakenutkaan lupaa saada pysyttää näitä johtoja yli mainitun ajan. Sanotusta päivästä lähtien ovat ne siis ilmeisessä ristiriidassa kunnan selvän oikeuden kanssa. Yhtiön menettely on sitäkin vähemmän puolustettavissa kun Valtuusto ei tehdystä anomuksesta olisi kieltänyt yhtiöltä yhtävähän kun muiltakaan tšekäläisiltä sähkölaitoksilta pitennettyä lupaa johtojen käyttämiseen. Yhtiö on tosin koettanut uskotella että kunta olisi sitoutunut antamaan asettaa johdot maanpinnan alle, jollei niitä enää voitaisi pitää maanpäällisinä. Mutta mitään sellaista lupausta eivät kaupungin viranomaiset koskaan ole antaneet ja rajottuu kaikki, mihin yhtiö on voinut kosketeltua väitettään tukeakseen nojata, muutamiin keskusteluissa tehtyihin viittauksiin sellaisen järjestelyn vastaisesta mahdollisuudesta, jotka on jolloinkin lausunut joku Valtuuston valiokunta.

Mutta yhtiö on vihdoinkin luulotellun oikeutensa tueksi vedonnut myöskin läänin Kuvernöörin päätökseen 10 päivästä lokakuuta 1902, jolla Kuvernööri on yhtiön anomuksesta myöntänyt sille luvan „edelleenkin käyttää yhtiön sähköjohtoja“, panematta päätöksen voimassaololle mitään määrättyä aikaa. On vaikea tyynesti katsoa tätä yritystä käyttää hyväkseen puutteellisesti laadittua asiakirjaa loukatakseen kaupungin etua sekä riistääkseen kaupungille kuuluvat ja sille laissa selvästi vakuutetut oikeudet. Voi kyllä olla yhtä mieltä siitä että kun Valtuusto viimeksi esitetyn anomuksen johdosta antamassaan lausunnossa oli syyskuun 1 päivään 1903 pitentänyt yhtiölle myönnettyä lupaa patsasjohtojen pitämiseen kaupungin kaduilla ja yleisillä paikoilla, myöskin Kuvernöörillä olisi ollut syytä päätöksessään selvästi panna mainittu päivä siksi ajaksi, johon lupa olisi voimassa, ainakin mikäli se koski kuntaa. Mutta sen johtopäätöksen vetäminen kosketellusta laiminlyönnistä, kuten yhtiö on tahtonut tehdä, että Kuvernööri olisi yhtiölle, vastoin kunnan selvästi lausuttua tahtoa, antanut käytettäväksi kaupungin oikeuden, joka vakuutetaan kaupungille samoissa asetuksissa 11 päivästä huhtikuuta 1901, joiden nojalla kosketeltu päätös on tehty, se olisi kuitenkin ilmeisesti sekä mainitun sananmuodon merkityksen että kuvernööreille mainituissa sää-

döksissä jätetyn valtuuden väärinkäsittämistä. Sillä tätä valtuutta, joka on myönnetty kuvernööreille yksinomaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta katsoen, ei saa ulottaa kauemmaksi ja kaikkein vähimmin siihen asti että sen kautta saatettaisiin vaaranalaiseksi ja loukattaisiin kunnan, kuten mainittu, samoissa säädöksissä sitäpaitsi epäamättömästi luovuttamattomia oikeuksia.

Kun kuvernööri on toinen aste järjestys- ja talousjutuissa kaupungissa sekä esilläoleva asia, kuten jo mainitu, on, siinä järjestyksessä kun se on pantu vireille, pidettävä sellaisena, mutta Kuvernööri on valituksenalaisessa päätöksessään selittänyt asian uloshakuasiana ei kuuluvan Kuvernöörin tutkittavaksi, odottaa Valtuusto nöyrimmästi että Keisarillinen Senaatti palauttaisi asian Kuvernöörille hänen uudestaan tutkittavakseen ja ratkastavakseen järjestys- ja talousasioista säädetyssä järjestyksessä.“

Valtuuston v. 1902 sähkövalo- ja -voimajohtokysymystä valmistamaan asetettu¹⁾ valiokunta antoi vuoden kuluessa asiasta mietinnön²⁾, päivättynä 12 päivänä toukok. 1904, jonka sisällys oli pääpiirteissään seuraava:

Kysymys kunnallisen sähkölaitoksen rakentamisesta Helsinkiin.

Valiokunnan annettua herrojen Aug. Nybergh'in ja L. Gripenberg'in tehtäväksi yksin neuvoin tätä varten kutsuttujen sähköalaan perehtyneiden asiantuntijain kanssa antaa valiokunnalle selonteko erinäisistä valiokunnan laatimista ja esillä olevaa asiaa koskevista kysymyksistä, oli Valiokunta mainituilta herroilta sekä Tukholman kaupungin sähkölaitoksen johtajalta herra Aug. Deckeriltä ja sanotun kaupungin Sähkökoeaseman omistajalta herra Torsten Holmgren'ilta saanut asiasta lausunnon³⁾, jossa esitettiin sanottujen kysymysten selvittämiseksi seuraavaa:

Ensinnäkin kysymykseen kaupunkikunnan oikeudesta toisia syrjäyttämällä myydä tai yksityiselle henkilölle tai yhtiölle antaa yksinoikeuden sähkövoiman myymiseen, sikäli kun tarkotukseen vaaditaan johtoja katujen tai avonaisten paikkojen yli tai alitse täytyy epäilemättä vastata myöntävästi. Se ei ilmene ainoastaan tavallisen yksityisoikeuden säännöistä, sillä kadut ja torit ovat kunnan omaisuutta, vaikkakin omistusoikeus on niiden viitatus tehtävän kautta rajotettu, vaan myöskin sähköjohtolaista 11 päivästä huhtik. 1901 ja asiasta annetusta julistuksesta samalta päivältä, joiden mukaan vaaditaan maanomistajan suostumus luvansaami-

¹⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 33 ja seur. sekä 1903 vuoden kert. siv. I 31. —

²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 13. — ³⁾ S:n s:n asiak. N:o 7.

seksi sähkövoimajohtojen asettamiseen, minkä ohessa mainitussa julistuksessa säädetään että on saatava laitokseen asianomaisten kunnallisten viranomaisten suostumus, jos se on aiottu asetettavaksi kaupunkiin tai kauppalaan eikä laitos kokonaisuudessaan tule olemaan omistajan alueella. Ei myöskään voida nykyisille sähkö-valon ja -voiman hankkijoille tunnustaa mitään oikeusvaatimusta pysyttää johtojaan yli sovitun ajan tai saada vahingonkorvausta niiden poistamisesta sanotun ajan kuluttua.

Kysymyksessä, mitä ehtoja sähköjohtojen perustamiselle kuntaan on pantava, huomautettiin että sen luonnollisestikin täytyy tapahtua sellaisella tavalla, joka paraiten pitää silmällä sekä käyttävän yleisön etua että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaatimuksia, yhä monipuolisempia kunnallisia etuja sekä vastaisen kehitysmahdollisuuden vaatimuksia. Ensimmäisenä kysymyksenä olisi: voitaisiinko nämät tarkotusperät parhaiten saavuttaa mahdollisimman vapaan kilpailun myöntämisellä, vai olisiko edullisempaa tehdä sellaiset laitokset yksinoikeudeksi yhdelle tai useammalle, ja lausui valiokunta käsityksenään että yksityisen käyttäjän etuja suositaan ilmeisesti paraiten sellaisella menettelyllä, joka tekee mahdolliseksi pienimmällä pääomansijottamisella tyydyttää sähkövoiman tarpeen teknillisessä suhteessa tyydyttävällä tavalla, koska tässä tapauksessa perustaja voisi tyytyä vähimpään maksuun nauttijoilta. Useamman maanpäällisen tai -alaisen johtoverkon laittaminen tuottaisi melkoisia hankaluuksia niin rajotetussa tilassa kun kaupungin kaduilla. Yleispätevänä väitteenä voitaneen siis pitää että teknillisesti ja taloudellisesti tyydyttävänä ratkasuna kunnan varustamiseksi sähkövalolla yleisiin ja yksityistarpeihin saavutetaan ainoastaan todellisella, joskaan ei välttämättömästi oikeudellisella laitoksen monopoliseeraamisella yksiin käsiin.

Siinä tapauksessa että monopooli tulisi kysymykseen, on kuitenkin selvästi painavia syitä sen säilyttämiseen kunnan omissa käsissä.

Jos toimilupa annettaisiin yksityiselle yrittelijälle, niin voitaisiin se luonnollisesti tehdä ainoastaan verrattain lyhyeksi ajaksi. Siinä ajassa pitäisi säännönmukaisesti kuolettaa ei ainoastaan perustamiskustannukset vaan myös saada kohtuullinen voitto perustamispääomalle. Olisi tarpeen määräyksiä, jotka takaisivat kunnalle että sen sähkövoimantarve tulee luvansaajan puolelta asianmukaisesti tyydytetyksi ja ettei kuntaa ylenmäärin rasiteta. Täysin tehokas keino kunnan ja nauttijain etujen turvaamiseksi olisi kuitenkin kokemuksen mukaan että kunnalle pidätettäisiin oikeus saada lunastaa laitos itselleen. Mutta jos olisi olemassa toden-

näköisyyttä sellaiselle vastaiselle ratkaisulle, niin näyttäisi sopivammalta että kunta ottaisi alusta pitäen asian omiin käsiinsä.

Kunnan ja yksityisten käyttämisen etuun nähden erittäin on sähkövalo yleisen tarpeen vaatima. Mutta sähkövirran tuottamisessa voimalähteenäkin pitäisi kunnan tyydyttää kuluttajain, varsinkin pikkuteollisuuden, tarpeita tarjoomalla sähkövoimaa alle sen hinnan, minkä mahdollinen yksityinen luvansaaja vaatisi. Sähkömoottorivoiman käyttäminen oli sangen suuresti nousemassa, niiden tietojen mukaan Saksan eri kaupungeista, joita yllämainitut asiantuntijat olivat antaneet. Huokean moottorivirran myymisellä oli sentähden laaja kunnallinen merkitys.

Jos Helsingin kaupunki päättäisi rakentaa oman sähkölaitoksen, niin olisi sangen tärkeä että se perustettaisiin alunpitäen niin että se tarjoaisi täyden mahdollisuuden vastaiselle kehitykselle, sillä kaikkialla oli havaittu käyttämisen vahvaa lisääntymistä.

Sopivana paikkana tulevalle keskusasemalle puoltivat asiantuntijat Sörnäisten niemeä ja sen lisäksi ala-asemaa itse kaupunkiin ja toista Kallioon sekä tulevaisuudessa vielä kolmatta Fjellödalın alueelle.

Lopuksi olivat asiantuntijat liittäneet lausuntonsa ohelle luonnossuunnitelman ja kustannusarvion kunnalliseksi sähkölaitokseksi.

Käsitellessään tätä ehdotusta oli valiokunta yksimielisesti omaksunut asiantuntijain käsityksen siitä että, lukuunottamatta n. k. blokkiasemia ainoastaan yhtä korttelia varten, saisi olla ainoastaan yksi suuri sähkölaitos ja että tämä laitos olisi kunnan perustettava ja käytettävä. Tämän mielipiteen oli muuten jo aikaisemmin lausunut kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus kirjelmässään Valtuustolle 24 päiväältä tammikuuta 1901.¹⁾

Tällaisen kunnallisen sähkölaitoksen rakennuskustannukset olivat asiantuntijat tosin arvostelleet melkoista korkeammiksi kun kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus kosketellussa kirjelmässään oli ilmottanut, vastaten 5,530,000 markkaa hallituksen laskemaa 2,500,000 markkaa vastaan, lukuunottamatta laitokselle tarvittavia tontteja, mutta huomioon ottamalla että sellainen sähkölaitos tulisi asiantuntijain laskujen mukaan erittäin tuottavaksi liikkeeksi, joka antaisi, huokeammilla sähköhinnoilla kun nykyään paikkakunnalla oli käytännössä, ei ainoastaan perustamiskustannusten korkoa 250,000 markka, vaan vielä sen yli käyttökustannusten ja tilipoistojen suorittamiseksi 700,000 markkaan nousevan vuotuisen summan, ei valiokunta epäillyt puoltaa mainittua ehdotusta. Valiokunta

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 4 1901.

ei kumminkaan tahtonut ehdottaa että kaupunki heti vaadittavien valmistusten päätyttyä ryhtyisi uuden laitoksen rakentamiseen, ei rahallisista vaan muista syistä. Joskaan tähänastisilla sähkölaitoksilla, jotka olivat saaneet luvan vetää johtonsa katujen ja torien yli, kuten asiantuntijat olivat esittäneet, ei ollut mitään oikeutta pysyttää näitä johtoja yli myönnetyn sopimusajan, mikä suurimmalle näistä, Helsingin sähkövalo-Osakeyhtiölle oli loppunut ja muille tässä kysymykseen tuleville kului loppuun 1 päivänä syyskuuta 1904, eivätkä nämä yritykset myöskään voisi vaatia korvausta, jos ne velvotettaisiin poistamaan nuo johdot, niin olisi tuskin kohtuuden mukaista pakottaa niitä ilman muuta lakkaamaan, vaan olisi niille myönnettävä ainakin joku aika kykynsä mukaan saamaan hyötyä laitoksistaan ja kuolettamaan niihin panemansa pääoma.

Tämän lisäksi tuli että kaikissa tapauksissa kului melkonen aika ennenkun näin laajan laitoksen suunnitelma voitaisiin yksityiskohtiaan myöten laatia, tarkastaa ja hyväksyä.

Käyttötarpeen tyydyttämiseen nähden tällä väliajalla olisi otettava huomioon ettei yksikään nykyisistä sähköliikkeistä kykenisi tähän, melkoisesti laajentamatta tarkotusta varten liikettään ja että toiselta puolen olisi epäilyksenalaista, tokko ainoakaan näistä liikkeistä olisi edes halukas melkoisesti suurentamaan laitostaan ilman taattua korvausta, tai ainakin melkoista sopimusajan pitentämistä. Kumminkin oli kaupungin ja sen asukasten sähkövoimantarve sitä laatua ettei sitä voitu ilman muuta syrjäyttää.

Asiain näin ollen oli valiokunta ottanut harkittavakseen eikö kaupunki voisi jollain neuvoin, joka ei vaikuttaisi häiritsevästi itse pääkysymyksen, oman kunnallisen sähkölaitoksen rakentamissuunnitelman, ratkaisuun, verrattain lyhyessä ajassa menetellä niin että sekä sähkövirran lisääntyvä tarve tyydytettäisiin että myös tehtäisiin mahdolliseksi valio-kunnan muiden yllälausumain toivomusten täyttäminen. Asiantuntijain viittausta noudattaen oli valiokunta tässä kohden ottanut huomioon sen keinon että kaupunki ensin laittaisi ainoastaan oman maanalaisen johtoverkon sekä puheenalaisena väliaikana itse käyttäisi verkkoa, joko sen jälkeen kun kaupunki olisi ostanut ja laajentanut Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön keskusasemaa, kuten asiantuntijat olivat ajatelleet, tai myöskin ostamalla tarkotukseen vaadittavan voiman Raitiotieyhtiöltä. Sanotun osakeyhtiön kanssa toimitettujen neuvottelujen jälkeen tahtoi valiokunta puoltaa ehdotusta että kaupunki ostaisi väliaikana sähkövoimaa yhtiön keskusasemalta.

Lopuksi ilmotti valiokunta että sen keskuudessa oli nostettu ehdotus Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön laitosten lunastamisesta; mutta ettei tästä näyttänyt voivan syntyä yhtiön kanssa sopimusta.

Yllämainitun perusteella tahtoi Valiokunta ehdottaa että lisätty Valtuusto päättäisi

antaa, sähkövirran kuljettamiseksi valoa ja voimaa varten, laskea kaupungin katuihin sellaisen kaabeliverkon että se voisi vastedes tulla käytäntöön kunnallista sähkölaitosta rakennettaessa ja että tähän tarkotukseen sekä vaadittaviin serviisijohtoihin ja mittareihin osotettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuista lainavaroista aina 600,000 markkaan nouseva summa; ja

että vakinaiselle Valtuustolle annettaisiin toimeksi sekä hankkia vahvistus päätökselle lainavarojen käyttämisestä esitettyyn tarkotukseen että myös ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteihin mainitun kaabeliverkon rakentamiseksi ja käyttämiseksi.

Siinä tapauksessa että lisätty Valtuusto hyväksyisi tämän ehdotuksen, ehdotti Valiokunta että vakinainen Valtuusto päättäisi:

hankkia Senaatilta vahvistuksen lisätyn Valtuuston yllämainitulle päätökselle kysymyksessäolevan työn suorittamisesta kahta vuotta pitemmälle takasinmaksuajalle otetulla lainalla;

kehottaa kaupungin valaistuslaitoksen hallitusta laatimaan täydellisen suunnitelman ja kustannusarvion mainitusta kaabeliverkosta ja sittenkun Valtuuston kosketeltu päätös oli vahvistettu, yksin neuvoin Raha-toimikamarin kanssa teettämään työn tarpeen mukaan;

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä sanotun hallituksen kanssa valiokunnan mietinnössään antaman lähemmän lausunnon perustuksella, tehdä Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön kanssa sopimus sähkövirran hankkimisesta mainitulle kaabeliverkolle, sekä tarpeen tullen tehdä tälläisten sähköliikkeiden kanssa sopimuksia pitennetystä sähkövirran myymisajasta kaupungissa valoksi ja voimaksi, jolloin kysymys pitäisi lykätä Valtuuston lähemmin ratkaistavaksi, jos Rahatoimikamari ja kaupungin valaistuslaitoksen hallitus eivät tulisi yksimielisyyteen; sekä

kehottaa valaistuslaitoksen hallitusta yllälausuttujen näkökohtain johdolla aikanaan antamaan Valtuustolle uuden täydellisen ehdotuksen kustannuslaskuineen kunnalliseksi sähkölaitokseksi.

Tätä valiokunnan mietintöä käsitellessään päätti ¹⁾ vakinainen Val-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 25 §.

tuusto kehottaa Maistraattia ryhtymään toimenpiteihin lisättyjen valtuusmiesten valitsemiseksi tekemään päätöstä tästä kysymyksestä.

Kun Valtuusmiehet lukumäärältään lisättyinä ottivat asian käsitelläkseen päättivät ¹⁾ he, otettuaan tietoa Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön jättämästä kirjelmästä, jossa yhtiö väitti vääräksi valiokunnan yllämainitun väitteen sopimuksen aikaansaamisen mahdottomuudesta yhtiön kanssa, palauttaa asian sanottuun valiokuntaan lisäselvityksen hankkimista varten erinäisiin asian yhteydessä oleviin seikkoihin, nimittäin:

katsotaanko periaatteelliselta kannalta sopivaksi että kunta ryhtyy sellaiseen taloudelliseen yritykseen kun oman sähkölaitoksen perustamiseen ja eikö ehdotuksella aiottua tarkotusta yhtähyvin voitaisi saavuttaa siten että jollekin tai muutamille henkilöille tai joko yhdelle tai useammalle yhtiölle myönnettäisiin yksinomainen oikeus sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi;

minkälaisiksi tulisivat kunnallisen sähkölaitoksen kannattavaisuuslaskelmat;

olisiko ja millä ehdoilla joku muu kaupungin nykyisistä sähkövirran hankkijoista kun Raitiotie- ja Omnibussakeyhtiö halukas otta-
maan hankkiakseen sähkövirtaa kaupungin laskuun, jos kunta päättäisi rakentaa oman sähkölaitoksen, kunnes tämä laitos saadaan valmiiksi;

voitaisiinko, jos kaupunki päättäisi oman sähkölaitoksen sijasta myöntää yksinoikeuden sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi, sellainen yksinoikeus antaa yhdelle tai useammalle yhtiölle; sekä

millä ehdoilla nykyiset sähkövirran hankkijat olisivat halukkaat vastaanottamaan äskenmainitunlaisen yksinoikeuden.

Tämän ohella päättivät lisätyt Valtuusmiehet kehottaa valiokuntaa, johon valittiin lisäksi ammattimiehinä insinöörit J. Sohlman ja H. Lindberg, antamaan uuden lausuntonsa asiasta viimeistään syyskuun kuluessa 1904 samojen lisättyjen Valtuusmiesten käsiteltäväksi. Vaadittua lausuntoa ei valiokunta kumminkaan ehtinyt vuoden kuluessa antaa.

Ehdotus sähkö-
johtojen tarkas-
tamisesta.

Kaupunkien yleisen paloapuyhtiön Valtuustolle esittämän ehdotuksen, että kaupungin sähkötekniikon tehtäväksi annettaisiin toimittaa huoneisiin asetettujen sähkövalojohtojen tarkastukset, lähetti ²⁾ Valtuusto sähkövalonjärjestämiskysymystä varten asetettuun valiokuntaan, joka ei kumminkaan vuoden kuluessa ehtinyt antaa asiasta lausuntoa.

¹⁾ Lisätt. Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 4 §.

Valtuuston antaman määräyksen mukaisesti oli Helsingin Anniskelu-osakeyhtiön johtokunta kirjelmällä 20 päivältä marraskuuta 1903 jättänyt ehdotuksen määrärahasta viimeksimainitun vuoden voitosta Korkeasaaren ja Seurasaaren laitteiden ylläpitämiseksi vuoden 1904 kuluessa. Tämän ohella oli Johtokunta ilmottanut että vuodeksi 1903 myönnettyä määrärahaa 58,000 markkaa todennäköisesti täytyi lisätä noin 10,000 markalla, minkä johdosta ja vaadittaviin korjaustoihin Korkeasaarella sekä vallitseviin korkeihin rehuhintoihin nähden vuoden 1904 menot oli laskettu seuraaviin summiin:

Määrärahat Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpitämiseksi. Kysymys Anniskelu-yhtiön säästöjen käyttämisestä.

Korkeasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smk</i>	12,000: —	
Istutusten korjaus ja ylläpito	„	6,000: —	
Eläintarhan ylläpito	„	24,000: —	
Saaren rakennusten ylläpito	„	3,000: —	
Korvausta yhtiön omille rahastoille etukäteen maksetusta jällelläolevasta neljänneksestä vuonna 1901 rakennetun työväenasunnon kustannusta	„	5,000: —	
Aavistamattomia menoja	„	1,000: —	51,000: —

Seurasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smk</i>	8,000: —	
Korjaukset ja tasotustyöt	„	4,000: —	
Laivasillan uudestaanrakentaminen	„	1,000: —	
Aavistamattomia menoja	„	1,000: —	14,000: —
Yhteensä <i>Smk</i>		— —	65,000: —

Kun yhtiön talojen puhdas voitto katsottiin voitavan laskea 6,000 markkaa korkeammaksi kuin edellisenä vuotena eli Smk:ksi 29,000: —, anoi Johtokunta kysymyksenalaiseen tarkotukseen myönnettäväksi 36,000 markan määrärahaa.

Tämän asian lähetti Valtuusto Budgettivaliokunnan valmistettavaksi, joka tätä anomusta käsitellessään katsoi pitävänsä johtaa mieleen esilläolevan kysymyksen yhteydessä olevaa selontekoa Anniskelu-yhtiön rahastoista, joka oli annettu erään Valtuuston käsittelemän asian yhteydessä. Sittenkun Anniskelu-yhtiö nimittäin oli kirjelmällä 23 päivältä maalisi-

kuuta 1903 Valtuustolta anonut¹⁾ että Valtuusto luovuttaisi yhtiölle paikan ajateltua biologista museota varten, ilmotti Rahatoimikamari, jonka lausuntoa anomuksesta oli vaadittu, kirjelmällä 30 päivältä seuraavaa heinäkuuta, miten Kamari sen johdosta, ettei yhtiö ollut ilmottanut, mitä varoja olisi käytettävänä rakennushankkeen toteuttamiseksi, oli hankkinut selonteon yhtiöltä. Vastaukseksi tähän oli Kamarille ilmoitettu että menot rakennushankkeesta oli laskettu 47,000 markaksi, että vuosittaisiin menoarvioehdotuksiin Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpitoa varten oli tavalisesti merkitty 1,000—3,000 markan määräraha täytettyjen eläinten kokonellain täydentämiseksi, joista summista joskus oli jäänyt säästöjä, jotka oli pantu talteen; ettei kysymyksenalaista rakennushanketta varten muulla tavalla oltu koottu varoja, mutta että vuosien kuluessa yhtiön kiinteistöjen vuokrien ylijäämistä oli säästetty noin 25,000 markan summa, joka Johtokunnan mielestä voitaisiin käyttää museon rakentamiseen; sekä että johtokunta oli ajatellut voitavan saada aikaan tuo aiottu museorakennus siten että yllämainittujen 25,000 markan lisäksi tähän vaadittava summa hankittaisiin kuolelusalainalla kiinnitystä vastaan yhtiön kiinteistöihin, joita nykyään rasittivat yhteensä noin 57,000 markan kiinnitykset, minkä jälkeen Johtokunta voisi ottaa vuotuisiin menoarvioehdotuksiinsa saarien ylläpitämiseksi tarvittavan summan lainan koroiksi ja kuoleluseksi.

Viitaten Valtuuston päätökseen 18 päivältä syyskuuta 1894 että Anniskeluyhtiö pidettäisiin edelleenkin Korkeasaaren ja Seurasaaren vuokralaisena ja haltijana sekä että yhtiö, jolla oli istutusten ja laitosten kunnossapitämiseksi ainoastaan kiinteistöjensä vuosivuokrat, saisi sanottuun tarkotukseen vuosittain tarpeellisen lisämäärärahan yhtiön voittovaroista, katsoi Rahatoimikamari ettei mainituista säästöjä oltu tehty vuokratuloista, vaan Valtuuston vuosittain myöntämistä lisämäärärahoista, jonkatähden Kamari ehdotti että Valtuusto vaatisi yhtiön johtokunnalta yksityiskohdalliset tiedot sekä yhtiön kaikista rahastoista ja säästöistä että myöskin yhtiön velasta sekä sen syntymistavasta kuin myös että biologisen museon tonttipaikan asiaa ei pitäisi ottaa ratkaistavaksi ennen kun johtokunta oli Valtuustolle antanut esityksen määrärahasta talon rakentamiseksi; ja tuli Valtuuston päätös tämänmukaiseksi.

Edellä esitetyn perusteella oli Budgettivaliokunta sihteerinsä kautta Anniskeluyhtiön Johtokunnalta anonut että yhtiö antaisi valiokunnalle

¹⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 27.

Rahatoimikamarin mainitussa kirjeessä kosketellut tiedot; johon johtokunta, oheenliittäen tilien tarkastuskertomukset viimeisiltä kymmeneltä vuodelta sekä selonteon yhtiön liikkuvasta velasta kultakin vuodelta 1893:sta lähtien, kuin myös yhteenvedon Korkeasaaren ja Seurasaa-
menosta, valiokunnan sihteerille asetetussa kirjelmässä 7 päivältä maaliskuuta 1904 ensinnäkin teki selkoa yhtiön rahastoista ja säästöistä sekä antoi sitten tietoja yhtiön n. s. liikkuvasta velasta, joka tammik. 1 p. 1904 nousi jonkun verran yli 64,000 markan, sekä sen syntymistavasta; ja lausui johtokunta mielipiteenään, että Rahatoimikamarin tekemät huomautukset yhtiön menettelytapaa vastaan aiheutuivat yhtiön aseman ja oikeuksien väärinkäsittämisestä. Yhtiö ei ollut, mikäli Johtokunta voi ymmärtää, vielä luopunut talojensa eikä yleensä niiden varojen hallinnosta, jotka yhtiöllä oli 1892 vuoden lopussa, eli ennen kun yhtiön voittovarojen käyttäminen siirtyi valtiolle ja kunnalle. Mitään säästöjen kartuttamista Valtuuston yhtiön voitoista määräämistä varoista ei oikeastaan pitäisi voida sanoa tapahtuneen, koskapa Korkeasaaren ja Seurasaa-
saaren menojen selonteosta näkyi, että nämä menot olivat nousseet useita kymmeniä tuhansia markkoja yli sanotun määrärahan.

Ettei Johtokunta itsestään tullut ensikädessä käyttäneeksi kiinteistöjensä koko vuokravoittoa saarien ylläpitoon ja vasta toisessa sijassa turvautunut määrärahoihin, oli riippunut siitä, että Johtokunta siten olisi kokonaan riistänyt yhtiöltä kaiken oikeuden sen säästön käyttämiseen, joka oli koottu sinä aikana, jolloin yhtiöllä silloisten sääntöjensä mukaisesti oli määräämisoikeus koko voittonsa käyttämisestä. Johtokunnan käsityksen mukaan olisi myös syntynyt melkoisia hankaluuksia, jos yhtiö olisi ollut pakotettu lyhentämättä määräämään koko kiinteistöjensä vuokravoiton Korkeasaaren ja Seurasaa-
saaren ylläpitoon, koska yhtiö siten olisi kokonaan tullut kykenemättömäksi käyttämään näitä varoja muihin tarkoituksiin, joita yhtiö ja sen johtokunta pitivät hyödyllisinä. Nytkin oli joka vuosi yhtiön vuokravoitosta suurin osa mennyt sanottujen saarien ylläpitoon, mutta sen lisäksi oli myöskin vuokravoitoista suoritettu, kuten yhtiön tilit osottivat, tosin pienempiä summia, enimmäkseen painatuskustannuksiin, mutta myös muihin tarkoituksiin.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ lausui Budgettivaliokunta mielipiteenään että Anniskeluyhtiölle vuosittain myönnetty määräraha useinmainittujen saarien ylläpitämiseksi oli aiottu ainoastaan lisämäärärahaksi sen määrän

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 16.

yli, minkä yhtiö oli voinut kertyneiden vuokratulojen kautta käyttää tarkotukseen, jonkatähden laskettu säästö edelliseltä vuodelta olisi pitänyt ottaa yhtiön menoarviolaskuissa huomioon. Puoltaen yhtiön anomusta tällä kertaa ehdotti valiokunta Valtuuston päätettäväksi

että Helsingin Anniskeluosakeyhtiön käytettävistä voittovaroista vuodelta 1903 määrättäisiin yhtiölle 36,000 markkaa käytettäväksi vuoden 1904 kuluessa yhtiön istutusten ja muiden laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seurasaarella; sekä

kehottaa yhtiötä määräraha-anomuksensa yhteydessä seuraavaa vuotta varten lähettämään Valtuustolle ehdotuksen niiden summien käyttämisestä, jotka yhtiö esitetyllä tavalla oli säästännyt.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto määrätä yhtiölle 36,000 markkaa käytettäväksi kysymyksenalaiseen tarkotukseen, jota vastoin asian muu käsittely lykättiin toistaiseksi. Asian uudistetussa käsittelyssä saavutti valiokunnan ehdotuksen loppupuolikin Valtuuston hyväksymisen ²⁾.

Samanlaisen anomuksen kuin mistä yllä tehtiin selkoa oli Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunta vielä vuoden varrella tehnyt määrärahaista mainittujen saarien ylläpitämiseksi v. 1905. Johtokunta oli laskenut menot, niiden joukossa merkittävimpinä kaksi suurehkoa uutisrakennusta, nim. uusi uintilammikko hylkeille ja aitaus hirville, seuraavalla tavalla:

Korkeasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smc.</i>	12,000: —	
Istutuksien korjauksia ja ylläpitoa	„	5,000: —	
Eläintarhan ylläpito	„	24,000: —	
Rakennusten ylläpito	„	3,000: —	
Kustannukset hylkeiden allashäkistä	„	3,000: —	
Kustannukset hirvien aitauksesta	„	3,200: —	
Aavistamattomia menoja	„	800: —	51,000: —

Seurasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smc.</i>	8,000: —	
Korjauksia ja tasotustöitä	„	4,000: —	
Aavistamattomia tasotustöitä	„	1,000: —	13,000: —
Yhteensä <i>Smc.</i>		—	64,000: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 24 §. — ²⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 2 §.

Kun vuokratulot yhtiön taloista oli laskettu edellisen vuoden tapaan 29,000 markkaan, anoi Johtokunta 35,000 markan lisämäärärahaa sanotujen saarien ylläpitoon. — Tämän anomuksen lähetti Valtuusto Budgettivaliokuntaan, jonka käsiteltäväksi annettiin myöskin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan kirjelmä, jonka se oli jättänyt Valtuuston yhtiölle antaman yllämainitun kehotuksen johdosta lähettää ehdotus tehtyjen säästöjen käyttämisestä.

Valiokunta, joka ei huomannut viimeainitun kirjelmän sisältävän mitään suoranaista ehdotusta vaaditussa suhteessa, vaan ainoastaan selonteon rahastojen synnystä ja vastineen yhtiötä vastaan tehtyihin huomauksiin, ehdotti ¹⁾ yhtiön määräraha-anomukseen nähden

että Valtuusto määräisi Helsingin Anniskeluosakeyhtiön käytettävistä voittovaroista vuodelta 1904 yhtiölle 35,000 markkaa käytettäväksi vuonna 1905 yhtiön istutusten ja muiden laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seurasaarella, sekä ylläkosketeltuun toiseen asiaan nähden

että Valtuuston valmistusvaliokunnalle annettaisiin toimeksi antaa ehdotus sanotun kirjelmän aiheuttamista toimenpiteistä.

Kumpasenkin ehdotuksen Valtuusto hyväksyi ²⁾.

Menosääntöä vahvistaessaan vuodeksi 1905 päätti ³⁾ Valtuusto lisättäväksi erinäisiä menoeriä sekä tehtäväksi erityisiä yleisiä töitä, joita tässä aikaisemmin ei ole mainittu:

1905 vuoden
meno- ja tulo-
sääntö.

Vesijohdon putkiverkon laajentamiseksi ja vesimittarien ostamiseksi otettiin menoarvioon yhteensä Smk. 189,500: — ja olivat päätetyt uutislaitokset seuraavat: Vesijohto Antinkadun alle L.-Heikinkadusta Abrahaminkatuun (putkenvaihto), Albertinkadun alle Antin- ja Bulevardinkatujen välille (osittainen putkenvaihto), Ruoholahdenkadun alle ja Lapinlahdenkadun osan alle Malminrinteen ja Hietalahdenkadun välille (putkenvaihto), Unioninkadun alle E.-Esplanaadinkadun ja P.-Makasiininkadun välille (putkenvaihto), Puutarhakadun alle Vuori- ja Fabianinkatujen välille (putkenvaihto), I.-Viertotien alle Vilhonvuorenkadusta Vallgårdin huvilaan N:o 1 a, L. Viertotien alle Eläintarhan portista Humlebergin huvilaan N:o 1, Laivurinkadun alle Tehtaan- ja Pietarinkatujen välille, Sirkus- ja Saarniemenkatujen alle Siltasaarelle, Fredriksberginkadun alle Flemminginkadusta Pääskysenpesäkatuun, Alppikadun alle Vallininkadusta Kris-

Vesijohdon putkiverkon laajentaminen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 48. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 3 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 243 31 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 36), Valt. pain. asiak. N:ot 42, 47 ja 49, Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 2 §.

tiinankatuun, I.-Viertotien alle N:o 45:n ja Vilhonvuorenkadun välille sekä Hakasalmenkadun alle N:o 4:n kohdalla (putkenvaihto).

Vesijohdon ylläpito ja korjaukset.

Samoin kuin edellisenäkin vuotena merkittiin korjauskustannuksia avonaisten siiviläin betonoimiseen ja vanhemman vesisäiliön katon uusimiseen, Smk. 5,700: — ja 5,000: —, tehden viimeisen kolmanneksen sitä varten lasketusta menosta. Vesijohdon muihin korjauksiin ja rakennusten, aitojen, sulkujen, koneiden ja putkiverkon ylläpitoon sekä vesimittarien korjauksiin kuin myös putkiverkon sulkuranojen ja palopostien lisäämiseen merkittiin yhteensä Smk. 28,500: —.

Vesijohtoveden puhdistaminen.

Sittenkun tämän vuoden tulo- ja menoarvioon oli otettu 5,000 markan määräraha jatkettaviin vesijohtoveden puhdistuskokeisiin, oli Rahatoimikamari jättänyt kysymyksen valmistelemisen sopivimmista toimenpiteistä paremman vesijohtoveden saamiseksi nelimiehiselle valiokunnalle. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti otettiin 1905 vuoden menoarvioon 18,000 markan määräraha koeaseman rakentamiseksi Vantaan veden puhdistamista varten kemiallisella, tai vaihtoehtoisesti biologisella tavalla, sekä tutkimuksia varten pohjaveden saannista kaupungin ympäristöissä.

Kaupungin rakennusten ja tilusten korjaukset ja ylläpito.

„Rakennusten ja tilusten korjaus ja ylläpito“ nimisen otsakkeen alle otettiin aikaisemmin mainitut ¹⁾ määrärahat raatihuoneen korjaukseen ja uutisrakennukseen Smk. 70,000: — sekä Hakasalmen huvilan rakennusten mahdollista korjausta varten Smk. 9,100: —. Edelleen osotettiin määrärahoja tavanmukaisia korjaustöitä varten Marian sairaalassa Smk. 16,500: — sekä poliisilaitoksen huoneustojen korjauksiin Smk. 9,400: —, erinäisiin muutostöihin Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa Smk. 6,150: —, sekä sekalaisiin korjauksiin Smk. 27,000: —.

Uutisrakennuksia.

„Uutisrakennusten“ nimellä otettiin määräraha ainoastaan uutta kauppahallia varten Kasarmitorille, Smk. 200,000: —, jonka rakentamisesta oli tehnyt ehdotuksen Valtuuston v. 1901 asettama valiokunta torikauppakysymyksen järjestämiseksi, sekä aikaisemmin mainittua ²⁾ uutta kansakoulutaloa varten Töölönkadun varrelle, Smk. 297,600: —.

Katujen ja yleisten paikkojen korjaus, ylläpito ja uudestarakentaminen.

Katujen ja yleisten paikkojen korjaukseen ja ylläpitoon otettiin yhteensä Smk. 151,100: —, ja oli tällä toimitettava erinäisten korjausten lisäksi: Puutarhakadun kaupungille kuuluvan osan kivettäminen priima noppakivillä asfalttiin Unionin- ja Fabianinkadun välillä; samoin I.-Heikin- kadun jatko E.-Esplanadinkadusta Bulevardinkatuun, ajotie yli Erottajan osotenumeroista 4 Bulevardinkatuun, nousu Pitkälle sillalle sekä Kauppa-

¹⁾ Katso siv. 41 ja 33. — ²⁾ Katso siv. 34.

torin pohjoinen osa Helenankadun jatkon ja Linnalaiturin odotuspaviljongin välillä, edelleen Makasiinirannan kivettäminen pitkin varastosuojuksen sivua sekunda noppa- ja mukulakivillä sekä ylempänä mainittu¹⁾ Katajanokan sillan laajennus. — Utislaitosten nimellä määrättiin kaikkiaan 299,800 markkaa Rahapajanrannan eri alueiden kivettämiseen sekunda noppakivillä ja mukulakivillä sekä mukulakivillä kahden ajotien kaupungille kuuluvat osat Hakasalmen torilla; Hietalahden pohjoisrannan tasottamiseen ja makadamiseeraukseen korttelin N:o 175 sivulla sekä samoin Tähtitorninkadun jatkon talojen N:o:jen 2 ja 4 vierellä; Ruoholahden rannan kaupungille kuuluvan osan pitkin korttelia N:o 175, Pietarinkadun Rouvasväenyhdistyksen lastenkodin edustan, kaupungille kuuluvien Kapteeninkadun osien osotenumeron 3 sivulla sekä Tehtaan- ja Pietarinkadun välillä, aukealla paikalla korttelin N:o 180 edustalla kulkevan ajotien kaupungin osuuden kivettämiseen mukulakivillä; Laivurinkadun, Tehtaankadun ja Pietarinkadun välisen osan, sekä Sirkus- ja Saarniemenkadun tasottamiseen, Vanhan kirkkotarhan viereisen Kirkkotarhankadun sekä Lapinlahdenkadun läntisen osan viereisen avonaisen paikan tasottamiseen ja makadamiseeraukseen, 5:n linjan Porthanin- ja I.-Papinkadun välisen osan, Castréninkadun N:o 22:n edustan, Vallinin- ja Kristiinankadun välisen sekä korttelissa N:o 234 olevan tontin N:o 23 viereisen Alppikadun osan, katupuoliskon korttelien N:o 324 ja 326 välissä 12:ssa kaupunginosassa, Flemingin- ja Harjukadun välisen Fredriksberginkadun osan, Vaasan- ja Fredriksberginkadun välisen Harjukadun, Ekonkadun ja Malminkadun eteläisen puoliskon tasottamiseen osotenumero 30:n kohdalta E.-Rautatienkatuun asti.

Kanavien ja lokaviemärien korjaus ja kunnossapito nimisen otsakkeen alle otettiin kuten tämänkin vuoden menoarvioon 3,000 markkaa täydennystöitä varten ja 15,000 markkaa erinäisiin ylläpitokustannuksiin. Uutistytöt, joihin oli määrätty yhteensä 92,000 mk., kuuluvat pääasiallisesti vastaaviin kaduntasotuksiin.

Kanavien ja lokaviemärien korjaukset, ylläpito ja uutisrakennukset.

Osastossa Tiet ja Vientotiet ei esiintynyt mitään uutistöitä, jota vastoin korjauksiin ja ylläpitoon otettiin 10,000 ja 20,500 mk. kumpankin.

Teiden ja viertotietojen korjaukset.

Satamain korjaukseen ja kunnossapitoon, m. m. satamain ruoppaukseen, osotettiin yhteensä 55,800 markkaa. Uutisrakennuksista esiintyi ainoastaan pientehköjä töitä kaikkiaan 7,500 markan kustannuksella.

Satamain korjaukset, kunnossapito ja uutistytöt.

¹⁾ Katso siv. 38.

Istutusten parannukset, kunnossapito ja uutisistutukset.

Istutusten parannuksiin ja kunnossapitoon otettiin sama summa kun edellisenäkin vuotena eli yhteensä 58,500 markkaa. Uutisistutuksia varten määrättyistä rahoista huomataan ensi sijassa 10,000 markkaa Kaivopuiston tasotustöiden jatkamiseksi, edelleen määrärahat yllämainittuja töitä varten Tokantorilla ja Haapaniemen istutuksessa 2,500 ja 3,500 markkaa sekä Katajanokan torin tasottamiseen 7,300 markkaa. Sitäpaitsi otettiin pienempiä töitä ja kelkkamäkien järjestämistä varten yhteensä 2,650 mk.

Puhtaanapitolaitos.

Osastossa Puhtaanapitolaitos huomattiin korjauksia ja ylläpitoa varten samat summat kun tämänkin vuoden menosäännössä, eli yhteensä Smk. 111,200: —. Uutistystökustannukseksi otettiin lisämääräraha Malmin puhtaanapitoasemaa varten kuin myöskin rikankuljetuskärryjen ja rikka-astiain y. m. hankkimiseen.

Työkaluja ja sekalaisia menoja.

Työkaluston kunnossapito- ja sekalaisen kustannusten joukossa, yhteensä Smk. 15,750: —, huomataan 2,750 markan menoerä höyrypannun ostamista varten kuljetettavaan pumppulaitokseen. Muut määrärahat pysytettiin entisellään 7,000 ja 6,000 markan suuruisina kuten tämänkin vuoden menosäännössä.

Kaupungin valaistuslaitoksen meno ja tulo-sääntö.

Kaupungin yleiseen meno- ja tulosaantoon oli kuten aikaisemminkin liitetty vuosirahansääntö valaistuslaitosta varten, jossa menot oli laskettu 504,100 markkaan, jaettuina seuraavalla tavalla: hallinto 49,650 markkaa, kaasuvalaistuskustannukset 248,100 markkaa, sivutuotteiden kustannukset 9,400 markkaa, katuvalaistuskustannukset 32,800 markkaa, kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä 10,600 markkaa, korjaukset ja kunnossapito 30,000 markkaa, korko konttokuranttitilille kaupungin rahaston kanssa 8,500 markkaa, pääputkiverkon laajentaminen 65,000 markkaa, uusien kaasulyhtyjen asettaminen 15,000 markkaa sekä serviisijohdot, kalusto y. m. 35,050 markkaa. Kun kaasulaitoksen tulot lasketaan 674,300 markaksi, lankesi siis kaupungin yleisen meno- ja tuloarvion hyväksi puhdasta voittoa 170,200 markkaa.

Katuvalustus.

Kaupungin katujen, satamain ja varastosuojusten valaisemiseksi kaasulla, polttoöljyllä ja sähkövalolla otettiin meno- ja tuloarvioon yhteensä 239,576 markan määräraha, eli lähipitkin sama summa kun tämän vuoden tulo- ja menosäännössä.

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Rahatoimikonttori oli Rahatoimikamarin kautta lähettänyt¹⁾ Valtuustolle laatimansa ja painosta julkaisemansa asiakirjat²⁾ Helsingin kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1903; ja oli tämän tilinpäätöksen yhteenveto seuraava:

Kaupungin rahaston tilinpäätös vuodelta 1903.

Tuloja:

Käytettävä säästö vuodelta 1902	<i>Smf.</i> 450,000: —
Vuosirahasäännön mukaan	„ 6,183,341: 71
Vuosirahasäännön yli	„ 926,934: 56
Säästöjä määrärahoista	„ 419,667: 50
Yhteensä <i>Smf.</i>	7,979,943: 77

Menoja:

Vuosirahasäännön mukaisia määrärahoja	<i>Smf.</i> 6,633,341: 71
Määrärahojen yli käytetty	„ 729,060: 47
Vajausta lasketuissa tuloissa	„ 36,106: 76
Yhteensä <i>Smf.</i>	7,398,508: 94
Vuoden lopputulos, ylijäämää	„ 581,434: 83
Yhteensä <i>Smf.</i>	7,979,943: 77
Yllämainittu ylijäämä lisättynä käyttämättömällä säästöllä vuodelta 1902 eli	„ 796,636: 30
jättää saldoa vuodelle 1904	<i>Smf.</i> 1,378,071: 13

Asia esitettiin toimitetusta kaupungin tilien tarkastuksesta vuodelta 1902 annetun kertomuksen yhteydessä.

Maistraatin kautta Valtuustolle lähetetystä tilintarkastuskertomuksesta³⁾ ilmenee m. m.:

Kaupungin tilien tarkastus vuodelta 1903.

että sen johdosta, että vuonna 1903 oli poliisilaitokselle vahvistettu uusi menosääntö, jonka asetuksen mukaan poliisin menojen tarkastus on kokonaan siirretty kaupungin hallinnolta, oli tilintarkastajain työ tähän pääluokkaan nähden ollut pakko rajottaa ainoastaan kaupunginkamreerin esittämien laskujen oikeiksi todistamiseen; sekä

että terveys- ja sairashoitoon vahvistetun määrärahan yli oli mennyt noin 12,700 mk., vuoden varrella melkoisesti lisääntyneen sairaiden lukumäärän johdosta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 73 24 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 6. — ³⁾ S:n s:n N:o 20.

Vaivaishoitohallituksen Valtuuston päätöksen mukaisesti 1 päivästä huhtikuuta 1903 antamista korottomista lainoista, yhteensä Smk. 26,844: — oli vuoden kuluessa maksettu ainoastaan Smk. 2,078: — vastaten 7,8 % lainatuista varoista, ja lausuivat tilintarkastajat että ainoastaan pieniä toiveita oli siitä että lainoista sanottava osa suoritettaisiin takasin.

Rakennuskonttorin ja Vesijohtolaitoksen tilejä tarkastaessaan huomauttivat tilintarkastajat verrattain suuresta summasta, 5,609 markasta 50 pennistä, minkä kaupunki oli maksanut höyrylaivavuokraa, sekä esitivät, eikö olisi kaupungin edun mukaista hankkia sille oma hinauslaiva, jonka tulisi myös olla käytettävissä kaupungin satama-alueella mahdollisesti sattuvissa tulipaloissa.

Kaasulaitoksen tileihin nähden huomautettiin että 1902 vuoden tilejä tarkastettaessa silloisille tilintarkastajille oli huomautettu että sanotut tilit olivat 1903 vuoden alusta järjestetyt sillä tavalla että suoranainen vertailu todellisten meno- ja tuloerien ja niitä varten vahvistettujen määrärahojen välillä voitaisiin toimittaa; sellaista kirjanpitoa ei kumminkaan oltu järjestetty, että suoranainen vertailu tulo- ja menoarvion kanssa olisi käynyt mahdolliseksi. — Inventeerausmiehet olivat samoin kun vuonna 1902 huomauttaneet ettei oltu voitu toimittaa mitään ilmotetun kivihiili- ja koksivaraston tarkastusta, jonkatähden ei oltu voitu toimittaa minkäänlaista tarkastusta näille aineille pannusta arvosta, ja näytti tilintarkastajista olevan sanotussa asiaintilassa muutos tarpeen vaatima. — Kaasulaitoksen puhtaaseen voittoon, Smk. 198,232: 84, nähden, joka nousi 86,990 mk. 62 penniä yli lähinnä edellisen vuoden voiton, lausuivat tarkastajat käsityksensä, että se oli puhtaasti oletettua laatua, riippuen siitä että kaupunkia oli sen tarpeihin käytetystä kaasusta velotettu korkeimman myyntihinnan mukaan kustannushinnan sijasta, mikä tilintarkastajista näytti oikeammalta. Vihdoin esitivät tilintarkastajat jo aikaisemmissa tarkastuksissa lausutun mielipiteen että kaasulaitoksen kiinteät laitokset oli merkitty korkeampaan arvoon kuin niiden suunnitelmanmukainen hyödyttävyyys oikeutti sekä että näin ollen olisi pitänyt melkoinen osa laitoksen nettovoitosta merkitä sen pääoman kuolettamiseksi.

Erästä kaupungin inventeerausmiesten tekemää ehdotusta säännöllisen kaupungin irtaimiston arvon kuolettamisen käytäntöönottamisesta puoltivat tilintarkastajat.

Tuloksena tarkastuksesta kokonaisuudessaan lausuttiin että kaupungin raha-asioita oli edelleenkin hoidettu asiantuntemuksella ja huolella.

Kaupungin 1903 vuoden tilien tarkastajain antaman yllämainitun lausunnon johdosta kaupungin valaistuslaitoksen kirjanpidosta ja hallinnosta lähetti sanotun laitoksen Hallitus lausunnon ¹⁾, jossa se vastaten tehtyihin huomautuksiin esitti pääasiassa seuraavaa:

Valaistuslaitoksen hallituksen lausunto tilintarkastajain muistutusten johdosta.

Mitä ensiksikin tulee tilien esittämistapaa vastaan tehtyihin huomautuksiin, niin riippui viitattu asiain tila kirjanpitotavasta, se kun ei tehnyt mahdolliseksi suoranaista tarkastusta yhtäpitävyydestä pääkirjan eri konttojen sekä tulo- ja meno-arvion vastaavain määrärahojen välillä. Inventeerausmiesten lausunnon johdosta kaasulaitoksen koksi- ja hiilivaraston tarkastamisesta lausui Hallitus että tehdyt huomautukset olivat sen mielestä kokonaan aiheettomia, koska inventeerausmiesten ehdottama tapa hiilivaraston vastaiseksi määräämiseksi vaatisi noin 3,500 markan kustannuksen, sellaisen menettelytavan kumminkaan antamatta vähintäkään taloudellista etua, kun varasto kaikissa tapauksissa tulisi punnituksi ennen hiilien kaasuttamista.

Tilintarkastajain lausuntoon nähden katuvalaistukseen tarvittavan kaasun hinnasta huomautti Hallitus kirjelmällä ²⁾ Valtuustolle 22 päivältä elokuuta 1903 jo esittäneensä ne syyt, jotka Hallituksen mielestä puolisivat voimassaolevan hinnan, 30 penniä kuutiometriltä, pysyttämistä ennallaan. Lisätueksi menettelytavalleen viittasi Hallitus samanlaiseen menettelytapaan Tukholman, Göteborgin ja Malmön valaistuslaitoksissa, minkätähden Hallitus oli sitä mieltä, ettei oltu tuotu esiin mitään painavia syitä tilintarkastajain tekemän ehdotuksen hyväksymiseksi.

Kaasulaitoksen kiinteiden laitosten arvon kuoletuksista tehdyn lausunnon johdosta huomautti Hallitus, miten Valtuusto jo kahdesti oli hylännyt sen tekemän ehdotuksen mainitussa suhteessa ja kun tämän vuoden tilintarkastajatkaan eivät olleet esittäneet mitään uusia syitä uudistetulle ehdotukselle, otaksui Hallitus ettei Valtuusto tahtoisi yhtyä lausuttuun toivomukseen.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ³⁾ Valtuusto myöntää kaupungin kaikille hoitolautakunnille, viranomaisille ja hallituksille vastuuvapauden tilintekovuodelta, mutta samalla kehottaa Rahatoimikamaria antamaan lausuntonsa kaupungin irtaimiston tarkastusmiesten ylläkoskettelusta ehdotuksesta säännöllisistä sanotun omaisuuden arvon kuoletuksista tileissä.

Vastuuvapaus kaupungin lautakunnille ja hallituksille.

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 23. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 59 ja seur. —

³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 1 §.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tilintarkastus vuodelta 1903.

Sittenkun Valtuustolle oli jätetty tilikertomus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tileistä, jossa tilintarkastajat olivat esittäneet huomanneensa tilien olevan yhtäpitävät esitettyjen verifikaattien kanssa sekä että tilipäätös oli ollut oikea ja huolellisesti tehty, mutta hallintoon nähden huomauttaneet, että yhtiön johtokunta neuvoteltuaan kaupungin poliisimestarin kanssa oli päättänyt yli lisätyn tarkastusmiesten luvun järjestää anniskeluhuoneustojen edustalle poliisivalvonnan erityistä poliisimestarin määräämää hyvitystä vastaan tunnittain sekä muuten poliisimestarin asettamilla ehdoilla, minkä päätöksen tilintarkastajat olivat katsoneet yhtiökokouksen pitävän purkaa, päätti ¹⁾ Valtuusto, samalla kun se yhtyi tilintarkastajain huomautukseen poliisivalvonnan korvauksesta, myöntää yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta tältä vuodelta oli 62,200 markkaa 27 penniä mennyt kulkulaitosrahastoon ja 93,300 markkaa 42 penniä Helsingin kunnalle.

Helsingin vähittäismyynti osakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1903.

Kirjelmän ohella 22 päivästä maaliskuuta oli Maistraatti lähettänyt Valtuustolle jäljennöksen Helsingin vähittäismyyntiosakeyhtiön toimitusta tilien tarkastuksesta ja hoidosta vuonna 1903 ja osotti se tilintarkastajain huomanneen tulojen ja menojen vuoden kuluessa olevan yhtäpitävät esitettyjen verifikaattien kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehdyn sekä kirjanpito yleensäkin hoidetun kaikin puolin tyydyttävällä tavalla. Yhtiön käytettävissä oleva puhdas voitto tältä vuodelta teki Smk. 83,260:40, josta Smk. 33,304:16 meni kulkulaitosrahastoon ja Smk. 49,956:24 Helsingin kunnalle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta antoi ²⁾ Valtuusto yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden tilintekovuodesta.

Sedmigradskyn pikkulastenkoulun ja Marian turvakodin tilien tarkastus vuodelta 1903.

Saatuaan tiedon Sedmigradskyn pikkulasten koulun ja Marian turvakodin tilien tarkastuskertomuksesta vuodelta 1903, päätti ³⁾ Valtuusto myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta, jonka ohessa 1904 vuoden tilintarkastajiksi valittiin uudelleen konsuli G. Paulig ja filosofianmaisteri Ernst Nordström.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan toimi.

Sittenkun Valtuusto, käsitellessään kysymystä kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan viran uudestaan järjestämisestä tarkotuksella että sanottu virkailija vastaisuudessa valittaisiin Kansakoulujohtokunnan jäsenten keskuudesta, sekä mainitun johtokunnan sihteerin palkan mahdollisesta vähentämisestä, oli antanut ⁴⁾ johtokunnalle tehtäväksi ehdotuksen laatimisen kansakoulujen taloudenhoitajan ohjesäännöksi, oli johtokunta

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 23 §. — ²⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 40 §. — ³⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 31 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 82.

kirjelmällä 22 päivältä huhtikuuta huomauttanut Valtuustolle, että kansakoululaitoksen järjestelyä koskevan Armollisen asetuksen 11 päivältä toukokuuta 1866 15 §:n sananmuoto, johon §:ään Valtuusto oli viitannut esilläolevan kysymyksen järjestelyä sitovana, voi antaa tilaisuutta myöskin päinvastaiseen tulkintaan kun Valtuuston antamaan, sekä että Helsingin Valtuusto, Koulutoimen ylihallitus ja erinäiset maan kunnalliset viranomaiset myöskin useita kertoja olivat tulkinneet mainitun §:n hieman väljemmin kun nykyiset Valtuusmiehet. Edelleen oli Johtokunnan mielestä ilmeistä että kansakoulujen taloudenhoitajan vaali kuului kansakoulujen johtokunnalle. Mitä vihdoin tuli siihen taloudenhoitajan ohjesääntöehdotukseen, jonka Valtuuston kysymystä valmistelemaan asettama valiokunta oli tehnyt, niin ei se sisältänyt mitään viran uudestaan järjestämistä, koska ehdotetut muutokset koskivat ainoastaan mitättömiä puolia taloudenhoitajan tehtävistä. Näillä perusteilla katsoi johtokunta ei olevan syytä ryhtyä muutoksiin kansakoulujen taloudenhoitajan vaalissa. Kirjelmään oli liitetty kolmen johtokunnan jäsenen allekirjottama vastalause, jossa tämä vähemmistö lausui mielipiteenään että Johtokunnan olisi pitänyt totella Valtuuston päätöstä ja lähettää vaadittu lausunto. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto, valittaen ettei Johtokunta ollut noudattanut Valtuuston päätöstä, velvottaa Johtokunnan kuukauden kuluessa tämän jälkeen antamaan ehdotuksensa yllämainitussa tarkoituksessa.

Sittenkun Kansakoulujohtokunta tämän jälkeen oli lähettänyt vaaditun ehdotuksensa ohjesäännöksi ja Valtuuston kysymystä käsittelemään asettama valiokunta oli antanut lausuntonsa ²⁾, hyväksyi ³⁾ Valtuusto, tehden ehdotukseen erinäisiä pienempiä muutoksia, seuraavan ohjesäännön, olemaan voimassa 1 päivästä syyskuuta 1904:

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 14 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 11. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 12 §.

Helsingin kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan ohjesääntö.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan tehtävänä on koulujen omaisuuden hallinto ja hoito.

Tässä kohden on taloudenhoitajan tehtävänä:

a) kansakoulunjohtokunnan puheenjohtajan tilauksesta nostaa tarpeelliset rahavarat ja toimittaa kaikki maksut, lukuunottamatta kuukausipalkkoja ja palkkioita, sekä antaa joka kuukaudelta, ennen seuraavan kuun loppua siitä selonteko Rahatoimikamarille;

b) kirjottaa kuukausittain listat kaikille koulujen palveluksessa oleville henkilöille menevään palkkojen ja palkkioiden maksumääräystä varten;

c) tarkastajan kanssa avustaa johtokuntaa menoarvion laatimisessa;

d) välittää vaatetuksen hankkimista varattomille kansakouluopilaille;

e) hoitaa koulurakennuksia, ehdottaa ja valvoa tarpeellisiksi huomautetut kouluhuoneustojen ja kalustojen korjaustyöt sekä pitää luetteloa viimemainituista;

f) järjestää ja toimittaa sellainen kirjanpito, että siitä aina selvästi ilmenee kaikkien määrärahojen käyttäminen;

g) ottaa kouluihin tarpeelliset vahtimestarit, talonmiehet ja siivoajat sekä, saatuaan asianomaisten johtajain ja johtajattarien lausunnot, erottaa sanotut palvelijat;

h) koettaa yksissä kouluneuvostojen kanssa hankkia tietoja kunnan koulu-ijässä olevista lapsista, jotka eivät käy koulua;

i) olla lukukausien aikana jos mahdollista joka arkipäivä ja lomaaikoina vähintään kerran viikossa määrättynä aikana, ainakin tunnin päivässä tavattavana kansakoulujen kansliassa.

Edellämaintun valiokunnan esityksestä päätti Valtuusto kysymyksenalaisen asian yhteydessä alentaa kansakoulujohtokunnan sihteerin palkkaa 1,200 markasta 800 markkaan, luettuna siitä kun taloudenhoitajan ohjesääntö astuu voimaan.

Tämän jälkeen saapui kansakoulujohtokunnalta tieto että Johtokunta kokouksessaan 10 päivänä syyskuuta oli valinnut filosofianmaisteri Karl Georg Dreijerin kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajaksi.

Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti ¹⁾ Valtuusto edellämainitun kansakouluasetuksen 15 §:n nojalla selittää toimitetun vaalin ei tapahtuneen laillisessa järjestyksessä eikä Valtuuston siis voivan sitä hyväksyä, jonkatähden uusi vaali oli toimitettava. Tämän vaalin toimitti Johtokunta 10 päivänä lokakuuta, ja annettiin siitä tieto Valtuustolle. ²⁾ Tämän ilmotuksen yhteydessä anoi Johtokunta Valtuustolta menettelyohjetta sen johdosta että Johtokunnan puheenjohtaja oli kieltäytynyt tunnustamasta toimitettua uudistusvaalia lailliseksi ja filosofianmaisteri Dreijer samoin oli katsonut olevansa estetty jättämästä luotaan hänen hallussaan kansakoulujen taloudenhoitajana silloin olevia asiakirjoja.

Tämän anomuksen johdosta päätti Valtuusto alistaa asian Koulu-toimen ylihallituksen ratkaistavaksi sekä toistaiseksi valtuuttaa jonkun Johtokunnan muista jäsenistä tilaamaan kansakouluille tarpeelliset rahavarat.

Maistraatilta saapui ³⁾ tämän jälkeen ilmotus että Kansakoulujohtokunnan puheenjohtaja ja kaksi jäsentä sekä filosofianmaisteri Dreijer olivat valittaneet läänin Kuvernöörille Valtuuston edellämainitusta päätöksestä 27 päivältä syyskuuta kansakoulujen taloudenhoitajan viran täyttämisestä.

Valtuuston päätöksen johdosta 20 päivältä lokakuuta 1903 kansakoulujen taloudenhoitajan palkkaetujen korottamisesta 2,500 markasta 5,000 markkaan oli Rahatoimikamari 1904 vuoden meno- ja tuloarvioehdotukseensa ottanut tämän palkan mainitun korkeamman summan mukaan, mikä määrä myöskin sisältyi Valtuuston vahvistamaan menosääntöön; ja oli taloudenhoitajan palkka jo 1904 vuoden alusta alkaen Kansakoulujohtokunnan tekemissä palkkauslistoissa tilattu korotetun määrän mukaan, vaikkakin Valtuuston edellämainitun päätöksen mukaan 17 päivältä toukokuuta 1904 uusi ohjesääntö kansakoulujen taloudenhoitajalle astuisi voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta. Tämän johdosta ja ilmoittamalla että Kamari, joka katsoi kysymyksenalaisen palkan pitävän maksaa entisen määrän mukaan, kunnes uusi ohjesääntö astui voimaan, oli tilitykseen pidättänyt koko touko- ja kesäkuuta varten palkkauslistoihin merkityn palkan mutta että Kansakoulujohtokunta siitä huolimatta oli ottanut sitä seuraavien heinä- ja elokuun palkkauslistoihin kysymyksenalaisen palkan korotetun määrän mukaan, anoi ⁴⁾ Rahatoimikamari Val-

Kansakoulujen
taloudenhoi-
tajan palkka-
edut.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. lokak. 3 §. — ³⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 19 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 206 29 p. syysk.

tuustolta selitystä, miten Valtuuston yllämainittu päätös olisi tulkittava, ja päätti ¹⁾ Valtuusto antaa sellaisen selityksen että koska kansakoulujen taloudenhoitajan palkkaa oli päätetty korottaa juuri sen lisääntyneen työ-määrän takia, minkä uusi ohjesääntö tuottaisi taloudenhoitajalle, niin ei korotettua palkkaa olisi pitänyt maksaa ennenkun ohjesäännön voimaan-astumispäivästä alkaen.

Työväenopetuksen järjestäminen.

Sittenkun Työväenasiain lautakunta kirjelmällä 11 päivältä syyskuuta 1903 oli esittänyt ehdotuksen ²⁾ kaupungin työväen opetuksen järjestämisestä, oli Valtuusto lykännyt kysymyksen enemmän valmistelemisen erityiseen valiokuntaan. Valtuustolle antamassaan mietinnössä ³⁾ teki Valiokunta selkoa alustavan esityksen jälkeen työväen opetuksesta muissa, varsinkin Skandinavian maissa, mitä tällä alalla oli aikaisemmin tehty Helsingissä. Ensimmäinen enemmän merkitsevä yritys oli, Valiokunnan mukaan, Helsingin Työväenyhdistyksen v. 1884 järjestämät kansantajuiset esitelmäkurssit, joihin sittemmin liitettiin alkeisopetus erinäisissä aineissa. V. 1891 oli silloin perustettu yhdistys „Arbetets Vänner“ ottanut huolekseen kaupungin ruotsinkielisen väestön opetuksen, jonka jälkeen viimeisinä vuosina erinäiset kansansivistys-, raittius- y. m. yhdistykset, niiden joukossa v. 1896 perustettu „Helsingin Kansanopistoseura“ olivat toimineet kysymyksessäolevalla alalla. Näiden yhdistysten toimitama sivistystyö oli kahta laatua, osittain aiottu sellaisille henkilöille, jotka eivät aikaisemmin olleet nauttineet kansakouluopetusta, osittain aiottu edistämään työväestön perusteellisempaa kansalaissivistystä sekä ammattitietoja. Edellinen, n. k. alempi työväenopetus oli ollut erään v. 1897 asetetun valiokunnan huomion esineenä. Sanotun valiokunnan tekemä ehdotus ⁴⁾ iltakoulun perustamisesta alkeisopetusta varten ei ollut kuitenkaan saavuttanut Valtuuston hyväksymistä, vaan myönsi ⁵⁾ Valtuusto sitävastoin v. 1899 varoja alempain käsityöläiskoulujen ohjelman sellaiseen laajentamiseen, että niissä annettaisiin esitelmän muodossa opetusta historiassa ja maantieteessä. Näissä kursseissa oli Valiokunnan antaman tilaston mukaan seuraavina vuosina käynyt paljon työväenluokan vanhempiakin henkilöitä. — Tällä perustuksella pitäisi Valiokunnan arvelun mukaan tapahtua alemman työväenopetuksen kehitys siihen suuntaan että opetusohjelmaa laajennettaisiin erinäisillä aineilla ja että kouluihin perustettaisiin kolmas vuosiluokka, jonka suorittamisen pitäisi vas-

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 26 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 124 a ja seur. — ³⁾ Valt. pain. asiak N:o 8. — ⁴⁾ S:n s:n v. 1897 N:o 24. — ⁵⁾ Katso 1899 vuod. kert. siv. 72.

tata läpikäytyä täydellistä kansakoulukurssia. — Ylemmän työväenopetuksen tarve oli tyydytetty korkeammalla käsityökoululla vapaaehtoisine opetuksineen erinäisissä ammatti- ja yleiseen sivistykseen kuuluvissa aineissa.

Mahdollisista uudistuksista tällä alalla lausui Valiokunta käsityksenään ettei kunnallisen opiston perustamisen voitu katsoa paraiten ratkaisevan kysymystä, vaan täytyi katsoa yksityisen toiminnan tällä alalla, kuten sitä olivat harjottaneet edellämainitut yhdistykset, johtavan tarkoituksenmukaisempiin tuloksiin, tämä riippuen osittain täysin sopivan opettajakunnan puutteesta sellaista opistoa varten, osittain vallitsevista valtiollisista oloista. Tätä yksityistä toimintaa pitäisi taloudellisessa suhteessa voimakkaasti tukea kunnan puolelta ja tehdä enemmän yhtenäiseksi ja järjestelmälliseksi. Kysymyksen käytännöllistä puolta varten olisi valittava kaksi toimikuntaa, toinen ruotsinkielistä, toinen suomenkielistä opetusta varten, joiden toimikuntien tehtävänä olisi valmistaa joka lukuvuodeksi täydellinen opetusohjelma siitä johtuvine kustannuksineen Työväenasiain lautakunnan tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi; jonka ohella sanotut toimikunnat käyttäisivät kunnan työväenopetukseen myöntämät määrärahat. Viimemainitut määrärahat pitäisi vastaisuudessa ottaa varsinaiseen meno- ja tuloarvioon, eikä enää suorittaa satunnaisina menoina anniskeluyhtiöiden voittovaroista. Huomauttaen huoneuston tarpeellisuudesta työväenopetusta varten, ehdotti Valiokunta näin ollen:

että kaupungin alempain käsityökoulujen yhteyteen järjestettäisiin työväkeä varten alkeiskurssit täydentävine jatkoluokkineen, joiden yhteinen kurssi vastaisi ylemmän kansakoulun kurssia;

että viimemainittujen koulujen johtokuntaa kehoitettaisiin laatimaan ja Valtuustolle lähettämään yksityiskohtainen ehdotus sanottujen kurssien ja jatkokurssien järjestämisestä sekä tästä johtuva kustannuslasku;

että ylempää työväenopetusta varten määrättäisiin kunnan varoista kolmeksi vuodeksi, laskettuna syksystä 1904, 12,000 markkaa vuodessa kahden siten kokoonpannun toimikunnan käytettäväksi, että „Helsingin Kansanopistoseura“ ja „Helsingin Työväenyhdistys“ yhteisesti valitsisivat kuusi jäsentä suomenkielistä ja yhdistykset „Arbetets Vänner“ ja „Svenska Arbetareföreningen“ samoin kuusi jäsentä ruotsinkielistä opetusta varten sekä Valtuusto yhden jäsenen kumpaankin; sekä

että Työväenasiain lautakunnan toimeksi annettaisiin tarkastaa ja hyväksyä edellämainittujen toimikuntien laatimat opetusohjelmat; lähettää Valtuustolle ehdotus kunnallisten avustusten jakamisesta kysymyksen-

alaista opetusta varten sekä sopivalla tavalla valvoa ohjelman noudattamista.

Kysymystä käsitellessään päätti ¹⁾ Valtuusto siihen nähden että kaupungin alempain käsityökoulujen johtokunta ei ollut Valtuuston päättämismisvällän alainen toimikunta, antaa valiokunnan mietinnön ensimmäisen ponnen raueta, jota vastoin Valtuusto hyväksyi toisen ponnen. Kolmannenkin ponnen päätti Valtuusto hyväksyä, kuitenkin sillä muutoksella ettei nyt määrätty, mistä varoista puheenalaiset määrärahat kunakin vuotena otettaisiin, mutta suoritettaisiin ne tällä kertaa Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista. Kertomukset määrärahojen käyttämisestä olisi jätettävä Työväenasiain lautakunnalle. Mietinnön neljäs ponsi hyväksyttiin muuttamatta.

Tämän jälkeen antoi kaupungin alempain käsityökoulujen johtokunta vaaditun lausunnon ²⁾, jossa johtokunta lausui varmana mielipiteenään ettei alempaa työväenopetusta pitäisi järjestää mainittujen käsityökoulujen yhteyteen, vaan kansakoulujen, mikä muuten ei ainoastaan ollut sallittu, vaan vieläpä säädettykin voimassaolevan kansakouluasetuksen 109 ja 110 §§:ssä. Jos kuitenkin Valtuusto vastoin johtokunnan lausumia epäilyksiä katsoi että täydentävä kansakoulukurssi oli järjestettävä alempain käsityökoulujen yhteyteen, ehdotti johtokunta, hyväksyen pääpiirteissään valiokunnan ehdotukseen, ettei kurssissa pitäisi antaa uskonnon opetusta, joten se käsittäisi seuraavat aineet: maantiedettä 2, laskentoa ja geometriaa 2, äidinkieltä 2, luonnonoppia 2 sekä yleistä ja Suomen historiaa 2, eli yhteensä 10 tuntia viikossa. Tästä mietinnöstä päätti ³⁾ Valtuusto vaatia Kansakoulujohtokunnan lausuntoa.

Lisämääräraha
työväenopetusta
varten.

Täyttääkseen Valtuuston yllämainitulla päätöksellä 26 päivältä toukokuuta Työväenasiain lautakunnalle jättämän tehtävän tarkastaa ja hyväksyä kosketeltujen opetustoimikuntien laatimat opetusohjelmat sekä jättää Valtuustolle ehdotus kunnan myöntämien määrärahojen jakamisesta, jätti Lautakunta, sittenkun useinmainitut toimikunnat oli asetettu, ohjelman sekä kustannuslaskelman ylemmästä työväenopetuksesta toimintavuodelle 1904—1905. Tämän ohjelman mukaan oli suomenkielistä opetusta aikomus antaa syyslukukaudella yhteensä 100:ssä esitelmässä, jaettuina 8 sarjaan, käsitellen fysiikkaa, yhteiskuntaoppia, terveysoppia, Suomen valtiopäiviä, ammattiyhdistyksiä, siveellisyysskysymystä, Suomen työn ja

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok. 4 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 31. — ³⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 5 §.

työväenluokan historiaa sekä kasveja ja eläimiä. Kevätlukukauden opetuksesta annettaisiin vastedes yksityiskohtainen ohjelma. Ruotsinkielistä opetusta annettaisiin taas syyslukukaudella yhteensä 6 esitelmää viikossa 10 viikon aikana ja käsitteisi se seitsemässä sarjassa fysiikkaa, geologiaa, piirteitä pohjoismaiden uudemmasta sivistyshistoriasta, taidehistoriaa, maantiedettä ja terveystietoa; kevätlukukaudeksi ei vielä oltu tehty lähempää ohjelmaa. Valtuuston myöntämä määräraha, 12,000 markkaa oli lautakunnan mielestä jaettava siten että suomenkielistä opetusta varten käytettäisiin 7,200 mk. ja ruotsinkielistä varten 4,800 mk. Kun kumminkin opetusohjelmia ja kustannusarvioita laadittaessa lasketut menot m. m. kalliiden huoneustovuokrien vuoksi olivat nousseet suomenkielisestä opetuksesta 7,770, ruotsinkielisestä 5,650 markkaan, ehdotti lautakunta yllämainitun määrärahanjaon hyväksyttäväksi ja myönnettäväksi Valtuuston käyttövaroista lisäksi 570 mk. suomalaisen ja 850 mk. ruotsalaisen opetukseen eli yhteensä 1,420 markkaa. Tähän ehdotukseen Valtuusto suostui ¹⁾).

Kansakouluntarkastajan aloitteesta oli kaupungin kansakoulujen Joh-
tokunta Valtuustolle ehdottanut ²⁾ koululääkärin viran perustamista kau-
pungin kansakouluihin, sekä lähettänyt Kansakouluntarkastajan laatiman
ehdotuksen mainitun lääkärin ohjesäännöksi. Ehdotuksen tueksi oli esi-
tetty ne monet epäkohdat kouluhygienian alalla, joiden poistamiseen
ei opettajakunnan kyky riittänyt ja joka voitaisiin saada aikaan ainoas-
taan ammattimiehen ottamisella kansakoulujen palvelukseen. Suuri op-
pilaslukukin, nousten yli 7,500, vaati kysymyksen pikaista ratkaisua.
Terveystietolautakunta, jonka lausuntoa Valtuusto oli vaatinut ³⁾, kannatti
tehtyä ehdotusta, mutta esitti erinäisiä muistutuksia ohjesääntöä vastaan
ja lähetti Valtuustolle lausunnon ohella uuden ohjesääntöehdotuksen.
Sittenkun lausuntoa oli vaadittu ⁴⁾ Rahatoimikamariltakin, joka esitti että
ehdotus toistaiseksi jätettäisiin ratkasematta, mutta että seuraavan vuoden
menosääntöön otettaisiin Terveystietolautakunnan käytettäväksi 4,000
markkan arviomääräraha terveydenhoidon valvomiseksi kansakouluissa,
päätti ⁵⁾ Valtuusto pääasiassa Terveystietolautakunnan ehdotuksen mukai-
sesti asettaa kaupungin palvelukseen koululääkärin kansakouluihin 6,000
markkan vuotuista palkkaa vastaan ja hyväksyi tälle seuraavan ohje-
säännön:

Kysymys lääkä-
riviran perusta-
misesta kau-
pungin kansa-
kouluihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 16 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 34. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. huhtik. 29 §. — ⁴⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 17 §. — ⁵⁾ S:n s:n 15 p. marrask. 17 §.

Helsingin kaupungin kansakoululääkärin ohjesääntö.

1 §.

Koululääkärin, jonka tulee todistaa omaavansa tarpeelliset tiedot kouluhygieniasa, asettaa, sittenkun Maistraatti on julistanut viran avo-naiseksi, Valtuusto kuudeksi vuodeksi kuulusteltuaan Kansakoulujohto-kunnan ja Terveyshoitolautakunnan mieltä, ensi kerran 1 päivään tam-mikuuta 1911.

2 §.

Koululääkärin tehtävänä on tarkastaa kansakoulujen hygieniää, jossa tarkoituksessa hänen tulee:

- 1) olla läsnä johtokunnan kokouksissa;
- 2) avustaa tarkastajaa, johtajaa ja johtajatarta sekä opettajia ja opettajattaria kaikilla neuvoilla ja ohjeilla, joihin koulujen olot voivat antaa aihetta;
- 3) joka lukuvuoden alussa Terveyshoitolautakunnan, koulun tar-kastajan ja koululääkärin kanssa tapahtuneen neuvottelun jälkeen vah-vistaman kaavan mukaan tarkastaa kaikki uudet oppilaat ja tehdä tar-kastuksesta muistiinpanoja, jotka kirjoitetaan jokaista oppilasta varten varustetulle lanketille;
- 4) antaa toimitetun tutkimuksen perustuksella asianomaisille opet-tajille ja opettajattarille tarpeellisia ohjeita sairaaloisista lapsista sekä valvoa voimisteluopetusta;
- 5) kiinnittää erityistä huomiota kansakoulun alimpain luokkain niihin lapsiin, jotka ilmoitetaan henkisesti kehittymättömiksi tai heikoiksi;
- 6) lukukausien aikana käydä vähintään kerta kuukaudessa määrä-tyllä ajalla joka luokalla ja tutkia siellä ne lapset, joille sellainen kat-sotaan tarpeelliseksi, ja sen ohessa samalla tarkastaa terveydellisiä oloja kouluhuoneustossa, varsinkin tuuletusta ja puhtaanapitoa, sekä kaupun-gissa vallitsevien kulkutautien aikana kiinnittää erityistä huomiota kou-lujen terveyssuhteihin;
- 7) tutkia oloja oppilaan kotona, silloin kun koulun tai oppilaan ter-veydelliset olosuhteet sitä vaativat;
- 8) olla jokaisena lukupäivänä määrättyllä ajalla tavattavana kansa-koulujen kansliassa;

9) antaa vuosittain selonteko toiminnastaan otettavaksi kansakoulujen kertomukseen;

10) koululääkärinviran haltija on velvollinen alistumaan tämän ohjesäännön niihin muutoksiin, joita hänen velvollisuuksiinsa nähden voidaan katsoa tarpeellisiksi.

3 §.

Koululääkärille myöntää virkavapautta kansakoulujen Johtokunta, joka ottaa Terveyshoitolautakunnan hyväksymän sijaisen.

Terveyshoitolautakunta oli Valtuustolle tehnyt esityksen ¹⁾ että hankittaisiin sopiva kuletuksivaunu sairaiden ja tapaturmankohdanneiden kulettamiseksi sairashuoneihin ja että tämän kuletuksen toimittaminen uskottaisiin kaupungin palolaitokselle, johon olisi sanottua tarkotusta varten asetettava terveyskomennuskunta, johon kuuluisi korpraali, yksi vanhempi ja yksi nuorempi konstaapeli, joiden henkilöiden palkkaamiseksi, ruuaksi ja vaatetukseksi olisi palolaitoksen menomäärärahaa lisättävä 2,620 markalla; että sanotun kuletuksivaunun ostamiseen määrättäisiin 1,800 markkaa sekä tarpeellisten sidetarpeiden ostamiseen, vaunun ylläpitämiseen y. m. otettaisiin palolaitoksen vuosirahansääntöön 280 markan vuotuinen määräraha. Samalla ehdotti Lautakunta kuletuksivaunun käyttämiselle seuraavat ohjeet:

Haavottuneiden ja tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kulettaminen sairashuoneihin.

Vaunua saadaan maksuttomasti käyttää kuljetettaessa:

sairasta tai vahingoittunutta henkilöä, joka tavataan kadulla tai muulla yleisellä paikalla,

henkilöitä, jotka ovat saaneet tulipalossa tai muussa tapaturmakohdauksessa sellaisen vamman, että sairaalahoito on tarpeen,

sairasta tai vahingoittunutta henkilöä, joka ilmottautuu poliisiasemalle tai polisimiehelle, jos sairaan tai vahingoittuneen tila on sellainen, ettei hän voi jalkasin mennä sairashuoneeseen tai kotiinsa, tai hänen kulettamisensa kärryissä katsotaan tuottavan vahinkoa tai lisättyä kärsimystä.

Sen ohella voidaan vaunua käyttää Terveyshoitolautakunnan määräämästä maksusta sairaus- ja tapaturmakohtauksissa kodeissa, jos lääkäri selittää pikaisen sairashuoneeseen kuljettamisen tarpeelliseksi.

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 9.

Vaunua ei saa käyttää ilmeisesti juopuneiden kulettamiseen.

Rahatoimikamarin ehdotuksesta, jonka lausuntoa ¹⁾ asiasta oli vaadittu, päätti ²⁾ Valtuusto, että kysymyksenalaisen kuletuksen toimittaisi 1905 vuoden alusta alkaen palolaitoksen vakinainen miehistö, jota sen tähden pitäisi lisätä yllämainituilla henkilöillä. Muuten hyväksyi Valtuusto Terveyshoitolautakunnan tekemän ehdotuksen.

Tämän asian yhteydessä päätti Valtuusto vaatia Terveyshoitolautakunnan lausuntoa eräästä herra von Bonsdorffin tekemästä lisäehdotuksesta kahden rullapaarin hankkimiseksi, jotka pitäisi asettaa Kallion ja Kampin paloasemille ja joita voisi yksityisenkin henkilön pyynnöstä käyttää sairaiden kuljetukseen.

Esitys arkkitehdin ottamisesta Terveyshoitolautakuntaan.

Terveyshoitolautakunta oli tehnyt Valtuustolle ehdotuksen ³⁾ arkkitehdin asettamisesta tarkastamaan työväen asuntoja ja oli Lautakunta ehdotuksensa tueksi esittänyt seuraavaa:

Valtuuston päätöksen ⁴⁾ perustuksella 26 päivältä syyskuuta 1899 vuoden 1900 alussa toimitetun kaupungin työväen asuntojen tutkimuksen mukaan, josta tutkimuksesta Terveyshoitolautakunta oli antanut painetun kertomuksen ⁵⁾ vallitsi, mikäli kertomuksessa esitetyt tilastolliset tiedot osottivat, sangen useissa tutkituissa asunnoissa varsin huomattavia terveydellisiä epäkohtia, johtuen pääasiallisesti joko liian ahtaasta asutuksesta tahi myöskin itse asuntojen puutteellisuuksista. Ensin viitattuun asiantilaan nähden vaadittiin laajoja ja hitaasti vaikuttavia toimenpiteitä sen auttamiseksi, mutta itse asuntojen puutteellisuudet voitaisiin Lautakunnan mielestä suureksi osaksi poistaa tarpeeksi tehokkailla terveyshoito- ja muiden kunnallisten viranomaisten toimenpiteillä, varsinkin ulkomaisen mallin mukaan järjestetyllä yhtäjaksoisella asuntotarkastuksella. Tämä pitäisi Lautakunnan mielipiteen mukaan uskoa asuntotekniikan kaikkiin yksityiskohtiin perehtyneelle arkkitehdille, joka olisi otettava virkailijaksi Terveyshoitolautakunnan toimistoon ja jonka velvollisuutena olisi kerran vuodessa käydä kaikissa niissä taloissa, joissa asuu työväkeä, sekä sopimuksilla talonomistajain kanssa koettaa saada parannusta huomattuihin terveydellisiin puutteisiin asunnoissa, tahi päinvastaisessa tapauksessa ilmottaa Terveyshoitolautakunnalle tarpeellisiin toimenpiteihin ryhtymistä varten. Sanotun virkailijan palkan ehdotti Lautakunta 5,000 markaksi 500 markan palkankorotuksella 5:n ja 10 vuoden palveluksesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 139 2 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 4 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 37. — ⁴⁾ Katso 1899 vuoden kert. siv. 115. — ⁵⁾ Katso alemm. siv. 90.

Tämän esityksen lähetti ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin, kehottaen sitä samalla antamaan lausuntonsa siitä eikö olisi mahdollista jossain määrin jättää kysymyksenalaista tarkastusta kaupungin rakennustarkastajalle korottamalla samalla hänen palkkaetujansa.

Työväenasiain lautakunnan v. 1903 Valtuustolle antamassa ²⁾ työväen-asiain konsulentin asettamista koskevassa esityksessä oli Lautakunta m. m. ehdottanut että sanotulle virkailijalle annettaisiin toimeksi avustaa Terveys-
hoitolautakuntaa kaupungin käsityöhuoneustojen tarkastamisessa. Tästä esityksestä aiheutui Lautakunnan sihteerintoimen tosinjärjestäminen, mutta tällöin ei määrätty sihteerin tehtävään joukkoon kuuluvaksi käsityölaitosten tarkastus. Tämän johdosta lähetti ³⁾ Lautakunta Valtuustolle 26 päivänä syyskuuta päivätyn kirjelmän esittäen tarkastusmiehen asettamista kaupungin käsityöhuoneustoja varten, ja lausui Lautakunta siinä pääasiallisesti seuraavaa:

Käsityöhuoneus-
tojen tarkastus-
miehen asetta-
minen Terveys-
hoitolautakuntaan.

Käsityölaitosten tarkastaminen kuuluu eri asetusten mukaan osittain valtion läntisen piirin ammattitarkastajalle, osittain Terveyshoitolautakunnalle, osaksi vihdoin kaupungin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutetuille ja oli tarkastus vuodesta 1894 jaettu siten että Terveyshoitolautakunta ja ammattivaltuutetut olivat kukin ottaneet erikoistehtävänsä kosketelluista toimista ammattitarkastajan valvonnan alaisina, nimittäin: Terveyshoitolautakunta terveydellisten olojen valvomisen tehtaissa ja käsityöläisten asunnoissa, ammattivaltuutetut taas käsityöoppilaiden toiminnan, ammatti- ja koulukasvatuksen sekä kohtelun tarkastuksen. Kumminkin olivat olot vähitellen kehittyneet siihen että Terveyshoitolautakunnalle kuuluvista tarkastuksista oli voitu toimittaa ainoastaan leipurin-, sokurileipurin- ja makkarantekijänammatteja koskevat, joita varten oli julaistu läänin kuvernöörin 26 päivänä syyskuuta 1889 vahvistamat säännöt, mutta muiden käsityöammattien tarkastusta ei riittävään työvoimain puutteessa oltu voitu tehdä niin laajaksi ja säännölliseksi kuin oli aijottu. Tarkastuksen laajuuden valaisemiseksi annettiin siitä esityksessä tilastollisia tietoja. Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutettujen erityisen valvojan kautta harjoittama käsiammattien oppilasolojen tarkastaminen voitiin sitävastoin Lautakunnan mielestä pitää jotenkin tyydyttävänä. Kun Terveyshoitolautakunnan tarkastushenkilökunnan puute siten

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 25 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 73 ja seur. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 41.

oli tullut sängen tuntuvaksi, esitti Työväenasiain lautakunta, että Terveyslaitokuntaan 1905 vuoden alusta asetettaisiin vielä yksi tarkastusmies, jonka tehtävänä olisi kaupungin käsityölaitosten tarkastaminen ja joka saisi palkkaa 3,600 markkaa vuodessa 500 markan korotuksella 5:n ja 10:n vuoden palveluksesta. Terveyslaitokunta, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu ¹⁾, puolsi esitykseen suostumista, kuitenkin sillä muutoksella että kysymyksenalaisen virkailijan palkka alennettaisiin 3,000 markkaan vuodessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen kanssa pääasiallisesti yhtäpitävästi päätti ²⁾ Valtuusto että Terveyslaitokuntaan vuoden 1905 alusta asetettaisiin toistaiseksi ja kuuden kuukauden irtisanomisajalla vielä yksi tarkastusmies velvollisuudella tarkastaa kaupungin käsityöhuoneustoja ja työpaikkoja ja nauttien hän palkkaa 3,000 markkaa vuodessa, mutta ollen velvollinen alistumaan niihin virkaa koskeviin muutoksiin, jotka voivat vastaisuudessa tulla kysymykseen.

Kysymys sairastuvan ylläpitämisestä Sörnäissä.

Sörnäisten sairastuvan johtajan tohtori H. Råbergh'in anottua Terveyslaitokunnalta että 1905 vuoden meno- ja tuloarvioehdotukseen otettaisiin sanotun sairastuvan ylläpitämiseksi vaihtoehtoisesti yhdeksää sairassijaa varten 10,579 markkaa 50 penniä tahi kahdeksaa sijaa varten 10,005 markkaa, oli Terveyslaitokunta esitetyillä syillä ehdottanut että sanotun sairastuvan määräraha 1 päivästä tammikuuta 1905 lakkautettaisiin, mutta että sanotusta päivästä lähtien määrättäisiin 6,000 markkaa tilintekovelvollisuudella Marian sairaalan hallituksen käytettäväksi sairaanhoidon kustantamiseksi yksityisissä sairashuoneissa sellaisille sairaille, jotka olivat oikeutettuja saamaan hoitoa kaupungin sairaaloissa. Asiasta vaaditussa ³⁾ lausunnossaan esitti ⁴⁾ Rahatoimikamari, annettuaan tohtori Råbergh'ille tilaisuuden antamaan lausuntonsa Lautakunnan esityksestä, miten kysymyksenalainen sairastupa, väliaikaisesta luonteestaan huolimatta, näytti täyttäneen todellisen tarpeen, jonkatähden se ainakin toistaiseksi olisi säilytettävä sairashoidon tarjoamiseksi kaupungin Sörnäisten etukaupungissa asuvalle köyhimmälle väestölle ja ehdotti Kamari sen tähden, ilmottamalla että se oli ottanut 1905 vuoden meno- ja tuloarvioehdotukseensa 10,500 markan summan sairastuvan ylläpitämiseksi yhdeksällä sairaspaikalla, että asia vastaisiin olosuhteisiin nähden palautettaisiin Terveyslaitokuntaan, jonka oli kysymystä vielä tutkittuaan lähetet-

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 17 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 5 §. — ³⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 22 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 268 17 p. marrask.

tävä sellainen esitys, johon olosuhteet saattoivat antaa aihetta. Tämän Rahatoimikamarin esityksen Valtuusto hyväksyi ¹⁾).

Kirjelmällä 15 päivältä joulukuuta 1903 oli Valtuusto kehottanut Vaivaishoitohallitusta antamaan ehdotuksen uuden keuhkotautispaviljongin rakentamisesta vaivaistaloon. Täyttääkseen tämän tehtävän oli Vaivaishoitohallitus kirjelmän ohella 22 päivältä helmikuuta lähettänyt työ- ja vaivaistalon johtajan kunnallisneuvos C. E. Degerholmin Rakennuskonttorin kanssa yksin neuvoin laatiman ja Vaivaishoitohallituksen tarkastaman ja hyväksymän ehdotuksen sanotuksi paviljongiksi, jonka laskettiin maksavan 42,000 markkaa. Vaadittuaan ²⁾ Terveyshoitolautakunnan lausunnon, jossa tehtiin ehdotusta vastaan erinäisiä pieniä huomautuksia, hyväksyi ³⁾ Valtuusto kysymyksenalaisen esityksen pääasiallisesti Lautakunnan muutosehdotuksen kanssa yhtäpitävästi.

Uusi keuhkotautispaviljonki vaivaistaloon.

Kun Valtuuston edellisenä vuotena myöntämä ⁴⁾ 5,000 markan määräraha keuhkotautispoliklinikan ylläpitämiseksi Marian sairaalassa oli osottautunut riittämättömäksi, sitä kun täytyi lisätä 500 markalla, oli Terveyshoitolautakunta anonut Valtuustolta että se myöntäisi tarkotukseen viimeksimainitun summan ja päätti ⁵⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostua tähän esitykseen ollen tämä määräraha menevä Valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha keuhkotautispoliklinikkaa varten Marian sairaalaan.

Marian sairaalan hallituksen anomuksesta oli Terveyshoitolautakunta tehnyt Valtuustolle esityksen sellaisen muutoksen tekemiseksi sairashuoneen voimassaolevaan vuosirahansääntöön että sairaalan taloudenhoitaja saisi 1 päivästä kesäkuuta 1904 vapaan asunnon, lämmön ja valon lisäksi 3,000 markan vuosipalkan sillä nimenomaisella ehdolla ettei hänellä saa olla muuta tointa. Valtuusto päätti ⁶⁾ suostua tähän esitykseen edelläkosketelluilla ehdoilla.

Marian sairaalan taloudenhoitajan palkan korotus.

Kallion aluelääkärin tohtori W. Leontjeffin esityksestä ehdotti Terveyshoitolautakunta Valtuustolle kaupungin sairaanhoitajattaren ottamista sanottuun piiriin 1,080 markan vuosipalkalla sekä muuten samoilla ehdoilla kuin ennen otetut hoitajattaret; ehdotuksensa tueksi esitti Lautakunta sen kaupungin sairashoidolle sangen hyödyllisen toiminnan, mitä mainitut sairaanhoitajattaret harjoittavat, aluelääkärin toiminta kun siten melkoisesti helpottuu sekä sairaille valmistetaan tilaisuutta saada hoitoa

Kaupungin sairaanhoitajattaren asettaminen Kallioon.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 26 §. — ²⁾ S:n s:n 23 p. helmik. 23 §. — ³⁾ S:n s:n 17 p. toukok. 20 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 35 ja 36. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 20 §. — ⁶⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 9 §.

kotonaan, joten kaupungin menot sairashoidosta luonnollisesti voivat aleta. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ¹⁾).

Määräraha apu-
laiskätalon kus-
tantamiseksi
varattomille
synnyttäjille.

Sittenkun Valtuuston, avustuksen antamiseksi erinäisille synnytyslaitoksille herätetyn kysymyksen johdosta asettama ²⁾ valiokunta oli antamassaan lausunnossa esittänyt toimenpiteihin ryhtymistä lisätyn avun valmistamiseksi kaupungin varattomille lapsensynnyttäjille, oli Valtuusto kirjelmällä 15 päivältä joulukuuta 1903 jättänyt asian lähemmän käsittelyn Terveyslaitokunnalle, joka antamassaan lausunnossa yhtyi edellämäin mainitun valiokunnan esittämään ehdotukseen, että mainitut synnyttäjät oikeutettaisiin kunnan kustannuksella käyttämään jotakin kaupungissa toimivaa kättilöä 20 markan korvauksesta kerralta, mikä korvaus maksettaisiin kaupungin rahastosta Vaivaishoitohallituksen antaman varattomuustodistuksen sekä asianomaisen aluelääkärin antaman synnytystodistuksen näytettyä; ja ehdotti Lautakunta että tähän tarkotukseen määrättäisiin 2,000 markkaa tänä vuotena sekä että Lautakunta oikeutettaisiin tehdessään seuraavan vuoden meno- ja tuloarviota ottamaan kysymyksenalaiseen tarkotukseen sopivan arvosumman. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ³⁾ Valtuusto osottaa käyttövaroistaan tähän tarkotukseen 1,000 markan summan tämän vuoden loppuosaaksi, ollen Terveyslaitokunnalla tarpeen tullen oikeus vastaisuudessa tehdä esitys lisämäärärahasta, jonka ohessa Lautakunta oikeutettiin 1905 vuoden meno- ja tuloarvioehdotusta tehdessään ehdottamaan tähän tarkotukseen sopiva summa.

Apulaisen aseta-
minen rouva
Sveins'in syn-
nytyslaitokseen
ja määräraha
sanotulle lai-
tokselle.

Terveyslaitokunta oli tehdyistä anomuksesta jättänyt Valtuustolle ehdotuksen 200 markan vuotuisen määrärahan myöntämisestä kättilö Anna Brita Sveins'in synnytyslaitokselle desinfektionitarpeiden ja lääkkeiden kustantamiseksi sanottuun laitokseen. Tämän yhteydessä oli Lautakunta ehdottanut suostuttavaksi ensimmäisen kaupunginlääkärin, professori W. Sucksdorffin tekemään esitykseen että kaupunki palkkaisi rouva Sveins'ille apulaiskättilön 1,200 markan vuosipalkalla. Molempiin näihin esityksiin Valtuusto suostui ⁴⁾ ja olisi jälkimäinen määräraha laskettava apulaisen ottamisajasta sekä menisi tältä vuodelta Valtuuston käyttövaroista.

Esitys puutteen-
alaisten mieli-
sairaiden hoita-
misesta.

Terveyslaitokunnan kirjelmällä 14 päivältä joulukuuta 1903 tekemän esityksen puutteenalaisten mielisairasten hoitamisesta lähetti ⁵⁾

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 8 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 110. —

³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 10 §. — ⁴⁾ S:n s:n 8 p. maalisk. 1 §. — ⁵⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 8 §.

Valtuusto komiteaan, jonka Valtuusto asetti kokouksessaan 13 päivänä joulukuuta viimeainittuna vuotena valmistelevaan kulkutautisairaalan rakentamiskysymystä, kehottaen komiteaa vaatimaan asiasta lausuntoa Vainvaishoitohallitukselta. Lausuntoa ei kumminkaan annettu ennen vuoden loppua.

Rahatoimikamarille lähettämäänsä meno- ja tuloarvioehdotukseen vuodeksi 1905 oli Terveyslaitoslautakunta ottanut 2,000 markan menoerän yhden lisätarkastusmiehen palkkaamiseksi terveyspoliisin palvelukseen valvomaan talojen puhtaanapitoa ja oli perusteluksi menoerän ottamiseen menoarvioon esitetty että varojen puutteessa kysymyksenalainen valvonta oli voinut jatkua ainoastaan toukokuusta lokakuuhun, joten marraskuun alusta melkein koko tarkastus lakkasi. Sillä edellytyksellä että Valtuusto hyväksyisi tämän esityksen voi sanottu tarkastus jatkua keskeytymättä vuoden 1905 alusta. Mutta jottei se tämän vuoden marras- ja joulukuuksi keskeytyisi, ehdotti Terveyslaitoslautakunta kirjelmällä 31 päivästä lokakuuta 333 markan 32 pennin määrärahan myöntämistä ylimääräisen tarkastusmiehen palkkaamiseksi sanottujen kuukausien ajaksi. Tämän esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan puoltolauseella.

Ylimääräinen tarkastusmies terveyspoliisin palvelukseen valvomaan talojen puhtaanapitoa.

Joulukuun 22 päivänä 1879 annetun Suomen terveyslaitoslain nojalla oli Terveyslaitoslautakunta kirjelmällä Valtuustolle 25 päivästä huhtikuuta anonut toimenpidettä terveydenhoitojärjestys ehdotuksen laatimiseksi Helsingin kaupungille, jonka ehdotuksen Valtuusto sitten lähettäisi läänin Kuvernöörille. Tämän johdosta päätti ²⁾ Valtuusto kehottaa Terveyslaitoslautakuntaa laatimaan ja Valtuustolle lähettämään sanotun ehdotuksen.

Ehdotuksen laatiminen Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi.

Kaikkein korkeimmasti vahvistettua Helsingin poliisilaitoksen uutta menosääntöä esiteltäessä oli Valtuusto asiaa valmistelevaan asetetun erityisen valiokunnan esityksestä päättänyt ³⁾ lähettää Hallitukselle anomuksen Armollisen esityksen antamisesta ensituleville Valtuutuspäiville niistä perusteista, joiden mukaan kaupunkikunta on velvollinen ottamaan osaa Hallituksen siihen asettaman poliisilaitoksen ylläpitoon. Tämän ehdotuksen oli Keisarillinen Senaatti, Siviilitoimituskunnan siitä läänin Kuvernöörille lähettämän kirjelmän mukaan jättänyt huomioonottamatta, josta Maistraatin kautta ilmoitettiin ⁴⁾ Valtuustolle.

Poliisilaitoksen ylläpito.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 26 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 23 §. — ³⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 89 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 20 §.

Esitys lisätystä
määrärahasta
poliisilaitok-
selle.

Kirjelmällä läänin Kuvernöörille oli kaupungin poliisimestari ilmoittanut erinäisten määrärahojen tarpeellisuudesta poliisilaitokselle poliisille luovutettujen huoneustojen puhtaanapitokustannusten suorittamiseksi sekä vahdinpitoon. Kuvernöörin jätettyä asia Senaatin tutkittavaksi, oli Valtuustolta ja Maistraatilta vaadittu lausuntoa. Rahatoimikamari, jota Valtuusto tämän johdosta oli kehottanut ¹⁾ antamaan lausuntonsa kysymyksenalaisesta asiasta, esitti ²⁾ Helsingin poliisilaitoksen aikaisemmin olleen kunnallisen laitoksen, jota valtiolaitos avusti määrättyllä summalla menosääntöön otetuista menoista ja että kaupunki näinollen oli katsonut pitävän suorittaa osa niistäkin välttämättömistä menoista, joita ei oltu otettu huomioon vahvistetussa menosäännössä. Sen jälkeen kun kumminkin poliisilaitos Armollisilla asetuksilla ¹³/₂₆ päivältä maaliskuuta ja ³/₁₆ päivältä heinäkuuta 1903 oli muutettu valtion laitokseksi, jonka tarpeihin kaupungin oli velvollisuus ottaa osaa määrättyllä summalla sekä sitä paitsi ainoastaan hankkia laitokselle tarpeelliset huoneukset ynnä lämmitys ja valaistus sekä kustantaa poliisihenkilökunnan varustamisen aseilla ja asettaa poliisin käytettäväksi 16 täysin kelvollista ratsuhevosta ratsukalustoineen, ei Rahatoimikamarin mielestä näyttänyt voitavan vaatia kaupunkia yli yllämainitun avustuksen kustantamaan poliisilaitoksen menoja. Valtuusto päätti ³⁾ antaa asiasta Rahatoimikamarin esityksen mukaisen lausunnon.

Esitys määrära-
hasta poliisi-
laitoksen tele-
fonikoneihin.

Edellisensisältöisen lausunnon antoi Valtuusto ⁴⁾ läänin Kuvernöörin Keisarilliselle Senaatille tekemän esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä kaupungin poliisilaitoksen telefonien kustannusten suorittamiseen.

Määräraha 2:n
poliisivahvati-
konttorin huoneuston
korjaamiseksi
Tarkkampujan-
kadun talossa
N:o 16.

Sittekun aikaisemmin tehty vuokrasopimus toisen poliisivartiokonttorin huoneustosta talossa N:o 17 Tarkkampujankadun varrella oli irtisanottu 1 päivästä kesäkuuta 1904, oli konttori tehnyt uuden vuokrasopimuksen viiden vuoden ajaksi talossa N:o 16 saman kadun varrella 3,600 markan vuotuista vuokraa vastaan, jonka ohella oli sovittu että kaupungin tulisi kustantaa vuokra-ajalla tarpeelliset korjaukset. Tämän jälkeen oli Rakennuskonttori tehnyt kustannusehdotuksen sanotun huoneuston sisustuksesta ja korjaustöistä, joka päättyi 3,600 markkaan. Rahatoimikamarin esityksestä ⁵⁾ myönsi ⁶⁾ Valtuusto tarkotukseen tämän summan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 4 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 181 28 p. heinäk. —

³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 35 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 202 22 p. syysk. Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 28 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 95 21 p. huhtik. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 16 §.

Maistraatille lähettämässään kirjelmässä, josta oli tieto annettu Valtuustolle, oli Helsingin tullikamari, ilmottamalla että tila pakkahuoneen varastohuoneosastolla oli riittämätön, ehdottanut että tämän epäkohdan poistamiseksi olisi laitettava lavoja tavarain pinoamiseksi pakkahuoneen ullakolle ja tullikamari sitäpaitsi oikeutettaisiin poikkeustapauksissa säilyttämään pakkahuonetavaroita myöskin jossain lajittelumakasiinissa tai sen sulletussa osassa, tarvitsematta kantaa siitä yliaikamaksua; vielä oli tullikamari ehdottanut valiokunnan asettamista valmistamaan kysymystä tavara-aseman järjestämisestä satamarataa varten Katajanokalle, ja että tullialue ja purkauspaikat ympäröitäisiin rauta-aidalla. Vaadittuaan Satamarakennusdelegatsioonin ja Rahatoimikamarin lausunnot asiasta, päätti ¹⁾ Valtuusto myöntää 9,900 markan määrärahan lavojen laittamiseksi Katajanokan tullihuoneen pakkahuoneosaston toiseen kerrokseen, joka määräraha menisi Valtuuston käyttövaroista, minkä ohella Valtuusto myös suostui esitykseen luvan myöntämisestä saada tarpeen vaatiessa säilyttää tavaroita johonkin lajittelumakasiineista; kysymys tavara-aseman järjestämisestä Katajanokalle jätettiin riippuvaksi, kunnes oli hankittu asiasta tarpeellinen selvitys Satamarakennusdelegatsioonilta.

Tilanahtauden
poistaminen
pakkahuoneen
varastohuone-
osastossa.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ²⁾ Valtuusto että kaupungin tullihuoneen pakkahuoneosaston uuden tavarahissin hoitaminen, jonka asettamiseen oli otettu määräraha tämän vuoden meno- ja tuloarvioon, uskottaisiin aikaisemman hissien koneenhoitajalle 25 markan kuukautista lisäkorvausta vastaan ja että siinä tarkoituksessa asetettaisiin Valtuuston käyttövaroista 200 markan summa Liikennekonttorin käytettäväksi tämän vuoden loppuosaa varten.

Tullihuoneen
uuden tavarahissin
hoito.

Kauppaneuvos Victor Elk oli anonut Rahatoimikamarilta vapautusta Liikennekonttorin laskun mukaan hänen maksettavakseen määräämästä varastohuonevuokrasta eräästä tavaramäärästä, mikä oli ollut sijotettuna Valtuuston äskenmainitun päätöksen perusteella 20 p. toukokuuta Tullikamarin väliaikaisesti pakkahuoneeksi luovuttamaan kaupungin varastohuoneen osastoon, ja joka oli jäänyt sinne kuudeksi päiväksi yli varastohuoneen järjestyssäännöissä sallitun ajan. Sen johdosta että sanottu tavaramäärä oli ollut sijotettuna tarkotusta varten luovutetun varastohuoneen osastoon ja sittenkun Kamari oli kuulustellut Liikennekonttorin kamreeria,

Vapautus va-
rastohuonevuok-
ran suoritta-
misesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 25 §. — ²⁾ S:n s:n 17 p. toukok. 15 §.

ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari että hakija vapautettaisiin suorittamasta hänelle määrättyä maksua. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ²⁾.

Seinämaalaus
Kansankirjaston
lukusaliin.

Suomen Taideyhdistys oli kirjelmässään 19 päivältä tammikuuta ehdottanut että taiteilija J. Rissaselta tilattaisiin fresko-seinämaalaus Kansankirjaston alakerran lukusaliin 750 markan hinnasta, minkä hinnan taiteilija oli työstään pyytänyt, ja ilmotti johtokunta samalla että herra Rissanen oli sopivaksi maalauksensa aiheeksi ajatellut jotakin kuvausta kansan elämästä, esim. metsätyöstä palaavia työmiehiä. Vaadittuaan ³⁾ lausunnon kansankirjaston ja lukusalin Johtokunnalta, joka puolti ehdotukseen suostumista ja samalla ehdotti 600 markan myöntämistä sanotun lukusalin seinäin maalaamiseen, päätti ⁴⁾ Valtuusto suostumalla Taideyhdistyksen yllämainittuun esitykseen, myöntää pyydetyn määrärahan, yhteensä 1,350 markkaa maksettaviksi Valtuuston käyttövaroista.

Uusia ehdotuk-
sia taideteosten
tilauksesta.

Tämän jälkeen teki Taideyhdistyksen Johtokunta vielä uuden ehdotuksen jonkun taideteoksen tilaamisesta kuvanveistäjä Ville Vallgrenilta, asetettavaksi ulkoilmaan, joko herra Vallgrenin teoksen „Kaiku“ pronssista tahi mieluummin suihkukaivon samasta aineesta, johon taiteilija jo oli tehnyt luonnoksen aikeessa tehdä sen Helsingin kaupungin laskuun. Tämän esityksen lähetti ⁵⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin.

Kirjelmässään 19 päivältä syyskuuta ehdotti Taideyhdistyksen Johtokunta vielä ilmottamalla taiteilija Rissasen valmistaneen aikaisemman tilauksen, että herra Rissasta kehoitettaisiin vielä tekemään freskomaalauksia Kansankirjaston lukusaliin, ensi sijassa maalauksen mainitun salin oviseinälle, jota tarkotusta varten Valtuuston oli myönnettävä 3,000 markkaa. Tämäkin esitys lähetettiin ⁶⁾ Rahatoimikamariin.

Taideyhdistyksen edellämainituista ehdotuksista antamassaan lausunnossa esitti ⁷⁾ Rahatoimikamari että ehdotus varojen myöntämisestä Kansankirjaston lisä-seinämaalauksiin toistaiseksi hylättäisiin ja Kamarille annettaisiin toimeksi lähettää Valtuustolle lisäesitys asiasta sittenkun oli saatu selville voitaisiinko Anniskelu- ja Vähittäismyyntiyhtiöiden voittovaroista vuodelta 1904 varata aiotun kuvanveistoksen ostamiseen joku määräraha Valtuuston edellisen vuoden voittovaroista määräämän summan yli. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁸⁾ Valtuusto oikeuttaa Taideyhdistyksen tilaamaan taiteilija Rissaselta edellämainitun

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 201 15 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 27 §. — ³⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 24 §. — ⁴⁾ S:n s:n 23 p. helmik. 4 §. — ⁵⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 38 §. — ⁶⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 30 §. — ⁷⁾ Rhkn kirj. N:o 216 20 p. lokak. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 6 §.

freskomaalauksen 2,500 markan hinnasta, joka maksettaisiin Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista vuodelta 1904.

Alempien käsityökoulujen Johtokunta oli esittämillään syillä ehdot-
 tanut Valtuustolle että sähkövaloa asetettaisiin sanotun koulun käyttä-
 mään huoneustoon talossa N:o 9 4:n linjan varrella, ja tulisi tämä jär-
 jestely toimitettujen laskujen mukaan maksamaan 990 markkaa johtojen
 asettamisesta, sekä vuotuiset menot valaistuksesta 800 markkaa. Tämän
 esityksen oli Valtuusto lähettänyt ¹⁾ Rahatoimikamariin kehottaen sitä
 Kansakoulujohtokuntaa kuultuaan antamaan asiasta lausuntonsa. Mai-
 nitun johtokunnan kehotuksesta ehdotti ²⁾ Kamari otettavaksi 1905 vuoden
 meno- ja tuloarvioon 990 markkaa valaistusjohtojen asettamiseksi ja 800
 markkaa valaistukseen sanottuna vuotena. Valtuusto ratkaisi asian käsi-
 tellessään meno- ja tuloarviota vuodeksi 1905.

Kun Rahatoimikamari oli 27 päivänä joulukuuta 1901 kehottanut
 Rahatoimikonttoria kantamaan 308 markkaa 24 penniä kultakin herroilta
 M. Hallberg, A. Ärt, C. Nummelin, L. von Pfaler, Th. Frosterus ja C.
 Mannerheim rakennusmestari Gustaf Jansson-vainajan konkurssissa kau-
 pungin tileihin tulleen 1,849 markan 45 pennin vajauksen peittämiseksi,
 joista neljä viimeainittua olivat sanotun summan maksaneet, sekä kau-
 pungin 1902 vuoden tilintarkastajat olivat ehdottaneet sellaisiin toimen-
 piteihin ryhtymistä että kahdelta Rahatoimikamarin jäseneltä siltä ajalta,
 jolloin Kamarin laiminlyönti asianomaisesti valvoa kaupungin etua
 mainitun Janssonin konkurssipesässä oli tapahtunut, oikeuden kautta
 haettaisiin ulos puuttuva summa 616 markkaa 49 penniä siitä tappiosta,
 minkä kaupunki oli mainitun laiminlyönnin johdosta kärsinyt, oli Val-
 tuusto kehottanut Rahatoimikamaria vaatimaan mainittujen kahden
 jäsenen selitystä asiasta ja lähettämään sen Valtuustolle. Vaadittuaan
 ensin lausuntoa kauppias Hallbergilta ja muurarimestari Ärtiltä, jotka
 molemmat olivat tehneet korvausvaatimusta vastaan sellaisia väitteitä,
 jotka Kamari oli voinut hyväksyä, oli Rahatoimikamari pyytänyt seli-
 tystä valtioneuvos G. von Christiersonilta ja talonomistaja K. R. Åström-
 miltä, jotka olivat tulleet edellämainittujen herrain jälkeen Rahatoimi-
 kamarin jäseniksi. Tämän johdosta oli herra von Christierson Raha-
 toimikonttorin ilmotuksen mukaan maksanut kaupungin kassaan hänelle
 kuuluvan osan tappiosummasta, jota vastoin Herra Åström oli antamassaan
 lausunnossa esittänyt ettei hänellä, Rahatoimikamarin istunnosta 29 päi-

Sähkövalo alem-
 paan käsityö-
 kouluun 4:n
 linjan N:ossa 9.

Rakennusmes-
 tari G. Janssonin
 takausmiehiä
 vastaan laimin-
 lyödyn kanteen
 aiheuttama
 tappio.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 15 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 296 15 p. jouluk.

vänä syyskuuta 1892 poissaolleena, kun Kamari sai tiedon rakennusmestari Janssonin toimittaman työn puutteellisuudesta, ollut tietoa kaupungin korvausvaatimuksesta mainittua Janssonia tai hänen takuumiehiään vastaan, jonkatähden hän ei katsonut olevansa velvollinen maksamaan mitään korvausta. Rahatoimikamarin esityksen ¹⁾ mukaan päätti ²⁾ Valtuusto ettei herra Åströmiä vastaan tehtäisi mitään korvausvaatimusta.

Vapaat raitiotie-
matkat puutar-
hahoidon työn-
johtajalle.

Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä oli Puutarhalautakunta ilmoittanut että kaupunginpuutarhuri ja puutarhahoidon työnjohtaja olivat nauttineet Lautakunnan suostumuksella vapaita raitiotiematkaetuja, josta menot oli otettu kaupungin istutusten yleisestä ylläpitomäärärahasta ja oli Lautakunta anonut lupaa saada edelleenkin noudattaa tätä menettelytapaa. Asian lähetti ³⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin, joka antamassaan lausunnossa ⁴⁾ teki selkoa kaupungin käytettäväksi asetetusta 10 raitiotiepiletistä sekä ehdotti että Valtuusto hylkäisi Lautakunnan esityksen kaupunginpuutarhurin vapaista raitiotiematkoista, jota vastoin puutarhahoidon työnjohtajan pitäisi saada vapaapiletti raitioiteilla. Tämän Rahatoimikamarin esityksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

Hylätty esitys
viransijaisen
palkkaamisesta
köyhäinasian-
ajajalle.

Sovintolautakunnan esityksestä lähetti Rahatoimikamari Valtuustolle anomuksen ⁶⁾ 150 markan myöntämisestä virkaatekevän köyhäinasianajajan palkkaamiseksi kuukauden ajaksi, maksettavaksi vuosirahäsääntöön otetuista varoista satunnaisia tarpeita varten, Valtuuston määräyksen mukaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hylkäsi ⁷⁾ Valtuusto tämän pyynnön.

V. t. kunnallis-
neuvosmies N.
B. Grotenfeltin
palkkio.

Määrättyään kunnallisneuvosmies A. Lindbergin kuoleman johdosta asessori N. B. Grotenfeltin hoitamaan sanottua kunnallisneuvosmiehen virkaa, oli Maistraatti, koska neuvosmies Lindberg jo oli nostonut hänelle kuuluvan palkkion helmikuulta, sekä virkaa seuraava palkka laskettuna 1 päivästä maaliskuuta oli menevä Siviiliviraston leski- ja orpokassaan, joten ainoastaan palkkio tuli viransijaisen hyväksi, anonut Valtuustolta ylimääräistä palkkiota helmikuulta, sekä senjälkeen kuukautista lisää yllämainittuun palkkioon. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁸⁾ Valtuusto määrätä tarkotukseen 400 markan palkkion helmikuulta ja seuraavilta kuukausilta palkkionlisää 250 markkaa, maksettaviksi Valtuuston käyttövaroista.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 296 17 p. jouluk. 1903. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 15 §. — ³⁾ S:n s:n 8 p. maalisk. 11 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 141 9 p. kesäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 28 §. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 116 13 p. toukok. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 17 §. — ⁸⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 14 §.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi Valtuusto ensimmäisen kaupunginlääkäarin, professori V. Sucksdorffin tekemän Helsingin työväen asunto-oloja käsittelevän kertomuksen painattamiseksi 6,700 markan lisämäärärahan¹⁾, ja lisäksi samaan tarkotukseen 2,826 markan 98 pennin suuruisen summan, sekä samaan kertomukseen aiottujen graafillisten taulujen tekemiseen aina 1,000 markkaan²⁾ nousevan summan, maksettaviksi Valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha työväen asunto-olokertomuksen painattamiseen.

Rahatoimikamarin³⁾ esityksestä päätti⁴⁾ Valtuusto vuosi vuodelta lisääntyneen työtaakan takia myöntää Terveyshoitolautakunnan puheenjohtajalle palkkiota 1,200 markkaa vuodessa, laskettuna 1 päivästä tammi-kuuta 1905, sekä kehottaa sanottua lautakuntaa antamaan ehdotuksen lisäyksiksi ja muutoksiksi lautakunnan ohjesääntöön puheenjohtajan tehtävien tarkemmin määräämiseksi.

Terveyshoitolautakunnan puheenjohtajan palkkio.

Kirjelmässään Valtuustolle 27 päivältä marraskuuta oli Kasvatuslautakunta, ilmoittamalla että meno- ja tuloarvioon otettu summa yksityisten luo elänteelle antamiseen oli osottautunut aivan riittämättömäksi sekä että Porvoon pitäjään tehtävän uuden kasvatuslaitoksen perustamiskustannukset olivat nousseet korkeammiksi kuin oli laskettu, ehdottanut myönnettäväksi sanottuun tarkotukseen 6,500 markan lisämäärärahan. Tähän esitykseen Valtuusto suostui⁵⁾ ja oli kysymyksenalainen määräraha maksettava Valtuuston käytettäväksi asetetuista varoista.

Lisämääräraha Kasvatuslautakunnalle.

Kaupungin korkeamman työväenopetuksen tultua järjestetyksi Valtuuston päätöksellä 26 päivältä toukokuuta⁶⁾, jonka johdosta m. m. „Arbetets Vänner“ yhdistyksen kansanopistokursseille myönnetty määräraha vastaisuudessa oli lakkautettava, oli Työväenasiain lautakunnalle jätetty kaksi Valtuustolle osotettua kirjelmää, toinen mainittujen kansanopistokurssien johtokunnalta, jossa anottiin 1,500 markan myöntämistä sanottujen kurssien ylläpitämiseksi toimintavuotena 1904—1905 maksettavaksi viimemainittu summa joko kerran kaikkiaan tai 700 markkaa syyslukukaudella 1904 ja 800 markkaa seuraavalla kevätlukukaudella, sekä toinen „Arbetets Vänner“ yhdistykseltä yhtä suuren summan myöntämisestä sopivasti jaettavaksi pääyhdistyksen ja sen osastojen kesken. Hake-
muksiin liitettyjen ohjelmien mukaan olivat kansanopistokurssit pääasiallisesti entiseen tapaan aiotut käsittämään keskustelu- ja lauluharjoituksia, harjotustunteja oikeinkirjotuksessa, ainekirjotuksessa, laskennossa ja kirjan-

Määräraha ruotsinkielisille kansanopistokursseille ja yhdistykselle „Arbetets Vänner“.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 13 §. — ²⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 29 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 243 3 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 7 §. — ⁵⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 37 §. — ⁶⁾ Katso ylemp. siv. 72 ja seur.

pidossa sekä esitelmiä eri aineissa ja jälkimäiset kurssit opetusta äidin-kielen suullisessa ja kirjallisessa käyttämisessä sekä vieraissa kielissä. Työväenasiain lautakunnan ehdotuksesta myönti ¹⁾ Valtuusto pyydetyt määrärahat.

Määräraha kau-
pungin hengen-
pelastuskaluston
täydentämi-
seksi.

Hätäapulaino-
jen takasinkaa-
sajan pitennys.

Rahatoimikamarin esityksestä ²⁾ määräsi ³⁾ Valtuusto käyttövaroistaan 600 markkaa kaupungin hengenpelastuskaluston täydentämiseksi.

Sittenkun Valtuuston päätöksellä 10 päivältä marraskuuta 1903 pitentämä saman vuoden huhtikuun 1 päivänä työväestön puutteenalaisille perheenelättäjille myöntämiensä hätäapulainojen takasinsuorittamisaika ⁴⁾ oli kulunut umpeen 1 päivänä marraskuuta, oli Vaivaishoitohallitus kirjelmällä 21 päivältä marraskuuta, ilmottamalla että vuoden kuluessa oli 26 lainanottajaa maksanut takasin kaikkiaan 504 markkaa, joten vielä maksamatta oli 24,262 markkaa, anonut että lähestyvään talveen ja sen kanssa lisääntyviin menoihin ja pienempiin ansiomahdollisuuksiin nähden maksuaika vielä ulotettaisiin 1 päivään heinäkuuta 1905, jonka ajan kuluessa lainat ehdottomasti olivat Vaivaishoitohallitukselle maksettavat. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ⁵⁾.

Helsingin kau-
pungin pörssi-
huutokauppojen
ohjesäännön 11
§:n muutettu
sanamuoto.

Helsingin Kauppiasyhdistyksen valtuutettujen anottua Keisarilliselta Senaatilta, koska huutokauppamonopoli oli K. asetuksella 22 päivältä maaliskuuta 1898 lakkautettu, että Keisarillisen Senaatin 16 päivänä toukokuuta 1883 vahvistaman Helsingin kaupungin pörssihuutokauppojen ohjesäännön 11 §:lle vahvistettaisiin sellainen muutettu sanamuoto, ettei kaupungilla enää olisi oikeutta kantaa osuutta huutokauppapalkkiosta, oli Valtuustolta Maistraatin kirjelmällä 28 päivältä huhtikuuta vaadittu lausuntoa sanotusta anomuksesta, ja päätti ⁶⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti annettavassa lausunnossa ilmottaa ettei Valtuustolla ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista.

Tämän jälkeen tuli Maistraatilta kirjelmässä 8 päivältä lokakuuta ilmotus ⁷⁾ että Keisarillinen Senaatti mainittua anomusta esiteltäessä oli vahvistanut noudatettavaksi seuraavan muutetun sananmuodon Helsingin kaupungin voimassaolevaan pörssihuutokauppa-ohjesääntöön:

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 26 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 273 24 p. marrask. —

³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 31 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 127 ja seur. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 34 §. — ⁶⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 5 §. — ⁷⁾ S:n s:n 15 p. marrask. 8 §.

„11 §.

Siitä mikä pörssihuutokaupalla on myyty, suorittaa myyjä huuto-kaupantoinittajalle palkkion, joka on kolme markkaa tuhannelta arvopaperipörssissä myydyn ja seitsemän markkaa viisikymmentä penniä tuhannelta tavarapörssissä myydyn tavarann kauppahinnasta, ja on huutokaupantoinittaja aina silloin, kun kauppasumma on ostajan suoritettava suorastaan myyjälle eikä huutokaupantoinittajalle, oikeutettu ennen huutokauppaa myyjältä vaatimaan takuuta mainitun palkkion suorittamisesta.

Jokaisesta tavaramäärästä, joka tavarapörssissä yhdessä huudossa tarjotaan, suorittaa myyjä edelleen kahdenkymmenenviiden pennin suuruisen vasararahan.

Tämän §:n ensimmäisessä kohdassa mainittu palkkio jaetaan huutokauppaa valvovan virkamiehen ja huutokaupantoinittajan välillä siten, että yksi kuudennes lankee mainitulle virkailijalle ja loput huutokaupantoinittajalle, jonka tulee suorittaa huutokaupanvalvojalle se, mikä hänelle on tuleva.

Vasararahan kantaa huutokaupantoinittaja, joka jättää sen Kauppiasyhdistyksen valtuutetuille, joiden on käytettävä siten kertyneet varat pörssihuoneuston kustannusten suorittamiseksi.“

Valtuustolle oli Kansakoulujohtokunta kirjelmällään 10 päivästä lokakuuta ilmoittanut että K. H. Renlundin stipendirahaston korkorahojen käytettävissä oleva summa nousi noin 5,000 markkaan ja ehdottanut että koska sanotun rahaston sääntöehdotus ¹⁾ ei vielä ollut saavuttanut Valtuuston hyväksymistä, Johtokunnan sallittaisiin tämän vuoden stipendejä jakaessaan menetellä samalla tavalla kuin stipendejä aikaisemmin jaettaessa, eli siten että Johtokunta jakaisi kahdeksan 300 markan stipendiä sen opettajakunnan ehdotuksen mukaan, joka edellisellä kevätlukukaudella oli päästänyt oppilaita kansakoulusta. Ehdotuksesta kuultuna puolti ²⁾ Rahatoimikamari siihen suostumista, silläkin perustuksella että Kansakoulujohtokunnan ehdottama menettelytapa oli yhdenmukainen Kamarin samana päivänä lähettämän ehdotuksen kanssa kysymyksenalaisen stipendirahaston uusiksi säännöiksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi ³⁾ Valtuusto esityksen.

Stipendien jako
K. H. Ren-
lundin stipendi-
rahastosta.

¹⁾ Katso alemp. siv. 92. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 287 8 p. jouluk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 22 §.

K. H. Renlundin stipendirahaston uudet säännöt.

Kirjelmässä 9 päivältä maaliskuuta 1903 oli kaupungin kansakoulujen Johtokunta Valtuustolle antanut tiedoksi että kansakoulujentarkastaja oli Johtokunnalle ilmottanut huomanneensa Valtuuston 27 päivänä toukokuuta 1902 hyväksymäin K. H. Renlundin stipendirahaston sääntöjen vaativan erinäisiä muutoksia ja oli hän tämän johdosta jättänyt laatimansa ehdotuksen sanotun rahaston uusiksi säännöiksi, joille hän oli hankkinut lahjottajan hyväksymisen ja seurasi ehdotus johtokunnan yllämainittua kirjelmää. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu, oli antanut lahjottajalle kauppias Renlundille asiasta tiedon, ja oli tämä pääasiallisesti hyväksynyt kysymyksenalaisen ehdotuksen, jonka jälkeen Kamari puolsi ¹⁾ niiden hyväksymistä pienemmillä muutoksilla. Tämän mukaisesti vahvisti ²⁾ Valtuusto seuraavat

K. H. Renlundin stipendirahaston säännöt.

1. Kauppias K. H. Renlundin maaliskuun 19 p. 1900 lahjottamaa, neljäkymmenentuhannen (40,000) markan suuruista rahastoa hoitaa yllämainitun nimisenä Helsingin kaupungin Rahatoimikamari siten että $\frac{1}{10}$ vuotuista kasvua lisätään pääomaan ja $\frac{9}{10}$ siitä tasasin määrin käytetään vuosittain stipendeiksi Helsingistä kotosin oleville henkilöille, jotka osottaen hyvää käytöstä ja ahkeruutta ovat käyneet läpi ruotsin- tai suomenkielisen kansakoulun tässä kaupungissa. Rahaston kertyneet säästöt lisätään pääomaan.

2. Stipendit jakaa kansakoulujenjohtokunta kunkin kevätlukukauden lopussa oppilaille, jotka sinä vuonna ovat saaneet päästötodistuksen Helsingin kaupungin ylemmästä kansakoulusta, kansakoulun ylimmän vuosiluokan opettajain ja opettajarten annettua ehdotuksensa, kuitenkin siten, että puolet stipendimäärästä annetaan ruotsinkielisen kansakoulun läpikäyneille ja toinen puoli niille, jotka ovat päättäneet suomenkielisen kansakoulun, ja ovat stipendit, mikäli mahdollista tasan jaettavat mies- ja naispuolisten oppilaiden kesken.

3. Stipendit jaetaan vähintään 300 ja enintään 600 markan suuruisina ja on niiden tarkoituksena sekä olla palkkiona koulussa osotetusta velvollisuudentunnosta että myös helpottaa kansakoulusta laskettujen op-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 286 8 p. jouluk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 21 §. (Valt. pain. asiak. N:o 44).

pilaiden toimeentuloa, jatkuvia opintoja tahi kehittymistä käytöllisiin ammatteihin.

4. Stipendit talletetaan säästöpankkiin ja on stipendiaateilla lupa kolmen vuoden aikana kantaa talletetuista varoista sekä korot että myös vuosittain summia, jotka varta vasten asetettu lautakunta, johon kuuluvat kansakoulujen tarkastaja sekä kansakouluopettajiston valitsevat yksi mies- ja yksi naisopettaja, katsoo heille tarpeellisiksi. Rahamääriä nostaessaan ovat stipendiaatit velvolliset samalla kun näyttävät saamansa erityiset stipendikirjat, todistamaan että ovat noudattaneet hyvää käytöstä ja ahkeruutta. Kolmen vuoden kuluttua stipendikirjan annettua, jätetään, jos stipendistä on vielä jotain säästöpankissa jälellä, säästökirja stipendiaatin haltuun.

5. Stipendiaatin, joka osottautuu arvottomaksi stipendin nauttimiseen, voi kansakoulujenjohtokunta julistaa stipendin menettäneeksi.

6. Stipendit määrätään maksettaviksi kansakoulujen tarkastajalle joka vuosi toukokuun kuluessa, kansakoulujohtokunnan tästä lähetettyä tilauksen Rahatoimikamarille.“

Kansakoulujohtokunnan tekemän esityksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto että Helsingin kaupungille 14 päivänä tammikuuta 1901 lahjetetun 5,000 markan suuruisen, Hedvig Falcken'in rahaston koroista, joita vuoteen 1904 oli tileissä siirretty Smk 549:76, muodostettaisiin 50—100 markan suuruisia stipendejä Kansakoulujenjohtokunnan, asianomaisten opettajain ja opettajattarien ehdotuksesta jaettaviksi hyväntapaisille, ahkerille ja köyhille ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaille heidän koulunkäyntinsä helpottamiseksi.

Hedvig Falcken'in lahjotusrahaston korojen käyttäminen.

Valtuustolle osottamassaan ja Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä olivat leskikauppaneuvoksetar Anna Sinebrychoffin perilliset ilmoittaneet että leskikauppaneuvoksetar Sinebrychoff testamentilla 10 päivältä helmikuuta 1903, kirjelmää seuranneen otteen mukaan, oli lahjottanut Helsingin kaupungille 150,000 markan summan, jonka perilliset myöskin olivat maksaneet Rahatoimikonttoriin. Testamentin määräyksen mukaan oli kaupungin hoidettava varat erityisenä rahastona, nimellä „Anna Sinebrychoffin lahjotusrahasto“ ja oli rahaston koroista vuosittain pantava yksi prosentti pääomaan ja jäännös käytettävä etupäässä vaatteiden, kirjojen y. m. hankkimiseksi kaupungin ruotsalaisten ja suoma-

Leskikauppaneuvoksetar Anna Sinebrychoffin testamentti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 4 §.

laisten kansakoulujen köyhille oppilaille, osittain erinäisissä tapauksissa tilaisuuden tarjoomiseksi lahjakkaille, ahkerille ja hyväntapaisille oppilaille kansakoulukurssin suoritettuaan jatkamaan opinnoitaan. Rahatoimikamarin esityksestä ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto kehottaa kansakoulujohtokuntaa lähettämään Valtuustolle ehdotuksen lähemmistä määräyksistä varojen käyttämiseksi lahjottajattaren määräämään tarkotukseen. Kirjelmässä 10 päivältä lokakuuta ehdotti Kansakoulujohtokunta tämän johdosta että „Anna Sinebryhoffin lahjotusrahaston“ vuotuisten korkovarojen käyttämisestä säädettäisiin:

että $\frac{6}{10}$ vuotuisesta käytettävästä korosta jätetään kansakoulujen taloudenhoitajalle tämän käytettäväksi vaatteiden hankkimiseksi kaupungin kansakoulujen varattomille oppilaille;

että $\frac{1}{10}$ korosta käytetään koulutarpeiden ostamiseen puutteenalaisimmille kansakouluoppilaille sekä

että loput $\frac{3}{10}$ vuosikorosta käytetään 200—300 markan stipendeiksi lahjakkaille, ahkerille ja hyväntapaisille oppilaille, jotka täydellisen kansakoulukurssin suoritettuaan aikovat jatkaa kouluopintoja, ja antaa stipendit Kansakoulujohtokunta koulujen ylimpään luokkain opettajain ja opettajattarien ehdotuksesta.

Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ³⁾.

Kauppias J. G.
Wilckmanin
testamentti.

Testamentilla 20 päivältä elokuuta 1900 oli kauppias Johan Gustaf Wilckman määrännyt että puolet hänen peruistaan hänen kuolemansa jälkeen lankeaisi Helsingin Ukkokodille ja toinen puoli „Sörnäisten köyhäin lasten kasvatuskoululle“, sillä ehdolla että lahjottajan äiti saisi nauttia sanotun perinnön korkoja, niin kauan kun hän eli. Wilckmanin kuoltua oli Rahatoimikamari saanut ottaa vastaan mainitun testamentin, minkä johdosta Kamari oli antanut oikeudessa kuulostella testamentin todistajia testamentin sisällyksestä, mutta olivat nämät ilmottaneet ei tuntevansa mitään lähemmin lahjottajan aikomuksista lahjotukseen nähden. Ilmoituksen ohella että kauppias Wilckmanin jälkeenjättämä omaisuus nousi yli 30,000 markan anoi ⁴⁾ Rahatoimikamari sentähden valtuutta testamentin valvomiseen ja pesänselvityksen toimitettua lahjotettujen varojen vastaanottamiseen sekä senjälkeen lähettämään Valtuustolle lähemmän ehdotuksen lahjotuksen käyttämisestä. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 160 14 p. heinäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 32 §. — ³⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 36 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 144 9 p. kesäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 29 §.

Kirjelmällään Valtuustolle oli Kansakoulujohtokunta huomauttanut Leskirouva J. C. Sundströmin testamentin tulkitseminen. että oli olemassa jonkunlaista epäselvyyttä ja epä johdonmukaisuutta niissä testamentin määräyksissä, joilla leskirouva Johanna Cecilia Sundström oli Helsingin kaupungille lahjottanut ¹⁾ neljäkymmentätuhatta markkaa; ensimmäisessä lahjakirjassa 9 päivältä helmikuuta 1900 oli näet selvästi mainitun rahaston nimi „Karl Knut Galetskin rahasto köyhien ruotsalaisten kansakoululapsien ylläpitämiseksi“ ja lisäksi sanotaan vielä että korot ovat käytettävät köyhiä lapsia varten, jotka käyvät Helsingin ruotsalaisissa kansakouluissa, kun taas rouva Sundströmin jo 19 päivänä heinäkuuta 1894 päivätyssä testamentissa samoin kuin eräässä myöhemmässä testamenttimääräyksessä 14 päivältä joulukuuta 1901 rahaston nimi on „Karl Knut Galetskin rahasto köyhien kansakoululasten ylläpitämiseksi“, mainitsematta nimenomaan mitään ruotsalaisista kansakoululapsista. Kaupungille jätetty edellinen osa lahjotusta, 20,000 markkaa oli merkittykin kaupungin tileihin ensinmainitussa lahjakirjassa käytetyllä nimityksellä ja kun rouva Sundströmin kuoltua toinen puoli lahjotusta lankesi kaupungille, oli tämäkin tileissä pantu samaan rahastoon. Sen johdosta että voi olla epävarmuutta testamentin sisällöstä, anoi Kansakoulujohtokunta että kun lahjotuksen vuosikorko ensi kerran tulisi käytäntöön, Valtuusto antaisi testamentin säädösten tulkitseminen. Saatuaan tiedon kirjelmästä, jossa testamentin toimeenpanijat lausuivat vakaumuksenaan lahjottajattaren tarkoittaneen ainoastaan ruotsiapuhuvia kansakoululapsia, antoi ²⁾ Valtuusto valmistusvaliokunnan esityksen mukaisesti kysymyksenalaisille säännöksille sellaisen tulkitseminen, että lahjotus oli selvästi tarkotettu tulemaan ainoastaan ruotsiapuhuvien kansakoululasten hyväksi.

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuuston päätöksen nojalla 26 päivä Nuhteettoman palvelusväen palkitseminen. vältä lokakuuta 1886 „nuhteettoman palvelusväen palkitsemiseksi“ kaupungille lahjotetun rahaston korkojen käyttämisestä oli kuulutuksella kehottanut näiden avustusten halullisia hakijoita lähettämään Rahatoimikonttoriin hakemuksensa ja näitä hakemuksia oli määräjän kuluessa saapunut 44, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari ne Valtuustolle, ilmoittaen samalla että sanotun rahaston viimeiseen päivään joulukuuta 1900 juossut korko nousi 600 markkaan; ja päätti ⁴⁾ Valtuusto, asian valmistamista varten asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksen mukaan antaa kysymyksenalaisen rahaston käytettävistä varoista panna 50 markkaa säästökirjaan

¹⁾ Katso 1900 vuod. kert. siv. 68. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 3 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 245 3 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 32 §.

seuraaville palvelijattarille: Sofia Karolina Ståhlström, Maria Josefina Eklund, Maria Cecilia Frisk, Johanna Olivia Hagberg, Ulrika Helenius, Mathilda Charlotta Leander, Eva Karolina Nyberg, Aurora Sofia Näsman, Liisa Sairanen, Wilhelmina Salander, Maria Sofia Sjöblom ja Aleksandra Josefina Törnqvist, josta Rahatoimikamarin oli kuulutettava säästöpankkikirjojen ulosottamista ja todistusten ja mainetodistusten jättämistä varten.

Anniskelu- ja
Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden
voittovarojen
jako.

Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovarojen kaupungille tulevaa osaa vuodelta 1903 oli kaupungin rahastoon suoritettu edellistä Smk 93,300:42 ja jälkimäistä Smk 49,956:24 eli yhteensä Smk 143,256:66. Näistä varoista oli Valtuusto aikaisemmin etukäteen myöntänyt ¹⁾ naisten työkodin johtokunnalle 1,000 markan määrärahan. Valtuuston näiden varojen jakoehdotusta laatimaan asetettu ²⁾ valiokunta huomautti antamassaan mietinnössä ³⁾ miten kaupungin voitto-osuus, joka lähinnä edellisinä vuosina melkoisesti oli alennut aikaisemmista määristä, minkä johdosta erityisten laitosten ja yritysten määrärahat oli osittain lakkautettu, osittain tuntuvassa määrin alennettu, taas oli viime vuonna lisääntynyt, niin että oli mahdollisuutta suuremmassa määrin tyydyttää avunhakijain vaatimuksia mikäli ne voitiin katsoa oikeutetuiksi. Sittenkun Anniskeluosakeyhtiön laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seuraasaarella annettu 36,000 markan ⁴⁾ määräraha ja yllämainittu Valtuuston aikaisemmin käyttämä summa oli vähennetty, oli nimittäin jalellä 106,256 markkaa 66 penniä Valtuuston käytettävänä.

Pääasiallisesti Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁵⁾ Valtuusto antaa:

a) neideille Betty Alander ja Hanna Rothman 8,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämiseksi Sörnäisissä lukuvuotena 1904—1905;

b) neiti Annie Rundström'ille 6,500 markkaa Sepänkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi samana aikana;

c) neiti Lydia Wendell'ille 5,500 markkaa Töölön kansanlastentarhaa varten myöskin tulevaksi toimintavuodeksi;

d) neiti Thyra Gahmberg'ille 5,500 markkaa Eerikinkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi samoin lukuvuodeksi 1904—1905;

e) neideille Bertha Bäckman ja Lilli Winter 5,000 markkaa Kallion kansanlastentarhaa varten myöskin lukuvuodeksi 1904—1905;

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 10 §. — ²⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 15. — ⁴⁾ Katso ylemp. siv. 60. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 24 §.

f) raittiusyhdistys „Toimelalle“ 5,000 markkaa Hermannin kansanlastentarhaa varten samaksi lukukaudeksi;

g) yhdistyksen „Arbetets Vänner“ Sörnäisten osastolle 600 markkaa puutarhatöiden järjestämiseksi työväen lapsille;

h) Helsingin Työväenyhdistykselle 1,000 markkaa kirjastoa ja lukusalia varten;

i) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa ruotsin- ja suomenkielisiä alkeiskursseja varten työläisnaisille;

j) naisyhdistys Unionille ja Martta-yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa käytännöllisten ruuanlaittokurssien kustantamiseksi työväenluokan naisille;

k) Helsingin kuuromykkäyhdistykselle 500 markkaa opetuskurssien kustantamiseksi kuuromyksille;

l) „Sokeain ystäville“ 1,000 markkaa;

m) Rouvasväenyhdistykselle 1,500 markkaa lastenkodin ylläpidon avustukseksi;

n) köyhäin lasten työhuoneen toimikunnalle 8,000 markkaa sen laitosten ylläpitämiseksi v. 1904;

o) lastenhoitoyhdistykselle 8,000 markkaa;

p) vanhain naisten työkodin toimikunnalle 3,000 markkaa;

q) Mariayhdistykselle 3,000 markkaa;

r) Helsingin palvelijataryhdistykselle 1,500 markkaa kodin ylläpitämiseksi palvelusta etsiville naisille ja työlaitoksiin;

s) Martta-yhdistyksen ompeluseuralle 800 markkaa kodin ylläpitämiseksi tehdastyöläisnaisille;

t) yhdistykselle „Risatautisten lasten sanatorio“ 1,000 markkaa, ehdolla että neljä paikkaa luovutetaan maksuttomasti tämän kaupungin sairaille, jotka Vaivaishoitohallitus siihen ehdottaa;

u) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 6,000 markkaa kansakoululasten kesäsiirtoloita varten;

v) toimikunnalle työläisnaisten kesäsiirtoloita varten 1,500 markkaa;

x) yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 1,000 markkaa työnjakamisen kustantamiseksi naiduille naisille;

y) raittiusyhdistys Balderille 2,000 markkaa;

z) saman yhdistyksen Sörnäisten haaraosastolle 500 markkaa;

ä) raittiusyhdistys Kilvelle 1,000 markkaa;

ä) raittiusyhdistys Wäinölälle 1,000 markkaa;

ö) Ylioppilasten raittiusyhdistykselle 1,000 markkaa;

aa) neiti Agda Blomille 500 markkaa veistokoulun ylläpitämiseksi velvollisuudella ottaa kouluun 5 tästä kaupungista kotosin olevaa vapaaoppilasta; sekä

bb) voimistelu- ja urheiluseura „Ponnistukselle“ 400 markkaa.

Valiokunnan puoltamiin erityisiin määrärahoihin nähden työväenopetusta varten, nim. „Arbetets Vänner“ yhdistykselle 4,000 markkaa työväenopetuskursseja varten; saman yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 600 markkaa sen toiminnan edistämiseksi; saman yhdistyksen Sörnäisten osastolle 400 markkaa esitelmien kustantamiseksi; saman yhdistyksen Töölön osastolle 500 markkaa samallaiseen tarkotukseen; Ruotsalaiselle työväenyhdistykselle 500 markkaa esitelmien kustantamiseksi; „Helsingin kansanopistoseuralle“ 4,000 markkaa suomenkielisen työväenopetuksen ylläpitämiseksi ja vuokra-avuksi; „Helsingin Työväenyhdistykselle“ 1,600 markkaa esitelmien kustantamiseksi ja yhdistyksen laulukunnalle sekä „Helsingin Nuorisoseuralle“ 400 markkaa esitelmien kustantamiseksi, päätti Valtuusto että nämä menoerät, yhteensä Smk. 12,000: — varattaisiin, kunnes kysymys työväenopetuksen järjestämisestä oli tullut käsitellyksi.

Kirjaltajain yhdistyksen, Uudenmaan raittiuspiirin toimikunnan, Helsingin rakennustyömiesten eläkekassan ja Helsingin Työväenyhdistyksen naisosaston anomukset Valtuusto hylkäsi.

Voittovarojen jäännökseen 12,456 markkaan 66 penniin nähden hyväksyi Valtuusto Valiokunnan ehdotuksen että se oli varattava ulkoilmaan asetettavan kuvanveistoteoksen ostamista varten.

Lopuksi päätti Valtuusto:

että niitä yhdistyksiä ja yksityisiä henkilöitä, joille oli jaettu avustusta voittovaroista, kehoitettaisiin vuoden loputtua antamaan lyhyet kertomukset toiminnastaan, erittäinkin myönnettyjen rahojen käyttämisestä, ja saisivat sen tehdä:

lastentarhain johtajattaret tahi asianomaiset toimikunnat Kasvatuslautakunnalle;

Helsingin Työväenyhdistys, Suomen Naisyhdistys, naisasian liitto Unioni ja Martta-yhdistys, Martan ompeluseura, työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunta sekä raittiusyhdistykset Balder, Kilpi, Väinölä ja ylioppilasten raittiusyhdistys Työväenasiainlautakunnalle;

Helsingin kuuromykkäyhdistys, Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys sekä neiti Blom kansakoulujohtokunnalle;

yhdistys „Risatautisten lasten sanatorio“ Terveyshoitolautakunnalle; sekä

„Sokeain ystävät,“ Rouvasväenyhdistys, köyhäin lasten työhuoneiden johtokunta, Lastenhoitoyhdistys, Mariayhdistys ja Yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämiseksi Vaivaishoitohallitukselle; ja oli näiden lautakuntain valvottava asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa, sekä lähetettävä yllämainitut kertomukset oman lausuntonsa ohella Valtuustolle.

Satamakonttorin, oheenliittäen lääkärintodistuksen, ilmoitettua Raha-Entisen satama-
toimikamarille että satamavahtimestari Johan Edvard Stenman hei-
kontuneen terveyden takia oli anonut eroa toimestaan sekä ehdotettua
Stenmanin pitkään ja ututteraan toimintaan katsoen kaupungin palveluk-
sessa että hänelle hankittaisiin 600 markan vuotuinen eläke, oli Rahatoi-
mikamari, ilmoittaen myöntäneensä Stenmanille eron kysymyksenalai-
sesta toimesta, esittänyt ¹⁾ hänelle myönnettäväksi elinkautista eläkettä
400 markkaa vuodessa laskettuna 1 päivästä toukokuuta 1904 ja että siinä
tarkotuksessa myönnettäisiin tämän vuoden loppuosaksi 266 markkaa 67
penniä vuosirahansääntöön otetuista määrärahoista arvaamattomia tarpeita
varten. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ²⁾.

Terveyslaitoslautakunta oli tehnyt Valtuustolle esityksen että ter-
veyspoliisin entiselle tarkastusmiehelle Theodor Arvid Gladille, joka oli
ollut 13 vuotta kaupungin palveluksessa ja sattuneen sairauden takia oli
kykenemätön pitämään huolta itsestään ja perheestään, myönnettäisiin
hänen loppuiäkseen vuotuisena avustuksena esim. 480 markkaa. Esityksestä
vaaditussa lausunnossaan ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari, hankittuaan lähemmin
selkoa mainitun Gladin iästä ja perheoloista, että avustus määrättäisiin
400 markaksi vuodessa laskettuna 1905 vuoden alusta. Viimemainitun
vuoden meno- ja tuloarviota käsitellessään päätti Valtuusto hyväksyä
tämän Rahatoimikamarin esityksen.

Valtuustolle osottamassaan kirjelmässä oli vahtimestarinleski Maria
Emilia Rosqvist anonut vuotuista avustusta miesvainajansa, raatihuoneen-
vahtimestari Johan Edvard Rosqvistin jälkeen. Rahatoimikamarin esi-
tyksestä ⁴⁾ myönsi ⁵⁾ Valtuusto leski Rosqvistille 120 markan vuotuisen
elinkautisavustuksen maksettavaksi 1 päivästä huhtikuuta 1904 niin kauan
kun leski Rosqvist pysyy naimattomana ja hyvämaineisena.

Valtuustolta oli kaupunginpalvelija Anders Johan Olin-vainajan leski
Amalia Maria Olin anonut päästä nauttimaan kaupungilta jotakin vuo-
Elinkautinen
avustus vahti-
mestarinleskelle
Maria Emilia
Rosqvistille.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 101 28 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 15 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 297 15 p. jouluk. — ⁴⁾ S:n s:n N:o 159 14 p. heinäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 31 §.

Elinkautinen
avustus kaupun-
ginpalvelijan-
leskelle Amalia
Maria Oli-
nille.

tuista raha-avustusta. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ¹⁾ myönsi ²⁾ Valtuusto hänelle 120 markan vuotuisen elinkautisavustuksen alkaen 1 päivästä tammikuuta 1904.

Kysymys elinkautisesta ylläpidosta työmies J. F. Ekholmille.

Töölön Työväenyhdistyksen anottua Valtuustolta että kadunlakasija Johan Fredrik Ekholm, joka 37 vuotta oli ollut kaupungin töissä, mutta iän ja sairaaloisuuden takia ei enää voinut pitää itsestään huolta, saisi elinkautisen ylläpidon, joka vastaisi hänen siihenastista työansiotaan, oli Valtuusto vaatinut lausuntoa asiasta Rahatoimikamarilta, joka eväten esityksen mainitun Ekholmin eläkkeestä esittämillään syillä ehdotti ³⁾ että asiakirjat jätettäisiin Vaivaishoitohallitukselle huomauttamalla että mainittu hallitus asiaa tutkiessaan kiinnittäisi huomiota siihen että Ekholm pitkän aikaa oli ollut kaupungin yleisissä töissä; tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ⁴⁾.

Tämän johdosta lähetti Vaivaishoitohallitus Valtuustolle ilmotuksen että hallitus käsitellessään kysymystä avustuksesta yllämainitulle Ekholmille ei ollut huomannut olevan syytä myöntää hänelle mitään köyhän-apua, jota päätöstä vastaan Ekholm oli ilmottanut tyytymättömyyttä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi ⁵⁾ Valtuusto Vaivaishoitohallituksen menettylyn, mutta katsoen Ekholmin pitkäaikaiseen palvelukseen kaupungin töissä myöntää hänelle 400 markan lahjapalkkion kerta kaikkiaan maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Edellisessä esitetyn yli myönsi Valtuusto vuoden kuluessa seuraavat satunnaiset määrärahat ja avustukset, nimittäin:

Avustus protokollasihteeri E. Furuahjelmille.
E. Furuahjelmille vaimolle.
Lisämääräraha kyöhiä naisten työkodille.

protokollasihteeri E. Furuahjelmille vaimolle 1,200 markan ⁶⁾ avustuksen;

työkodin ylläpitämiseksi vanhoille, köyhille ja työttömille naisille 1,000 markan lisämäärärahan ⁷⁾ vastaisuudessa korvattavaksi anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, sekä samalle laitokselle talveksi 1904—1905 2,500 markkaa; ⁸⁾

Matka-avustus kunnan työväli-työtoimiston johtajalle Karvoselle.
Avustus työläis-työtoimistolle miehiä ja nuorukaisia varten.

kunnan työväli-työtoimiston johtajalle A. H. Karvoselle 150 markkaa ⁹⁾ tutkimusmatkaa varten Göteborgiin;

Kaupunkilähetyksen miehille ja nuorukaisille kustantaman työläis-työtoimistolle miehiä ja nuorukaisia varten 1,500 markkaa; ¹⁰⁾

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 52 25 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 9 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 53 25 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 8 §. — ⁵⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 10 §. — ⁶⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 16 §. — ⁷⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 10 §. —

⁸⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 14 §. — ⁹⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 16 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 15 §.

laulunopettajatar S. Lithonius'elle 400 markan lahjapalkkion;¹⁾

yhdistyksen „Arbetets Vänner“ läntiselle haaraosastolle työväenlasten kesätoiminnan järjestämiseksi 450 markkaa²⁾.

Valtuuston vuodeksi 1905 vahvistama³⁾ meno- ja tuloarvio osotti edellisen vuoden meno- ja tuloarvioon verrattuna seuraavat loppusummat:

Lahjapalkkio
neiti S. Litho-
nius'elle.
Määräraha yh-
distyksen Arb.
Vänner länt.
haaraosast.
Meno- ja tulo-
arvio vuodelle
1905.

<i>Menoja:</i>	<i>1905.</i>	<i>1904.</i>
I. Kaupungin velat <i>Smk.</i>	1,029,942: 50	1,029,445: —
II. Kaupungin virastot „	227,520: —	228,920: —
III. Kunnallishallinto „	277,285: —	269,725: 83
IV. Katu- ja laiturivalaistus „	239,576: —	239,524: —
V. Palolaitos „	118,230: —	114,275: —
VI. Poliisilaitos „	245,414: 28	238,914: 28
VII. Terveys- ja sairashoito „	379,123: —	349,494: 31
VIII. Vaivashoito „	340,200: —	330,020: —
IX. Opetuslaitos „	1,088,799: —	1,012,956: 17
X. Kaupungin vastattavat yleiset ra- situkset „	246,823: 08	216,238: 24
XI. Vesijohto „	406,500: —	357,550: —
XII. Kauppahallit „	14,900: —	14,050: —
XIII. Kaupungin maatilukset „	7,400: —	7,400: —
XIV. Yleiset työt „	1,537,950: —	1,200,500: —
XV. Eläkkeet „	13,690: 67	13,971: 04
XVI. Sekalaiset menot. „	177,793: 20	190,900: —
Yhteensä <i>Smk.</i>	6,351,146: 73	5,813,883: 87

<i>Tuloja:</i>	<i>1905.</i>	<i>1904.</i>
Laskettu käytettävä säästö <i>Smk.</i>	750,000: —	560,000: —
I. Korot „	389,000: —	341,500: —
II. Tonttilunastukset „	200,000: —	250,000: —
III. Tulot kaupungin kiinteistöistä „	428,600: —	417,800: —
IV. Tonttiverot „	2,800: —	2,700: —
V. Tuloja tuottavat oikeudet „	954,800: —	919,900: —
Siirto <i>Smk.</i>	2,725,200: —	2,491,900: —

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 37 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. lokak. 4 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 243 31 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 36), Valt. pain. asiak. N:ot 42, 47, 49 ja 50 sekä Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 2 §.

	Sirto <i>Smc</i>	2,725,200: —	2,491,900: —
VI. Sekalaiset tulot	„	351,123: 12	311,761: 28
VII. Valtionavut	„	253,054: 66	250,363: —
VIII. Vesijohto	„	582,850: —	556,950: —
IX. Valaistuslaitos	„	170,200: —	86,290: —
X. Lainat	„	356,050: —	253,300: —
XI. Taksotus	„	1,912,668: 95	1,863,319: 59
	Yhteensä <i>Smc</i>	6,351,146: 73	5,813,883: 87

Vuosien 1904 ja 1905 meno- ja tuloarvioiden eroavaisuuksien selitykseksi esitettäköön tässä yllämainitun lisäksi ¹⁾, ensin menoihin nähden seuraavaa:

Kaupungin
velat.

Pääluokassa „Kaupungin velat“ merkittiin kaupungin obligatsioonilainain kuoletukset yhtäpitävästi tätä varten vahvistettujen kuoletuksuun-
nitelmien ja lainasopimusten kanssa.

Kaupungin
virastot.

Pääluokka „Kaupungin virastot“ osottaa edellisen vuoden menoarvioon verraten 1,400 markan menojen vähennyksen, riippuen siitä että 3,000 markan tilapäinen määräraha sijaisten palkkaamiseksi oikeusneuvosmiehen-virkoihin on jäänyt pois, jota vastoin on tullut lisäksi kolmannen kaupunginpalvelijan virka 1,300 markan palkalla; yhden kaupunginpalvelijan kuoleman johdosta on vielä yksi 200 markan palkan korotus 10 vuoden palveluksesta jäänyt pois. Ulosottolaitoksessa on otettu huomioon 500 markan palkkionkorotus ensimmäiselle kaupungin-
voudille.

Kunnallis-
hallinto.

III:ssa pääluokassa „Kunnallishallinto“ huomataan erinäisiä vähempiä määrärahan korotuksia muutamille kaupungin lautakunnille ja tekee lisäys edellisestä vuodesta kaikkiaan 7,559 markkaa 17 penniä. Siten sisältyy Rahatoimikonttorin palkkaussääntöön 225 markan korotus 10 vuoden palveluksesta nuoremmalle kaupungin kirjanpitäjälle, 400 markan korotus ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi sekä 300 markan korotus määrärahaan verolippujen kantamiseen. — Liikennekonttorin vuosirahansäännössä huomataan 830 markan lisäys määrärahaan ylimääräisille apulaisille, jonka ohella pakkahuoneen hissilaitoksen koneenhoitajan palkkaa on korotettu 300 markalla toisen tavarahissin tultua lisää. — Satamakonttorin vuosirahansäännön lisäys tekee 1,875 markkaa riippuen osittain satamakapteenille ja satamakonttorin kirjanpitäjälle tulevain laskettujen

¹⁾ Katso eritt. siv. 61 ja seur.

kantoprosenttien lisäyksestä, osittain siitä että satamakonstaapeleille myönnettiin vaatetusapua kaikkiaan 1,250 markkaa, minkä ohella parmaanmitarivanhimmalle on pantu 200 markan mieskohtainen palkanlisä. — Rakennuskonttorin vuosirahansääntö on lisääntynyt 2,449 markalla 17 pennillä, mikä lisäys riippuu siitä, että työnjohtajan palkankorotus 5 vuoden palveluksesta on maksettava täydelliseen vuotuisen määräänsä, että vanhemmalle metsänvartijalle on pantu 100 markan mieskohtainen palkankorotus ja että arviomääräraha rakennusaineihin ja apuripäivätöihin on korotettu 8,000:sta 10,000 markkaan. — Edelleen on Taksoitus- ja Tarkastuslautakuntain sihteerin palkkaa lisätty 200 markalla, jonka ohella samojen lautakuntain käyttövarat on korotettu 600 markalla. Työväenasiain lautakunnan käyttövarat on lisätty 400 markalla kirjallisuuden ostamiseksi sekä Kasvatustalokunnan käyttövarat 350 markalla. — Muutumatomina esiintyvät sitä vastoin Valtuuston kanslian, Rahatoimikamarin, Puutarhalautakunnan, Holhouslautakunnan sekä Kunnan työvälistötoimiston vuosirahansäännöt.

Palolaitoksen menosääntöä on lisätty 3,955 markalla. Lisäys on pääasiallisesti aiheutunut Valtuuston edellämaitusta päätöksestä 27 päivästä syyskuuta haavotettujen ja sairaiden kulettamisen jättämisestä palolaitoksen huoleksi. Tästä aiheutuneet kustannukset nousevat kaikkiaan 2,620 markkaan, nimittäin lisätyn henkilökunnan palkkaamiseen 1,420 markkaa, muonanpitoon 750 markkaa ja vaatetusapuun 450 markkaa. Edelleen huomataan palotallin määrärahassa 1,255 markan lisäys, riippuen heinäin ja kaurain hintain kohoamisesta. Kaluston ja työkalujen määrärahat on lisätty 800 markalla. Määrärahat sekalaisiin tarpeisiin ovat sitä vastoin vähentyneet 720 markalla.

Palolaitos.

Se raha-avustus, millä kunta on voimassaolevain asetusten mukaan velvollinen ottamaan osaa poliisin ylläpitoon, on kuten ennenkin 198,034 markkaa 28 penniä. Kaupungin omistamain Aleksanterinkadun talojen poliisilaitokselle luovuttamien virkahuoneistojen vuokrasumma on merkitty 2,000 markkaa korkeammaksi kun edellisessä meno- ja tuloarviossa siitä syystä että poliisin käytettäväksi oli luovutettu sekä aikaisemmin yksityiselle henkilölle vuokrattu huoneusto sanotun kadun talossa N:o 24 että myöskin kunnan työvälistötoimiston tähänastiset huoneet. Edelleen havaitaan 600 markan vuosivuokran lisäys toisen poliisiaseman huoneustosta. Tämän vuoden menosääntöön otettu 8,100 markan määräraha valaistuksesta on korotettu arviolta 12,000 markkaan.

Poliisilaitos.

Terveys- ja
sairashoito.

Terveys- ja sairashoidon menosäännön lisäys 29,628 markkaa 69 penniä on aiheutunut erinäisistä korotuksista ja uusista menoeristä eri meno-osastoissa. Niinpä on otsakkeen alla „lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta“ 500 markan korotus ensimmäisen kaupunginlääkärin palkkaan 10 vuoden palveluksesta, jonka ohella on otettu lisää kuudes kunnan sairaanhoitajatar 1,080 markan palkalla. Menoerä „matkakustannuksia ja sairaanhoitoparseleja“ on lisätty 500 markalla ja „määrärahat viransijaisille“ 300 markalla. Terveyshoitolautakunnan vuosirahansääntö sisältää Valtuuston lautakunnan puheenjohtajalle myöntämän 1,200 markan palkan, minkä ohessa käyttövaroja on lisätty 500 markalla. — Marian sairaalan menosääntö osottaa erinäisiä lisäyksiä eri osastoille. Niinpä on muiden kuin kulkutautien osastoon otettu yllämainittu Valtuuston myöntämä 6,660 markan summa makuuhallin rakentamiseksi keuhkotautipaviljonkiin. Kulkutautien osastoon on lisätty neljäs sivistynyt sairaanhoitajatar 600 markan palkalla sekä samoin yksi hoitajatar puoleksi vuodeksi 300 markan palkalla, aiottu toimittamaan vakinaisten hoitajattarien virkaa lupa-aikoina tai muutenkin tarvittaissa. Edelleen on samassa osastossa 7,850 markan arviomenoerä sänkyvaatteiden, pöytien, koneiden y. m. ostamiseksi sekä sähkövalon asettamiseksi. Sisätautien ja kirurgiseen osastoon on otettu 2,500 markan menoerä sisustuksen ylläpitämiseksi. Talousosastossa on toimitsijamiehelle Valtuuston päätöksen mukaisesti 12 päivältä huhtikuuta annettu 1,000 markan palkankorotus, määräraha sairaanhoitohenkilökunnan ruuanpitoon on hoitajattarien luvun lisääntymisen johdosta lisätty 803 markalla, arviomääräraha polttoaineihin on korotettu 1,100 markalla sekä valaistukseen 2,000 markalla. Desinfektionilaitoksen vuosirahaan ei ole tehty mitään muutosta. — Sörnäisten sairastuvan määräraha on Rahatoimikamarin ylläkosketellun esityksen mukaisesti otettu 10,500 markaksi, yhdeksän sairaspaikan ylläpitämiseksi. — „Poliklinikat“ nimellä ovat Valtuuston myöntämät määrärahat kättilö Sweins'in lapsenpäästölaitokselle 1,200 markkaa apulaisen palkkaamiseksi mainittuun laitokseen sekä 200 markkaa desinfektionitarpeiden ja lääkkeiden ostamiseen; edelleen ylläkosketeltu arviomääräraha 2,000 markkaa kättilöavun palkkaamiseen varattomille synnyttäjille. Tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitokselle myönnetty määräraha maksetaan v. 1905 koko määräänsä 8,560 markkaa. Vihdoin on Marian sairaalaan v. 1904 perustetulle keuhkotautispoliklinikalle myönnettyä määrärahaa, joka edellisenä vuotena oli 5,000 markkaa, Terveyshoitolautakunnan ehdotuksen mukaan korotettu 8,000 markkaan. — Nimellä „Terveyspoliisi“ on

uudestaperustetulle tarkastusmiehenviralle käsityöhuoneustojen ja työpaikkain valvomista varten pantu palkaksi 3,000 markkaa. Vielä on tullut lisää kaksi tarkastusmiestä à 2,000 markkaa, jota vastoin yksi tarkastusmiehen toimi 2,500 markan palkalla on lakkautettu. Arviomäärärahaa ylimääräisiä tarkastusmiehiä varten on alennettu 3,000:sta 2,000 markkaan sekä määrärahaa rottien tappamiseen 3,500:sta 3,000 markkaan. — Terveyshoitotutkimuslaboratorion vahtimestarin palkka on korotettu muutettujen kelpoisuusehtojen ja lisääntyneen työn takia 200 markalla, jonka ohella määräraha näytteiden y. m. ostoon on lisätty 300 markalla. — Tarkastustoimiston, teurastuslaitoksen lihantarkastuksen, avaushuoneen sekä rokotusainevaraston määrärahat ovat meno- ja tuloarvioehdotuksessa muuttamattomina 6,660, 4,300, 150 ja 400 markkaa kukin.

Vaivaishoidon vuosirahasäännön koko lisäys on 10,180 markkaa ja Vaivaishoito. havaitaan eri otsikkojen alla tässä pääluokassa seuraavaa:

Vaivaishoitohallituksen vuosirahansääntö on muuttumaton. Osastossa „Vaivaistalo ja siihen yhdistetyt laitokset“ on yhden konttoriapulaisen palkkaa lisääntyneen työn vuoksi korotettu 720:sta 900 markkaan. Arviomenoerä „halkoja ja valaistus vaivaistaloon“ on m. m. kuletsukustannusten kohoamisen tähden otettu 500 markkaa entistä suurempana. — Otsikon „huruinlaitos“ alla on vaatetusmäärärahaa mielenvikaisten luvun lisääntymisen takia korotettu 1,000 markalla. Vaivaistalon mielenvikaisten hoitoa varten luovutettu keuhkotautispaviljonki on otettu erityiseksi alaosastoksi omine 1,500 markan määrärahoineen. Korjaustyöt on laskettu työlaitoksesta 900 markkaa korkeammiksi, vaivaistalosta ja huruinlaitoksesta 1,400 ja 1,000 markkaa alemmiksi edellisen vuoden menoarvioon otettuja. Nimellä „Avustusta ja kustannuksia köyhistä laitoksen ulkopuolella“ on arvioerä lääkkeistä korotettu 8,000:sta 10,000 markkaan, jonka ohella määrärahaa suoranaisiin avustuksiin on lisätty 8,000 markalla. Sitä vastoin ovat samalla nimellä otetut arviomenoerät „erinäisiin laitoksiin otettuja varten“ ja „sairashoitoon“ alenneet 500 ja 1,000 markalla.

Pääluokassa IX „Opetus- ja sivistyslaitokset“ esitettäköön seuraavat Opetus- ja sivistyslaitokset. seikat: Merikoulun määräraha on otettu muuttamattomana, 3,600 markan suuruisena. Osastossa „käsityökoulut“ huomataan määrarahassa korkeampia käsityökouluja varten 1,387 markan lisäys, aiheutuneena pääasiallisesti lisääntyneistä opettajanviroista. Sen ohessa on samaan osastoon

Rahatoimikamarin esityksen¹⁾ mukaisesti otettu 1,490 markan arvioerä sähkövalon asettamiseksi Kallion alemman käsityökoulun käyttämään huoneustoon. Edelleen on poikien valmistavan ammattikoulun määräraha korotettu 1,383 markalla 33 pennillä, mikä lisäys on aiheutunut erinäisistä palkanlisäyksistä viiden vuoden palveluksesta. Sen johdosta että valtioavun anomus jo elokuusta 1903 toimessa olleelle tyttöjen ammattikoululle hylättiin, on meno- ja tuloarvioon otettu pienemmällä lyhennyksellä Valtuuston hyväksymä koko vuosirahansääntö sanotulle koululle, yhteensä 32,670 markkaa, minkä ohessa sisustuksen ostoon on otettu 5,000 markkaa. — Osastossa „kauppaoppilaitokset“ huomataan edelliseen menoarvioon otettujen kahden 4,000 ja 2,000 markan määrärahan sijasta 9,000 markkaa kaupungissa sijaitsevalle ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle, velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 15 vapaaoppilasta Helsingistä; määrärahaa suomenkieliselle kauppaopistolle on korotettu 6,000 markkaan, velvollisuudella ottaa vähintään 10 vapaaoppilasta Helsingistä. — Kansakoulujen menosääntöä, joka päättyy 798,957 markan 50 pennin kokonaissummaan, on korotettu kaikkiaan 24,280 markalla, tullen tämä yksinomaan, eli 28,680 markkaa, palkkojen osalle, jota vastoin muita kustannuksia on voitu vähentää 4,400 markalla. Palkkojen korotus on aiheutunut siitä että on tullut lisää yksi vakinainen opettaja- ja yhdeksän opettajatarpaikkaa, että on myönnetty erinäisiä palkankorotuksia sekä että tuntiopettajain ja viransijaisten määrärahoja on korotettu. Vielä huomataan palkkiota kahdelle uudelle johtajalle yhteensä 800 markkaa, sekä tilapäisten menoerien korotus matrikkelinpidosta 1,000 markkaa, minkä ohessa Valtuuston äsken perustaman kansakoululääkäriin palkka 6,000 markkaa on otettu tämän otsakkeen alle. Otsakkeella „muuta kustannuksia“ merkittyjen erien vähennys on pääasiallisesti aiheutunut siitä että 4,000 markan erä „määräraha terveydenhoidon tarkastamisesta kansakouluissa“ on voinut jäädä pois äskenmainitun lääkärinviran asettamisen kautta. — 4,500 markan määräraha „kasvatuslaitokselle henkisesti heikkoja lapsia varten“ on merkitty muuttumattomana. Sitä vastoin on „pahantapaisten lapsien kasvatuslaitoksen“ menosääntöä korotettu 10,326 markalla 50 pennillä, ja on se nyt 47,845 markkaa 17 penniä. Tästä melkoisesta noususta menee yli puolet eli 5,044 markkaa 33 penniä Porvoon pitäjään perustettuun kasvatuslaitokseen ruotsinkielisille pojille, jonka laitoksen vuosiraha nyt menee koko määräänsä. Edelleen on arviomenoerä yksi-

¹⁾ Katso ylemp. siv. 87.

tyisten luo elätteelle antamisesta korotettu Kasvatuslautakunnan esityksestä 3,000:sta 8,000 markkaan. — Kansankirjaston ja lukusalin vuosirahansääntöön on otettu vielä yksi ylimääräinen amanuenssi kirjaston suomalaiselle osastolle 550 markan palkkiota vastaan. Samoin on Töölön osaston johtajan palkka 300 markkaa, vapaa asunto, puut ja valaistus muutettu 600 markaksi kaikkiaan ja vihdoin on arviomääräraha „kirjoihin, aikakauskirjoihin ja sanomalehtiin sekä sitomiseen“ korotettu 12,700 markasta 14,000 markkaan. — Otsikon „Muita kansanvalistustarkoituksia“ alle, joka on tullut otsikon „Teatterit ja musiikki“ tilalle, ovat tulleet määrärahat teattereille ja Helsingin Torvisoittokunnalle muuttumattomina, jota vastoin määrärahaa Osakeyhtiö Helsingin filharmoniselle seuralle on tehdystä ehdotuksesta lisätty 2,000 markalla. Tällä otsakkeella on vihdoin 6,000 markan määräraha kunnan järjestämään työväenopetusta varten.

Majotuskustannukset vuodelta 1905 on Majotuslautakunta laskenut 236,818 markaksi 12 penniksi 206,233 markkaa 28 penniä vastaan edellisenä vuotena. — Muut tämän pääotsikon alle kuuluvat määrarahat on otettu muuttamattomina.

Kaupungille
kuuluvat yleiset
rasitukset.

Vakinaiset kustannukset kauppahalleista Rantatorilla ja Hietalahden-
torilla ovat menoarviossa muuttumattomina 6,150 ja 5,400 markkaa. Menosääntö uudelle kauppahallille entisessä tullihuoneessa L.-Rannan varrella N:o 10 sisältää tarkastusmiehen palkan 1,350 markkaa sekä arviomäärärahan puhdistamiseen, valaistukseen ja erinäisiin kustannuksiin 240, 1,500 ja 260 markkaa kullekin eli yhteensä 3,350 markkaa.

Kauppahallit.

Pääotsikko XIII „Kaupungin tilat“ on menoarviossa muuttumattomana.

Kaupungin
maatilat.

Eläkkeennauttijoista ovat kansankirjastonvahtimestari K. E. Borg, ent. vanginvartija Abraham Frisk, ent. kaupunginpuutarhuri L. A. Jernström ja ent. rakennusmestari M. L. Lindblad kuolleet, jonkatähden heidän eläkkeensä, yhteensä 1,100 markkaa, ovat jääneet pois. Edelleen on Rahatoimikamarin sihtööri O. Ehrströmin leskelle ja alaikäisille lapsille sekä tuomari B. Steniuksen leskelle ja alaikäisille lapsille myönnetty eläkkeet vähentyneet, edellinen 959 markasta 37 pennistä 800 markkaan, jälkimäinen 461 markasta 400 markkaan, sen johdosta että kaksi alaikäistä avustuksennauttijaa on vuoden kuluessa tullut täysi-ikäisiksi. Valtuuston yllämainittujen päätösten perustuksella on sitä vastoin tullut lisää eläkkeitä satamavahtimestari J. E. Stenmanille 400 markkaa, kaupunginpalvelijanleski A. M. Olinille 120 markkaa, raastuvanvahtimestarin

Eläkkeet.

leski M. S. Rosqvistille samoin 120 markkaa sekä ent. terveystoimikammarin tarkastusmies Th. A. Gladille 400 markkaa.

Sekalaisia
menoja.

Päälukon XVI „Sekalaisia menoja“ määrärahat on otettu yhteensä 177,793 markan 20 pennin suuruisina 190,900 markkaa vastaan lähinnä edellisen vuoden menoarviossa. Uusi menoerä on 1,000 markan arviomääräraha sähkötekniikkaa tarkastuksia varten, mikä menoerä on tullut 3,000 markan „palkkio sähkötekniikalle“ nimisen määrärahan tilalle. Uutena menoeränä on edelleen otettu „vahingonkorvausta työmiehille ruumiinvammasta“, 43 markkaa 20 penniä, Valtuuston 22 päivänä huhtikuuta 1902 Rahatoimikamarille antaman valtuuden nojalla¹⁾. Arviomääräraha „lyhennyksiä ja palautuksia taksoitetuista varoista ja muista maksuista“ on korotettu 10,000 markalla eli 40,000 markkaan, jota vastoin määräraha „satunnaisia tarpeita varten Valtuuston määräyksen mukaan“ on alennettu 90,000 markasta 70,000 markkaan.

Tulot.

Tulot erotuksista vuosina 1904 ja 1905 esitettäköön tässä seuraavaa:

Edellisen vuoden käytettävä säästö on merkitty 750,000 markaksi, siis 190,000 markkaa suuremmaksi kuin lähinnä edellisenä vuotena.

Korot.

Kaupungin ostamien vesijohto-obligatsioonien korko on alennut 1,000 markalla arvottujen obligatsioonien kautta. Tontinlunastusten korkoina on melkein yhtäpitävästi tosiolojen kanssa v. 1904 otettu arviosumma 140,000 markkaa 90,000 markkaa vastaan edellisen vuoden tuloarviossa. Tulot lahjotusrahastoista, joiden korot lankeavat kaupungille, ovat kohonneet 1,000 markalla, jota vastoin valaistuslaitoksen etuottojen korot on otettu 6,000 markkaan 8,500 markkaa vastaan edellisen vuoden tulotarviossa.

Tonttien lunastukset.

Laskettuna tulona tonttien lunastuksesta on vallitsevien epäedullisten olosuhteiden perusteella otettu 200,000 markkaa eli 50,000 markkaa vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Kaupungin
kiinteä omaisuus.

Tuloerä „vuokraa rakennuksista ja tiluksista“ on tosiolojen mukaisesti korotettu 3,000 markalla 160,000 markasta ja tuloerä „vuokra myyntipaikoista torilla“ samoin 3,000 markalla 30,000 markasta. Sittenkun „poliisilaitos“ nimisen pääotsikon alla oleva menoerä kaupungin taloissa poliisilaitokselle luovutetuista huoneustoista on korotettu 2,000 markalla, on vastaavaa erää tulopuolella lisätty samalla määrällä. — Vuokra huoneustoista Sofiankadun N:ossa 3 ja Unioninkadun N:ossa 6 on tehtyjen

¹⁾ Katso 1902 vuod. kert. siv. 108.

vuokrasopimusten ja talonisännän ilmoitusten perusteella otettu 3,200 ja 6,200 markaksi 2,000 ja 6,400 markkaa vastaan edellisen vuoden tuloarviossa. Arvioerää „sekalaisia vuokria“ on alennettu 7,000 markasta 6,300 markkaan, jotavastoin summia „vuokraa myyntipaikoista ja tiskeistä“ ja „satunnaisia ja paikanvuokria“ on lisätty 500 ja 2,000 markalla.

Tuloerä otsakkeella „tonttiverot“ on korotettu 100 markalla tosi-
olojen perusteella. Tonttiverot.

Liikennekonttorissa toimitettujen laskujen mukaisesti ovat pääotsi-
kolla „tuloa tuottavat oikeudet“ summat „tuulaaki Helsinkiin määrättyistä
tavaroista“ ja „liikennemaksuja“ otettu 210,000 ja 470,000 markaksi eli
10,000 ja 20,000 markkaa korkeammiksi kuin edellisen vuoden tuloar-
viossa. Tuloerä „Satomaksuja“ on samoin Satamakonttorin ehdotuksen
mukaisesti lisätty 5,000 markalla eli 205,000 markkaan. — Muista tuloista
tällä pääotsikolla on „makasiinivuokraa“ ja „siltamaksuja“ korotettu 500
ja 1,000 markalla. Sitävastoin on „nostoranmaksuja“, „punnitsemismak-
suja“ ja „ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksista“ vä-
hennetty 300, 200 ja 500 markalla. — Sen johdosta että Keisarillinen
Senaatti oli hyväksynyt eräitä muutoksia Helsingin kaupungin pörssi-
huutokauppa-ohjesääntöön, josta on edellä tehty lähemmin selkoa, on
edelliseen tuloarvioon otettu tuloerä „pörssiprovisioni“, joka viimeksi oli
600 markkaa, jätetty pois. Tuloja tuottavat
oikeudet.

Mieskohtainen vaivaismaksu on tosiolojen mukaisesti korotettu 3,000
markalla, eli 39,000 markkaan, jonka ohessa Vaivaishoitohallituksen esi-
tyksestä arvioerä „korvaus köyhäin ylläpitämisestä“ on otettu 2,000
markkaa korkeampana kuin edellisen vuoden tuloarviossa. Samoin on
erää „kansakouluoppilasten maksut ja käsityöt“ korotettu 100 markalla.
Sitä vastoin on koiravero alennettu 16,000:sta 15,000 markkaan. Lisäksi
on tullut kaksi uutta tuloerää, nim. „tuloja työnvälitystoimistosta“ arviolta
175 markkaa sekä „tuloja kaupungin laboratoriosta terveydellisiä tutki-
muksia varten“ 1,000 markkaa. Tuloerää „korvaus kaupungilta menneistä
sakko-osuuksista“ on korotettu 143 markalla. Korvaus majotuksesta on
otettu Majotuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti 227,259 markaksi 12
penniksi 193,315 markkaa 28 penniä vastaan edellisenä vuotena. Sekalaiset tulot.

Pääotsikolla „valtionavut“ on otettu avustus poikain ammattikoululle
korotettuna summana 19,516 markkaa 66 penniä 16,825 markkaa vastaan
edellisenä vuotena. Valtionavut.

Vesijohtokonttorin ehdotuksen mukaisesti ovat tuloerät „vedenmyyn-
nistä“ sekä „vesimittarien vuokrat“ korotetut 25,000 ja 1,000 markalla, Vesijohto.

jotavastoin „vuokria vesijohdon maa-alueesta“ on vähennetty 100 markalla, kun ei mitään osaa n. k. Siltasaaresta ole enää annettu vuokralle.

Valaistuslaitos. Käytettävänä voittona kaasulaitoksesta on otettu 170,200 markkaa 86,290 markkaa vastaan lähinnä edellisenä vuotena.

Lainat. Sen perustuksella mitä aikaisemmin on vahvistettu 1902 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä on pääotsikolla „Lainat“ otettu tulona kustannukset vesijohdon putkiverkon laajentamisesta, siihen luettuna putkien uusiminen 181,050 markkaa, sekä 175,000 markkaa arviomäärärahasta Kasarmitorin kauppahallia varten.

Taksotus. Vahvistetun meno- ja tuloarvioehdotuksen nojalla päätti Valtuusto että v. 1905 kunnan verovelvollisilta jäseniltä oli verotettava 1,912,668 markkaa 95 penniä, eli 49,349 markkaa 36 penniä enemmän kuin vuonna 1904.

c) *Erinäisiä muita Valtuuston käsittelemiä asioita.*

Rakennuslautakunnan asettamiskysymys. Teknillisen yhdistyksen tehtyä Valtuustolle esitys sellaiseksi muutokseksi kaupungin voimassaoleviin säännöksiin rakennusasiain käsittelystä kaupungissa, että Maistraatin tehtävät sanotussa suhteessa siirretäisiin rakennuslautakunnalle, jolle oli oheenliitetty ohjesääntöehdotus, oli Valtuusto kokouksessaan 22 päivänä huhtikuuta 1902 jättänyt ¹⁾ asian käsittelemisen erinäiselle viisimiehiselle valiokunnalle. Sittenkin oli Valtuusto istunnossaan 23 päivänä huhtikuuta 1904 kehottanut ²⁾ valiokuntaa antamaan lausuntonsa myöskin erästä, edellisen läheisestä asiasta, jonka Maistraatti oli kirjelmällä 8 päivästä viimeainittua kuuta jättänyt läänin Kuvernöörin lähetekirjelmän johdosta Valtuustolle lausunnon antamista varten asiasta, ja sisälsi se Turun Kaupunginvaltuuston Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen alamaisuudessa tekemän anomuksen armollisen esityksen jättämisestä lähinnä kokoontuville Valtiosäädylle muutokseksi R. K:n 29 luvun ja 18 päivänä maaliskuuta 1856 annetun Keisarillisen Asetuksen säännöksiin yleisistä perusteista kaupunkien rakentamisesta ja järjestämisestä siihen suuntaan että kaupunki oikeutettaisiin asettamaan rakennuslautakunta, jonka tehtävänä olisi mainitun Valtuuston esittämien periaatteiden mukaan pitää huolta rakennustoimen hoidosta ja valvomisesta kaupungissa.

¹⁾ Katso 1902 vuod. kert. siv. 120. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 7 §.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ teki valiokunta ensiksi selkoa voimassaolevissa asetuksissa säädetystä rakennusasiain käsittelyn järjestyksestä, joka käsittely nykyään oli uskottu Maistraatille, n. s. kaupungin rakennustarkastajain avustamana, joihin kuului yksi Maistraatin jäsen, yksi kaupungin määräämä arkkitehti sekä yksi Terveyshoitolautakunnan edustaja. Kun kuitenkin jo pari vuosikymmentä sitten kysymyksenalaisella alalla ammattitietojen puute oli käynyt tuntuvaaksi, niin oli useita kertoja tehty uudistusvaatimuksia kysymyksenalaisten asiain käsittelyn siirtämisestä Maistraatilta kunnalliselle ammattivirastolle, rakennuslautakunnalle. Nämä ehdotukset olivat kuitenkin saaneet raueta osittain otaksutujen korkeiden kustannusten vuoksi. Kumminkin olivat sanotun uudistuksen puolesta puhuvat syyt valiokunnan mielestä siksi pätevät ja tämän laitoksen edut rakennustoiminnalle niin huomiota ansaitsevat, etteivät mitkään säästäväisyysyyt saisi olla esteenä rakennuslautakunnan asettamiselle. Valiokunta oli sentähden sitä mieltä, ettei kysymystä pitäisi enää syrjäyttää. Rakennustoiminnan ja sen kanssa yhteenkuuluvain teollisuuksien nopea kehitys viimeisinä vuosikymmeninä ja yhä edelleenkin, uudet työtavat, uusien rakennusaineiden ilmestyminen y. m. sekä terveydelliset ja esteettiset näkökohdat vaativat välttämättömästi täydellisiä ammattitietoja siltä viranomaiselta, jonka tehtävänä oli näiden asiain käsitteleminen. Niitä ei kumminkaan luonnollisesti voitu odottaa maistraateilta, jotka etupäässä toimivat hallintoviranomaisina ja ensimmäisenä oikeusasteena järjestys- ja talousasioissa. Kun tähän lisäksi tuli, että liian yksityiskohtainen ja ylenmäärin säätelevä rakennusjärjestys, jommoinen esim. kaupungissa nykyään voimassaoleva oli, vaikutti ehkäisevästi terveeseen ja luonnolliseen rakennustoimen kehitykseen ja vieläpä teki tekniikan edistysten soveltamisenkin mahdottomaksi, sekä että tämän epäkohdan täytyi tuntua sitäkin painostavammalta, jos rakennusjärjestyksen soveltaminen oli sellaisen viranomaisen käsissä, joka puuttuvien ammattitietojen tähden aivan luonnollisesti tuntee olevansa velvollinen enemmän kirjaimen mukaan, kun oikeastaan olisi välttämätöntä, noudattamaan kaikkia rakennusjärjestyksen yksityismääräyksiä, huomattiin helposti miten suuri merkitys olisi kaupungin koko kehitykselle, jos sen rakennustoimen valvominen annettaisiin kokonaan rakennuslautakunnalle, jolla olisi kykyä kaikin puolin arvostelemaan niitä kysymyksiä, jotka kuuluvat sen toimivallan piiriin ja joka kunnallisena ammattivirastona luonnollisestikin

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 19.

panisi suuremmassa määrin kun Maistraatti huomiota kaikkiin puhtaasti ammattikysymyksiin, kuten parannuksen aikaansaamiseen kaupungin asemasuunnitelmassa ja ehdotuksiin ajanmukaisiksi rakennusmääräyksiksi y. m. Siltäkin kannalta katsoen että tämä uudistus, jolla kaupungin rakennustoimi vapautettaisiin muidenkin viranomaisten vaikutusvallasta, joilla Maistraatin ohella oli siitä huolenpito, siten osaltaan edistäisi kunnallisen itsehallinnon kehittymistä, täytyi valiokunnan pitää Teknillisen yhdistyksen kysymyksenalaista ehdotusta toivottavana.

Ehdotuksen tarkoitus oli korvata Maistraatti kaikissa rakennusasioissa rakennuslautakunnalla, jonka tehtäväksi tulisi m. m. „rakennusjärjestyksen noudattamisen valvominen, sekä kaikkien niiden asiain esille ottaminen ja ratkaiseminen, jotka tämän mukaan on arvosteltava ja jotka eivät muun asetuksen perusteella kuulu toisten viranomaisten harkittaviksi“. Niistä asioista, jotka rakennusjärjestyksen mukaan kuuluvat Maistraatin käsiteltäviin, oli suurin osa pääasiallisesti tahi yksinomaan teknillistä laatua ja oli tämä jo riittävänä syynä niiden antamiseen ammattimiesten käsiteltäviksi, koskapa jokaisen kysymyksen ratkaisu edellyttää ratkajassaan perusteellisia tietoja. Joukko muita asioita, jotka Maistraatti käsittelee myöskin rakennusjärjestyksen perusteella, ovat tosin sellaisia että niillä on läheistä yhteyttä Maistraatin aseman kanssa ensimmäisenä kaupungin tuomioistuimena järjestys- ja talousasioissa, mutta ei tarvinnut pelätä ettei rakennuslautakunta sitä varten ehdotetussa kokoonpanossaan olisi pätevä käsittelemään näitäkin asioita, eli että lautakunta olisi vähemmässä määrin kykenevä käsittelemään niitä tarpeellisen huolellisesti. Rakennuslautakunnan asettamisella tulisi epäilemättä myöskin rakennusjärjestyksen uudistus, erittäinkin selventäminen ja yksinkertaistuttaminen poistamalla siitä joukon yksityiskohtaisia ja haitallisia määräyksiä, lähemmäksi ratkaisuaan, koskapa voitiin otaksua että rakennuslautakunta pitäisi kiireellisenä tarpeellisten esitöiden jälkeen ottaa alotteen sellaiseen uudistukseen.

Yllä esitetyn perustuksella tahtoi valiokunta ehdottaa että kaupunkiin asetettaisiin rakennuslautakunta Teknillisen yhdistyksen ehdottamalla toimintavelvollisuudella ja muutenkin pääasiallisesti yhdistyksen asiassa tekemän esityksen mukaan. Mutta kun R. K:n 29 luku ja hallinnollista tietä syntynyt asetus 18 päivältä maaliskuuta 1856 kaupunkien järjestämisen ja rakentamisen perusteista, joiden mukaan Maistraatti on se virasto, jolle kaupungin rakentamisen valvonta on uskottu, nykyään ja aina kunnes mainittu asiointila säätylailla muutettiin, esti sellaisen uudis-

tuksen toteuttamisen, jonka mukaan Maistraatti tulisi rakennuskysymyksissä korvatuksi rakennuslautakunnalla, oli valiokunta, joka asiain näin ollen oli huomannut tarkotuksettomaksi nyt jo ryhtyä yksityiskohdittain tarkastamaan Teknillisen yhdistyksen ehdotusta määräyksiksi rakennuslautakunnan kokoonpanosta ja toiminnasta, koska aika yllämainitun uudistuksen toteuttamisen esteiden poistamiseksi näytti olevan siksi kaukana, että voisi syntyä sitä ennen aiheita jossain suhteessa yksityismääräysten muutoksiin, katsonut nyt voivansa ainoastaan ehdottaa että Valtuusto päättäisi anoa Keisarilliselta Senaatilta ensi valtiopäiville armollista esitystä, joka sisältäisi voimassaolevaan lakiin sellaisen muutoksen että kaupunki oikeutettaisiin asettamaan rakennuslautakunta, jolla yksin olisi oikeus valvoa kaupungin rakennustoimintaa.

Oheenliittäen suunnittaisilaskut kysymyksenalaisen uudistuksen vaatimista kustannuksista ehdotti Valiokunta että Valtuusto päättäisi:

esittää Keisarilliselle Senaatille, että ensi valtiopäiville valmistetaisiin armollinen esitys sellaisesta voimassaolevan lain muutoksesta, että kaupunki oikeutettaisiin asettamaan rakennuslautakunta, jolla yksin olisi tehtävänä kaupungin rakennustoimen valvonta;

pyytää Maistraattia ryhtymään sellaisiin toimenpiteihin, että kunnes rakennuslautakunta on kaupunkiin asetettu, kutsuttaisiin rakennustarkastaja, kaksi muuta rakennusammattiin perehtynyttä henkilöä ja yksi Terveyslaitoslautakunnan edustaja olemaan läsnä Maistraatissa kaikkia sellaisia asioita käsiteltäessä, jotka ratkaistaan rakennusjärjestyksen perustuksella, sekä antamaan niistä lausuntonsa; sekä

että Valtuusto alamaiseksi lausunnoksi Turun Valtuuston edellämainitun esityksen johdosta ilmottaisi että Valtuusto sitäkin mieluummin puoltaa sen hyväksymistä kun Valtuusto itse oli valmistellut alamaisen anomuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen samassa tarkotuksessa.

Mietintöön oli liitetty valiokunnan kahden jäsenen allekirjottama vastalause, jossa ehdotettiin voimassaolevaan lakiin sellaista muutosta että maistraatin kokoonpanossa saataisiin, Senaatilta hankitulla erikoisella luvalla, erinäisten rakennusasiain käsittelemistä varten tehdä asiain luonteeseen ja muuten olosuhteihin katsoen tarpeellisiksi huomattuja muutoksia.

Valiokunnan mietintöä Valtuustolle esiteltäessä tehtiin ehdotus ¹⁾ että Valtuusto valiokunnan ehdotuksen ponsien hyväksymisen sijasta

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 19, liite.

päätäisi asettaa valiokunnan tarkastamaan kaupungin voimassaolevaa rakennusjärjestystä; sekä

että Keisarilliselta Senaatilta anottaisiin vahvistusta seuraavalle voimassaolevan rakennusjärjestyksen lisäykselle:

„Rakennusjärjestyksen määräyksistä poikkeaminen olkoon sallittu, jos rakennustarkastajat lisättyinä kolmella Kaupunginvaltuuston vuosittain valitsemalla asiantuntijalla sitä puoltava; ei kumminkaan niissä tapauksissa, joissa rakennusjärjestys selvästi määrää ettei poikkeusta saa ta-
pahtua.

Lisätty tarkastuslautakunta kokoontuu asianomistajan pyynnöstä, jolloin puhetta johtaa lautakunnan siihen valitsema jäsen ja pöytäkirjaa pitää Maistraatin valitsema tarkastusmies. Vakinainen tarkastusmies ei saa kantaa eri palkkiota toimituksesta, jotavastoin lisätyn lautakunnan muut jäsenet saavat kukin korvausta korkeintaan 20 markkaa jokaiselta lautakunnan käsittelemältä asialta ja maksaa sen asianomistaja.“

Valtuusto päätti ¹⁾ palauttaa asian valiokuntaan lähemmin selviteltäväksi millä tavoin tämän ehdotetun rakennuslautakunnan toimivaltaa pitäisi rajottaa erittäinkin rakennusasioissa esiintyviin lakiluontoisiin kysymyksiin nähden.

Kirjelmällään 7 päivästä joulukuuta anoi Maistraatti tämän jälkeen vastausta kosketeltuun kirjelmäänsä 8 päivästä helmikuuta, jonka johdosta Valtuusto päätti ²⁾, ilmottamalla asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan ei vielä päättäneen tehtävänsä, palauttaa asiakirjat ja samalla ilmottaa että koska asiaa vielä ei oltu lopullisesti käsitelty, Valtuusto ei ollut tilaisuudessa nyt antamaan siltä vaadittua lausuntoa.

Puhtaanapito-
laitoksen jär-
jestäminen.

Kirjelmässä 25 päivästä maaliskuuta 1902 oli Valtuusto käsitellessään puhtaanapitolaitoksen järjestämiskysymystä lähettänyt ³⁾ Maistraatille hyväksymänsä ehdotuksen Helsingin kaupungin puhtaanapitosäännöksi sekä voimassaolevan poliisijärjestyksen 21 ja 25 §§:n muutoksiksi, jonka jälkeen Maistraatti saman vuoden toukokuun 9 p:nä oli lähettänyt läänin Kuvernöörille esityksen poliisijärjestyksen mainittujen muutosten vahvistamisesta, mutta jättänyt puhtaanapitosäännön vahvistamiskysymyksen toistaiseksi. Sitten oli Valtuusto kirjelmällään Maistraatille 30 päivästä maaliskuuta 1903 esittänyt ⁴⁾ tehtäväksi vieläkin muutoksia poliisijärjestyksen mainittuun 25 §:ään. Asian uudistetussa käsittelyssä, johon

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 18 §. — ³⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 118 ja seur. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 46 ja seur.

oli hankittu myöskin poliisimestarin lausunto, oli Maistraatista näyttänyt sopivammalta ettei annettaisi mitään erityistä puhtaanapitosääntöä, vaan että siihen sisältyviksi aiotut säädökset pantaisiin useinmainittuun poliisijärjestyksen 25 §:ään, joka pitäisi sillä tavoin täydentää ja muuttaa ottamalla huomioon myöskin viimeksimainittu Valtuuston hyväksymä ehdotus lisäykseksi sanottuun §:ään. Maistraatin muutosehdotus sisälsi että makkilannan ja mätänevän pahanhajuisten perkeitten kuljetusta ei saisi minään vuorokauden aikana toimittaa muuten kun tiiveissä, hyvin suljettavilla kansilla varustetuissa säiliöissä, jonka tähden Maistraatti oli jättänyt pois Valtuuston ehdotukseen 10 päivältä maaliskuuta sisältyvän määräyksen että makkilantaa, jota ei oltu pantu yllämainitunlaatuisiin tynnyreihin tai säiliöihin, saisi kulettaa koko vuoden aikana kello 12:sta yöllä k:lo 5:een aamulla. Tämän ehdotuksen lähetti Maistraatti kirjelmässä 3 päivältä helmikuuta 1904 Valtuustolle, joka sen lähetti ¹⁾ Rahatoimikamariin. Tämän johdosta vaati Kamari lausuntoa Rakennuskonttorilta ja Terveys-hoitolautakunnalta, joista ensinmainittu kaikin puolin yhtyi Maistraatin ehdotukseen, jota vastoin jälkimäinen huomautti että koska Suomen Terveys-hoitosäännön 22 päivältä joulukuuta 1879 22 § sisälsi että jokaiselle kaupungille oli laadittava erityinen terveydenhoitojärjestys, jonka tuli sisältää m. m. määräyksiä puhtaanapidosta, katsoi Lautakunta edelleenkin että kysymyksenalaiset säädökset olisi otettava erityiseen puhtaanapitosääntöön Terveys-hoitojärjestyksen eri luvuksi; mutta kun Helsingin kaupungille ei vielä oltu laadittu täydellistä terveydenhoitojärjestystä, katsoi Lautakunta pitävän hyväksyä Maistraatin ehdotus, kumminkin ainoastaan väliaikaisena toimenpiteenä ja nimenomaisella huomautuksella että kosketeltujen määräysten pitäisi sisältyä vastaiseen terveydenhoitojärjestykseen. Maistraatin tekemän poliisijärjestyksen mainitun 25 §:n muutosehdotuksen yksityiskohdista oli Terveys-hoitolautakunta tehnyt erinäisiä huomautuksia ja sen johdosta laatinut vaihtoehtoisen ehdotuksen sanotuksi §:ksi, josta oli Rahatoimikamarin kautta annettu tieto Maistraatille. Sittenmin oli Kamari saanut ilmotuksen että Maistraatti oli ottanut käsiteltäväksi kysymyksen poliisijärjestyksen laajemmasta tarkastuksesta, jonkatähden Maistraatti tämän yhteydessä ryhtyisi harkitsemaan Terveys-hoitolautakunnan esittämiä huomautuksia ja toivomuksia. Kirjelmässä ²⁾ Valtuustolle ehdotti Rahatoimikamari sentähden että ainoastaan asiakirjat jätettäisiin Maistraattiin pyynnöllä että se tutustuttuaan Ter-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 15 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 209 6 p. lokak.

veyshoitolautakunnan ylläkosketeltuun lausuntoon, lähettäisi asiasta Valtuustolle lopullisen ehdotuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto hvväkysy Rahatoimikamarin ehdottaman menettelytavan.

Kysymys ka-
tujen hiekotta-
misesta.

„Helsingin Ajuriyhdistyksen“ Maistraatille lähettämän anomuksen toimenpiteistä kaupungin katujen hiekottamiseksi, jotta yhä uudistuvat kumoonajot voitaisiin välttää, oli Maistraatti lähettänyt Valtuustolle, joka Rahatoimikamarin asiasta antaman lausunnon ²⁾ mukaisesti päätti ³⁾ hylätä kysymyksenalaisen anomuksen.

Raitiotie- ja
Omnibus-Osake-
yhtiön toimi-
lupasopimuksen
erinäisten sään-
nösten tulkitse-
minen.

Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön Johtokunta oli Rahatoimikamarille ilmottanut, että sittenkun johtokunta oli hylännyt liikennehenkilökunnan esittämän vaatimuksen korkeammista palkoista, yhtiön kaikki kuljettajat ja konduktöörit 1 päivänä helmikuuta olivat yhtäkaa jättäneet paikansa, jonka ohella johtokunta, oheenliittäen erinäisiä asiasta syntyneitä asiakirjoja, oli ilmottanut että se puolestaan oli tekevä kaikki voitavansa saadakseen mahdollisimman pian liikkeen käyntiin uudella henkilökunnalla. Sittemmin oli mainittu johtokunta kirjelmällä 2 päivästä maaliskuuta ilmottanut raitiotieliikenteen uudelleen alkaneen Töölön linjalla 18 päivänä helmikuuta, Sörnäisten—Kauppatorin linjalla 22 päivänä samaa kuuta ja vähitellen tämän linjan jatkolla sekä 25 päivänä Lapinlahdenkadun—Rautatien torin—Unioninkadun linjalla, joten siis täydellinen liikenne oli alkanut kaikilla yhtiön linjoilla 1 päivänä maaliskuuta, ja oli siten henkilökunnan lakon aiheuttama liikenteen keskeytys kestänyt yhteensä 29 päivää. Käsitellessään kysymystä pitäisikö yhtiön kaupungin ja yhtiön välillä v. 1889 päätetyn toimilupasopimuksen 6:n §:n säännöksen mukaisesti suorittaa mainitusta raitiotieliikenteen keskeytyksestä sakkoa kaupungin rahastoon, oli Rahatoimikamari huomannut voitavan antaa eri tulkitsemisia säädökselle sakkovapautuksesta „jos yhtiö voi näyttää keskeytyksen aiheutuneen luonnonesteistä tai jostakin muusta onnettomuudesta, jota ei voida lukea yhtiön viaksi“. Ennenkuin Rahatoimikamari kumminkaan ryhtyi tutkimaan kysymystä, voitiinko katsoa kysymyksenalaisen liikkeen keskeytyksen yhtiön aiheuttamaksi, ehdotti ⁴⁾ Kamari, joka katsoi sanaa „onnettomuus“ edellämainitussa säädöksessä pitävän tulkita samaamerkitseväksi kun käsitettä „ylivoimainen tapahtuma“ (vis major) ja että sentähden lakon, jota ei voida panna yhtiön syyksi,

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 29 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 157 14 p. heinäk. —

³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 48 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 63 10 p. maalisk.

pitäisi olla perustuksena sakkovapautukselle, että Valtuusto hyväksyisi Kamarin lupasopimuksen 6 §:n tulkitsemisen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto antaa sellaisen vastauksen että lupasopimuksen kysymyksenalaisen paikan tulkitsemisella pitäisi katsoa olevan niin paljon yhteyttä itse pääkysymyksen ratkaisemisen kanssa, jonka käsitteleminen kuului sopimuksen mukaan Rahatomikamarille, ettei ollut soveliasta että Valtuusto antoi Kamarin pyytämän lausunnon.

Maistraatilta oli saapunut Valtuustolle kirjelmä 3 päivältä lokakuuta Lääninhallituksen lähetekirjelmän seuraamana erinäisten työttömien työmiesten Kenraalikuvernöörin kansliaan jättämän anomuksen johdosta urakkatyön poistamisesta kaupungin töistä sekä halpojen työväen asuntojen hankkimisesta. Rahatoimikamari, jolle asia lausunnon antamista varten lähetettiin ²⁾, esitti ³⁾ että Kamari viimeainittuun kysymykseen nähden oli katsonut pitävänsä antaa lausunnon kysymyksen yhteydessä erinäisestä kaupunginosasta työväenasuntoja varten, johon siis viitattiin. Esityksestä urakkatyön poistamisesta oli Rakennuskonttori, Kamarin siihen kehottamana, lausunut ettei kosketellun palkkaustavan pitäisi katsoa olevan työmiehille epäedullisen, koskapa nämät jo työtä alottaessaan voivat etukäteen laskea sangen tarkkaan päiväansion määrän, edellyttäen että työtä tehtiin välttävällä taidolla ja huolella, jonka ohella konttorin erilaisista töistä maksamat yksikköhinnat vuosikausia olivat osottautuneet sopiviksi sekä työmiesten tuntemiksi ja tunnustamiksi, koska sangen harvoin oli valituksia tehty luvatuista urakkahintoja vastaan. Kun sen lisäksi urakkatyö oli edullisempi kaupungillekin sekä koska työaika ja -kustannukset siten voitiin varmemmin laskea, kuin myöskin koska se kasvatti suurempaan työtaitoon ja uutteruuteen, katsoi konttori ettei kysymyksenalaisen anomuksen pitäisi antaa aihetta mihinkään toimenpiteihin. Tähän lausuntoon oli Rahatoimikamari yhtynyt. Kokouksessaan 22 päivänä helmikuuta 1905 päätti ⁴⁾ Valtuusto jättää hakemuksen urakkatyön poistamisesta huomioon ottamatta.

Valtuustolle jaettiin ⁵⁾ painettuna Suomen Taloudellisen Seuran lausunto työttömyyden poistamisesta, erittäinkin huomioonottamalla Helsingin olot.

Työttömien anomus urakkatyön poistamisesta ja halpojen työväenasuntojen hankkimisesta.

Taloudellisen seuran lausunto työttömyyden poistamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 7 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 286 1 p. jouluk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 1905 22 §. — ⁵⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 26 §.

Hyljätty anomus
hätiäaputyön jär-
jestämisestä.

Työmiehet A. Ohdake ja S. Leppä olivat Valtuuston puheenjohtajalle esittäneet erään työväenkokouksen puolesta vaatimuksen että kaupunki kiireimmiten järjestäisi työttömille työtä, joista oli maksettava riittävä palkka, ei alle 35 penniä tunnilta, jonka ohella anojat huomauttivat että kaupungin tarjooma sepelinhakkuutyö oli osottautunut riittämättömäksi työläisten suurelle toimettomalle joukolle ja että sanotusta työstä maksettu palkka oli niin alhainen etteivät tottumattomat työmiehet voineet ansiolla elättää itseään ja perhettään; vielä vaadittiin työtä riittäväällä palkalla myöskin naisille tahi sopivan työn puutteessa vapaata ruokitusta. Vaaditussa lausunnossa ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari Kunnalliselta työnvälitystoimistolta, Rakennuskonttorilta ja Vaivaishoitohallitukselta hankkimainsa tietojen perustuksella yllämainitusta työnpuutteesta, että kysymyksenalainen anomus jätettäisiin huomioon ottamatta ja tulikin tämä Valtuuston päätökseksi ²⁾.

Muutetut mää-
räykset koti-
maisten kielten
käyttämisestä.

Herrat Alkunen, Vallin ja Pettersson olivat Valtuustolle jättäneet esityksen ³⁾ että Valtuuston istunnoissa kaikki päätösehdotukset käännettäisiin suomenkielelle. Vaaditussa lausunnossaan lausui Valmistusvaliokunta mielipiteenään että Valtuusto edelleenkin pysyisi siinä periaatteessa, jonka se oli hyväksynyt kotimaisten kielten samanarvoisuudesta istunnossaan 27 päivänä toukokuuta 1902 ⁴⁾, nimittäin ettei mitään keskustelujen kääntämistä saisi tapahtua, mutta tahtoi valiokunta kuitenkin puoltaa myönnyttäväksi kysymyksenalaiseen anomukseen sikäli, että niissä tapauksissa, jolloin äänestystä nimienhuudolla käytettiin, esitys aina käännettäisiin toisellekin kotimaiselle kielelle, samoin kuin muussakin äänestyksessä, kun sitä vaaditaan; valiokunta ehdotti sentähden seuraavan muutetun sananmuodon Valtuuston hyväksymään edellämainittujen määräysten toiseen kohtaan kotimaisten kielten käyttämisestä, nimittäin:

„Valtuuston keskusteluissa johdetaan puhetta ja tehdään äänestusehdotukset sillä kielellä, ruotsiksi tai suomeksi, minkä puheenjohtaja määrää. Kumminkin pitää ehdotus äänestettäessä kääntää toisellekin kotimaiselle kielelle, jos sitä vaaditaan. Valtuuston pöytäkirjat ja toimituskirjat kuin myös esityslistat laaditaan maan molemmilla kielillä, ruotsiksi ja suomeksi, rinnattain palstalle. Valtuuston diariot pidetään samoin ruotsiksi ja suomeksi.“

Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 25 4 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 3 §. — ³⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 17 §. — ⁴⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 86 ja seur.

Lähetekirjelmällä heinäkuun 7 p:ltä oli läänin Kuvernöörinvirasto Viaporin kansakoulu. Maistraatille lähettänyt Viaporin linnotuksen komentajan kirjelmän, jossa ilmoituksen ohella että se rakennus, jossa kaupungin sanotussa linnotuksessa oleva kansakoulu sijaitsi, hetimiten purettaisiin, anottiin erinäisiä tietoja sanotusta koulusta ja tehtiin kysymys, eikö kaupunki pitäisi etujensa mukaisena rakentaa koululle oman talon johonkin paikkaan, joka mahdollisesti voitaisiin luovuttaa siihen tarkotukseen. Sittenkun Maistraatti oli lykännyt asian Valtuuston ratkaistavaksi kehotti ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamaria, kuulusteltuaan Kansakoulujohtokuntaa, antamaan asiasta lausuntonsa.

Sittenkun oli nostettu ²⁾ kysymys muutamien muutoksien tekemisestä Palolaitoksen tilintekoon, oli palotoimikunta kirjelmällä Valtuustolle 30 päivästä joulukuuta 1903 ehdottanut muutoksen aikaansaamista voimassaolevan, 17 päivänä marraskuuta 1882 annetun kaupungin palojärjestyksen 4:teen ja 6:teen §:iin tarkotuksella saada aikaan useita kertoja lausuttu toivomus että palolaitoksen kirjanpito järjestettäisiin siten että varat kaupungin rahastosta määrättäisiin maksettaviksi etukäteen laitoksen taloudenhoitajalle, jonka tuli tehdä niistä kuukausittain tili. Palotoimikunnan tekemä muutosehdotus koski 4 §:n 1 momentin 4:tä kohtaa sekä 6 §:n 1 momentin 7:tä ja 8:tä kohtaa ja seurasi toimikunnan yllä mainitun kirjelmän liitteenä. Valtuusto lähetti ³⁾ asian Rahatoimikamariin.

Palotoimikunta oli esittänyt Valtuustolle sellaisia toimenpiteitä että vesijohtotorvien paineen korottamiseksi kaikki kaupungin kaduissa olevat 102 mm:n läpimittaiset putket hetimiten vaihdettaisiin suurempiin ja ettei vastedes saisi tulla käytäntöön 150 mm pienempiä putkia. Lähetekirjelmällä 20 päivästä toukokuuta vaadittuna antamaan lausuntonsa ehdotti ⁴⁾ Rahatoimikamari, hankittuaan Vesijohtokonttorin lausunnon ja senmukaisesti, että kaupungin katuihin pantujen 102 mm:n läpimittaisten putkien vaihtaminen Vesijohtokonttorin tekemän suunnitelman mukaisesti rajotettaisiin toistaiseksi asfalttoimattomiin putkiin ja että katuihin vastedes laskettavien putkien minimiläpimitta olisi pysytettävä 126 mm:nä. Tämän Kamarin esityksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään meno- ja tuloarviota vuodelle 1904 oli vahvistanut ⁶⁾ korotetun palkkion kaupungin sähkötekniikolle, oli

Ehdotus muutoksiksi palojärjestykseen.

Vesijohtotorvien vaihtaminen.

Sähkötekniikan toimi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 52 §. — ²⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 104. —

³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 19 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 283 1 p. jouluk. (Valt. pain. asiak. N:o 43). — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 19 §. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 133.

Maistraatti kirjelmässään Valtuustolle tehnyt esityksen ohjesäännön vahvistamisesta sanotulle virkailijalle, minkä esityksen Valtuusto lähetti ¹⁾ sähkövalaistuksen järjestämiskysymystä varten asetettuun valiokuntaan. Valtuuston kokouksessa 25 päivänä lokakuuta esitettiin ²⁾ Valtuuston kansliaan jätetty anomus, jossa sen johdosta ettei oltu havaittu mitään toimenpiteitä kysymyksenalaisen viran täyttämiseksi, ehdotettiin annettavaksi erityiselle valiokunnalle tehtäväksi ehdotuksen laatiminen Valtuuston ensi kokoukseen kelpoisuusehdoiksi sekä ohjesäännöksi ja palkasta kaupungin sähkötekniikolle; että heti kun Valtuusto oli tämän ehdotuksen loppuunkäsittellyt, kysymyksenalainen toimi julistettaisiin avonaiseksi kolmenkymmenen päivän hakuajalla; sekä että jollei asia tulisi ratkaistuksi ennen menoarvion tekemistä vuodeksi 1905, tähän otettaisiin riittävä arviomääräraha sähkötekniikon palkkaamiseksi. Tehdyn ehdotuksen mukaisesti jätettiin ³⁾ asia erityiselle kolmemiehiselle valiokunnalle. Antamassaan lausunnossa ⁴⁾ esitti valiokunta tehtyään selkoa kysymyksen aikaisemmista vaiheista, miten yleinen turvallisuus, sähkötekniikan nopea kehitys sekä kaupungin omat edut sähkövalon käyttäjänä vaativat valvontaa toimiluvanantajana, kaupungin, puolelta. Tätä tarkastusta oli tähän asti toimittanut kaupungin palvelukseen otettu sähkötekniikko, mikä virkailija Valiokunnan mielestä edelleenkin oli tarpeen; ja oli tämän asettauttava puolueettomaksi niihin yrityksiin nähden, jotka olivat asetetut hänen valvontansa alaisiksi, jonka tähden hän ei saisi olla minkään liikkeen palveluksessa, joka toimii sähkövoiman tai siihen tarvittavain koneiden ja tarveaineiden myyjänä. Valiokunta ehdotti sentähden että Valtuusto hyväksyisi sen laatiman ja mietintöön liitetyn toimintaohjeen kaupungin sähkötekniikolle; kehottaisi Rahatoimikamaria heti julistamaan viran haettavaksi Kamarilta sekä senjälkeen lähettämään saapuneet hakemukset oman lausuntonsa seuraamina Valtuustolle; ottamaan sähkötekniikon palkan 3,000 markaksi 1905 vuoden menoarvioon sekä asettamaan sanotussa menoarviossa 2,000 markkaa koneiden y. m. hankkimiseksi sähkötekniikolle. Hylkäämällä valiokunnan ehdotuksen päätti ⁵⁾ Valtuusto ottaa seuraavan vuoden menoarvioon 1,000 markan arviosumman palkkioiden maksamiseksi sähköteknillisistä tarkastuksista, joiden toimitamisen määrää Maistraatti tahi Rahatoimikamari.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 12 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 38 §. — ³⁾ S:n s:n 26 p. lokak. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 33. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 9 §.

Sittenkun Maistraatti oli antanut komissionille, johon kuuluivat kaupungininsinööri, kaupungin sähkötekniikko ja rakennustarkastaja, tehtäväksi laatia ja Maistraattiin lähettää ehdotuksen määräyksiksi hissien perustamisesta ja käyttämisestä Helsingin kaupungissa, oli Maistraatti lähettänyt Valtuustolle komissionin laatiman ehdotuksen mainituiksi määräyksiksi, pyytäen Valtuuston lausuntoa siitä. Tämän johdosta päätti¹⁾ Valtuusto ilmoittaa Maistraatille ettei sillä ollut ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Henkilöhissien
järjestyssääntö-
ehdotuksesta
annettu lau-
sunto.

Sittenkun Vakauskomissioni ilmoittaen kirjelmällä Maistraatille 19 päivästä lokakuuta, että Helsingin vakaaja insinööri Albert Alexander Ugglä oli hakenut avonaista vakaajan paikkaa valtionrautateiden piirissä, oli anonut tietoa, katsottiinko Insinööri Ugglä esteettömäksi kaupungin vakaajatoimensa ohella hoitamaan nyt hakemaansa virkaa, joka velvottaa vuosittain toimittamaan vakauksia pitkin valtion rautatielinjoja vähintään kuukauden ajan, oli Maistraatti lähettänyt sanotun kirjelmän Rahatoimikamariin pyytäen että Kamari lähettäisi sen oman lausuntonsa seuraavana Valtuustolle vaaditun ilmotuksen antamista varten. Esitetyillä syillä ehdotti²⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto ilmoitaisi Vakauskomissionille ettei kaupungin vakaajan sopinut pitää rautatienvakaajan tointa ja että Valtuusto sentähden ei voinut suostua mainittujen toimien yhdistämiseen. Tämän lausunnon mukaisesti annettiin Valtuuston vastaus³⁾.

Vakauskomissi-
onin tiedustelu.

Entisen kauppiaan Th. Bärlundin Maistraatille tekemän anomuksen johdosta saada lupa harjottaa huutokauppatoimittajan ammattia päätti Valtuusto Rahatoimikamarin lausunnon⁴⁾ mukaisesti antaa Maistraattiin hylkäävän lausunnon⁵⁾. Päätöksellään 1 päivästä kesäkuuta hylkäsi Maistraatti tämän jälkeen kauppias Bärlundin mainitun anomuksen, josta päätöksestä hakija sittemmin valitti läänin Kuvernöörille. Tämän johdosta vaaditussa selityksessään lausui⁶⁾ Valtuusto että koska hakijan ei voitu katsoa vastaavan kaikkia niitä vaatimuksia, jotka voimassaolevan asetuksen mukaan on asetettu yleiselle huutokauppatoimittajalle, ei Valtuusto havainnut hakijan esittäneen syitä Maistraatin kyseenalaisen päätöksen muuttamiseen.

Hylätty anomus
huutokaupan-
toimittajan am-
matin harjotta-
misesta.

Kenraalikuvernöörille oli Viaporin linnotuksen komentaja nostanut kysymyksen että talviliikenteen turvaamiseksi linnotuksen ja mantereiden välillä pitäisi antaa määräys että kohta kun keskuslinnotuksen, Aleksan-

Talviliikenteen
järjestäminen
kaupungin
salaisissa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 12 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 244 3 p. marrask. —

³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 5 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 93 21 p. huhtik. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 14 §. — ⁶⁾ S:n sn 13 p. syysk. 51 §.

terinsaaren, Lonnanin, Vasikkasaaren ja Santahaminan sekä Helsingin kaupungin välinen vesialue alkaa jäätyä, olisi kauppalaivaliike ja jään vahingoittaminen eli rikkominen jäänsärkijällä tai muilla laivoilla kiellettyvä salmessa sanotun vesialueen sisällä, mutta sallittava alusten kulkea Katajanokan ohi Sörnäisiin. Kenraalikuvernöörin jätettyä asiakirjat K. Senaattiin sekä kaupungin Maistraatilta ja Satamakapteenilta vaadittua asiasta lausuntoa, oli viimeainittu esitettyillä syillä antanut seuraavan Maistraatinkin kannattaman ehdotuksen sanotun liikenteen järjestämisestä:

1:ksi että valtion jäänsärkijöille annettaisiin oikeus vastaisuudessa avustaa aluksia Sörnäisiin ja sieltä pois;

2:ksi että jäänsärkijäin avustamalle liikenteelle määrätään kaksi väylää Pohjoissatamaan ja Sörnäisiin ja takasin Gustafssvärdin salmen kautta sekä Eteläsatamaan ja sieltä pois Långörnin salmen kautta;

3:ksi ettei Långörnin salmen väylää käytetä keväisin, niinkauan kun laivaliikennettä ylläpidetään jäärailoa myöten Viaporin ja Kaivopuiston välillä;

4:ksi että Helsingin kaupunki kustantaa ja ylläpitää sopivalla paikalla Lonnanista kaakkoon päin sillan jäärailon yli, joka johtaa Gustafssvärdin salmesta yli Kruunuvuoren selän; sekä

5:ksi että tätä siltaa ei saa pitää avoinna muina aikoina kuin kaupungin satamakonttorin, linnotuksen komentajan ja Luotsipäällikön suostumuksella. Sittemmin oli komentaja ilmottanut kirjelmällä Kenraalikuvernöörille, että hän katsoi mahdolliseksi yhtyä Satamakapteenin yllämainittuun ehdotukseen muutamilla ehdoilla, jotka tarkottivat kysymyksenalaisen liikenteen lähemmin järjestämistä ja katkeamattoman kaupungin ja linnotuksen välisen yhteyden turvaamista silloilla, jotka pitäisi kaupungin kustannuksella valaista, sulkea ja avata sekä onnettomuuksien välttämiseksi varustaa vahdeilla; ja saisi laivaliikenne väylässä tapahtua, poikkeuksia lukuunottamatta, ainoastaan klo 2:sta yöllä klo 7:ään aamulla. Koska nämä komentajan ehdottamat toimenpiteet tuottaisivat kaupungille vuotuisia menoja, oli K. Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta kehottanut läänin Kuvernööriä vaatimaan asiasta lausuntoa Valtuustolta, joka päätöksellään 22 päivästä joulukuuta 1903 lähetti asian Rahatoimikamariin. Tästä antamassaan lausunnossa ¹⁾ ehdotti Kamari, puoltaen komentajan yllämainittujen ehtojen hyväksymistä, että Valtuusto vaaditussa lausun-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 20 21 p. tammik.

nossa esittäisi, että se hyväksymällä Satamakonttorin tekemän ehdotuksen talviliikenteen järjestämisestä kaupungin satama-alueella, sitoutuu ylläpitämään linnotuksen komentajan ehdottamat sillat muine turvallisuustoimenpiteineen, ja että Valtuusto ilmottaisi että komentajan kirjelmässä mainittu lumenkaatopaikka Katajanokan luona jo oli muutettu toiseen paikkaan. Tämän Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti laadittiin ¹⁾ Valtuuston vastauskirjelmä.

Kun läänin Kuvernööri oli ilmottanut kirjelmällä 6 p:ltä syyskuuta Maistraatille, että Viaporin linnotuksen komentajan tiedonannon mukaan Helsingin kauppasataman päällikön tehtävät oli uskottu Tullihallituksen Ylitirehtöörille ja hänen apulaisensa Helsingin satamakapteenille, oli Maistraatti kirjelmässään 8 päivästä samaa kuuta anonut Kuvernööriltä selitystä, sisälsikö ylläkosketeltu määräys että ne velvollisuudet ja oikeudet, jotka kaupungille vahvistetun satamajärjestyksen mukaan kuuluvat Satamakapteenille, oli otettu häneltä ja hänelle annettu Sörnäisten satamamestarin tehtävät, sekä, jos niin oli aiottu, mitkä viranomaiset olivat kysymyksenalaisen määräyksen julaisseet sekä mikä sen oli aiheuttanut; ja jos määräykset taas tarkoittivat sälyttää sanotulle virkailijalle velvollisuuksia enemmän kun hänen virkaansa kuului, tietoa niistä, jotta kaupungin viranomaiset tulisivat tilaisuuteen arvostella, olisiko työvoimien lisääminen Satamakonttoriin tämän toimenpiteen johdosta tarpeellinen. Vastaukseksi tähän kysymykseen oli Kuvernöörinvirasto lähettänyt Maistraattiin keisarillisen Senaatin Sivilitoimituskunnan asiaa koskevan kirjelmän 5 päivästä touko-kuuta sekä samalla ilmottanut että Keisarillinen Senaatti oli antanut yksityissäädöksiä Helsingin sataman suojelemisesta vallitsevana sota-aikana. Tästä kirjevaihdosta oli Maistraatti ilmottanut Valtuustolle, joka ei havainnut ²⁾ sen antavan aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Läänin Kuvernöörille lähettämässään kirjelmässä oli huvilanomistaja J. Nilsson esittänyt että Maistraatti oli sijotuspäätöksellä 28 päivästä syyskuuta 1903 ³⁾ ottanut Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Böhlsin tilan asukkaan J. W. Kronqvist-vainajan jälkeenjättämän tyttären, alaikäisen Hertta Maria Kronqvistin sanotun tilan asukkaaksi ja samalla muistuttanut Nilssonia mainitun ala-ikäisen tyttären määrättynä holhoojana Maistraatin 12 päivänä lokakuuta 1901 julkasemasta kiellosta ⁴⁾ omistajalle vuokrata tilasta alueita, uhalla että jos sellaisia vuokrasopimuksia

Helsingin kaup-
pasatamapääl-
likön tehtävät.

Selitys huvilan-
omistaja K. J.
Nilssonin ilmo-
ituksen johdosta
erästä valitus-
asiasta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 17 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 14 §. — ³⁾ Katso 1903 vuod. kert. II. siv. 13. — ⁴⁾ Katso 1901 vuod. kert. siv. 143.

tehdään ilman kaupungin lupaa, ne julistettaisiin voimattomiksi. Kun kumminkin Nilssonin tietoon oli tullut että Kronqvist-vainaja oli eläissään saattanut Maistraatin mainitun kieltopäätöksen valitustietä Kuvernöörin tutkittavaksi, oli Nilsson, välttääkseen että sanottu riita-asia muuten voitaisiin pitää rauenneena, ilmottanut olevansa halukas holhottavansa puolesta jatkamaan hänen isänsä asiasta alkamaa kannetta, samalla kun Nilsson kosketellun asian laatuun katsoen odotti Maistraatin päätöksen kumoamista ja asianomaisten osottamista Helsingin kihlakunnanoikeuteen. Vaadittuna antamaan selityksen asiasta oli Valtuusto kehottanut Raha-toimikamaria antamaan lausunnon. Tämän johdosta ilmotti Kamari ¹⁾) ettei se tuntenut olivatko Nilssonin tiedot valituksesta Maistraatin yllämainitun päätöksen johdosta yhtäpitävät tosilojen kanssa, jonkatähden ja kun viimeisen kirjelmän johdosta ei mikään lausunto ollut mahdollinen ennenkun kaupungin viranomaisille oli annettu tieto ilmotetusta valituksesta, Kamari ehdotti että Valtuusto ilmottaisi Kuvernöörille että koska kaupungin viranomaiset eivät olleet saaneet tietoa siitä valituksesta minkä useinmainittu Kronqvist muka oli tehnyt Maistraatin päätöksestä Kuvernöörille, ei Valtuusto voinut antaa mitään lausuntoa Nilssonin kyseenalaisesta kirjelmästä. — Valtuuston vastaus annettiin ²⁾) tämän mukaisesti.

Kenraaliluutnantti O. Furu-
hjelmin taulukokoelman
hoito.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä 27 päivältä helmikuuta oli Suomen Taideyhdistyksen Johtokunta ilmottanut, että yhdistys aina vuodesta 1895 oli pitänyt huolta kenraaliluutnantti O. Furu-hjelmin Helsingin kaupungille lahjottaman taulukokoelman hoidosta, mutta että Ateneumin taidekokoelman nopean kasvamisen vuoksi yhdistys nyttemmin tarpeellisen tilan hankkimiseksi katsoi olevansa pakotettu pyytämään että kaupunki antaisi noutaa kokoelmasta suurimman osan sanottua taulukokoelmaa, jotavastoin kun muutamilla tauluilla oli sellainen taidearvo, että niiden näytteillääpito tuntui toivottavalta, yhdistys anoi edelleenkin saada pitää hoidossaan kokoelmassa nämä viimeainitut 24 taulua, jotka luettiin kirjelmään liitetyssä luettelossa. Asiasta vaaditussa lausunnossa ehdotti ³⁾) Rahatoimikamari esittämillään syillä, että koska kenraaliluutnantti Furu-hjelmin testamentin 17 päivältä maaliskuuta 1883, jonka kautta kaupunki oli tullut mainitun taidekokoelman omistajaksi, tulisi katsoa olevan esteenä Johtokunnan ehdottamalle jaolle, Valtuuston olisi selitet-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 297 17 p. jouluk. 1903. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 16 §.
— ³⁾ Rhkn kirj. N:o 69 17 p. maalisk.

tävä olevansa valmis heti ottamaan hoitoonsa koko kokoelman, ja että taulukokoelma aluksi oli Rahatoimikamarin toimesta sijoitettava Hakasalmen huvilaan, jonka ohella Kamarin olisi järjestettävä sille tarpeellinen hoito. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ¹⁾. — Tämän Valtuuston päätöksen johdosta anoi Taideyhdistyksen Johtokunta, peruuttaen aikaisemman ehdotuksensa, että yhdistys saisi kuten tähänkin asti pitää hoidossaan koko kokoelman. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti suostui ²⁾ Valtuusto edellämainittuun anomukseen.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä 4 päivältä maaliskuuta oli Sedmigradskyn pikkulastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta, esittäen ne epäkohdat, mitkä haittasivat sanotun koulun taloa N:o 24 Mariankadun varrella, ilmoittanut Johtokunnan aikovan Valtuuston tarkotukseen lahjottamalle tontille N:o 4 Oikokadun varrella rakentaa kivirakennuksen, johon mahtuisi kaksi salia muine tarpeellisine huoneineen koululle sekä johtajattaren ja vahtimestarin asunto. Sen ohessa oli Johtokunta, koska uusien kansakouluhuoneustojen tarve oli tuntuva, antanut, neuvoteltuaan kansakouluntarkastajan kanssa, ottaa sanotun uutisrakennuksen asemaan lisäksi kolme salia vaatehuoneineen ja koridoreineen, vuokrattaviksi kansakoulujen tarpeiksi. Tehdyn kustannusarvion mukaisesti nousivat uutisrakennuksen menot noin 135,000 markkaan, jonka peittämiseksi oli tarpeen korkeintaan 130,000 markan kiinnityslaina. Ilmottamalla että koulurahaston vuotuisella säästöllä helposti voitiin korvata se summa, johon uusien talojen rakennuspääoman ja ylläpitokustannusten summa oli nouseva yli vuokratulojen, oli Johtokunta koulun ohjesäännön 5 §:n mukaisesti anonut Valtuuston suostumusta sanotun lainan ottamiseen. Rahatoimikamari, jofa Valtuusto oli kehottanut ³⁾ hankkimaan asiasta lähempää selkoa sekä antamaan siitä lausuntonsa, oli saanut koulun Johtokunnalta ottaa vastaan yksityiskohtaisen kustannusarvion aiottua uutisrakennusta varten, joka päättyi 134,800 markkaan, sekä laskelmia mahdollisuudesta jo olevilla varoilla maksaa korot ja muut menot ja ehdotti ⁴⁾ antamassaan lausunnossa esittämillään syillä että Valtuusto suostuisi kysymyksenalaisen rakennuslainan ottamiseen, korkeintaan 130,000 markan suuruisena uuden talon rakentamiseksi Sedmigradskyn pikkulasten koululle mainitulle tontille Oikokadun varrella kiinnitystä vastaan koulun omistamaan taloon N:o 24 Mariankadun varrella ja mahdollisesti koululle

Kiinnityslainan
ottaminen Sed-
migradskyn
pikkulasten-
koulun ta-
loihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 20 §. — ²⁾ Sm s:n 26 p. toukok. 11 §. — ³⁾ Sm s:n 8 p. maalisk. 10 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 82 7 p. huhtik.

kuuluvaan taloon N:o 21 P.-Esplanaadinkadun varrella, minkä ohessa kuitenkin pitäisi lausua ettei Valtuusto tällä suostumuksella sitonut kaupunkia vuokraamaan kansakouluhuoneustoja uudessa talossa, vaan että kysymys tästä jätettäisiin riippuvaksi erityisestä välipuheesta. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto yhtyä tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Väkijuomien vähittäismyyntin ja anniskelun järjestäminen.

Huhtikuussa 1902 antamassaan mietinnössä ehdotti Vähittäismyynti- ja Anniskeluyhtiöiden voittovaroja jakamaan asetettu valiokunta sen johdosta että mainittujen voittovarojen määrä viime aikoina melkoisessa määrin oli alentunut, että Valtuusto antaisi erityisen valiokunnan tehtäväksi ottaa harkittavakseen kysymystä väkijuomain vähittäismyyntin ja anniskelun sopivimmin järjestämisestä sekä lähettäisi lausuntonsa ja ehdotuksensa Valtuustolle. Suostuen tähän esitykseen päätti ²⁾ Valtuusto asettaa ehdotetun valiokunnan ja valitsi siihen viisi jäsentä. Helmikuun 12 päivänä päiväämässään mietinnössä ³⁾ esitti valiokunta pääasiallisesti seuraavaa:

Kysymys väkijuomain vähittäismyyntin ja anniskelemisen sopivimmasta tavasta oli jo ennen useita kertoja ollut Valtuuston huomion esineenä, ilman että kumminkaan oli onnistuttu sitä tyydyttävällä tavalla ratkaisemaan. Kymmenen vuotta sitten, kun nykyinen lainsäädäntö asiassa astui voimaan, tuoden mukanaan m. m. uusia ja muutettuja määräyksiä vähittäismyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden toimintaan ja niiden voittovarojen jakoon, asetti Valtuusto valiokunnan, jonka tehtävänä oli laatia Valtuustolle lausunto, miten ja millä ehdoilla vähittäismyynti ja anniskeleminen Helsingissä kokonaan tahi osittain voitaisiin uskoa yhdelle tahi useammalle siten järjestetylle yhtiölle kun uuden asetuksen 9 §:ssä säädetään. Mietinnössään ⁴⁾ oli valiokunta kysymyksen tarkan tutkimisen jälkeen osottanut ne puutteet ja epäjohtomukaisuudet, jotka haittasivat siihen asti noudatettua menettelytapaa väkijuomain kauppaa järjestettäessä, eli oikeammin sanoen todellisen, yhtenäisille periaatteille perustetun menettelytavan täydellisen puutteen, m. m. siinä että kun palo- ja väkiviinan kauppa oli tehty raittiusystävällisten yhtiöiden yksinoikeudeksi, oli melkoinen kotimaisen konjakin ja rommin sekä muiden yhtä väkevien väkijuomain eli toisin sanoen värjätyn paloviinan kauppa jätetty melkein vapaaksi, s. o. kauppiaille, joiden tosin kyllä, koska sellaisia

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 34 §. — ²⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 102, 103. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 3. — ⁴⁾ S:n s:n N:o 15 vuod. 1903.

kauppaoikeuksia annettiin ainoastaan tarkan harkinnan perästä anojain rehellisyydestä, voitiin odottaa tunnollisesti noudattavan sellaista myyntiä koskevia lakimääräyksiä, mutta toiselta puolen myös, koska heidän ansionsa riippui näiden tavarain kaupasta, täytyi tehdä kaikkensa, lisätäkseen tätä myyntiä ja heidän siitä riippuvaa voittoaan. Kun kotimaisen konjakin, rommin ja arrakin ostohinta oli yhtä alhainen, ja huonompain lajien, joissa lisäaineet olivat peittämässä huonoa viinan laatua, matalampikin kun varsinaisen paloviinan hinta, oli ilmeisesti kauppiasten vallassa ainakin osittain tehdä tyhjäksi jokainen yritys yhtiöiden puolelta paloviinan hinnan korottamisella vaikeuttaa tämän tavarain saantia, koska jokaista hinnankorotusta ainoastaan seuraisi värjätyn paloviinan suurempi kulutus.“ Anniskeluunkin nähden oli asiain tila samallinen kun vähittäismyynnissä, anniskeluyhtiöllä kun oli siinäkin kestävänsä muiden, köyhemmälle kansalle aiottujen anniskeluoneustojen omistajain kanssa kilpailua.

Keinona näin esitettyjen puutteiden poistamiseksi vallitsevasta järjestelmästä oli 1893 vuoden valiokunta vähittäismyynnin järjestämiskysymyksessä ehdottanut sekä palo- ja väkiviinan että kaikkien muiden väkijuomain, koti- tai ulkomaisten, monopoliseerauksen, joiden hinta on alle 2 markkaa 50 penniä litralta tahi jotka sisältävät alkoholia 60 % tahi siitä yli, yhden ainoan yhtiön hyväksi, joka tarkoitti liikkeen harjoittamista juoppouden vastustamiseksi eikä omaksi voitokseen. Anniskeliikkeen järjestämisestä oli valiokunta lausunut sen otaksuman että suurin puute olisi autettu, jos ehdotetulle monopoliyhtiölle luovutettaisiin myöskin kaikkien väkijuomatavarain anniskeleminen lukuunottamatta anniskelua suurimmissa hotelleissa ja ravintoloissa sekä yksityisissä yhdistyksissä ja klubeissa.

Nämä 1893 vuoden valiokunnan ehdotukset eivät saavuttaneet Valtuuston hyväksymistä, vaan päätti Valtuusto että vähittäismyynti ja anniskeleminen oli pysytettävä ennallaan.

Tämänmukaisesti oli kaksivuotiskaudeksi 1 p. kesäkuuta 1902—1 p. kesäkuuta 1904 määrätty:

- a) palo- ja väkiviinan vähittäismyyntioikeuksien luku viideksi;
- b) muiden väkijuomien paitsi palo- ja väkiviinan vähittäismyyntioikeudet 26:ksi;
- c) väkijuomien anniskelu-oikeuksien luku 62:ksi, joista kumminkin saisi luovuttaa ainoastaan neljäkymmentäkuusi käytettäväksi ravintola-liikkeen yhteydessä;

d) ettei vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja saisi olla kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kaupunginosassa eikä myöskään ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadusta pohjoiseen, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorista etelään päin, eikä niissä kortteleissa, jotka ovat tämän kadun ja Länsirannan välillä, neljännen ja viidennen kaupunginosan sillä alueella, joka on Fredrikinkadusta länteenpäin, eikä kaupungin tullien ulkopuolella;

e) ettei kaupungin muissakaan osissa saisi harjottaa väkijuomain vähittäismyyntiä tahi anniskelua kirkon, koulun, kasarmien tahi sairaahuoneen välittömässä läheisyydessä tahi sellaisella paikalla, missä voi olla suurempi kansanliike, eikä myöskään Kauppatorin, Länsirannan eikä tullien lähinnä olevilla Itä- ja Länsi-Heikinkatujen varsilla;

f) poikkeuksia näistä kielloista saisi kuitenkin tehdä Kauppatorin viereisille hotelleille, Kaisaniemelle, Sörnäisille, Blekholman saarille ja Kaivohuoneelle sekä teattereille ja klubeille.

a-kohdan alle otetuista oikeuksista oli kolme Anniskeluyhtiöllä ja kaksi Vähittäismyyntiyhtiöllä, jotapaisi ensinmainittu yhtiö harjotti anniskelua viidessä eri paikassa.

Tämän jälkeen esitti Valiokunta yleistauluissa tietoja kaupungin osuudesta yhtiön voittovaroista 10-vuotiskaudelta 1893—1902, ja osottivat nämä että sanotut voitto-osuudet olivat tehneet keskimäärin vuodelta molemmilta yhtiöltä yhteenlaskettuna noin 103,000 markkaa, sekä tietoja keskimääräisestä voitosta asukasta kohti muutamissa maan kaupungeissa, josta kävi selville että sanottu keskimäärä teki Helsingissä ainoastaan 2:18, kun se esim. Turussa oli 7:24, Viipurissa 8:41 ja Tampereella 11:30. Tämä asiointi johtui ilmeisesti pääasiassa siitä että monopoli pääkaupungissa oli rajotettu paloviinan vähittäismyyntiin, kun se taas maan muissa kaupungeissa käsitti joko väkijuomain kaiken vähittäismyyntin ja anniskelun tahi ainakin kaiken oikeuden kotimaisten väkijuomain vähittäismyyntiin. Täällä noudatetun menettelyn epäjohtomukaisuuden oli jo 1893 vuoden valiokunta esittänyt perusteellisella tavalla ja samalla osottanut miten sen täytyi alentaa paloviinayhtiöiden voittoa. Viitaten näihin lausuntoihin esitti Valiokunta edelleen tilastoa valaistakseen sitä kilpailua, mikä paloviinayhtiöillä oli kestettävä kotimaisten, konjakin ja rommin nimellä kulkevan värjätyn paloviinan myyjäin kanssa. Lisäsyynä Anniskeluyhtiön vähemmän tyydyttävään rahalliseen tulokseen mainitsi Valiokunta että säästön Anniskeluosakeyhtiön liikkeestä ei voitu katsoa olevan kohtuullisessa suhteessa yhtiön liikkeen

laajuuteen, erittäinkin Vähittäismyyntiyhtiön melkoista pienempään liikkeen verraten. Tämä seikka johtui, mikäli valiokunta luuli huomaneensa, siitä, että Anniskeluyhtiön taloutta rasittivat ylen korkeat kustannukset. 1902 vuoden bruttovoitolle, noin 276,000 markkaa, nousivat esim. yleiset kustannukset kaikkiaan 193,000 markkaan, niiden joukossa palkat noin 62,000 markkaa, vuokrat 65,000 markkaa, sekalaiset kustannukset 43,000 markkaa. Yhtiön tilien mukaan ei yhtiön anniskeluliike ollut kannattanut itseään, vaan oli sitä harjoitettu vähittäismyyntiliikkeen kustannuksella. Siten oli yhtiön vähittäismyyntiliike viimeainittuna vuotena jättänyt 124,711 markan 27 pennin nettovoiton, kun taas anniskeluliike oli tuottanut tappiota 42,092 markkaa 59 penniä.

Lopuksi esitti valiokunta sen seikan että Yhtiöllä ostaessaan myytäväksi pitämäänsä paloviinaa oli ollut taisteltava maan paloviinatehtailijain liittoa vastaan, jonka tarkoituksena oli kohottaa paloviinan kauppahintoja. Annetuista numerotiedoista kävi ilmi että paloviinan nettohinta oli noussut 31,6 pennistä litralta 1 päivänä kesäkuuta 1888 56,3 penniin litralta 1901, eli siis 78 $\%$. Tosin olivat yhtiöt voineet johonkin määrin tehdä tyhjäksi tämän huomiota-ansaitsevan hinnanylennyksen vaikutuksia korottamalla vähittäishintaa, mutta valiokunnan jo edellä esittämistä syistä olivat yhtiöt olleet pakotetut ottamaan huomioon sen hinnan 1 markka 20 penniä ja alle litralta, josta värjättyä paloviinaa myytiin, jonkatähden tavallisen puhdistetun paloviinan hintaa ei oltu voitu asettaa korkeammaksi kuin 1 markka 60 penniä litralta.

Näiden olosuhteiden kautta olivat yhtiöt olleet kykenemättömät siinä määrin, kuin yhtiöitä perustaessa oli tarkotettu, paloviinan hinnan korottamisella vastustamaan väkijuomien nauttimista. Tämä johtopäätös koski lähinnä vähittäismyyntiä. Mutta luonnollista oli myöskin ettei anniskeluliikkeenkään tulosta voitu pitää erittäin korkeana raittiusystävälliseltä kannalta katsottuna, kun otettiin huomioon niiden anniskelupaikkojen paljous, jotka harjoittivat toimintaansa yhtiön rinnalla kokonaan sen vaikutuksesta ja tarkastuksesta riippumatta. Kun kumminkin sellaisen tarkastuksen merkitys n. k. Göteborgin järjestelmässä oli sangen suuri, niin oli ilmeistä ettei anniskeluliikkeen järjestämistapa miltään kannalta ollut sopusoinnussa sanotun järjestelmän periaatteiden kanssa, vaan oli se pidettävä jokseenkin periaatteettomana.

Valiokunnan siten antama selonteko kysymyksenalaisen asiaintilan syistä ilmaisi selvästi että vallallaolevan järjestelmän puutteiden poistaminen voitiin saavuttaa ainoastaan 1893 vuoden valiokunnan puoltamalla

tavalla, siis väkijuomamonopolin laajentamisella. Valiokunta ei epäillyt puolestaan mennä tässä vielä askelta etemmäksi kun 1893 vuoden valiokunta, ehdottamalla, että sekä koti- että ulkomaisten väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeus uskottaisiin yhdelle ainoalle yhtiölle, jonka tarkoituksena olisi liikkeenharjoittaminen juoppouden vastustamiseksi eikä omaksi voitokseen. Sellaisen monopolin perustamisen pitäisi voida sitäkin vähemmän herättää epäilyksiä, kun voimassaoleva lainsäädäntö selvästi edellyttää että yhtiöllä jolle on annettu tämänlaatuinen monopoli olisi oikeus maksua vastaan luovuttaa osa anniskelu-oikeuksistaan hotellien, ravintolain tahi konditorien omistajille sekä samoin yksityisille kauppiaille ulkomaisten väkijuomain vähittäismyyntioikeus. Kun oli otaksuttavaa että ehdotettu yhtiö käyttäisi tätä oikeutta, niin ei tarvittu pelätä sanottavia taloudellisia häiriöitä väkijuomakauppiaille eikä nauttijain vaatimusten syrjäyttämistä tavarain laatuun ja moninaisuuteen nähden. Pääpaino oli siinä että yhtiölle taattiin mahdollisuus valvoa kaupittavain tavarain laatua ja hintaa.

Monopolin käytäntöönottaminen tuottaisi valiokunnan mielestä anniskeluliikkeesen nähden sen hyödyn että kaikenlaiset epäilyttävät anniskelupaikat katoaisivat, jotavastoin paremmat ravintolat eivät kärsisi liikkeessään mitään vahinkoa. Sen kautta säilytettäisiin myös kaupungin viranomaisille ratkaseva vaikutusvalta tämänlaatuisten asiain käsittelyssä, siten että Valtuusto voisi monopolia myöntäessään pidättää itselleen takeet siitä että yhtiön johto oli käyvä kunnallishallinnon toivomusten mukaisesti.

Ehdotetun yhtiön järjestämisen yksityiskohtiin ei valiokunta vielä tahtonut koskea, mutta pitäisi kumminkin heti määrätä ettei yhtiö saisi Anniskeluyhtiön tavoin hankkia itselleen kiinteistöjä ja muita yhtiön tarkoitukselle vieraita laitoksia, että yhtiön pitäisi vuosittain antaa Valtuustolle täydellinen kertomus toiminnastaan sekä että yhtiön asiain johdossa pidätettäisiin kunnallisedustukselle määräävä vaikutusvalta, siten että Valtuusto täyttäisi määrätyn luvun paikkoja yhtiön hallituksessa. Uusien säädösten voimaantulopäiväksi ehdotti valiokunta 1 päivää kesäkuuta 1905.

6:nnen §:n mukaan K. Asetusta 9 päivästä kesäkuuta 1892, koskeva m. m. paloviinan myyntiä, oli Maistraatti, sen johdosta että kuluva myyntiaika oli loppuva 1 päivänä kesäkuuta, kirjelmällä 18 päivästä tammiukuuta jättänyt Valtuuston harkittavaksi kysymyksen väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeuksien myöntämisestä tulevaksi ajanjak-

soksi, eli 1 päivästä kesäkuuta 1904 1 päivään kesäkuuta 1906, sekä poliisikamarin asiasta antaman lausunnon, joka pääasiallisesti puolsi tähän asti voimassaolevain määräysten säilyttämistä. Tämän asian oli Valtuusto istunnossaan 26 päivänä tammikuuta lähettänyt¹⁾ mainittuun valiokuntaan käsiteltäväksi väkijuomain vähittäismyyntin ja anniskelun järjestämiskysymyksen yhteydessä. Tämän johdosta huomautti valiokunta mietinnössään että joskin valiokunnan yllä esittelemä ehdotus väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden luovuttamisesta yhdelle ainoalle yhtiölle saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen, olisi kumminkin vastedeskin tarpeen määräykset sekä tällaisen liikkeen harjoittamisen alueesta, että myöskin siitä vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksien korkeimmasta lukumäärästä, mikä yhtiöllä saisi olla joko itsellään tahi muille luovutettuina.

Edelleen oli tarpeen määrätä uuden järjestyksen voimaantumisen aika, vaihtoehtoisesti 1 päivään kesäkuuta 1905, ja ehdotti valiokunta siinä suhteessa vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksien lukuun ja alue-rajotukseen nähden että säännökset tästä jäisivät ennalleen. Kerraten edellä esittämänsä ehdotti valiokunta:

että vähittäismyyntioikeuksien luku määrättäisiin olemaan kolmekymmentäyksi, joista kesäkuun 1 p. 1904 kesäkuun 1 p. 1905 välisenä aikana viidet oikeudet käsittäisivät, poistamalla muut myyjät, palo- ja väkiviinan vähittäismyyntin;

että anniskeluoikeuksien luku olisi kuusikymmentäkaksi, joista ei kumminkaan useampia kun neljäkymmentäkuusi saisi luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

että 1 päivästä kesäkuuta 1905 myönnettäisiin sekä koti- että ulkomaisten väkijuomain yksinomainen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeus yhdelle ainoalle yhtiölle, joka ei harjoittaisi liikettään omaksi voitokseen, vaan juoppouden vastustamiseksi, ja saisi yhtiö oikeuden määrättyä yhtiölle suoritettavaa maksua vastaan luovuttaa hotellien, ravintolain tahi konditoriain omistajille osan ottamistaan anniskeluoikeuksista sekä samoin antaa yksityisille kauppiaille ulkomaalaisten väkijuomain vähittäismyyntioikeuden;

ettei tämän johdosta yksityisiä vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksia saisi luovuttaa pitemmäksi ajaksi kuin 1 päivään kesäkuuta 1905;

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 27 §.

ettei vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja saisi olla kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, kymmenennessä, yhdennessätoista eikä kahdennessätoista kaupunginosassa, ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadusta pohjoiseen päin, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella, tämän kadun ja länsirannan välisissä kortteleissa, neljännen ja viidennen kaupunginosan Fredrikinkadun länsipuolisilla alueilla, eikä kaupungin tullien ulkopuolella;

ettei kaupungin muissakaan osissa saisi harjottaa väkijuomain vähittäismyyntiä eikä anniskelua kirkon, koulun, kasarmin tahi sairashuoneen välittömässä läheisyydessä eikä myöskään Kauppatorin ja Länsirannan sekä tullien läheisten Itä- ja Länsi-Heikinkatujen varrella; sekä

että poikkeuksia näistä kielloista saisi tehdä hotelleihin nähden, jotka sijaitsivat Kauppatorin varrella sekä Alppilaan, Kaisaniemeen, Sörnäisiin, Blekholman saariin, Korkeasaareen ja Kaivopuistoon sekä teattereihin ja klubeihin nähden.

Mietintöön oli liitetty vastalause, jossa ehdotettiin kolmannen ponnen muodostamista sellaiseksi että ne vähittäismyyntioikeudet, jotka yhtiö voi luovuttaa yksityisille kauppiaille, saisivat käsittää ainoastaan ulkomaisia väkijuomia tullileimalla varustetuissa pulloissa.

Maistraatti oli tehnyt ¹⁾ valiokunnan ehdotuksesta poikkeavan aluerajotusehdotuksen ja lähettänyt sen Valtuustolle ja kuului se näin:

ettei vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja saa olla 6, 8, 10, 11 ja 12 kaupunginosassa eikä kaupungin asemakaavaan kuulumattomalla alueella, ei myöskään 1 kaupunginosassa pohjoiseen päin Rauhankadusta, mutta kylläkin sanotun kadun varrella, 3 kaupunginosassa Unioninkadun varrella eteläänpäin Kauppatorista eikä kortteleissa tämän kadun ja Länsirannan välillä, eikä sillä alueella 4 ja 5 kaupunginosassa joka on länteenpäin Fredrikinkadusta, mutta kyllä tämän kadun varrella;

ettei myöskään kaupungin muissa osissa saa harjottaa väkijuomain vähittäismyyntiä eikä anniskelua kirkon, koulun, kasarmin, sairashuoneen tahi sellaisen paikan läheisyydessä, missä on suurempaa kansanliikettä, samoin kuin ei myöskään Kauppatorin eikä Itä- ja Länsi-Heikinkadun niiden osien varrella, jotka ovat pohjoiseen päin Simon- ja Kaivokaduista.

Valtuustolle oli edelleen tullut erinäisiä asian yhteydessä olevia asiakirjoja ²⁾ nimittäin: Maistraatin kirjelmä 5 päivältä maaliskuuta siihen

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 3 liite 1. — ²⁾ S:n s:n N:o 3 liitteet N:t 2, 3 ja 4.

liitettyine kirjallisine anomuksineen kenraalimajuri H. Åkermanilta y. m. henkilöiltä, missä anottiin yksinomaisen oikeuden myöntämistä sekä koti- että ulkomaisten väkijuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun kaupungissa yhdelle ainoalle yhtiölle, jonka anojat aikoivat perustaa ja jonka yhtiöjärjestys oli liitetty hakemuskirjaan; toiminimi W:m Ekbergin y. m. väkijuomain vähittäismyyntiin oikeutettujen liikkeiden allekirjottama kirjelmä anomuksella että väkijuomain kauppa järjestettäisiin ensi myyntikaudeksi pääasiallisesti samalla tavalla kun ennenkin; äskettäin perustetun „Helsingin Vähittäismyynti- ja anniskeluyhtiön“ jättämä kirjelmä erinäisine muine asiakirjoinen, jotka osottivat että yhtiö oli perustavassa yhtiökokouksessaan päättänyt ottaa omakseen kenraalimajuri Åkermanin y. m. edellämainitun anomuksen; sekä vihdoin Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan Maistraatille jättämä ja tämän kirjelmän ohella 17 päivältä maaliskuuta Valtuustolle lähettämä kirjelmä, jossa johtokunta, koettaen selittää syitä viitattuihin epäkohtiin yhtiön taloudessa, anoi saada kysymyksenalaisen monopolin.

Erinäisissä kokouksissaan päätti Valtuusto tämän johdosta valiokunnan ehdotuksen ensimmäisen ponnien mukaisesti vahvistaa vähittäismyyntioikeuksien luvun kolmeksikymmeneksi yhdeksi sekä hyväksyä valiokunnan toisen ponnien; aluerajotukseen nähden tuli Maistraatin ehdotama esitys hyväksytyksi muuten paitsi että yhdeksäs kaupunginosa luettiin niihin, joissa ei saa olla vähittäismyynti- eikä anniskelupaikkoja; kuudes ponsi hyväksyttiin myöskin Maistraatin ehdotuksen mukaisesti, jonka ohessa seitsemännessä ponnessa mainituista poikkeuspaikoista Sörnäinen jätettiin pois ¹⁾. Kysymyksessä täydellisen monopolin käytäntöönottamisesta hyväksyttiin ²⁾ Valiokunnan 3:s ponsi ja annettiin monopoli Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle.

Valtuuston yllämainittua päätöstä vastaan 29 päivältä maaliskuuta väkijuomakaupan järjestämiskysymyksessä tekivät valituksen Kuvernöörin-
virastoon erinäiset henkilöt ja antoi ³⁾ Valtuusto sen johdosta pyydetyn lausunnon.

Vaadittuna Maistraatin kirjelmällä 22 päivältä lokakuuta antamaan lausunnon missä määrin olisi tulevaksi myyntikaudeksi, laskettuna 1 päivästä kesäkuuta 1905 samaan päivään 1907 myönnettävä oikeuksia olutpanimoiden ulkopuolelle myydä mallasjuomia noudettaviksi, sekä missä

Valitus Valtuuston päätöksestä väkijuomakaupan järjestämisestä.

Mallasjuomakaupan järjestäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 29 p. maalisk. 2 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 55 ja 56 §§; 27 p. syysk. 13 ja 14 §§; 25 p. lokak. 4 § sekä 15 p. marrask. 3 §.

osissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saisi olla, oli Valtuusto lähettänyt¹⁾ asian tällaisten asiain valmistelemista varten asetettuun valiokuntaan. Antamassaan lausunnossa esitti²⁾ valiokunta, joka myös oli saanut ottaa vastaan Maistraatin tekemän ehdotuksen sekä Poliisimestarin lausunnon asiassa, että valiokunta oli yhtä mieltä Maistraatin kanssa siitä että kysymyksenalaisten oikeuksien luku pitäisi määrätä samaksi kuin kuluvanakin myyntikautena eli sadaksi, minkä ohessa valiokunta esitti ehdotuksen aluemääräyksestä sanotulle kaupalle. Maistraatin huomauttaman Kuvernöörin menettelyn johdosta vahvistettujen oikeuksien lisäksi myöntää yhdet oikeudet kauppias Petter Worobjeffille, esitti valiokunta että tämän teon kautta ilmeisesti loukattiin kunnalle laissa myönnettyä oikeutta itse omassa piirissään järjestää väkijuomaliike, jonka tähden olisi suotavaa että kun sellainen lainloukkaus tapahtuu ja tulee Maistraatin tietoon, siitä ilmoitettaisiin Valtuustolle tarpeellisiin toimenpiteihin ryhtymistä varten. Valiokunnan mietintöä Valtuustolle esitetäessä ilmotti v. t. kunnallispormestari että Maistraatti oli lähettänyt Keisarillisen Senaatin Prokuraattorille neljä eri kirjelmää niistä lainrikkomuksista, joihin Lääninhallitus oli tehnyt itsensä syypääksi myöntäessään mallas- ja väkijuomain myyntioikeuksia, kun m. m. oli kauppias Petter Worobjeffille myönnetty oikeus mallasjuomain vähittäismyyntiin; näihin kirjelmiin ei Maistraatti vielä ollut saanut vastausta. Pääasiallisesti yhtäpitävästi Maistraatin ehdotuksen kanssa päätti³⁾ Valtuusto vahvistaa kysymyksenalaisten oikeuksien luvun sadaksi sekä aluerajotukseen nähden ettei tämänlaatuisia myyntipaikkoja saisi olla a) kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista ja kahdennessätoista kaupunginosassa; b) ensimmäisessä kaupunginosassa alueella länteen ja etelään päin Unionin- ja Elisabetinkaduista, mutta kylläkin näiden katujen varsilla; c) neljännen ja viidennen kaupunginosan niillä alueilla, jotka ovat länteen ja pohjoseen päin siitä murtolinjasta, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkadulle, mutta kylläkin sanottujen katujen kysymyksenalaisten osien varsilla; d) ei seitsemännessä kaupunginosassa, lukuunottamatta taloja Kasarmikadun varrella sekä Vuorimiehenkadun varrella ensinmainitun kadun ja Kaivuhuoneentien välillä eikä e) kaupungissa nykyään voimassaolevaan kaupunginasemakaavaan kuulumattomilla alueilla.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 14 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 39. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 36 §.

Koska Maistraatin aikaisemmin myöntämä kahden vuoden aika mallasjuomien anniskelemiseen oli päättävä 1 päivänä kesäkuuta 1904, oli Maistraatti oheenliittäen kaupungin poliisimestarin asiasta antaman lausunnon kirjelmällä 18 päivältä tammikuuta, 2 päivänä huhtikuuta 1885 annetun asetuksen 10 §:n säädöksen mukaisesti mallasjuomien myynnistä ja anniskelusta jättänyt Valtuuston päätettäväksi, oliko ja missä määrin myönnettävä mallasjuomien anniskelu-oikeuksia ensitulevaksi kahden vuoden ajaksi 1 päivästä kesäkuuta 1904—1 päivään kesäkuuta 1906, sekä missä seuduissa kaupunkia mikin anniskelupaikka saisi sijaita. Valtuuston ja Maistraatin yhtäpitävän päätöksen mukaisesti oli mainittuja oikeuksia ollut silloin kuluvalle anniskelukaudella kolmekymmentä, sijotettuina kolme ensimmäiseen, kuusi toiseen, viisi kolmanteen, kuusi neljanteen ja viidenteen kaupunginosaan kumpaankin, kaksi kuudenteen ja kaksi seitsemänteen kaupunginosaan, kuitenkin niin että Maistraatti tarvittaessa oli saanut luovuttaa vapaan anniskelu-oikeuden käyttämisen toiseen kaupunginosaan kuin oikeudet oli vahvistettu, jos ensinmainitusta kaupunginosasta puuttuisi sellainen käyttämätön oikeus, jota vastoin mallasjuomien anniskelua ei oltu saatu harjottaa Vilhon- ja Kaivokadun varrella, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorista etelään päin eikä tämän kadun ja Länsirannan välisissä kortteleissa, neljännen ja viidennen kaupunginosan niissä osissa, jotka sijaitsevat Fredrikinkadusta länteen, ei kahdeksannessa, yhdeksännessä eikä kymmenennessä kaupunginosassa, eikä kaupungin alueella sen asemakaavan ulkopuolella.

Mallasjuoma-
anniskelun jär-
jestäminen.

Valtuusto lähetti ¹⁾ kysymyksen asianomaiseen valiokuntaan, joka antamassaan lausunnossa ²⁾ esitetyillä syillä ehdotti että puheenalaisia anniskelu-oikeuksia myönnettäisiin $\frac{1}{6}$ 1904— $\frac{1}{6}$ 1906 väliseksi ajaksi korkeintaan 30; ja siihen alueeseen nähden, jossa sellainen anniskeleminen saisi tapahtua, että vahvistettaisiin samallaiset määräykset kun väkijuomien myynnistä samaksi ajanjaksoksi oli annettava. Saatuaan tiedon raittiusyhdistys „Koiton“ jättämästä kirjallisesta anomuksesta että kysymyksenalaisia oikeuksia myönnettäessä pantaisiin sellaiset ehdot että nämät liikkeet olisi pidettävä suljettuna niinä päivinä, joiha suuremmat kansanjoukot ovat liikkeellä, päätti ³⁾ Valtuusto hyväksyä Valiokunnan ehdotuksen, jonka ohessa viimeksimainittu, Kuvernöörin päätösvaltaan kuuluva anomus jätettiin huomioonottamatta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 26 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 5. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 3 §.

Oikeus anniskella tahi vähittäinmyydä paloviinaa tahi muita väkijuomia.

Sittenkun Maistraatti 7 §:n mukaisesti K. Asetusta 9 päivästä kesäkuuta 1892, koskeva m. m. paloviinan myyntiä, oli Valtuustolle lähettänyt erinäisiä anomuksia oikeudesta saada ensi myyntikautena vähittäinmyydä tahi anniskella paloviinaa ja muita väkijuomatavaroita, oli hakemukset jätetty ¹⁾ tällaisia kysymyksiä käsittelemään asetetulle ²⁾ valiokunnalle. Pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen ³⁾ kanssa päätti ⁴⁾ Valtuusto, ottaen huomioon ylläkosketellun päätöksensä väkijuomain vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevassa kysymyksessä, että puheenalaiset oikeudet olisivat voimassa ainoastaan 1 päivään kesäkuuta 1905, sekä puolestaan puolsi

oikeuden vähittäinmyydä paloviinaa 1:ksi Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle: a) talossa N:o 5 Kluuvikadun varrella, johtajattarena Ida Katarina Löfström; b) N:o 15 Antreankadun varrella, Matilda Josefina Dahlgren johtajattarena; c) N:o 10 Fabianinkadun varrella, Helena Maria Lundström johtajattarena; sekä 2:ksi Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiölle: a) N:o 18 L.-Heikinkadun varrella, Amalia Eklund johtajattarena ja b) N:o 33 Fredrikinkadun varrella, Olga Agata Öhman johtajattarena;

oikeuden vähittäinmyydä muita väkijuomia paitsi palo- ja väkiviinaa seuraaville henkilöille ja toiminimille: Osakeyhtiö Axel Pihlgren talossa Fabianinkatu N:o 12, johtajana kauppias Johan Emil Pihlgren; kauppiaanleski Linda Viktoria Relander, Vilhonkatu N:o 4; kauppias Vasili Pletschikoff E.-Esplanaadinkatu N:o 4; kauppias Nikolai August Turdén Mikonkatu N:o 5; kauppiaanleski Matilda Sofia Holmqvist P.-Makasiininkatu N:o 6; kapteeninleski Hilda Augusta Kählman Rauhankatu N:o 15; kauppias Walfrid Ahlfors Mariankatu N:o 13 B; Osakeyhtiö H. Fryckman Mikonkatu N:o 7, rouva Hilda Fryckman johtajattarena; Osakeyhtiö Axel Palmroos P.-Esplanaadinkatu N:o 27; kauppatoiminimi Hjelt & Lindgren E.-Esplanaadinkatu N:o 12, hoitajana liikkeen omistaja, kauppias K. A. Schugge; Osakeyhtiö J. H. Wickel Aleksanterinkatu N:o 32; kauppias Klas Reinhold Rosenqvist Aleksanterinkatu N:o 11; kauppias Otto Berndt Hildén Fabianinkatu N:o 10; kauppiaanleski Augusta Nikander Mikonkatu N:o 11; kauppatoiminimi J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & Co Unioninkatu N:o 28, hoitajana liikkeenomistaja, kauppias Ernst Nyberg; kauppias August Ferdinand Hagelberg P.-Robertinkatu N:o 8; kauppiaanleski Gustava Josefina Sjöberg Erottajakatu N:o 3; Osakeyhtiö A. W.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 28 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 2 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 17. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok. 2 §.

Eklund & C:o Erottajakatu N:o 19, johtajana kauppias Anders Verner Eklund; kauppias Richard Rudolph I.-Roobertinkatu N:o 4; kauppias Albin Jansson Eerikinkatu N:o 13; kauppias Aleksander Nikiforow Antinkatu N:o 9; Osakeyhtiö Gösta Sundmanin Viinikellari ja Väkijuomakauppa, johtajana puutarhuri Valter Sjöberg; kauppiaanleski Matilda Hirvonen L.-Heikinkatu N:o 16; kauppias Adrian Westerberg Aleksanterinkatu N:o 46; kauppias Fridolf Fredrik Ekberg Aleksanterinkatu N:o 52 sekä kauppias Otto Rohde Aleksanterinkatu N:o 50;

oikeuden anniskella paloviinaa ja muita väkijuomia seuraaville:

a) ravintolaliikkeen yhteydessä ravintoloitsija John Catani P.-Espanaadinkatu N:o 31; ravintoloitsijatar Sofia Charlotta Wänttinen Sofiankatu N:o 2; ravintoloitsija John Osolin Kleinehn hotellissa; ravintoloitsija Josef Volontis Esplanadikappelissa; ravintoloitsija Gustaf Axel Wickström Hallituskatu N:o 17 ja Kaisaniemen ravintolassa; ravintoloitsijanleski Charlotta Ahlfors Hallituskatu N:o 10; Osakeyhtiö Hotel Restaurant Kämpin Hotellissa, ravintoloitsija A. G. Lundblad johtajana; ravintoloitsijanleski Edla Vilhelmina Nikolajeff Fabianinkatu N:o 29; ravintoloitsija John Wilhelm Carlstedt Aleksanterinkatu N:o 12; Osakeyhtiö Seurahuone sanotussa hotellissa, ravintoloitsija Vasili Noschis toimitusjohtajana; ravintoloitsija Carl Erikssonin konkurssipesä Fennian Hotellissa, kirjanpitäjätär Erika Björk johtajattarena, sekä Luodon ulkoravintolassa, ravintoloitsija Carl Eriksson johtajana; ravintoloitsija Gustaf Westerlund Kirkkokatu N:o 14; ravintoloitsija Johan Alfred Claësson Bulevardinkatu N:o 4; ravintoloitsija Carl Söderström I.-Roobertinkatu N:o 10; ravintoloitsija Rudolf Piehl Ludvikinkatu N:o 7; ravintoloitsija Helena Nyström I.-Roobertinkatu N:o 13; Kaivohuoneen Ravintolaosakeyhtiö Kaivohuoneella, johtajana ravintoloitsija Oskar Wilhelm Carlson; ravintoloitsija Karl Emil Edberg Yrjönkatu N:o 10; ravintoloitsijatar Matilda Sihvola Uudenmaankatu N:o 13; ravintolanpitäjätär Adèle Maria Nordin L.-Heikinkatu N:o 4; Uusi Teatterihuoneosakeyhtiö Oopperakellarissa, johtajana ravintoloitsija Johan Alfred Blomberg; ravintoloitsija Karl König Mikonkatu N:o 4; Osakeyhtiö Nymark & Stavenowin konkurssipesä P.-Espanaadinkatu N:o 39; ravintoloitsijatar Hilda Katarina Lindholm Annankatu N:o 21; Helsingin Vapaaehtoisen Palokunnan toimikunta kunnan talossa, ravintoloitsija Carl Söderström johtajana; ravintoloitsijatar Gustava Vilhelmina Gorbatoff Eerikinkatu N:o 16; Aleksanterinteatterin johtokunta sanotussa teatterissa, johtajana ravintoloitsija Sergej Nikolajeff; ravintoloitsijanleski Amanda Torniainen Wladimirin-

katu N:o 14; ravintoloitsija Oskar Fredrik Bengtsson Kalevan Hotellissa L.-Heikinkatu N:o 14; ravintoloitsija Gustaf Adolf Lindström Aleksanterinkatu N:o 54; ravintoloitsijatar Hanna Katarina Tukiainen L.-Heikinkatu 18; ravintoloitsija Nikolai Noschis Alppilassa; ravintoloitsijatar Amalia Aleksandra Rolig Fabianinkatu N:o 14; Helsingin Anniskeluosakeyhtiö: a) Fredrikinkatu N:o 25, johtajattarena Matilda Josefina Wahlström; b) Uudenmaankatu N:o 16, Lovisa Nyqvist johtajattarena; c) Fredrikinkatu N:o 34, johtajattarena Emilia Sofia Blomqvist; d) Yrjönkatu N:o 3, Amanda Hällström johtajattarena; e) L.-Heikinkatu N:o 11, johtajattarena Anna Kristina Holopainen; f) P.-Roobertinkatu N:o 16, Anna Lovisa Söderlund johtajattarena sekä g) Korkeasaari, ravintoloitsija Ernst Ax johtajana;

b) ei ravintolaliikkeen yhteydessä: Uusmaalainen Ylioppilasosakunta talossaan, ravintoloitsija Adolf Törnbergin johdolla; Ruotsalaisen Klubin Johtokunta Fabianinkatu N:o 15, rouva Willy Jürgens johtajattarena; „M. M.“ seura Aleksanterinkatu N:o 12, ravintoloitsija John Carlstedt johtajana; Uudenmaan Pursiklubi paviljongissaan Blekholmalla; Helsingin Kauppa-apulaisseura E.-Esplanadinkatu N:o 2; Helsingin Purjehdusseura Liuskasaarella ravintoloitsija Aleksander Grönberg johtajana; Kauppa-seuran Johtokunta Aleksanterinkatu N:o 7, ravintoloitsija Oskar Vilhelm Carlssonin johdolla; Suomalainen Sivistysseura Vilhonkatu N:o 9, ravintoloitsijatar Amalia Aleksandra Roligin johdolla; Polyteknikkojen yhdistys Antinkatu N:o 29; Rautatieläisten yhdistys Kaivokatu N:o 9, Hedvig Ahlström johtajattarena sekä yhdistys „Arbetets Vänner“ Annankatu N:o 26, Maria Hassén johtajattarena.

Oikeus palo-
viinan ja muiden
väkijuomain
paljottais-
myyntiin.

Edellämainitun valiokunnan ehdotuksesta puolsi¹⁾ Valtuusto vielä myönnettäväksi väkijuomain paljottaismyyntioikeudet kauppias J. E. Wassholmille sekä paloviinan paljottaismyyntioikeuden seuraaville: toiminnimi A. W. Eklund & C:o Osakeyhtiölle, kapteeninrouva Hilda Augusta Kählmanille, kauppiaille Otto Berndt Hildén, Walfrid Alfons Ahlfors, Adrian Westerberg, Johan Emil Pihlgren, kauppiaanvaimo Linda Viktoria Relanderille, kauppias Ernst Nybergille, toiminimen J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & C:o omistajana, toiminimelle Axel Palmroos Osakeyhtiö sekä kauppiaanleski Josefina Sjöbergille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 4 §, 20 p. toukok. 2 ja 3 §§ ja 26 p. toukok. 2 §.

Muista väkijuomakauppaoikeuksien hakemuksista puolsi Valtuusto asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta Osakeyhtiö Axel Palmroosin¹⁾ anomusta saada ottaa haltuunsa kauppias Axel Palmroosin harjottaman väkijuomain vähittäiskaupan, kauppias Hans Gottfrid Hagenin anomusta saada ottaa ravintoloitsija Karl Königille myönnetty anniskelu oikeudet²⁾ sekä viinuri John Walkerin anomusta saada rouva Adèle Jäderholmille myönnetty samanlaiset oikeudet³⁾. Sitävastoin antoi Valtuusto epäävän lausunnon ravintoloitsija Johan Werner Ax'in anomuksesta saada ottaa haltuunsa Osakeyhtiö Nymark & Stavenoville myönnetty samallaiset oikeudet⁴⁾; tuomarinlesken Thekla Karolina Waselius'en ja rouva Louise Mahserin hakemuksista⁵⁾ saada avata täydellinen ravintolaliike väkijuomatarjoiluineen sekä ravintoloitsijatar E. Marcus'en⁶⁾ anomukseen saada ravintolassaan N:o 39 P.-Esplanadinkadun varrella tarjoilla paloviinaa ja muita väkijuomia sekä mallasjuomia.

Väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeuksien luovuttaminen toiselle. Ravintolaliike-oikeuksien hakemuksia.

Sittenkun tallimestari Carl Ducander, jolle oli myönnetty⁷⁾ oikeus 1 päivästä syyskuuta 1903 talossa N:o 4 Siltasaarenkadun varrella tarjoilla väkijuomia niin kauan kun sirkusnäytännöt jatkuivat, oli Maistraatilta anonut edelleenkin 1 päivästä joulukuuta viime mainittuna vuonna kuuden kuukauden aikana harjottaa samaa liikettä, oli Maistraatti, hankittuaan poliisimestarin ja Valtuuston lausunnon, päätöksellään 13 päivästä tammikuuta 1904 hylännyt tämän anomuksen. Maistraatin toimenpiteestä oli tallimestari Ducander valittanut läänin Kuvernööriin, joka päätöksellään 3 päivästä helmikuuta, kumoamalla Maistraatin päätöksen, antoi hakijalle oikeuden harjottaa sanotussa huoneustossa anniskelemista sirkusnäytäntöjen aikana. Tämän johdosta päätti⁸⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta valittaa K. Senaattiin Kuvernöörin yllämainitusta toimenpiteestä, sekä jättää valituskirjelmän laatimisen edellämäinitulle väkijuomakauppakysymyksiä käsittelemään asetetulle valiokunnalle.

Väkijuomakaup-
paa koskevia
valitusasioita.

Maistraatin myönnettyä Valtuuston puoltavan lausunnon⁹⁾ mukaisesti ravintoloitsijatar Sofia Matilda Sihvolalle oikeus 1 päivästä kesäkuuta 1905 ravintolassa talossa N:o 13 Uudenmaankadun varrella anniskella väkijuomia, oli läänin Kuvernööri kieltäytynyt vahvistamasta tätä Maistraatin päätöstä, minkä toimenpiteen johdosta hakija valitti K. Senaattiin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 12 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 46 §. — ³⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 21 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 40 §. — ⁵⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 12 § ja 13 p. syysk. 41 §. — ⁶⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 4 §. — ⁷⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 148. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 1 §. — ⁹⁾ — Katso ylemp. siv. 137.

Tämän johdosta vaaditussa selityksessä päätti¹⁾ Valtuusto pysyä entisessä asiasta antamassaan lausunnossa.

Oikeus mallasjuomien sekä viinien ja muiden miedompain väkijuomain myymiseen ja anniskeluun. Näiden oikeuksien luovuttaminen toiselle.

Mallasjuomain, viinien ja muiden miedompain väkijuomien kauppaa koskevista kysymyksistä käsitteli Valtuusto vuoden kuluessa kaksi anomusta mallasjuomain myyntioikeudesta ja samoin kaksi näiden juomain anniskeluoikeudesta ruuantarjoilun yhteydessä sekä 76 anomusta viinien ja samanlaatuisten väkijuomain myyntioikeudesta ja yhden anniskeluoikeudesta; näistä annettiin asianomaisen valiokunnan valmistelun²⁾ jälkeen puoltava tahi hylkäävä lausunto, pääasiassa valiokunnan lausunnon mukaisesti. Vielä käsitteli Valtuusto 11 anomusta mallasjuomain myyntioikeuksien siirtämisestä ja 4 anomusta oikeudesta myydä viinejä ja samanlaatuksia juomia ja annettiin vaadittu lausunto asianomaisen valiokunnan lausunnon mukaisesti.

Lausuntoja mallasjuomien ja viinien sekä muiden miedompain väkijuomien kauppaa koskevissa valitusasioissa. Anniskelulupa Säätytalolla ja Ritarihuoneella.

Erinäisten Kuvernööreille tehtyjen valitusten johdosta Maistraatin päätöksistä mallasjuomien ja viinien sekä niiden tapaisten juomain kaupasta antoi³⁾ Valtuusto vaaditut lausunnot.

Säätytalon taloudenhoitajan anomuksen johdosta saada lupa ravintoloitsijatar Alida Erikssonille anniskella väki- ja mallasjuomia valtiopäiväaikana päätti⁴⁾ Valtuusto ilmoittaa Maistraatille ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään muistuttamista. Samallaisen lausunnon antoi⁵⁾ Valtuusto tehdystä anomuksesta anniskella näitä juomia Ritarihuoneella.

Rohdoskauppa-oikeudet.

Lääninhallituksen Maistraatin kautta saapuneen lähetekirjelmän johdosta, jota seurasi rohdoskauppias Gustaf Adolf Enbergin lupa-anomus harjottaa apteekkari Karl Fredrik Heinosen johdolla rohdoskauppaa, päätti⁶⁾ Valtuusto ilmoittaa ettei sillä ollut tiedossaan mitään, joka voisi aiheuttaa anomuksen hylkäämisen.

Kansalaisoikeus- ja elinkeino-oikeus sekä kansalaisoikeuksista vaiputtamis-anomuksia.

10:ssä tapauksessa puolsi Valtuusto kansalaisoikeuden⁷⁾ antamista ulkomaalaisille ja 40:ssä tapauksessa lupaa kaupan tai muun elinkeinon⁸⁾ harjottamiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 13 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 10. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 54 §, 27 p. syysk. 31 § ja 13 p. jouluk. 12 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 18 §. — ⁵⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 32 §. — ⁶⁾ S:n s:n 15 p. marrask. 12 §. — ⁷⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 11 §, 8 p. maalisk. 5 §, 20 p. toukok. 21 §, 14 p. kesäk. 6 §, 13 p. syysk. 3, 4, 5 ja 6 §§, 29 p. marrask. 22 §, 30 p. jouluk. 10 §. — ⁸⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 13 §, 9 p. helmik. 7 §, 23 p. helmik. 6 §, 12 p. huhtik. 14 ja 36 §, 17 p. toukok. 5 ja 6 §§, 20 p. toukok. 22 §, 26 p. toukok. 8 §, 14 p. kesäk. 5 §, 13 p. syysk. 7—17 ja 19 §§, 27 p. syysk. 18 §, 25 p. lokak. 6 §, 15 p. marrask. 9—12 §§, 29 p. marrask. 23 §, 13 p. jouluk. 13 §, 30 p. jouluk. 6, 7 ja 9 §§.

Kahdessa tapauksessa puolsi Valtuusto vapautuksen myöntämistä kansalaisvelvollisuuksista ¹⁾).

Kehotettuna antamaan lausunnon Forsbyn baptisti-eriuskolaisseura-kunnan anomuksen johdosta saada omistaa kaupungissa kiinteistö, päätti ²⁾ Valtuusto ilmottaa ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään muistutamista.

Forsbyn baptistiseurakunnan anomus oikeudesta kiinteistön omistamiseen.

Vesijohtokonttorin apulaisinsinööri H. Herlin, joka oli saanut ³⁾ Valtuustolta 500 markan stipendin tutkimusmatkaa varten ulkomaille, oli jättänyt matkakertomuksen, joka oli pidettävä esillä Valtuuston kansliassa ⁴⁾).

Insinööri H. Herlinin matkakertomus.

Tehdystä hakemuksesta myönsi ⁵⁾ Valtuusto Vesijohtokonttorin apulaisinsinööri H. Herlinille eron toimestaan, luettuna 1 päivästä elokuuta.

Apulaisinsinööri H. Herlinin ero.

Maistraatille lähettämässään kirjelmässä 31 päivältä joulukuuta 1903 oli kaupungin poliisimestari esittänyt että armollisen käskyn annettua siitä että Helsingin katujen ja torien nimet olisivat merkittävät tarkotusta varten tehdyille kilville ensin venäjäksi ja sen jälkeen suomeksi ja ruotsiksi, oli poliisikamari julkaistulla kuulutuksella kehottanut asianomaisia talonomistajia ennen 1 päivää lokakuuta 1903 poistamaan vanhat ja asettamaan sijaan uudet kilvet, jonka ohella poliisikamari oli teettänyt sellaisia kilpiä, joita sittemmin oli pidetty asianomaisten saatavana valmistushinnasta 3 markasta 75 pennistä kappale. Kaupungin kaduista ja toreista tiedon saamiseksi oli tehtailija G. W. Sohlberg, jolle poliisikamari oli uskonut laattojen valmistamisen sanotuiksi kilviksi, kääntynyt Rakennuskonttorin puoleen ja sieltä saanut kaksi luetteloa, joiden mukaan oli valmistettu 2,303 kilpeä. Kun näistä asianomaiset talonomistajat olivat lunastaneet ainoastaan 1,403 kappaletta, jotavastoin järeillä olevat 900, jotka kuuluivat vielä rakentamattomiin tontteihin, edelleenkin olivat poliisilaitoksen huostassa, oli poliisikamari, joka katsoi Rakennuskonttorin tiedonannoillaan aiheuttaneen viimeksimainitun erehdyksen katukilpien tilauksessa, anonut että Maistraatti hankkisi määräyksen, että kaupunki lunastaisi järeilläolevat kilvet ja siinä tarkotuksessa suorittaisi maalari J. H. Korhoselle, joka oli toimittanut kilpien maalaamisen, 2,676 markkaa ja mainitulle Sohlbergille 900 markkaa, jonka jälkeen kaupungin pitäisi tarvetta myöten myydä kilvet asianomaisille talonomistajille. Kun Maistraatti oli lähettänyt poliisikamarin kirjelmän Valtuustolle sekä Rahatoimikamaria

Hylätty esitys tarpeettomien katukyltlien lunastamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 8 §, 13 p. jouluk. 14 p. — ²⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 49 §. — ³⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 123. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 17 §. — ⁵⁾ S:n s:n 17 p. toukok. 18 §.

oli lähetepäätöksellä 26 päivältä tammikuuta kehoitettu lähettämään asiasta lausuntonsa, oli Kamari vaatinut Rakennuskonttorin selitystä. Antamassaan lausunnossa esitti Konttori tämän johdosta ettei se tehtailija Sohlergille eikä kellekään muulle yksityiselle henkilölle ollut antanut mitään luetteloa kaupungin kaduista ja toreista, vaan oli Maistraatin nimenomaisesta pyynnöstä lähetetty luettelo kaikista kaupungin kaduista ja toreista viimeainitulle virastolle, tämän lähetettäväksi Lääninhallitukseen, joka sitä oli Maistraatilta anonut. Konttori torjui sentähden mitä jyrkimmästi väitteen että se olisi aiheuttanut kysymyksenalaisen erehdyksen ja ehdotti poliisikamarin esitykseen nähden ettei se antaisi aihetta mihinkään toimenpiteihin, koskapa kaupunki voisi todennäköisesti saada niistä myydyksi ainoastaan mitättömän osan, kun asianomaiset talonomistajat eivät suinkaan olisi pakotetut ottamaan vastaisuudessa tarvittavia katukilpiä kaupungin varastosta. Rahatoimikamarin ¹⁾ esityksestä, joka oli yhtynyt tähän Rakennuskonttorin lausuntoon, päätti ²⁾ Valtuusto antaa tämänmukaisen vastauskirjelmän.

Kuvernöörin
kierrokirje kun-
nallisten virkain
täyttämiseksi.

Maistraatin kautta oli Valtuustolle saapunut läänin Kuvernöörin kiertokirje 17 päivältä tammikuuta velvotuksella kaikille maistraateille ja kruununnimismiehille Armollisen asetuksen määräysten mukaisesti 20 p. maaliskuuta/12 p. huhtikuuta 1903 valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan ylläpitämisestä maassa lähettämään heti kunnallisten virkain täytettyä Lääninhallitukseen siitä ilmotus, asianomaisten henkilöiden virkoihinsa vahvistamista varten, ja päätti ³⁾ Valtuusto ottaa asiakirjat pöytäkirjaansa.

Kuvernöörin
kuulutus muoto-
kuvista.

Uudenmaanlänin Kuvernööri oli kuulutuksella 2 päivältä maaliskuuta, joka oli otettu maan virallisiin lehtiin ja muihinkin sanomalehtiin, vetoamalla erääsen 8/21 p. tammikuuta annettuun armolliseen käskyyn ettei niihin huoneisiin, joissa m. m. kunnallisten viranomaisten istunnot tahi kokoukset pidetään, saa ripustaa eikä asettaa muita muoto- eikä rintakuvia kuin niitä, jotka esittävät Venäjän keisarilliseen perheeseen kuuluvia henkilöitä, ilmottanut että Suomen Kenraalikuvernööri oli määrännyt 1 päivän huhtikuuta viimeiseksi määräajaksi kaikkien muiden sellaisissa huoneissa olevien kuvien ja rintakuvien poistamiselle, jollei sitä ennen oltu hankittu lupaa niiden säilyttämiseen. Tämän johdosta kysymyksen herätettyä Valtuusmiesten istuntosalissa olevasta Valtuuston

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 45 11 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 12 §. — ³⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 11 §.

entisen puheenjohtajan senaattori L. Mechelinin kuvasta päätti ¹⁾ Valtuusto olla ryhtymättä mihinkään toimenpiteisiin tässä asiassa.

Sittenkun poliisiviranomaiset kumminkin olivat ottaneet takavarikkoon senaattori L. Mechelinin edellämäinitun muotokuvan, avasi ²⁾ Valtuuston kokouksen 3 päivänä toukokuuta puheenjohtaja, pankinjohtaja A. Norrmén seuraavalla puheella:

Senaattori L. Mechelinin muotokuvan takavarikkoon ottaminen.

„Valtuuston tänään kokoontuessa puuttuu kunniapaikalta puheenjohtajan tuolin yläpuolelta Valtuuston entisen korkeasti kunnioitetun puheenjohtajan senaattori Mechelinin muotokuva. Sen ovat kuten tunnettu poliisiviranomaiset ottaneet takavarikkoon ja vieneet pois. Mutta vaikka kuva ylevine, jaloine piirteineen ei enää kaunistakaan Valtuusmiesten istuntosalia, olen kumminkin siitä vakuutettu, että senaattori Mechelinin jalon personallisuuden muisto ja se mitä hän on tämän yhteiskunnan hyväksi vaikuttanut, alati on säilyvä kunnioitettuna ja arvossa pidettynä ja on edelleenkin pysyvä sydämissämme, josta sitä ei voida millään mahtikäskyillä poistaa.“

Maistraatista oli Valtuustolle saapunut kirjelmä 3 päivältä toukokuuta ja siinä mainittu jäljennös eräästä läänin Kuvernöörin kirjeestä Maistraatille, ja oli viimemainitun kirjeen sisältö seuraava:

Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan luopuminen toimestaan.

„Koska 5 §:n a) kohdan nojalla Armollisessa asetuksessa valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan säilyttämiseksi, minä en voi vahvistaa Helsingin Valtuuston puheenjohtajakseen valitsemaa herra Norrménia, kehotan minä Maistraattia nyt heti ryhtymään toimenpiteihin uuden puheenjohtajan valitsemiseksi Helsingin Valtuustolle. Valtuuston varapuheenjohtajakseen valitsemaa protokollasihteeri Adolf Aminoffia en myöskään vahvista mainittuun toimeen ylläsanotun lainpaikan perustuksella.“

Tämän esitettyä lausui ³⁾ puheenjohtaja Norrmén:

„Kuten luetusta kirjelmästä käy ilmi on läänin Kuvernööri kieltäytynyt hyväksymästä Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia täksi vuodeksi. Vaikka Valtuustolle onkin voimassaolevassa kaupunkien kunnallisasetuksessa vakuutettu oikeus itse valita puheenjohtajansa ja varapuheenjohtajansa hallinnollisten viranomaisten vahvistuksesta riippumatta, en voi kuitenkaan käsittää miten tämä oikeus nykyisissä oloissa voidaan saada voimaansa hallituksen mahtikäskyjä vastaan. Katson

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. maalisk. 1 §. — ²⁾ S:n s:n 3 p. toukok. 1 §. — ³⁾ S:n s:n 3 p. toukok. 2 ja 3 §§.

sentähden olevani pakotettu jättämään sen tehtävän Valtuuston puheenjohtajana, jota minä harjotan lain ja Valtuusmiesten yksimielisen vaalin perustuksella. Mutta kun viranomaiset siten ovat estäneet minua täyttämästä tärkeintä tehtävääni, mikä minulle kuuluu Valtuusmiehenä, katson minä olevan pätevän aiheen samalla kertaa luopumaan valtuusmiestöimestani. Samalla kun siis nyt jätän puheenjohtajan vasaran pyydän saada vakuuttaa Valtuusmiehille syvän kiitollisuuteni siitä suvaitsevaisuudesta, luottamuksesta ja ystävydestä, joka minun osakseni on tullut Valtuusmiesten puolelta niinhyvin tässä toimekseni kuin koko sinä viidentoista vuoden aikana, jona minulla on ollut kunnia kuulua Valtuustoon ja pyydän minä Teitä, hyvät herrat, olemaan vakuutettuja että minä aina ja kaikissa olosuhteissa pidän suurimpana kunnianani, mitä minun osakseni elämäni aikana on tullut, että olen toiminut Helsingin Valtuuston puheenjohtajana.“ — Näiden sanojen jälkeen poistui herra Norrmén Valtuuston istuntosalista.

Tämän jälkeen astui puheenjohtajan paikalle varapuheenjohtaja herra Aminoff, joka, viitaten Kuvernöörin yllämainittuun kirjelmään, lausui että kun hänelle Kuvernöörin käytettävissä oleviin mahtikeinoihin nähden tulisi mahdottomaksi täyttää niitä velvollisuuksia, jotka Valtuuston työjärjestyksen ja Keis. asetuksen mukaan 3 päiväältä joulukuuta 1873 kuuluvat Valtuuston varapuheenjohtajalle, katsoi hän olevansa pakotettu, koska viimeksimainittu Arm. asetus ei oikeuttanut häntä valtuusmiehenä kieltäytymään varapuheenjohtajan toimesta, luopumaan sekä Valtuuston hänelle antamasta toimesta, että myöskin valtuusmiehyystään Helsingin kaupungissa.

Istunto lykättiin tämän johdosta 17 päivään toukokuuta ja asetettiin ¹⁾ erityinen valiokunta laatimaan ehdotuksen toimenpiteiksi Kuvernöörin ylläkosketellun kirjeen johdosta; valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ²⁾ Valtuusto sittemmin valittaa Kuvernöörin toimenpiteestä Keisarikilliseen Senaattiin.

Tämän asian lopullisen käsittelyn yhteydessä esitettiin Maistraatin Valtuustolle lähettämä läänin Kuvernöörin kirjelmä 31 päiväältä toukokuuta ja kuului se näin:

„Maistraattia kehoitetaan täten ilmoittamaan asianomaisille että Helsingin Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalin pitää ta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 7 §.

pahtua viimeistään 15 päivänä kesäkuuta tänä vuonna ja on tuloksesta ilmoitettava minulle viimeistään tämän vuoden kesäkuun 20 päivänä.“

Tämän johdosta päätti Valtuusto ilmottaa että oli aikomus tehdä valitus Kuvernöörin yllämainittua toimenpidettä vastaan, jonka kautta Valtuuston valitsemaa puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa oli estetty toimittamasta tehtäviään.

Maistraatin kautta oli läänin Kuvernööri kirjelmällä 31 päivältä toukokuuta vaatinut kaikki Valtuuston pöytäkirjat aina vuoden alusta ja oli Maistraattia sen ohessa kehotettu lähettämään vastedeskin sanotut pöytäkirjat painettuina. Tämän johdosta päätti ¹⁾ Valtuusto lähettää Valtuuston painetut asiakirjat tältä vuodelta sekä samalla ilmottaa, ettei Valtuuston pöytäkirjoja painettu, mutta että jos Kuvernööri niin halusi, ryhdyttäisiin toimenpiteihin niiden jäljentämiseksi.

J. L. Runebergin syntymisen 100-vuotispäivän johdosta päätti ²⁾ Valtuusto, Kansakoulujohtokunnan ehdotuksesta, myöntää 2,800 markan summan käytettäväksi „Vänrikki Stålin Tarinain“ ostamiseksi ja jakamiseksi kansakouluoppilaille niillä luokilla, joilla sitä ei ollut käytetty lukukirjana, sekä runoilijan elämäkerran muille luokille kuin myös 600 markkaa kaupungin vaivaistalon hoidokkaiden ylimääräiseen ravitsemiseen.

Valtuusmiehinä olivat tänä vuotena: pankinjohtaja A. Norrmén (puheenjohtaja), protokollasihteeri A. Aminoff (varapuheenjohtaja), senaattori Lars Homén, arkkitehti H. Lindberg, professori Th. Homén, kauppias K. H. Renlund, tohtori O. Heikel, kirjaltaja F. E. Pettersson (osan vuotta), senaatinkamreeri R. Erenius, pankinjohtaja C. Cronstedt, senaattori A. Ramsay, professori G. Nyström, oikeusneuvosmies Arvid Nyberg, sihteeri E. Castrén, levyseppä Hj. H. Kasten, filosofianmaisteri J. Cygnæus, asianajaja F. Jansson, pankinjohtaja L. von Pfaler, professori Hj. von Bonsdorff, senaattori K. F. Ignatius, kauppias V. Rydman, insinööri A. Engström, tehtailija K. V. Bergman, professori F. Gustafsson, insinööri G. Zitting, kauppias Julius Tallberg, professori C. E. Holmberg, konsuli K. Stockmann, tohtori A. af Forselles, kauppias A. Palmroos, maalari A. Ingman, dosentti K. Grotenfelt, puuseppä J. E. Perttilä, filosofiantohtori S. Ingman, yli-insinööri Th. Tallqvist, rehtori V. T. Rosenqvist, pankinjohtaja A. Renqvist, professori H. Holsti, kauppias Hj. Schildt, esittelijäsihteeri F. Stjernvall, professori E. N. Setälä, pormestari E. Öhman,

Esitys Valtuuston pöytäkirjain lähettämisestä Kuvernöörille.

J. L. Runebergin 100-vuotispäivä.

Vuoden valtuusmiehet.

¹⁾ Valt. kirj. N:o 171 14 p. kesäk. Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 8 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 7 §.

dosentti M. E. Oker-Blom, pankinjohtaja E. Schybergson (osan vuotta), satulaseppä J. H. Alkunen, filosofiantohtori W. Wallin, rakennusmestari A. N. Nyberg, insinööri K. Söderman sekä faktori J. A. Kosk (osan vuotta).

Sittenkun, kuten yllä mainittiin, Valtuuston sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja olivat luopuneet toimistaan valtuusmiehinä, johtivat keskusteluja kokouksissa aina vuoden loppuun asti kerrakseen valitut puheenjohtajat; sellaisina toimivat herrat Heikel, Zitting, von Pfaler, Ignatius, Schildt, Jansson ja Ramsay.

Valtuuston kokoukset, pöytäkirjat ja kirjeet

Valtuusmiehet kokoontuivat vuoden kuluessa 21 kertaa, siitä kerran lisättyyn lukumäärään. Valtuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 513 ja Valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden luku 422.